

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Svandrlik_Miroslav-Cerni_baroni_02-Rikali_mu_Terazky.pdb

PDB Name: Svandrlik CB2 Rikali mu Terazky
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 13.10.2007
Modification Date: 13.10.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Miroslav Švandrlik
Řikali mu Terazky
aneb
Šest půllitrů u Jelínků

Prolog

Kefalín se loudal normalizovanou Prahou a umiňoval si, že dnes už nevstoupí do žádné redakce. V televizi mu dramaturgové sdělili, že si své veselé pohádky může od nynějška strkat za klobouk, neboť soudružka ředitelka Baléšová nehodlá dále spolupracovat s autory, kteří se neosvědčili v krizových letech. V nakladatelství Novinář vrátili Kefalínovi rukopis románu s tím, že určitě ví proč. A neví-li to on, ví to lektorka Lenka Hašková. V Práci pro změnu připravovanou knížku odložili na neurčito.

Kefalín usoudil, že to pro dnešek stačí, a tak bezcílně bloumal po pražských bulvách. Jelikož v něm nehodlala zášť, vstoupil do hotelu Moskva a dal si kyjevský boršč s krajícem moskevského chleba. Pak se chtěl projít Celetnou ulicí na Staroměstské náměstí, ale rozmyslel si to. Zadíval se do výkladní skříně Starožitnictví na rohu Královodvorské a jako fascinován vešel do obchodu, ačkoliv měl v kapse nejvýš čtyřicet korun. Nemilosrdně se blížila doba, kdy se ocitne definitivně na mizině, a nezbyde mu nic jiného, než začít prodávat zvonečky ze své milované sbírky. Nějakou dobu s tím vydrží a pak snad už normalizátoři odejdou nebo alespoň změkknou. Jenže prozatím to tak nevypadalo.

Kefalín se nestačil ani pořádně rozhlédnout po vystavených exponátech, když se za jeho zády ozval hlas, který mu nebyl nepovědomý.

"Hej, Kefalín! Potřebujete somára pre svoj nový román?"

Kefalín sebou trhl, otočil se a okamžitě začal uvažovat, má-li se dát na útěk. Dva metry od něj se tyčila mohutná postava majora Terazkyho. Obávaný velitel byl v civilu a usmíval se. Nic nenasevďovalo tomu, že by chtěl spisovatele lynčovat.

"Čo bolo, to bolo," řekl celkem vlídně. "Terazky som len prašivý civil."

"To je škoda," politoval ho Kefalín, uniforma vám mimořádně slušela. Myslel jsem, že jste přinejmenším plukovníkem!"

"Terazky v Brdech drevo rubem," děl Haluška smutně, "a som bez uniformy. Vela teho lutujem, lebo som bol major ako panna! Keď sa dostanem do Prahy, idem sa pozret do Starožitnictví, abysom si mohol hovorit: Andrej, bol si ozajstný kokot!"

Tomu Kefalín příliš nerozuměl, ale Terazky to rád upřesnil.

"Pozrite sa, čo tuna predávajú! Takéto stoliky, kresla a anjeli som hádzal do krbu! Plný zámok takého haraburdia som prehnal komínom, lebo som to dal vyhádzať na smetisko. A terazky pozrite na ty ceny! Kebysom to všetko nanosil doma do pivnice, bol by som terazky milionár!"

Na tom něco bylo.

"Som major," řekl smutně, "ktorý rozbúral kášňu a chcel z věže zámku sundat' gulu. Keby ma nechali na vojňe, aj by som ju sundal!"

"Gula sem, gula tam," těšil ho Kefalín. "Teď už to nenapravíme. Jste v lese a tam je zdravý vzduch!"

"To hej," připustil Terazky, "mal som tam ist' hned, ako ma vyrazili. Ale bol som u dráhy, lebo mi tam dali uniformu.

Takú peknú, modrú. Aj čepicu som mal! Všeci na nádražie ma poslúchali, aj keď som nemal právomoc volakoho zatvorit'. Ale potom sa, Kefalín, stal veľiký malér. Svetla blikla a já som nevěděl proč. Išiel som zistiť závalu, prechádzkou medzi vagónmi som zabľúdil. Len tak tak, že sa nesrazil rychlík s nákladným vlakom!"

"Hlavně, že všechno dobře dopadlo," těšil ho Kefalín, "a jak jste dopadl teď při prověrkách?"

"Bol som ve straně," ušklíbl se Terazky, "aby som mohol byť majorom. Keď som prestal byť majorom, nebolo treba byť ve straně. Drevo rubať môžu aj bezpartyjný."

"A co říkáte politické situaci?" vyzvídal Kefalín.

"Páči sa mi Gustáv Husák, pretože nehovorí česky ani slovensky. Presne ako já."

Zamyslel se a pak dodal: "Viet' čo, Kefalín? Keď máte čas, pojdem si sednúť k Jelínkom na pivo!"

Půllitr první:
Zámecký pán
1.

Kdysi kapitán Haluška u vojenských jednotek zazmatkoval a neprošel. Stal se všemi hlasy nezpůsobilý vykonávat funkci velitele roty. Nabídl mu četu, ale takovou pohanu se vši rozhodností odmítl.

"Četu dajte čatárovi," řekl pyšně, "ja možem aj drevo rubať!"

To byla sice pravda, ale kapitán Haluška měl vysoké vyznamenání ze Slovenského národního povstání. Mluvil se o něm jako o válečném hrdinovi. Je na místě zbavovat se takových kádřů jen proto, že rupli u prověrek?

Na druhé straně ovšem nároky na bojovou přípravu ustavičně stoupaly. Byla malá naděje, že urostlý a statečný důstojník ještě něco dožene a bude na úrovni doby. Takže se hledalo řešení přijatelné pro velitelství i hrdinu.

Krátce nato si kapitána Halušku zavolal sám generál Brzda.

"Soudruhu kapitáne," řekl, "dlouho jsme o vás uvažovali. Máte jako voják tu nejlepší pověst. Vaše zásluhy hovoří za vás. I když výsledky prověrek nejsou lichotivé, chceme vás využít na jiném místě."

"Lutujem, súdruh generál," vypjal hrudník Haluška, "keď ma nemožno dať rotu, nech si četu strčia za klobúk! Zajtra by zo mňa mohli urobiť veliteľa družstva a mých nadriadeným by mohol byť slobodník!"

"Vezmeme vám rotu," zadeklamoval generál slavnostně, "ale nedáme vám četu, nýbrž prapor!"

Kapitán měl co dělat, aby se neposadil na podlahu.

"Ano, prapor!" opakoval generál důrazně. "Dokonce odloučený prapor! Stanete se velitelem s nesmírnou pravomocí!

Doufám, že nezklamete naši důvěru!"

Haluška byl z těch řečí dočista groggy. Hleděl na Brzdu s otevřenými ústy a nevěděl, jak se zachovat. Tohle přece není možné! V tom musí být nějaký háček!

Také byl.

"Budete velet praporu," opakoval generál, "ale ne u bojových jednotek. Svěřím vám útvar, který má pro naši lidové demokratickou republiku veliký národohospodářský význam! Velitel prvního praporu major Tetřev ve své funkci neuspěl a odchází do civilu. Vy ho nahradíte a zvýšíte pracovní i bojovou úroveň celé jednotky."

Kapitán Haluška nejevil ani minimální nadšení.

"Mám isť k pétépákom," zahučel, "a robiť drába alebo šafára. Já, frontový voják!"

"Ani drába, ani šafáře!" řekl generál. "Stanete se zámeckým pánem! Váš útvar bude mít velitelství na Zelené Hoře u Nepomuku. Žádná šedivá kasárna, ale zámek, jaký by vám záviděla i čachtická paní!"

"Zámok?" žasl kapitán, "aj s vežou?"

"S věží, kostelem i parkem!" triumfoval generál. "Kdysi odtud vládli feudálové širokému okolí. Všichni pracující se museli krčit v podzámčí a podrobovat se panským choutkám. S takovými zlozvyky je ovšem konec! Zámek je v péči armády a vy z něj vybudujete domov pro naše vojáky!"

"Pétépáci nie sú vojáci," polemizoval Haluška. "Sú to neuvedomelé elementy. Keby bola vojna, bolo by treba ich postrieľať."

"To jistě," připustil generál, "alespoň převážnou většinu z nich. Ale náš veliký generalissimus Stalin řekl, že mír bude zachován, vezme-li lid věc zachování míru do svých rukou. Proto musíme být velkorysí i k rozkladným elementům. Poskytujeme jim příležitost tvrdě pracovat ve prospěch nás všech. Abychom splnili tento velice náročný a odpovědný úkol, musíme velitelská místa obsazovat kádry. Vy jste partyzán a voják, který se vyznamenal v bitvě. Byl jste těžce raněn."

"To hej," připustil kapitán. "Drevo som tiež rubal, aj vagóny vykládal."

"To je nejlepší doporučení pro vaši nastávající činnost. Žádný simulant vás neošálí, s každým ulevňákem si poradíte! A navíc dohlédnete, aby nekalé živly do sebe vstřebaly i nezbytnou vojenskou disciplínu. Naším cílem je, aby pétépáci nejen překonávali všechny pracovní rekordy, ale také aby vrostli do naší lidové armády jako její nedílná součást. Jsou to lidé mnohdy zvrženíhodní, ale my budeme díky naší humanistické ideologii velkorysí. Donutíme je potit krev a budeme je vychovávat práci! Váš úkol je jasný. Působit na ně politicky, a budou-li se vzpírat, použít všech dostupných prostředků!"

Zdálo se, že nové posláni začíná kapitánu Haluškovu docela zamlouvat. Už se nemračil, ale pečlivě sledoval každé generálovo slovo.

"Převzmete všechny pravomoci velitele praporu," řekl Brzda téměř slavnostně, "a abyste viděl, jakou důležitost přikládáme vaší nové funkci, budete v nejbližších dnech povýšen na majora."

Pod kapitánem Haluškou se rozhoupala podlaha. Měl pocit, že se vznese kamsi vzhůru a začne kroužit kolem lustru. Ještě před chvílí nebyl dost způsobilý k tomu, aby velel rotě, a nyní...

"Čo bolo, to bolo," řekl si, když jako ve snách opustil generálskou kancelář. "Terazky som majorom!"

2.

Zámek na Zelené Hoře se majoru Haluškovu opravdu zamlouval. Byl na zalesněném vrchu zdaleka viditelný a už svým vzezřením hlásal, že vládce zde sídlící je muž velice mocný a účtyhodný.

Budem přísný, ale spravedlivý, umiňoval si nový velitel praporu. Keď som velel rotě, nebolo to až tak doležité. Terazky som majorom a veľkým pánom. Je treba si dôveru nášeho pracujúceho ludu zaslúžiť!

Chtěl se na zámku okamžitě ubytovat a zařídit si zde celé patro, ale to k jeho velikému žalu nebylo možné. Do budovy bylo potřeba nacpat stovky vojáků, a tak se terazky musel spokojit s bytovkou postavenou ve městě pro důstojníky.

Na zámek bylo třeba každý den vyjít pěšky, protože kočár s koňmi a lokajem nebyl k dispozici.

Nastěhoval se tedy s manželkou a třemi dětmi do pohodlného bytu v Nepomuku, ale nadšen tím rozhodně nebyl.

Připadal si jako řadový občan, a to poněkud sráželo jeho sebevědomí. Jeho trauma nedokázala vyléčit ani blízká hospoda s plzeňskou dvanáctkou. Teprve, když si uvědomil, že v této pasti bude večer lapat žíznlivé vojíny, kteří si sem odskočí bez propustky na pivo, viditelně pookřál.

"Súdruh vojín!" houkne přísně na provinilce, "čo tuna robíte! Prečo sa túlate po putykách? Zatvorím vás na desať dní!"

V lochu budete pít vodu a lutovat, že stě upíchlí z kasární!"

Vnitřek zámku Terazkyho rozhodně neuspokojoval. Nebylo možno připustit, aby prostí vojíni viděli kolem sebe zbytky panského pozlátka. Šlechtické sídlo je třeba důsledně přebudovat v lidově demokratická kasárna. Musí zde zůstat jen strohé stěny ozdobené pokrokovými nástěnkami, palandy se slavníky a prostý nábytek. I kanceláře důstojníků a písařů budou vyvedeny v tomto inspirujícím duchu. Brzy sem narukuje spousta nováčků a těm musí být okamžitě jasné, že se právě stali vojáky lidové armády. Rozkladné elementy se nebudou mít čeho zachytit.

Terazky se vůbec nedivil, že bývalý velitel praporu major Tetřev nuceně odchází do civilu. Byl to typický voják buržoazní éry a jako štábní kapitán sloužil několik let v prohnílé velkoměstě. V únoru 1948 se pokusil přerodit, ale nepodařilo se mu to. S pétépáky si nevěděl rady, nezmobilizoval je k vrcholným výkonům a ani v zámku nedovedl vytvořit bojové prostředí. Bylo mu líto každé sošky, štokrlete nebo almárky. Ani staré, politicky nevhodné obrazy nechtěl zlikvidovat a nechal je uložit v telefonní ústředně, kde evidentně překážely. Kostela využil jako skladiště a nevyhodil z něj ani zpovědnici! Těžko říci, jestli šlo o politickou ngramotnost, lhostejnost nebo dokonce o ideologickou diverzi! Tetřev může být rád, když ho pracující lid neodešle rovnou do lágru a velkoryse mu umožní jako civilovi pracovat v dolech, nebo v hutích!

Terazky zábrany svého předchůdce rozhodně neměl. V zámku bylo nyní pouze strážní oddíl a několik nezbytných maníků, ale všichni se museli zapojit do díla zkázy. Majorovi vadilo doslova všechno. S rozkoší nechal rozkopat starou kašnu, svatého Jana Nepomuckého přikázal svrhnout ze srázu na smetiště a vše, co bylo možno spálit, vydal napospas plamenům.

"Tuna sú kasárňa," zdůrazňoval, "a nie volajaké vetešnictvo! Keby tu chodil žid s pytlom, mohol bysom aj něco predať. Takto je treba všetko buržoazní svinstvo nahádzať do krbu!"

Byl nezkratný, iniciativní a všudypřítomný. Ze všech koutů zněly jeho příkré rozkazy: "Popílit, rozbúrat, vyházat na smetisko!"

I ty obrazy v telefonní ústředně nakonec vyčenichal, a když se dostatečně pohoršil nad jejich náboženskou tematikou, přikázal vhodit je do kamen a nechal si nad jejich plameny usmažit vajíčka.

3.

Ani tak vyjimečný velitel, jako byl major Terazky, nemohl pochopitelně na zámku vládnout sám. Také toho nebylo třeba. Šlo jenom o to, jak se nepomuční důstojníci vypořádají s náročným režimem, o jakém se jim za neschopného Tetřeva ani nesnilo. Bývalý dřevorubec je však měl dokonale v hrsti. Bydleli s rodinami ve vojenských bytovkách a těžce nesli, kdyby je Terazky nechal odvelet na nějaké vzdálené pracoviště třeba na Šumavě. Proto také všechny majorovy rozmary okamžitě a bez výhrad akceptovali.

Nové koště dobře mete," konstatovat zástupce velitele pro věci politické kapitán Ořech, "a tady toho už bylo svrchovaně zapotřebí. Major Tetřev nedovedl přejít od oportunistické pasivity k bolševické aktivitě. Když měl něco řešit, dostal žlučnickový záchvat a přehrál problém na někoho jiného! Tomu se mezi náma dělníkama říká obezlička. Soudruzi ve fabrice by něco takového netrpěli. Když mi řekli: Josef, už ses naválel sudy v pivovare až až, teď přišel čas, abys straně pomohl v armádě, musel jsem sklaptopnout kufr a podřídít se. Komunista musí jít, kam ho strana pošle, protože je ukutej ze zvláštního materiálu! V tom se lišíme od měšťáků a jinejch inteligentů! Ty si všude vybíráj jen to, co jim šmakuje, a proto je víchr revoluce odvané na smetiště dějin! S námi je to docela jiné! My budujeme nový spravedlivý řád, a kdo to nepochopí, toho zavěme. V tom je naše síla! Pod vedením soudruha Stalina soudruha Gottwalda a majora Halušky pozvedneme naši jednotku na vysokou politickou úroveň!"

To byla krásná a podnětná slova, která by jistě svítila nepomuckým důstojníkům na cestě jako rudá pochodeň, kdyby nedošlo k obrovské tragédii, jež těžce postihla světový proletariát. Soudruzi Stalin a Gottwald v krátkém sledu zemřeli, takže zůstal jen major Haluška.

4.

Na Zelené Hoře se pochopitelně nesmírně truchlilo. Major Terazky chtěl nechat vypálit slavnostní smuteční salvy, ale to se ukázalo jako zcela neproveditelné.

"Soudruhu majore," vzlykal kapitán Ořech s očima rudýma od pláče, "naši vojáci nemají zbraně a neumí střílet. Jsou to deklasované živly, které podlehly imperialistické propagandě. Jsou mezi nimi i třídní nepřátelé!"

"Ako je to možné?" podivil se major. "Strážný oddiel predsa stráží muničák!?"

"Jenže v tom muničáku není žádná munice," vysvětlil mu Ořech. "Je to jen prázdná konírna."

"Tak? A na čo ju stráží?"

"Abychom zmätli nepřítele, který má oči všude. Krom toho to některým vojínům zvedne sebevědomí, když jim pracující lid svěří pušku..."

"Majú tedy zbraň...!"

"To se tak nedá říct," usmál se skrze slzy kapitán Ořech. "Tak blbí, abysme nepříteli dali do ruky flintu, zase nejsme. Jde o staré, vyřazené zbraně, které nelze použít u bojových jednotek. Navíc jim náš zbrojář nadporučík Pecháček vlastnoručně upiloval mušky."

"Dá sa z nich vystrelit?"

"To ano," připustil Ořech, "i když s velikými obtížemi. Trefit se ovšem nedá nic."

"Prečo tedy nemôžeme vystrelit na počesť súdruha Stalina?"

"Je přísně zakázáno," téměř zašeptal Ořech, "ozbrojit více vojinů najednou. Ty pušky jsou sice makety, ale nikdy nevíme, co se může stát. Co kdyby nepřítel z ničeho nic podle záutočil? Smrt soudruha Stalina může na něj zapůsobit jako rozbuška. Třídní nenávisť prudce vzplane a my budeme v prdeli! Takovou věc nelze ututlat a v takto pohnuté době nemůžeme zdůvodnit ozbrojování záškodníků!"

"A čo keby vystrelili aspoň dôstojníci?" navrhl Terazky. "Bola by to malá salva, ale predsa len salva!"

"Ty pušky jsou v hanebném stavu," varoval Ořech, "a střilet z nich je velice nebezpečné. Kdyby se hlaveň některé z nich roztrhla, mohlo by dojít k vážnému zranění důstojníka. To by byla mimořádná událost, kterou by nám nikdo nahoře neprominul."

Terazky smutně pokýval hlavou. Ač nerad, musel Ořechovy argumenty uznat. Ustoupil, protože byl majorem a velitelem odloučeného praporu příliš krátkou dobu, než aby riskoval ztrátu tak znamenitého postavení.

"Dobře, Ořech," řekl odevzdaně, "salva něbudě. Ale ručíte mi za to, že tryzna bude také smutná, že rozpláče aj diverzantov a kulakov!"

5.

Kapitán Ořech se snažil. Pévéeska se mu zdála pro smuteční večer příliš obyčejná a nereprezentativní. Rozhodl se proto uspořádat tryznu v kostele. Ten byl sice náležitě zdevastovaný, ale i tak se Terazky nad tímto počinem pozastavil.

"Počujtě, Ořech," zastavil svého zástupce, "to sa mi nĕpáčí! Kostĕl je kostĕl. Súdruh Stalin nĕmal rád farárov ani iných sabotĕrov. To predsa vietĕ?"

"Vím, soudruhu majore," řekl kapitán uctivě, "ale kaple je řádně osvěcená. Církevní symboly podlehy zubu času a naší iniciativě. To, co zůstalo, překryjeme slavnostní výzdobou. Všude natáhneme rudá a černá sukna a okna polepíme generalissimovými fotografiemi. Jeho busta zaujme místo na čestném místě před oltářem a zde taky já přednesu smuteční projev."

"Dajte si záležať!" přikázal mu Terazky, "lebo nězomrel váš usopený ujo, ale rodný oťec nás všetkých."

Kapitán Ořech to vzal na vědomí. Všechny vojíny vyhnal na zdobení kaple a dohlížel, aby se nikdo ani neusmál.

"Celej svět prožívá hluboký zármutek," hřímal výhružně, "a proto si to neštěstí necháme pořádně projít hlavou. Naší povinností je být zdcený. Kdo není zdcený, staví se na opačnou stranu barikády a já si to s ním vyřídím! Netlemte se, Vaněček, a myslíte si, že natáh brka třeba Eisenhower!"

Vojíni sice stále nebyli zdcení dle Ořechových představ, ale k zjevným provokacím se neuchýlili. Neměli zapotřebí komplikovat si kvůli Stalinovi život.

Leč problémy se vyskytly. Zpusťlý kostel nebyl řádně osvětlen a fotografie, kterými byla zalepena okna, vypadaly velice hrůzostrašně. Atmosféra smuteční místnosti připomínala horor.

"Mohu nechat přinést svíčky," navrhoval Ořech, "aby to tady trochu prokouklo!"

"Sviečky nie!" zamítl toto řešení Terazky. "To je církevný balast a výmysel něuvedomelých farárov! Natáhnúť sem kabel z garáží a zapnúť reflektor!"

Nebylo to snadné, ani příliš účelné. Výsledkem bylo jen to, že se horor mnohonásobně zvětšil. Ale už se nedalo nic dělat. Truchlící osazenstvo zámku se sklopenými hlavami napochodovalo do smuteční místnosti. Kapitán Honec zakopl o natažený kabel a podvrhl si kotník. Začal křičet, že tohle není tryzna, ale bordel, čímž rozesmál značnou část přihlížejících vojinů. Uklidnili se, teprve když jim rozlícený Ořech slíbil, že je požene před vojenského prokurátora, který jim zařídí pobyt u PTP na doživotí.

Terazky se zlostně hryzal do rtů, protože okna polepená Staliny vrhala mezi smuteční hosty velice pitvorné stínové obrazy.

Před oltářem nastoupil vojin Pytel a začal hrát na housle Pochod padlých revolucionářů. Příliš mu to nešlo a ustavičně se přehmatával.

"To si odskáče!" vyhrožoval šeptem Ořech, "na zkoušce mu to šlo jako po másle, a teď hraje falešně. To je tím, že jeho otec byl majitelem kavárny!"

Pytla vystřídal vojin Válek a přednesl báseň o tom, jakou rozkoší bylo pro každého sovětského vojáka, mohl-li v bitvě zemřít se Stalinovým jménem na rtech. Válek silně ráčkoval a Ořechovi se zdálo, že svoji vadu záměrně zvýrazňuje. Bude třeba si na tohoto záškodníka náležitě posvítit!

Po tomto přednesu se přichystal k projevu sám politruk. Napochodoval k černě zamaskovanému oltáři a otočil se čelem k masám. Vzápětí málem zaklel, protože reflektor ho nemilosrdně oslňoval. Ořech byl znamenitý řečník, ale tohle ho docela zaskočilo, neviděl do tváří obecnstva, ale sám byl nasvícen jako Škrhola na loutkovém divadle. Avšak projevu se nemohl vyhnout.

"Soudruzi," spustil, "všichni se topíme v slzách a nikdo z nás se za to nestydí. Truchlíme, protože je to naše povinnost. Zemřel náš drahý vojevůdce, který nám byl, je a navždy zůstane světlým, nedostižitelným vzorem.

Svítil nám na cestu stejně jasně jako tento reflektor. Soudruh Stalin byl sluncem světového proletariátu, zářil na všechny strany a oslňoval dělníky, rolníky a pracující inteligenty. Stalinovo světlo nás všechny prosvěćovalo, reflektory jeho očí pronikaly naší současností a mířily do daleké budoucnosti. Žádný nepřítel se neukryl před paprsky vyzářujícími z jeho prosvětlené osobnosti. Již v dobách carského temna byl Stalin reflektorem, který..."

V tom okamžiku reflektor prskl a zhasl. Kaple se ocitla v temnotách.

"Do prdele!" ozval se některý z důstojníků, "tohle je určitě sabotáž! To někomu zlomí krk!"

"Já jsem hned říkal, že svíčky by byly lepší!" komentoval ve tmě před oltářem Ořech. "Krucinál, nemá tady někdo aspoň baterku?"

Vojíni, ukryti milosrdnou tmou, se spokojeně chechtali. Nejprve potichu, posléze bez všech zábran.

Major Terazky chtěl nejdřív tvrdě zasáhnout, ale včas si to rozmyslel. Odplivl si a vyšel z kaple do chladného, sychravého večera.

"Ani smúťok nevedia zariadiť!" zamumlal pohoršeně. "mali by sa pozrieť k nam na dedinu! Keď mojho svokra kopa kobyla, skakala sestra triraz do hrobu!"

Aniž by se s někým rozloučil, vydal se dlouhými kroky k zarmoucenému a povinně tesknícímu Nepomuku, neboť i tam probíhala tryzna, vzdávající poslední hold geniálnímu vojevůdci.

6.

Jestliže politruk Ořech majora Halušku do značné míry zklamal, náčelník štábu kapitán Honec se mu naopak velice zamlouval. Byl to rozený sedlák, ačkoliv s tímto odvětvím národního hospodářství neměl nikdy nic společného. Ale živil v sobě smělé plány spojené se zemědělstvím. Kdykoliv se zasní, viděl kolem sebe růst rozličné užitečné rostliny, kvést ovocné stromy a slyšet kejhat husy, kvokat slepice či chrochtat prasata. Z těchto pocitů vycházely i jeho návrhy, které předkládal Terazkymu.

"Soudruhu majore," horoval, "k zámku patří i zemědělská půda, ležící ladem. Přitom by bylo možno využít ji pro potřeby vojenské kuchyně. Mezi vojiny, kteří sem narukují, bude určitě i zahradník. Kdybychom jeho péči svěřili několik arů úrodné zeminy, dodával by pravidelně hodnotnou zeleninu nejen erárnímu kuchaři, ale i důstojnickým rodinám."

"Hej," přikývl Terazky s pochopením. "Mám tři děti. To je vela dobrý nápad!"

"Také bych navrhoval zřídit malé vojenské hospodářství," pokračoval Honec, "ve kterém bychom chovali drůbež, zejména slepice. Čerstvá vajíčka by dětičkám jistě přišla k chuti!"

"Hej," souhlasil opět major, "hydina je dobrá věc."

"A pak by zde měla být prasata!" tvrdil kapitán nadšeně. "Krmili bychom je zbytky z vojenské kuchyně, takže bychom přitom neměli žádné výdaje."

"Mám rád ošipané," usmíval se Terazky. "Honěc, toto můžete zariadit! Sam tyh prascov vybertě!"

Kapitán byl nejméně v sedmém nebi. "A ještě se domnívám," předl, "že bychom měli u sadu postavit několik úlů.

Včelstva nám dodají velké množství medu, poněvadž všude kolem je znamenitá pastva. Pro děti je, soudruhu majore, med velice důležitý. Je výživný a mnohem zdravější než cukr!"

Pohlédl s nadějí na majora a zřejmě znovu očekával pochvalu, anebo alespoň souhlas. Terazky se však místo toho nevlídně zakabonil.

"Němam rad osy!" řekl s odporem. "Žádné osy tuna nepovolím!"

Honec se této reakci velice podivil. "Ale včely nejsou vosy, soudruhu majore," namítl. "Vosa je neužitečná, zatímco včela nás zásobuje nesmírně hodnotnou poživatinou!"

"To ma nežaujima," mračil se major, "lebo je to mrcha, ktorá bodá a môže ohroziť aj bojovú akciu. Pri bitke pod Tatrami, keď sme ustupovali do hôr, bolo treba plaziť sa cez lúč. Nĕpriateľ strieľal na všetko, čo sa pohnulo, ale my sme boli dobrí vojáci. Plazili sme sa ako hadi a vo vysokej tráve sme boli v bezpečí. Všetko by dobre dopadlo, keby tam nemaly hnízdo zatracené osy. Keď som ich spatril, bolo už pozdĕ. Boha jeho, nĕvietĕ si predstaviť, ako zurily! Bzučaly, krúžily kolem mojej hlavy a potom začaly bodat'. Do rúk aj do ksichta! Lezly, beštie, za košulu. Keď sa mi predraly do kalhot, nĕmohol som to vydržat'. Vyskočil som a bežal k lesu. Tým som poslužil nĕpriateľovi ako cieľ a on zahájil palbu. Bol som vĕla tĕžko ranĕný do riti."

Terazky při tĕ nebláhĕ vzpomínce smutně pokýval hlavou a dodal:

"Nie,Honĕc, nĕmam rád osy. Sú to mrchy, ktoré bodajú!"

7.

Kapitán Domkář, bývalý důstojník protektorátního vládního vojska, bděl nad všemi písaři, cifišpióny a jinými nezbytnými administrativními poskoky, velice si na své funkci zakládal a nejednou se dal slyšet, že nebýt jeho, nikdo by tenhle bordel neudržel pohromadě. Samozřejmě vstoupil včas do strany a zastával její vznešené ideje, ale jen do té doby, než se ožral. Po pěti až sedmi rumech začal chválit německý organizační talent, a když zdolal celou láhev, byl ochoten znovu povolat gestapo.

Ale teď měl jiné starosti. Seděl v kanceláři s Terazkym a Ořechem nad dlouhými seznamy těch, kteří měli v dohledné době na Zelenou Horu narukovat.

"Vůbec se mi to nelíbí," krabatil čelo, "protože obvyklé složení mužstva vzalo za své. Přijde k nám tentokrát mnohem méně politicky nespolehlivých elementů, kulaků a bývalých podnikatelů."

"Kde je taky pořád brát a nekrást?" otázal se Ořech. "Jednou přece musíme tu svoloč přesvědčit nebo vyhladit!"

Taková je dialektika a každéj marxista ví, že spějeme k beztržní společnosti. V komunismu bude všecko zadarmo a kulaka nepotkáš, i kdyby sis nohy ušlapal!"

"Jenomže naše jednotky mají významné pracovní úkoly," upozornil ho Domkář, "a normy jsou vypočteny pro zdravé a silné dělníky. Místo nich k nám narukuje mnoho vojinů se sníženou kvalifikací. Někteří z nich jsou přímo štáckriplové. Můžeme na nich požadovat plnohodnotné pracovní výkony?"

"Můžeme," rozhodl Terazky. "Moj stryko usnul ožratý ve stohu a fajčil. Uhorely mu obe nohy, ale on robil aj chlastal až do smrti! Len si s'ťažoval, že nemôže súseda nakopať do riti!"

"Musíme se těm soudruhům věnovat především politicky," přimlouval se kapitán Ořech, "a ustavičně jim stavět před oči příklady sovětských hrdinů! Snížená zdravotní klasifikace ještě neznamená, že se nemohou vypnout k údernickým výkonům!"

"Vypnú sa," ujistil ho major. "Keď ja som veliteľom, oni sa vypnú!"

"Někteří z postižených jsou jistě svazáky," těšil se politruk, "a ty využijeme k názorné agitaci. To je velmi důležité. Politická práce na pracovištích vážne, protože nám chybí zdatní funkcionáři. Ve Vimperku dělal agitátora roty bývalý majitel hodinového hotelu a nyní ho vystřídal továrník na kelímky. Uvědoměli štáckriplové zvýší úroveň politických školení a budou spolupracovat s veliteli."

"A tiež budú robiť" přidal se Terazky. "Vietĕ, že práca poludštĕla aj opicu?"

Ořech to věděl, ale chtěl Terazkymu udělat radost, a proto se tvářil, jako kdyby moudrý velitel právě objevil Ameriku.

"Ale je zde ještě jeden velice závažný problém," řekl kapitán Domkář, "a je třeba se na něj připravit. Oč méně k nám tentokrát narukuje protistátních živelů, o to více rozmnoží řady vojáků kriminální elementy. Musíme počítat s osobami práce se štitíci, lupiči, násilníky a jinými výtržníky. Někteří z nich budou možná napadat i velitele."

"Zatvoríme ich," zahučel Terazky. "Máme basu aj prokurátora!"

"Jenomže to by se nám množily mimořádné události," upozorňoval ho Domkář, "a to znamená snížení prémie všech důstojníků. Pošlou nám bandity a my si to odskáčeme!"

"Aj ja?" podivil se Terazky.

"Bohužel," přikývl kapitán. "Může jít i o třicet procent."

"Boha jeho, tridsat percent?" vykřikl major. "To by bolo škoda! Orech, žiadne mimoriadne udalosti nebudú! Musíte tých padúchov a lúpežníkov prevychovať!"

Politruk odevzdaně vzdychl, neboť si uvědomoval, že to asi bude velice těžké.

8.

Na Zelenou Horu přibyl mladý poručík Troník, který právě prosvíhl závratnou kariéru. Absolvoval s výtečným prospěchem školu politických pracovníků, a proto byl vybrán jako svazácký funkcionář do pražské posádky. Byl okamžitě jmenován předsedou plukovního výboru ČSM a velitel mu naznačil, že povýšení a funkce ve straně na sebe nedají dlouho čekat! A hle, najednou byl v Nepomuku!

Terazky se jím vůbec nezabýval. Aniž by ho povzbudil vlídným slovem, poslal ho za kapitánem Ořechem, který už pečlivě pročel jeho spisy.

"Tak jste tady, Troník," pokýval pohoršeně hlavou, "stydíte se aspoň trochu?"

"Stydím se, soudruhu kapitáne."

"Bodej! byste se nestyděl! Takovej mladej perspektivní člověk a prochlastá svazácký prachy! Vždyť vy jste vlastně kriminální živel, Troník! Vy jste zakolísal a zradil naše ideje! Místo abyste si vzal příklad ze soudruha Furmanova... víte vůbec, kdo to byl soudruh Furmanov?"

"Rudý komisař. Zástupce legendárního Čapajeva!" vychrlil ze sebe poručík.

"Správně! Jak jste to mohl udělat, Troník? Takhle vzdělaný člověk, a krade!"

Mladý poručík se rozplakal.

"Já nekradu, soudruhu kapitáne," štkal. "Nikdy bych se nedotkl cizích peněz, tím méně svazáckých."

"Ale máte to v papírech!" upozornil ho Ořech přísně. "Co je psáno, to je dáno! Nebo snad chcete tvrdit, že váš velitel lže?"

"Nelže," zašeptal Troník. "On mě chtěl jenom zachránit."

"Člověče!" zařval kapitán. "To jste provedl ještě něco horšího? Okamžitě se mi svěťte jako svému rodnému otci a nic nezatajujte!"

"Provedu," souhlasil poručík. "Byl jsem předsedou plukovní svazácké organizace a současně jsem spravoval svazáckou pokladnu."

"Tu, co jste prochlastal?"

"To bylo úplně jinak, soudruhu kapitáne. Politická práce u naší jednotky byla hodnocena velice vysoko, a tak jsme se rozhodli odměnit vzorné vojáky a nositele Fučíkova odznaku upomínkovými dary. Každý měl obdržet hodnotnou budovatelskou knihu od sovětského autora. Já jsem pak byl pověřen, abych dary nakoupil a dopravil je na posádku."

"To svěřili prachy tomu pravému!" zahučel Ořech. "Vy jste se sebral a šel jste místo do knihkupectví rovnou do hospody! Je to tak, vy spíťare?"

"Není," řekl Troník pláčtivě. "Nejprve jsem zašel do Domu obuvi, abych si koupil nové polobotky. Za vlastní peníze. Podařilo se mi to jen s velkými obtížemi, protože v obchodě byl nával. Když jsem vyšel na ulici, zjistil jsem, že mi někdo odcizil peníze přichystané na nákup darů."

"Vyfoukli vám prachy?" šklebil se Ořech. "Představte si, že mně je před vánoci šlohl v Bílý labuti. To se stává. Ale proč jste to okamžitě nenahradil?"

"Byl jsem insolventní," sklopil hlavu poručík, "a tak jsem se vrátil do posádky. Předávání darů se blížilo a soudruzi mě odmítli založit. Zašel jsem tedy za velitelem a seznámil ho se svou situací. Očekával jsem, že mi sám peníze půjčí, ale on místo toho začal na mne křičet. Řekl, že jsem se nechal při plnění služebního úkolu okrást, a to je velice závažný zločin. Což kdyby nešlo o pár stovek, ale o celou plukovní pokladnu? Navíc v ní mohly být tajné informace a vojenská tajemství, která by snadno posloužila nepříteli! Velitel tvrdil, že tímto způsobem bych mohl prohrát bitvu, nebo dokonce celou válku. Okamžitě mě odvolal z funkce a řekl, že zařídí můj odchod do civilu. Když jsem ho prosil, aby mi poskytl ještě jednu příležitost napravit svou chybu, změnil svůj původní záměr s tím, že mě přeloží mimo Prahu."

"A poslal vás k pětépákům!" radoval se zlomyslně kapitán. "Ale proč ty řeči o propití pokladny?"

"Soudruh velitel usoudil, že to, co se mi stalo, nemůže skutečný voják nikdy prominout," řekl Troník, "a že mi to do papírů nemůže napsat. Proto se rozhodl podat vám informaci, kterou považoval za přijatelnou."

Ořech se zamyslel.

"No dobrá," zahučel potom, "ale co kdybyste prochlastal celou plukovní pokladnu a tajný dokumenty byste zastavil u putykáře? Tím byste válku neprohrál?"

Poručík Troník provinile mlčel.

"Co si budeme povídat, Troník," plácl ho po zádech Ořech. "Chybil jste a tady to musíte napravit. Politická práce u našich jednotek není lehká, ale když někdo ví, kdo to byl soudruh Furmanov, tak si s ní hravě poradí!"

9.

Pod zámkem byla ošetřovna, ve které právě v poklidu dosluhoval desátník základní služby Mudr. Hořec. Měl atestaci z dětského lékařství a už se těšil na malé pacienty v nemocnici. Měl to za pár a jeho nálada den ode dne vzrůstala. Ošetřovna byla poloprázdná a Hořec se těšil, že odsud definitivně vypadne. Po nástupu nováčků tu bude spousta práce, ale to už se ho netýká. Alespoň si to myslí.

Jenomže na štábu se právě řešilo, co se stane po jeho odchodu.

"Naše žádost o přidělení lékaře byla zamítnuta," oznámil přítomným kapitán Domkář, "protože doktorů je málo. I u

bojových jednotek jsou s tím problémy."

"Ale my jako odloučený prapor máme právo..." spustil Honec, ale Domkář jenom mávnul rukou.

"Soudruzi," řekl, "jen si to přiznejme otevřeně: nedovoláme se. Nikdo se s námi nebude bavit. Jsme bohužel zcela na okraji zájmu velení naší lidově demokratické armády. Každý se na nás vykašle. Přitom sem za pár tejdnu narukuje spousta kripplů, s kterejma si nějaký lapiduch neporadí. Prohlížel jsem pečlivě naše seznamy a bohužel jsem v nich neobjevil ani studenty vyhozené z medicíny. Patrně narukují všichni na Ostravsko, kde je spousta úrazů v dolech. Jsme v ošemetné situaci."

"Bude nám muset vypomoci civilní lékař," uvažoval Ořech, "ale to je z politického hlediska nežádoucí a snad i nepřijatelné. Představte si, soudruzi, že k nám narukuje spousta vojáků, s kterejma budou veliký problémy. Dneska odvedou každého, kdo se udrží na nohou. A kdo se na nich neudrží, toho kolikrát odvedou taky! My tady můžeme mít poloviční špitál a na ošetrovně bude vyvalenej drogista nebo filozof. Některé vojáky se smrti na jazyku by měl odlifrovat do plzeňské nemocnice, jiný se zřejmě vracej do civilu. Tuhle marodku předvádět civilním osobám by byl protistátní čin a nepřátelská propaganda, ne-li přímo pobuřování. Jestliže na ošetrovně nebude doktor, říkám vám, že nevyjdeme z malérů!"

"Doktora nedostaneme," děl pesimisticky Domkář, "a nikdo se s námi o tom nebude bavit. Jsme v pěkný rejži, soudruzi! Co když nám tu začnou vojáci umírat?"

"Soudruzi," ozval se Honec, "o jednom řešení bych věděl. Požádáme velení, aby u nás desátník Hořec zůstal na paragraf. Soudruzi ho povýší do důstojnické hodnosti a on může sloužit další tři roky."

"Ten se z toho posere," konstatoval Ořech se zjevnými obavami. "Já nejsem žádný zbabělec, ale s touhle novinkou bych ho osobně neseznámil."

"Je to specialista," upozornil Domkář. "Dětský lékař."

"Veď vojáci sú ako děti," vmísil se do řeči Terazky, "a tuna mu budě dobre. Bude velkým pánom! Dóstojníkom! V kapitalistickej cudzině sú mnohí felčari nezamestnaní. Je to tak, Ořech?"

"Je, soudruhu majore," přikývl Ořech, "a koneckonců nějaké oběti naší lidově demokratické vlasti musíme přinést všichni. Kdo z nás si může poručit, kde by chtěl být? Mně řekla strana: Pepíku, půjdeš do armády, tak jsem šel do armády! Soudruzi, je třeba si uvědomit, že vzplála poslední bitva, a není možno stát opodál. Desátník Hořec to nakonec nějak překousne. Pochopili jiní, pochopí i on!"

"A když nepochopí," dodal Honec, "i tak mu to nebude nic platné. My doktora potřebujeme, tak proč o tom ještě mluvit!"

Bylo rozhodnuto. Desátník Hořec o tom neměl ani tušení a svědomitě odstříhoval centimetry z krejčovské míry. Jednoho dne za ním zašel na ošetrovnu sám major Haluška.

"Soudruhu majore," ohlásil se lékař, "desátník Hořec."

"Prečo desiatnik?" otázal se Terazky, "bol stě povýšený."

"Sloužím lidu," zahučel bez nadšení doktor. "Četař Hořec."

"Nie, súdruh," usmíval se major. "Terazky stě kapitánom! Budětě tuna slúžit ešte tri roky."

"To není možné!" vykřikl zoufale. "Mám už vyjednané místo na dětském oddělení krajské nemocnice! Tady bych medicínsky zakrměl!"

"Súdruh kapitán," řekl otcovsky Terazky, "na vašu hodnosť som čakal desať rokov! Bol som dvaraz ranený. Hladoval som v horách. Aj s banderovcami som bojoval. Z vás urobili kapitána len preto, že stě felčar. Měl bystě straně poďakovať a nie sa tváriť, ako by vám volakdo ukrivdil. Veď jednou v budúcnosti možetě byť aj majorom!"

10.

Terazky seděl za stolem a zíral do spisů, kterým naprosto nerozuměl. V té chvíli vstoupil šedivý nadporučík Pecháček a řádně se ohlásil.

"Soudruhu majore," řekl potom, "dovoľte mi, abych vyčistil vaši osobní zbraň!"

Terazky se zamračil. "Čo stě, Pecháček?" otázal se. "Dóstojník, lebo pucflek?"

Pecháček byl pochopitelně důstojník. Neklamným důkazem tohoto faktu mu na ramenou zářily tři zlaté hvězdy. Jestliže se v této situaci necítil dobře, mělo to své důvody.

Zdislav Pecháček byl ještě před několika roky počestný živnostník. Měl zavedené puškařství, ve kterém prodával vzduchovky, lovecké pušky a sem tam i malorážky. Pochopitelně je taky opravoval. Atraktivní podnik prosperoval, ale jen do Vítězného února. Potom spadla klec, firma Zdislav Pecháček zanikla a bývalý majitel, ačkoliv překročil čtyřicítku, maširoval na vojnu. K pětépákům. Viděl svou budoucnost černě, ale jeho profese ho zachránila. Odloučený prapor musel mít svého zbrojře, a to důstojníka. Jenže puškaři se nedostávalo ani u bojových jednotek a o zbraně se nemůže starat tesař nebo řezník. Pokud by ovšem nešlo o sekery.

Nakonec byl zbrojř nalezen. Dělal v Kaplici přidavače u zedníků a měl velké potíže s plněním plánu. Jeho velitel ho soustavně obviňoval ze sabotáže a vyhrožoval mu vojenským prokurátorem.

"Pecháček, vy máte v Praze rodinu, že jo?" mračil se poručík Babka. "Tak si o ní nechte akorát zdát, protože ji uvidíte nejdřív na svatýho Dyndy! Za takový pracovní výkony, jaký tady předvádíte, se dovolenky nedávají! Když vám nevoní socialistický budování, budete v neděli dřepět na baráku a přemejšlet, jestli vám stará doma nenasazuje parohy!"

Zdislav Pecháček, který neměl daleko do zhroucení, byl nesmírně překvapen, když ho náhle odvolali do Nepomuku. Tam mu učinili velkorysou nabídku. Měl být povýšen do důstojnického stavu a vykonávat funkci hlavního zbrojře praporu po dobu nejméně pěti let. Spíše však až do důchodu. Obdrží uniformu a jeho rodina se může z Prahy okamžitě přestěhovat do bytovky v Nepomuku.

Pecháček neváhal ani minutu. Cítil, že se na něho socialismus přívětivě pousmál, a tak okamžitě souhlasil. Věděl, že jinak

by ho v budoucnosti nic dobrého nečekalo. Člověk, který rozumí zbraním, je považován za možný zdroj nebezpečí, a proto je prospěšné preventivně je odstranit. Puškaři Vitula a Kňour dostali pro nic za nic deset let a dodnes jsou kdesi v Jáchymově.

Nedá se říci, že Zdislavu Pecháčkovi důstojnická uniforma nějak zvlášť slušela. Ať dělal, co dělal, pořád v ní vypadal jako šašek. Ale to nebylo to hlavní. Měl sociální jistotu, mohl žít s rodinou v jednom bytě a vrátit se ke své původní práci. To si alespoň zpočátku namlouval. Brzy zjistil, že funkce zbrojře u pětépáků má svá specifika. Pecháček měl na starosti zbrojnici, která připomínala půjčovnu zbraní pro divadelní ochotníky. Staré vybíhané kvéry nevzbuzovaly ani za mák důvěry.

"No nazdar," povzdechl se novopečený nadporučík, "tohle nedám do pořádku ani za deset let!"

Jenomže to od něho nikdo nechtěl. Vojíni strážního oddílu neměli právo dostat do ruky fungující zbraně, a tak se Pecháček měl podílet spíše na jejich znehodnocení. Dost ho to vzalo, protože byl na flintičky tak trochu fanda a tohle považoval za pěkné zvěrstvo. Naštěstí tady byl kapitán Ořech, který mu to okamžitě vysvětlil.

"Víš, Pecháček," řekl, "ty nejsi straník a tak si neumiš věci postavit politicky! Nechápeš, že nemůžeme ozbrojovat nepřátele dělnické třídy. Vidíš jen ti svou odbornost! No ale když chceš přijít do styku s perfektní zbraní, tak mi vyčisti moji služební pistoli. Co tomu říkáš, Pecháček?"

Pecháček neřikal nic a pistoli vyčistil. Ani mu to nebylo proti mysli, měl zbraně rád. Čistil je pak Ořechovi pravidelně. Později se jako zákazníci přidali i kapitáni Honec s Domkářem a rádi zaplatili nadporučíkovi pivo.

Pecháček pracoval perfektně, s nadšením, a proto si dovolil nabídnout své odborné služby i Terazkymu. Čekal vděk a uznání a nechápal, proč velitel tak zuří.

"Důstojník má líbit' svou osobní zbraň," křičel, "ako lubí cigán svoje husle a gajdoš svoje gajdy! Ani ten fašistický dragún by nepožičal nikomu svoju šablu! Boha jeho, ja tych líných oficirov zjebem!"

Svůj slib také splnil. Seřval důstojníky jako nějaké bažanty a vyhrožoval, že je pošle na nějaké vzdálené pracoviště. Pak se teprve poněkud uklidnil. Důstojníci schliple odcházeli a velice se mračili na nešťastného nadporučíka.

"Tys nám dal, Pecháček!" řekl vyčítavě Ořech. "Sotva si navlékneš lampasy, provedeš takovou kravinu! Nemůžu se na tebe ani podívat! Běž se zašít někam mezi ty své zrzavé kvéry a pamatuj si, že moji krásnou služební pistoli nespatříš už ani na dálku!"

11.

Terazky neměl rád líné lidi, a proto nesnášel nadporučíka Mouchu. Jenže ten byl mimo dosah jeho velitelské pravomoci. Batolil se sice na zámku, posedával a vybavoval se s kdekým, ale plnil zvláštní úkoly. Nadporučík Moucha byl velitelem kontrarozvědky s jasným úkolem bojovat v armádě s vnitřním nepřítelem. Odhaloval špióny, diverzanty a jiné imperialistické zaprodance.

Potíž byla v tom, že tady patřili do této kategorie téměř všichni. Před Mouchou už je obvykle odhalili jiní. Zkoumat názory duchovenstva, kulaků a bývalých kapitalistů nemělo smysl.

Nadporučík Moucha se tedy víceméně flákal a toužil po přeložení do města, kde je dobrý fotbalový oddíl. Kopaná byla jeho slabostí a v Nepomuku si ji příliš neužil. Místní fotbalisté nepatřili k extratřídě ani v okresním měřítku a vojenský oddíl PDA Úder nebyl o mnoho lepší.

"Snad se to nyní zlepší," uvažoval Moucha, "a narukuji k nám nějakí mladí sportovci. Co s čtyřicetiletým farářem, padesátiletým kulakem, nebo kapitalistou na pokraji nervového zhroutení? Co já bych dal za to, kdyby se tady kopal alespoň krajský přebor!"

Dal by hodně a nebyl v tomto směru sám. Fotbalovými fandy byli i kapitán Honec a Ořech, kteří pevně věřili v budoucí úspěchy nepomucké kopané. Major Terazky fotbal nemiloval. Vojenský fotbalový oddíl považoval za bandu ulejšáků a sportovce kladl do jedné řady s hudebníky, recitátory, výtvarníky a jinými zbytečnými elementy.

"Vojak ma byť statočný," říkal, "a nie prefíkaný! Má robiť a cvičiť! Všetkých ulejšákov polapím a zatvorím!"

Dával si v tomto směru záležet a skutečně se mu podařilo vpadnout do restaurace U Jandíků, právě když tu u piva sedělo sedm fotbalistů, kteří měli být v této době na tréninku.

"Hej, kopáristi!" zahalekal více spokojeně než zlostně, "takto trénujete? S püllitrami? Něhanbíte sa pred naším pracujúcim ludom? Všeci pojděte do lochu!"

Svou pohružku splnil a fotbalové utkání okresního přeboru se Sokolem Žákava bylo vážně ohroženo. Kapitán Honec šel za bručící vojíny orodovat, ale Terazky ho téměř s rozkoší vyrazil.

"Chlastajú," tvrdil, "a nič iného nerobí. Pošlem ich na pracoviska drevo rubať, lebo výkopy kopat'!"

To vypadalo velice zle, takže bylo třeba nátlak znásobit. Ořech rozhodl, že to veliteli postaví politicky.

"Soudruhu majore," hučel vemlouvavě, "ty vojíni reprezentujú váš útvar před civilní veřejností. Jsou to zpit'aři, ale tu a tam se trefěj i do balónu! Jsme na třetím místě v tabulce a máme šanci se dostat do krajský soutěže. Když vyřachneme Žákavu a Nepomuk prohraje v Blovicích."

"To ma nězaujímá," děl Terazky. "Fotbalisti sú v base a tam taky zostanú!"

"Jsou potrestáni vězením prostým," uvažoval Ořech s nadějí v hlase, "a tudíž přes den pracují u roty. Fotbalový zápas bychom mohli pojmout jako pracovní výkon. Odkopali by své a pak by se zase vrátili do lochu. To by přece šlo!"

"Nie!" zavrhl tuto podnětnou myšlenku Terazky. "S vojakom pracujúcim u roty musí podľa predpisov chodit strážny so zbraňou. Má snad behat s volajakým fotbalistou po levom krídle?"

"Snad by to šlo zařídit..."

"Hovoril som nie! Móžtė odísť!"

Zdálo se, že je vše rozhodnuto a tvrdohlavý Terazky nepovolí. Ale byl zde ještě nadporučík Moucha. Ohlásil se a major ho přijal se zjevným odporem.

"Prišli stě zbytočně, Mucha," houkl, "fotbalisti budú v base až do stredy. Potem ich pošlem na pracoviska do Volar a

do Vimperka."

"To by bylo proti zájmu našeho socialistického zřízení," upozornil ho náčelník kontrarozvědky, "protože mezi vězni jsou dva, a já nejsem povinen vám říkat jejich jména, kteří se mnou úzce spolupracují. Jsou mými informátory. Pomáhají mi odhalovat protistátní činnost a případné budování spikleneckých center."

Terazky se zarazil, ale nevěřil Mouchovi ani slovo. Věděl, že to je líný lempl, který své informace získává nanejdříve od kuchařů. Kontrarozvědčík byl totiž pečený vařený v kuchyni, kde se mu říkalo vrchní ochutnávač.

"Moje práce je nesmírně důležitá," chválil se Moucha nestydatě, "a výsledky předávám přímo do centra. Vím o každém všechno. Nejen o vojínech, ale i o důstojnících. Každého je třeba ustavičně prověřovat a zajímat se nejen o jeho politické názory, ale i o soukromý život!"

"Dobře, Mucha!" připustil Terazky, "ale kázeň je kázeň. Keď sa vojak ožere ako zepelín, treba ho zatvorit'."

"Ale někdy je nezbytné ho zase pustit," polemizoval Moucha, "protože na svobodě je pro nás důležitější. Občas propouštíme i vězně odsouzené k mnohaletému žaláři, pokud nám mohou být prospěšní."

"Mucha! Něrobte zo mňa somára!" zlobil se Terazky. "Som veliteľ, a keď volakeho zatvorím, tak si to aj odsedí!"

"Rád bych vás jenom upozornil," přitvrdil hlas Moucha, "že vím ledacos i o vás. Vlastně jsem dostal tajný pokyn, abych vás tak trochu hlídal. Vím totiž, že jste neuspěl jako velitel roty a najednou velíte praporu. Není to nad vaše síly? Nemůžete se dopustit závažných chyb? Mně se zdá, že občas politicky tápete. Dost možná, že ve vás dosud působí zmateně ideje, které jste do sebe vstřebával v mládí, kdy jste byl v Hlinkovej gardě!"

Terazky zbledl.

"To nie je pravda!" vyrazil ze sebe, "to je lož!"

"Ale není," usmál se Moucha. "Také jste v armádě Slovenského štátu bojoval proti Sovětům. Později jste svoji chybu sice odčinil, ale nevím, jestli se vám podařilo zvládnout marxisticko - leninskou teorii tak, abyste stačil na všechny své úkoly."

Terazky stál jako solný sloup, až na to, že solné sloupy se nehryžou do rtů.

"Otevrel stě mi oči," zahučel potom. "Ja som sa terazky rozhodol, že tým ochlastom prominem zbytok trestu."

Dva sny nato porazili ochlastové Sokol Žákavu 5:1 a pootevřeli si tak dvířka do krajské soutěže.

12.

Z pracoviště ve Vimperku přijel na Zelenou Horu poručík Hamáček a stal se velitelem strážního oddílu. Nahradil nevýrazného poručíka Růdla, který odešel do civilu, protože ztratil hlas. Hamáčkovi rozhodně něco takového nehrozilo, řval velice slibně, vydatně a s chutí. Stal se pro nepomucké důstojnictvo nesporným přínosem. Přesto jím otrásl, když se střetl se zbrojím nadporučíkem Pecháčkem, kterého si pamatoval z pracoviště jako pouhého vojína a naprostého outsidera.

"Tak to vidíte, Pecháček!" řekl vyčítavě, "já se snažím jako blbec, a každému je to jedno. Zatímco vy jste byl voják na baterky a ještě k tomu živnostník a najednou jste co? Najednou jste nadporučík! Ještě že z vás neudělali generála! To je tím, že máte kliku a já mám co! Já mám hovno. Měl jsem zůstat u řemesla řeznického a bylo by mi líp. Myslel jsem si trouba, že udělám na vojně kariéru, a nakonec umřu jako mizerný poručík. Tomu se, Pecháček, říká co? Tomu se říká životní smůla!"

Nadporučík se k tomu nevyjádřil, a tak Hamáček raději odkvačil k svým novým podřízeným, aby je náležitě seřval. Rád se poslouchal a řvaní mu bylo tím, co Šalajpinovi zpěv.

Terazkymu se Hamáček velice zamlouval.

"Stě dobry voják, Hamáček," pochválil ho. "Aj ja som tak pekně reval, ale urobil som si v krku uzol, ktorý museli ušmknúť. Terazky nerevem ani doma a děti radšej zrežem."

Také ostatní důstojníci přijali Hamáčka celkem dobře, až na kapitána Domkáře, kterého poručíkův řev rušil zejména při sčítání a odčítání. Kapitán nepatřil k brilantním počtářům, a když se na práci dostatečně nesoustředil, docházel k pozoruhodným výsledkům.

U Ořecha a Honce si Hamáček dokonce šplhnul, protože se ochotně ujal tréninku fotbalového mužstva. Hráči z toho přílišnou radost neměli, ale vybírat si nemohli.

"Dovedu vás k nejvyšším metám," slíbil jim Hamáček, "to jest do krajské soutěže. Musíte si ovšem zlepšit co? Musíte si zlepšit fyzickou kondici! To znamená nechlastat a nesouložit! Hráči civilních oddílů nedodrží životosprávu, a proto je do jednoho rozdrťme! Rozdrťme je i proto, že jsme politicky na výši. Jde o to, abyste bojovali, jako když vám jde o život! Myslete na to, že hájíte čest čeho? Hájíte čest celé jednotky. Pročež zdůrazňuji ještě jednou: nechlastat a nesouložit. To budiž naše heslo!"

Také bylo. Vždy při zahájení tréninku zvolal Hamáček: "Soudruzi, jaké je naše heslo?" a jedenáctka radostně odpovídala: "Nechlastat a nesouložit!"

Všem se to náramně líbilo, ale správcová hřiště příliš nadšená nebyla. Zejména když viděla, že její dvě vnučky, které pravidelně hlídala, sledují výchovné metody poručíka Hamáčka velice pozorně a těší se zejména na skandování fotbalistů. Pročež si na trenéra počkala a řekla mu: "Pane důstojníku, vy jste u mě kanec a já to všechno sepišu do Obrany lidu. Nebo pošlu dopis samotnému ministru Čepíčkovi! Já si své vnučky kazit nedám, ono úplně stačí, když kurva je snacha!"

Poručík Hamáček se zalekl, protože měl za sebou průšvihů víc než dost a po žádném dalším netoužil. I tak měl v této chvíli zaražený postup nejméně na tři roky.

Správcové se sice omluvil, ale vzalo mu to náladu. Trénování ho už nebavilo, a tak pozval celou jedenáctku do hostince U Jandíků, kde se se svými svěřenci zhulákal tak, že sotva došli na Zelenou Horu. Jejich fyzická kondice nestála za nic.

Dobrou fyzickou kondici potřebovali i důstojníci. Tak alespoň usoudil major Terazky a rozhodl se zavést ranní

púlhodinky. Chtel své podřízené patřičně potrápít, a proto zvolil cvičení na hrazdě. Ta stála před zámkem u pískového doskočiště a barvou se od písku nijak nelišila. Nikdo si nepamatoval, kdy byla naposled použita.

Nyní ji nechal major Terazky pečlivě vyčistit a ráno před ní napochodoval v čele svých důstojníků. Rozhodl se, že bude sám předvádět. Příliš toho neuměl, ale přece jen se, byť s potížemi, překulil přes žerd'. Pak přistupoval k nářadí další. Pukatý Honec dokázal jen komíhat nohama. Ořech okamžitě spadl do písku a další na tom nebyli o mnoho lépe. Ale jako poslední naskočil na hrazdu poručík Troník. Elegantně se vyšvihl vzhůru, udělal několik točů a nakonec i kolenotoč. Všichni byli překvapeni, ba šokováni. Terazky se nesmírně mračil a považoval Troníkovu tělocvičnou exhibici za neslušnost.

Celý den chodil po zámku s nevlídnou tváří a nebylo radno ho potkat. Ale pak z ničeho nic dostal znamenitý nápad. Zašel do dílny ke garážím a vybral si tři zdatné řemeslníky. Těm přikázal, aby zvýšili hrazdu o třicet centimetrů. Dalo to dost práce, ale dílo se podařilo. Vznikla pověstná hrazda pro Terazkyho.

Když následujícího rána přivedl major své důstojníky k nářadí, vznikla úplně nová výchozí situace. Vysoký, téměř dvoumetrový Terazky na žerd' dosáhl, když se postavil na špičky. Hravě si zopakoval včerejší sestavu. Zato další cvičenci se setkali s nemalými problémy. Pokoušeli se na hrazdu naskočit, ale nikomu se to nepodařilo hned napoprvé. Vyčerpalo je to natolik, že na žerdí pouze viseli a bezmocně kmitali nohama. Terazky je zlomyslně sledoval a velice se radoval z jejich neúspěchu. Štiplavě jej komentoval a těšil se, až k nářadí připochoduje malý poručík Troník. Nezklamal ho. Troník se úporně snažil, ale na žerd' vůbec nenaskočil. Nebylo mu souzeno zopakovat včerejší exhibici. Terazky smutně pokýval hlavou jako učitel, který zkouší nenadaného žáka.

"Zklamal tě má, Troník," pravil potom přísně, "ako chceš byť dôstojníkom našej ludovej armády, keď máš takú špatnú fyzickú kondíciu? Treba trénovať a byť na vyšší!"

Pak se obrátil k ostatním: "Súdrhovja, čakajú na nás veľike úkoly. Treba sa na ně pripraviť! Preto musíš na sobě robiť a stále sa učiť. Brzy přídě doba, ktorá nás všetkých preverí!"

Načež ještě jednou pokýval hlavou a vítězně odpochoďoval do své kanceláře v zámku.

Intermezzo 1.

U Jelínků bylo plno, ale ne úplně našlapáno. Kefalín objevil dvě místa k sezení a Terazky to přijal s povděkem.

"Pijem aj na stojáka," řekl, "ale v matičke Prahe si rad sadnem!"

Kolem se hojně diskutovalo. Všechny hosty překřikovala opilá dáma v pozdně středních letech, která tvrdila, že ji právě vyloučili ze strany, ačkoliv byla milenkou Julia Fučíka. Má od něho pět milostných dopisů, které může každému na požádání ukázat. Nepředvede je ovšem v žádném případě příslušníkům StB, protože by ji je určitě zabavili.

"Kdybych já dovedla napsat román," tvrdila mávající püllitrem, "vydělala bych statisíce, protože mně stačilo tenkrát kývnout prstem a Gusta se šla klouzat! Nemáte ponětí, jak já jsem mohla zasloumat historii!"

Hostům u Jelínků to bylo celkem jedno a k problému se vyjádřil pouze Terazky: "Písať lubostné dopisy je somárstvo!" řekl Kefalínovi, "a robia to iba intelektuáli. Ja som vela žen jebal a žiadne som nēnapísal ani vetu!"

To už k nim přiskočila servírka s dotazem, budou-li si pánové přát hladinku, a po kladné odpovědi okamžitě donesla plné püllitry. Terazky se okamžitě s chutí napil.

"Pamätáte, Kefalín, na pivo U Jandíkú?" zeptal se potom a blaženě se usmál, "tiež som vas tam raz dolapal!"

"Právě proto jsem ho nemohl náležitě vychutnat," řekl vojín a blaženě se usmál, "pořád jsem se musel koukat po dveřích."

"Čo bolo, to bolo," vzdych bývalý major. "Terazky môžete v putyke aj usnúť. Pokiaľ pre vás neprijde manželka, nič sa vám nestane. Máte manželku?"

"Mám."

"Peknú?"

"Říká se to."

"Tiež mám manželku. Triraz mi utiekla, ale zasa sa vrátila. Som starý kohút a viem, čo sa ženě páčí!"

Terazky se zamyslel.

"Důstojník má byť chlapom aj u domaceho kozubu," rozhodl. "Niekedy som nebôl pod papučou, ale Honěk s Orechom áno!"

"A což teprve nadporučík Mazurek!" vzpomněl si Kefalín. "Toho mydlila manželka dvakrát denně."

"S takými kadrami to niemohlo dobre dopadnúť!" pravil moudře Terazky, "lebo kadry rozhodujú všetko. Nēmaš kadry, nēmaš nič. Veliteľ bez kadrov je ako cigán bez huslí."

"Ale určitě se vám po Nepomuku stýská!"

"To hej. Bolo tam dobre. Niektorí dôstojníci tam aj zůstali. Ořech mal obchod so zeleninou, ale urobil v ňom manko."

Keď ho chceli zatvorit', postavil jim to politicky. Potom mal hospodu, a keď vyšla vaša kniha, napísal na štít

"Reštaurácia u Orecha" a predával v ňej Kefalínův guláš a Voňavkovy závitky. Nēstalo to za nič a pivo sa nēdalo piť, lebo nečistil trúbky, terazky je v invalidnom dôchodku."

"To je škoda," soudil Kefalín, "protože nastává opět doba, kdy by se mohl pěkně rozvinout. Možná že by ho znova vzali do armády!"

"Nēvzali, Kefalín," řekl Terazky, "lebo sa pomýlil a stal sa revizionistou. V osmašedesátom chcel rehabilitovať kulaka Vatu, ktorý mu prišiel do Nepomuku rozbiť papulu. Nakoněk sa spolu ožrali v Orechovej hospodě a zpievali dvojhlasně Roň slzy!"

"To je hezká písnička."

"Bola by, keby Vata nezpieval falešně. Musel som ho trochu priškrtit. Ale terazky už do Nepomuku nejezdím, lebo som

sa presťahoval k Mníšku."

"Odtamtud pocházel Kája Mařík."

"Něpoznám. Akú mal šaržu?"

"Školák. A co dělá kapitán Honec?"

Terazky se pohrdavě usmál. "Čo by robil? Nič! Je v dôchodku a má desať úlov s osami. A mohol by aj drevo rubať, lebo je tlstý ako sviňa! Pupkom zametá zemegulu."

"Zřejmě nemá váš fortel," hádal Kefalín.

"Nemá," řekl Terazky, "a něchce sa mu robiť. Niekomu s dostojníkov, ktorý slúžili v Nepomuku, sa něchce robiť. Mal som špatné kadry. Kefalín, a proto o mně můžete psát knihy!"

Půllitr druhý:

Neklidné podzámčí

1.

Kapitán Ořech se vrátil z velice závažného celostátního školení a okamžitě referoval o zásadních změnách, které jsou přímo na spadnutí.

"Soudruzi," deklamoval, "bylo konstatováno, že naše pracovní jednotky jsou pilířem socialistického budování. Všichni o nás hovoří s uznáním, ale po staru se žít nedá. Nemáme tolik kapitalistů a diverzantů, kolik bysme potřebovali. Nemůžeme si je nahonit ani napískat. Tím pádem bysme těžko zvládali budovatelské úkoly, které před námi stojí. Byly zváženy dvě varianty. Buď budou nyní vojáci u nás sloužit až do smrti, což se zdá politicky neúnosné, nebo kromě nepřátelských živlů k nám narukují i osoby se sníženou klasifikací."

"To přece víme," přerušil ho kapitán Domkář, "čtrnáct dní už tady máme seznamy branců."

"Jistě," souhlasil Ořech, "ale v souvislosti s tím je třeba vyřešit závažné otázky. Jak víme, máme zde živly, který jsme jen čistou náhodou neodstřelili. Jsou to osoby zpupné a odbojné. Podávají sice ucházející pracovní výkony, ale chovají se drze a někdy i napadají mistry nebo jiné představené. Utíkají z vojenských prostorů, ožirají se, vyhledávají styky s lehkými ženami a perou se s vojákama od pěšáků nebo tankistů. Důstojníky na ulicích nezdraví a na hajzlech píší protistátní nápisy! Nemůžeme tedy připustit, aby se nováčkové setkali s takovejma vyrhelama a nechali se jimi infikovat! To bysme z malérů nevyšli!"

"A čo máme robiť?" zeptal se nespokojeně Terazky. "Keď jich nemôžeme odbuchnúť ani zatvoriť, čo s nimi?"

"Jsou to raubíři, co u nás sloužej čtvrtým nebo pátým rokem," pokračoval Ořech, "a nikdo s nima nedokáže pohnout! To není v lidských silách. Proto soudruzi nahoře soudí, že je máme do nástupu nováčků prověřit do civilu."

"To ale pravidelně děláme!" připomenul mu Honec. "Zveme je před komisi a máme s nimi přátelské pohovory."

Zkoušíme jejich politickou uvědomělost a náročně zkoumáme znalost vojenských řádů. Také prověřujeme, co se naučili v hodinách vojenské přípravy. Poctivě se jim věnujeme a jsme přitom velice přísní."

"To se právě musí změnit," vykřikl Ořech, "protože až dosud se ti pacholci vraceli od pohovorů zpátky na pracoviště. Teď musíme změnit taktiku a vyhnat je do civilu. Třeba násilím! Ať se s nima trápí zase někdo jinej! Nesměj ale poznat, že před nima couváme. Všechno musí mít důstojný průběh. Budeme reprezentovat socialistické stát, kterej bude k těm lumpům velkorysej a laskavej. Někteřejm dáme i čestný diplomy, nebo je soudruh velitel osobně pochválí."

"Prečo ich chvaliť?" zlobil se Terazky. "Robili svoju povinnosť, ako my robíme svú. Môžu byť radi, že tuna nēzhebnú!"

"Ti tak něco ocení!" ušklíbl se Honec, "a každej se cejtí ukrivděnej a vykořisťovanej!"

"Od třídních nepřátel se vděku nedočkáš," vysvětlil mu Ořech, "protože kulak zůstane kulakem, fabrikant fabrikantem a inteligent inteligentem. Naše společnost se těch šmejdu prozatím nemůže zbavit, a tak jim poskytuje šanci, kterou si nezaslouží. Jen aby se nám ta dobrota jednou nevymstila!"

"Neboj se, Pepo," ozval se lenivým hlasem nadporučík Moucha. "Dlouho se v civilu flinkat a produčirovat nebudou. StB je má všechny zaměřený!"

2.

Zavilý vetešník Vaňous se před prověřkovou komisí dostavil už po páté. Na rozdíl od některých optimistických spolubojovníků si nikdy nedělal zbytečné naděje a netrápil se pro nic za nic. Vždycky napochodoval až před stůl, za nímž seděli prověřující důstojníci, zakoulel očima a zlobně zachrochtal: "Hovno jste mě převychovali!" Další diskusí nebylo třeba a Vaňous opět putoval na tři měsíce, či půlrok na pracoviště. Nepředpokládal, že by tomu nyní mělo být jinak.

"Hovno jste mě převychovali!" opakoval svou oblíbenou větu a tentokrát dodal. Kšeft mi nevrátíte, stará zdrhla za kopečky, tak vo co de?"

Dle všech zkušeností měl být okamžitě seřván a vyhozen, ale kapitán Ořech se jen shovívavě usmál.

"Máte špatný nervy, Vaňous. To je tím, že pořád myslíte na ten kvelb, ve kterým jste se živil nedůstojným a nekalým způsobem! Copak vetešnictví je práce pro chlapa? My jsme vás naučili makat a seznámili jsme vás se základy socialistický morálky. Umožnili jsme vám pochopit dějinný souvislosti a stát se součástí dělnické třídy!"

"Hovno jste mě převychovali!" trval na svém vetešník. "Já tady shniju, ale troubit s vámi nebudu!"

"Jste nevděčný člověk," konstatoval Ořech, "a do soudruha máte daleko. Ale my nejsme žádní lidožrouti. Povězte nám, kdo to byl Stachanov!"

"Magor," odvětil Vaňous, "který naletěl na vaše sladké řečičky!"

"Úplně přesný to není," zhodnotil odpověď politruk, "ale nejste univerzitní profesor, nýbrž pouhej vetešník. Stál jste až na chvostě buržoazní společnosti. Vcelku však vaše odpověď vystihuje podstatu problému."

"Kdo napsal knihu Lenin, Stalin, Kalinin mládeži?"

"Julda Fulda."

"Ne tak docela, ale soudruh Julius Fučík byl význačný marxista. Takže lze vaši odpověď pokládat za dostačující. Ještě nám povězte, Vaňous, co polidštilo opici!"

Vetešník zavile mlčel a tupě zíral do země.

"No tak Vaňous," povzbuzoval ho Ořech. "Víte přece, že před mnoha staletími žily na naší planetě samy opice. Najednou se z nich stali lidé a začali budovat socialismus. Co způsobilo tu pozoruhodnou změnu?"

"Chlast," zavrčel Vaňous bez snahy excelovat.

"Téměř jste uhodil hřebík na hlavičku," pochválil ho kapitán, "protože chlast, neboli alkohol, je produktem a výsledkem práce, matky pokroku. Kdyby nebylo práce, nebylo by ani chlastu!"

Ořech se rozhlédl po ostatních členech komise.

"Já si myslím, soudruzi," řekl, "že s odpověďmi vojína Vaňouse můžeme být celkem spokojeni. Na pracovišti tvrdě pracoval, plnil normu na 130% a ještě se stačil teoreticky vzdělávat. Proto navrhuji, aby byl propuštěn do zálohy!"

"Jak to?" zalpal po dechu Vaňous. "Hovno jste mě převychovali!"

"Vidíte?" usmíval se Ořech. "Je velice skromný. Pro samou práci si ani nestačil všimnout, že se z něj stal úplně nový, socialistický člověk! Gratuluji vám, Vaňous!"

"To je nějaký podraz!" podezíral je vetešník. "Co to na mě šijete? Já chci zpátky do Volar!"

Poděšeně těkal očima z jednoho důstojníka na druhého, ale všude viděl jen přívětivé, usměvavé tváře. I sám Terazky se spokojeně culil. Potom vstal a přistoupil k prověřovanému vojínu.

"Vela pekne stě hovorili, Vaňús," pochválil ho. "Lutujem toho, že nás opúšťáte. Čo bolo, to bolo. Terazky stě civil!"

Vaňous se z toho stále nemohl vzpamatovat.

"No tak, soudruhu," křísil ho Ořech. "Cožpak nejste rád, že konečně jdete z vojny?"

"No jo," huhlal Vaňous, "ale co tomu řeknou kamarádi? Určitě si budou myslet, že jsem se dal k fízlům!"

3.

Bývalý majitel vinárny vojín Plíhal se v Sušici vzdálil z pracoviště, navštívil blízký hostinec a nezřízeně se tam opil. V těžko popsatelném stavu se vrátil na stavbu, kde málem utonul v tekutém betonu. S pomocí kamarádů ze sebe strhal šatstvo, které na něm začínalo tuhnout, a pokusil se u hydrantu očistit.

V té chvíli právě přecházely dvě dámy a při pohledu na nahatého muže začaly ječet, neboť špatně odhadly situaci. Považovaly Plíhala za exhibicionistu a ten je v jejich názoru utvrdil tím, že pitvorně poskakoval, šklebil se a činil rozličné posunky. Za chvíli ječela téměř celá ulice a pobouření bylo všeobecné.

Případ se nepodařilo ututlat a Plíhala, již částečně oblečeného, odvedla hlídka do posádkového vězení. Kdovíjak se o tom dozvěděl úhlavní nepřítel pětápáků generál Mandel.

"Ty reakcionářský svině!" číli se, jak bylo jeho zvykem, "ono nestačí, že se po městě toulají v německých mundúrech od Stalingradu, teď se nám tu ještě dají na perversi a budou obtěžovat pracující ženy! Okamžitě mi vytočte Nepomuk!"

Velice hlučný a málo spisovný referát přijal kapitán Honec a nezbylo mu nic jiného, než z jeho obsahem seznámit Terazkyho. Major byl zdrcen.

"Boha jeho!" úpěl. "Taká haňba! S holou ritíou behať po okresnom městě! Čo na to povietě, Honěc?"

"Zdá se, že jde o sexuální zvrácenost," usoudil kapitán a tvářil se velice vážně. "Četl jsem Úchytky pudu pohlavního a tam se o případech úmyslného obnažování před osobami ženského pohlaví dost obšírně píše. Doktoři se domnívají, že je to nemoc."

"A něje nakažlivá?" strchoval se Terazky. "Keby také sviňstvo prišlo naraz na celú rotu, němohol by som to zvládnúť! Keď to je ako tyfus lebo neštovice..."

"O tom pochybuji," uklidňoval ho Honec, "ale pro jistotu se zeptám odborníka. Kapitán Hořec se v takových věcech jistě vyzná!"

Doktor Hořec se samozřejmě vyznal, ale dosud si nezvykl na svou důstojnickou hodnost a trucoval. Teprve po velkém naléhání zahučel, že tohle na exhibicionismus nevypadá, ale že na dálku odborné konzultace neprovádí.

"Jestliže to není pohlavní zvrácenost," uvažoval horečně Honec, "může z toho být mimořádná událost! Proč se ten lump svlékal do naha? Ale počkat. Třeba tu hraje roli dědičné zatížení! Již Plíhalův dědeček měl v Praze vinárnu a živil se tudíž prodejem alkoholu. Víne dobře, jak to v takových buržoazních pajzlech vypadalo! Viděli jsme filmy jako Noční motýl a mnohé jiné! To zanechá, soudruzi, na člověku stopy! Kšeft, alkohol, pervers - takové prostředí se na vás podepíše a poznamená vás! Plíhalové v tom žili celé generace!"

"A čo budeme robit'?" zeptal se Terazky. "Máte volajaky plán?"

Honec bezradně rozhodil ruce. "Jestli mu jenom přeskočilo v bedně," dumal, "a bez dalších úmyslů se svlékl do naha, snad by se ještě dalo něco dělat. Horší by bylo, kdyby Plíhal svůj čin motivoval politicky. Kdyby tím demonstroval svou nechuť k lidově demokratickému zřízení nebo k naší armádě! Prozatím nemáme úplné informace a nemůžeme něco takového docela vyloučit. Co když volal na celou Sušici, že nežli nosit uniformu, raději bude běhat po městě nahatý? Nebo když nahý zadek vystřkoval na naše stranické a vládní představitele?"

"To sú len chýry!" vrčel Terazky, "ale je treba urobiť opatrenia!"

Nikdo ovšem nevěděl, jaká. Na štěstí se na scéně objevil další odborný konzultant kapitán Ořech.

"Z toho, soudruzi, vybrusíme," řekl optimisticky, "protože Plíhal už nejímá půldruhého roku přesluhuje. Pošleme ho do civilu, jelikož se určitě jenom přepracoval. Při své poslední návštěvě v Sušici jsem doporučoval vojínům, aby v době osobního volna četli spisy Aloise Jiráčka. To je zajímavá četba, soudruzi. Není to ještě ten pravý marxismus, ale moc už do něho nechybí. Plíhal zřejmě četl o Žižkovi a tam se taky mluví o adamitech. To byli náboženští blouznivci, který se svlékali do naha."

"Ako je to možné?" žasl Terazky. "Do kostela prišli bez šatov?"

"Nejen do kostela!" pravil Ořech. "Chodili tak pořád, protože to byli pobožní nestyďové. Plíhal se poučil na Jiráčkovi a

utkvělo mu to v mozku. Když se pak přepracoval, došlo u něho k náhlému zkratu a tím pádem se svlíknul na pracovišti. Nelze mu to zazlívát, vlastně se stal obětí pokrokové literatury. Tím pádem ho ani nemusíme honit k prověrce a můžeme ho okamžitě vykopnout!"

Toto řešení se všem jevilo jako zcela optimální. Adamita Plíhal si už trest v posádkové věznici neodpykal.

Byl převezen na Zelenou Horu a odtud vykročil přímo do civilu. Ne ovšem do zděděné vinárny. Uplatnil se ve stavebnictví jako jeřábík a na pivo chodil výhradně do hospod čtvrté cenové kategorie.

4.

Případ sušického Adamity Plíhala měl větší ohlas, než se původně očekávalo. Vojín na pracovištích dospěli k názoru, že jednou z nejjistějších cest do civilu je simulace a že blázni mají přednost. Svobodník Šůra z Vimperka založil za tím účelem na vojenském statku rodeo a jezdil po louce na vyhublé krávé Sulice. Sulika celkem neprotestovala a chovala se umírněně, takže jezdci neprokázala službu, kterou od ní očekával. Případ by se zřejmě obešel bez větší pozornosti, kdyby poručík Bourec nepřehnal svou kázeňskou pravomoc. Potrestal svobodníka Šůru pěti dny prosté vazby a dobrosrdečnou krávu hodlal poslat na jatka. To první se obešlo bez protestů, ale fyzická likvidace krávy narazila na organizovaný odpor nejen vojínů, ale i civilních zaměstnanců. Poručík Bourec byl obviněn, že usiluje o násilnou smrt vzácného zvířete, jen pro jeho jméno. Nesnese prostě pojmenování Sulika, a tak se ho chce za každou cenu zbavit. Zaskočený důstojník se pochopitelně bránil. Poukazoval na to, že Sulika poskytuje našemu hospodářství nanejvýš dva litry mléka denně a o zvyšování dojivosti nejeví zájem. Naopak se ochotně nechává zneužívat k cirkusovým produkcím, které nemají dobrý vliv na morálku vojenské jednotky. Kdyby se tak chovaly všechny krávy na statku, znamenalo by to konec disciplíny a rozklad pracovního úsilí, které je beztak, a v poslední době zvláště, zcela nedostačující. On, poručík Bourec, čte průběžně sovětskou literaturu, ale ještě nezjistil, že by rudoarmějci u Bud'onného jezdili na hovězím dobytku.

Druhá strana trvala na svém původním stanovisku, a tak se vedení statku obrátilo na Nepomuk s žádostí o okamžitý zásah.

"Boha jeho!" úpěl Terazky, "také vojenské problémy má riešit' major! Veliteľ odlúčeného praporu! Orech, je treba zajet do Vimperka a pozret' sa na celú vec politicky!"

"To jistě," souhlasil politruk, "ale bylo by dobré, kdyby se mnou jel nadporučík Moucha. Jestliže se prokáže, že poručík Bourec chová nepřekonatelnou zášť k zvěčnělému soudruhu Stalinovi, je to práce pro kontrarozvědku!"

"Dobře," souhlasil Terazky. "Moucha stejně sedí v kuchyni a žere jeden rezeň za druhým."

Nadporučík Moucha nebyl cestou do Vimperka nijak zvláště nadšen, ale nemohl ji dost dobře odmítnout. Kráva Sulika byla v nebezpečí života a takovou věc nelze ignorovat. V každém případě to byla mimořádná příležitost ke křížovému výsledku a případní viníci se měli na co těšit!

K vyšetřování došlo v kanceláři vojenského statku a nejprve byl vyslechnut svobodník Šůra.

"Soudruhu svobodníku," oslovil ho kapitán Orech, "myslíte si, že je vhodné, když příslušník naší lidové armády trdluje na krávé po lučinách, a budí tak nežádoucí pozornost?"

"Chtěl jsem si ověřit své schopnosti," neodpověděl přímo svobodník. "Vždycky jsem toužil jezdit na něčem živém, ale nikdy jsem k tomu neměl příležitost. Akorát u strejčka v Podolance jsem v dětství jezdil na praseti."

"Jak se jmenovalo?" vybafl Moucha.

"To už se nepamatuju," řekl Šůra. "Bud' Kája, nebo Běda."

"Karel Marx, Bedřich Engels," zamumlal kontrarozvědčík spíše pro sebe. "A kdo pojmenoval krávu, na které jste jezdil?"

Svobodník pokrčil rameny. "Asi nějaká dojička," hádal, "nebo ošetřovatel. Co já vím, říkali jí tak už v době, kdy jsem byl do Vimperka převelen."

Není to provokace? Uvažoval nadporučík. Nechová zde někdo zášť ke Stalinovu jménu?

Ukázalo se, že nikoliv. Ještě před převelením svobodníka Šůry z Horní Plané do Vimperka dojívala krávy nesvéprávná Maryčka Kletečková a ustavičně si přitom broukala Suliku. Pod vlivem této písne došlo k následnému pojmenování hovězího kusu.

"Koneckonců," řekl Orech, "Sulika je překrásná píseň. Zpívají ji Alexandrovci a náš lid ji vroucně miluje. Důkazem toho je, že si ji broukají i dojičky při práci."

"To je pravda," připustil Moucha, "ale byla to oblíbená píseň J.V.Stalina a neměla by být tak lehkomyšlně zneužívána. Dobytek by neměl být spojován s písni, při níž každý uvědomělý občan zaslzí, nebo má chuť se postavit do pozoru."

"Na tom něco je," souhlasil Orech. "Musíme si však uvědomit, že ta soudružka byla slabomyslná a Suliku se Stalinovým jménem vůbec nespojovala. Prostě měli oba stejný vkus."

"To snad ne!" vykřikl Moucha pohoršeně. "Vkus soudruha Stalina nelze srovnávat s vkusem slabomyslné dojičky!"

Ale připustíme, že k pojmenování krávy došlo nešťastnou náhodou a že to jméno nepůsobilo veřejné pohoršení. Kráva byla v kolektivu oblíbena a nikde nebudila odpor, ani jiné negativní pocity."

"Dá se říci," soudil Orech, "že právě svým jménem probouzela v lidech sympatie. Vždyť i ten kašpar Šůra si ji vybral pro své krasojezdecký kousky! Zvolil si ji mezi desítkami jiných krav a to jistě není náhoda."

"Musíme si posvítit na poručíka Bource," rozhodl nadporučík, "protože právě v něm vidím klíč k rozřešení celého případu!"

Byl tedy předvolán poručík Bourec. Tvářil se velice nejistě, protože politruků se odjakživa obával.

"Bourec, Bourec," zahájil rozhovor Orech. "Nějak vám to tady hapruje! Rota pracuje na zdravém vzduchu a nijak se nevyznaňuje. Místo překračování plánu rajtuje na kravách."

"Už jsou tu ty chlapi příliš dlouho," zamumlal poručík, "a nelze je zvládnout. Přitom můj zástupce pro věci politické leží ve špitále s ledvinami!"

"Zřejmě vám dost chybí," usoudil Moucha, "protože děláte závažné politické chyby! Jaký je váš poměr k Josefu Vissarionoviči Stalinovi!"

"Kladný!" zařval poručík Bourec.

"To je málo!" řekl kontrarozvědčík. "To je žalostně málo. Vaše odpověď mě neuspokojuje. Vypadá to jako oportunistický alibismus. Skutečný komunista Stalina bezmezně miluje!"

"Já ho bezmezně miluju," tvrdil Bourec. "Studuju jeho spisy a každý večer postojím před jeho podobiznou."

"A víte, Bourec, že soudruh Stalin měl svou oblíbenou píseň?"

"Ano."

"Kterou?"

"Suliku."

"No vidíte! Stalin miloval Suliku a vy ji chcete poslat na jatka! Není to neúcta ke geniálnímu vojevůdci světového proletariátu? Nechcete tím demonstrovat, že pro vás Stalinovy názory nic neznamenají? Že jimi pohrdáte?"

"Ale ta Sulika je kráva, která nedojí!"

"Je to zvíře blízké člověku. V Indii mají dokonce krávy posvátné, ale to odporuje vědě i našemu světovému názoru. Jak jsme se dozvěděli, vaší krávkě dala toto krásné jméno soudružka, která celý život usilovně pracuje v zemědělství. Nikdy nevlastnila výrobní prostředky, lze ji tudíž plným právem považovat za dělnický kádr. Tato soudružka ve volném čase snila o velkém Stalinovi. Věděla, že se s ním nikdy osobně nestřetne, protože z Vimperka do Kremlu je to daleko. Mohla pouze snít a prozpěvovat si Stalinovu píseň. Sulika se pro ni stala takřka hymnou, ale to nestačilo. Soudružka potřebovala mít před očima pomník, který by jí Stalina ustavičně připomínal. Proto dala krávkě jméno Sulika a stále se na ni dívala. Sulika ji povzbuzovala v těžké práci pro naši společnost a dávala jí jistotu ve vítězství světového proletariátu. Chápete to, soudruhu poručíku?"

Bourec naslouchal s otevřenými ústy a nevěděl, co k tomu podotknout. Neodvažoval se Mouchovi jeho názory vyvracet a zároveň cítil, že je nespravedlivě osočován. Silně pochyboval, že slabomyslná Maryčka Kletečková někdy snila o vítězství světového proletariátu. I veliký Stalin ji byl zřejmě úplně putna. Ale s nadporučíkem Mouchou nebylo radno se hádat! Ten taky nic podobného neočekával.

"Vidím, Bourec, že chápete svou politickou rozkolísanost," řekl nyní, "nedostatek rozhledu a ukvapené jednání.

Omlouvá vás jedině to, že nemáte u jednotky politruka."

"A proto vám jednoho velice perspektivního soudruha pošleme," slíbil Ořech, "což jistě uvítáte. Sloužil u gardové jednotky a jmenuje se poručík Troník."

"To je ten, co prochlastal svazáčkou pokladnu?" otázal se vyděšeně Bourec.

"U týchle jednotky se okamžitě všechno rozkecá!" rozlítil se Ořech. "Jak to, že o přísně utajovaném poklesku mladého soudruha vědí už i ve Vimperku?"

"Alespoň vidíš," vzdychl Moucha, "že práce kontrarozvědky není zbytečná! Jsme uši armády a bez mravenčí práce by se rozkecalo kde co!"

"Stejně se to rozkecá!" prskal Ořech. "Takovej Honec všechno vykváká doma, panička to roznese po celém Nepomuku a vojenský tajemství jsou v čudu!"

"On to nebude jenom Honec!" obával se Moucha. "Musíme pořádně prověřit i Domkáře! Když se napije, blábolí různý nesmysly, často i protistátního charakteru!"

"A co Pecháček?" rozhodil ruce Ořech. "Cožpak lze důvěřovat živnostníkovi, kterej prodával buržoazním dětičkám špuntovky?"

"Důvěřovat nelze absolutně nikomu," rozhodl Moucha, "protože poslední bitva vzplála a je v ní možný úplně všechno! Jedině ostrážitý a bdělý politruk může zabránit nejhoršímu!"

"Jenomže místo abysme vedli armádu kupředu," děl pesimisticky kapitán, "jenom tutláme a dusíme průsery! A nikdo nám nepomáhá! Důstojníci v terénu dělají závažné politické chyby! Vzpamatujte se, Bourec! Dneska pošlete na jatka krávu Suliku a zejtra pošlapete celej Stalinův odkaz!"

"Takhle bychom komunismus nevybudovali!" zvedl ukazovák Moucha. "A světová reakce by se nám vysmála.

Američtí imperialisté by se radovali, němečtí revanšisté by se tetelili blahem! Mějte na paměti, Bourec! Zachovejte si rozhled, vzdělávejte se v marxismu - leninismu a hlavně nám neporázejte Stalinovy krávy!"

5.

Vimperský konflikt byl vyřešen k všeobecné spokojenosti. Kráva Sulika unikla řeznickému noži, svobodník Šůra byl propuštěn do civilu a poručík Bourec dostal k ruce nového politruka.

Na zámku v Nepomuku se ovšem neoddechli. V kancelářích téměř ustavičně vyzváněl telefon a co telefonát, to stížnost. Terazky se mračil, rozčíloval, uplivoval a odmítal s kýmkoliv mluvit.

"Boha jeho!" hartusil. "Toto je ako búrka v Tatrách! Stále sa na nás čosi valí! Svolajte poradu, Orech!"

Krátce nato se důstojníci sešli, aby posoudili vážnost situace a určili vhodnou strategii.

"Myslím, že je nezbytný," řekl kapitán Ořech, "abysme těm našim pacholkům nalili čistý víno. Dokud si budou myslet, že pustíme do civilu jen blázny a výtržníky, nenastane u jednotek klid. Je třeba jim slíbit, nebo aspoň naznačit, že půjdou domů všichni, kdo mají odslouženo víc než dva roky!"

"Jen aby pak nebyli ještě bujnější!" strachoval se Honec. "Ze samé radosti člověk udělá ledacos!"

Ale Ořechův návrh byl posléze přijat jako slibné řešení. Politrukové měli s vojáky promluvit o velkorysosti strany a vlády, o moudrosti velení armády, vyzvednout humanismus socialistického státu a vyzval všechny, aby se v civilu radostně zapojili do budovatelské práce.

"Je skutečně obdivuhodný," žasl Ořech pateticky, "jaký má ústřední výbor naší strany pochopení i pro tyhle deklasované živly! Jak i v takovém chrapounském kulakovi vidí především člověka! Chlap, kterej si zasluhuje oprátku,

nebo aspoň kulku, dostane příležitost budovat lepší zítřek nás všech! To jsem zvědavej, jestli si toho ty mizerové budou vážit!"

"Něbudú," zavrtěl prorocky Terazky, "pretože nejsú uvedomělí. A terazky to už nědohoní!"

6.

Ačkoliv politrukové beze zbytku splnili pokyny a vychválili humanismus strany a vlády ještě víc, než bylo od nich požadováno, v rotách to stále vřelo. Vojíni se nedovoleně vzdalovali od svých jednotek, opíjeli se a vyhledávali rvačky s civilisty i s příslušníky bojových jednotek. Chrabrým pohraničnickům kradli jejich placaté zelené čepice a hanobili je těmi nejrozmanitějšími způsoby. K ustavičným střetům hraničících s malou válkou docházelo zejména v šumavských hvozdech. Pétépáci tu káceli stromy, dělali se a velice nelibně nesli, když je pohraničníci hlídali se samopaly a producovali se kolem nich jako nějací manekýni. Někteří obzvláště uvědomělí ochránci hranic pétépákům spílali amerických zaprodanců a špiónů a vinili je ze snahy vyvolat třetí světovou válku.

"Měli bysme vás tady do jednoho postřílet," tvrdili, "a světový imperialismus by konečně ztratil svou pátou kolonu!"

"Jenomže ty stromy byste si tu museli pokácet sami, vy jelita, uvědomělí," odpovídali pétépáci, "a to by pro nemakačenky, jako jste vy, bylo hotové neštěstí!"

Výměny názorů byly dlouhé, pestré a někdy dost drsné. K fyzickým střetům nedocházelo jen proto, že pohraničníci hrozili, že se nebudou ostýchat použít proti škodné nabitých samopalů.

Bylo třeba vyčkat chvíle, kdy nástupci chodských Psohlavců vyrazí na vycházku za děvčaty. Tehdy docházelo k četným bitkám, po kterých měli zubaři plné ruce práce. Boje byly den ode dne urputnější a někteří vojíni museli být dopraveni na chirurgii.

Sušický generál Mandel zuřil. "Co pétépák - to hrdlořez!" řval jako pomínutý. "Nebudu trpět, aby štěnice armády poškozovaly obranyschopnost státu! Moji chlapečci jsou hrdinové a ne fackovací panáci! Ti grázlové s černejma výložkami napadají i poddůstojníky! Jednoho dne si troufnou na důstojníky a kdoví, jestli nedostanou chuť i na generála! To, co dělají, je gerilová válka a se záškodníky jsme si vždycky věděli rady! Jestli tady neudělá pořádek Nepomuk, ujmu se toho osobně já sám!"

Kapitán Ořech, který na Zelené Hoře přijal Mandelovu stížnost spojenou s ultimátem, byl na pokraji zhroucení.

"Soudruhu majore," letěl za Terazkym, "obávám se toho nejhoršího! Ve vzduchu visí velice závažnej politickej konflikt! V Sušici je zle!"

"Ako zle?" zeptal se major. "Volakoho zabili?"

"Ještě ne," těžce dýchal Ořech, "ale nedá to na sebe dlouho čekat! Může se to stát každou chvíli. Generál Mandel tvrdí, že jsme na pokraji války!"

"To vieme," přikývl Terazky. "Americký imperialisti číhají na našich hranicích."

"Proto musíme bejt ostrážiti a bděti," doplnil ho Ořech, "ale naše jednotky prej snižujou obranyschopnost celého státu! Perou se s pohraničnickama a vyřazujou je ze služby! Napadají je a přepadávají, kde mohou! Odebírají jim brigádírky a vykonávají do nich svou potřebu!"

"Velkú, lebo malú?" zajímalo majora.

"To generál neupřesnil, ale jak znám naše vojáky, tak nejspíš velkou! Vlastně docela určitě! Generál Mandel řval jako nepřítelnej!"

"On stale reve," přikývl souhlasně Terazky, "chcel bysom mať takých poddůstojníkov!"

"Ale co budeme dělat?" rozhodil ruce Ořech, "on je schopný naše vojáky pomordovat!"

"Počujtě, Ořech," řekl major, "vy terazky pojeděte do Sušice a pohovoritě s generálem Mandelom!"

"Já?" děsil se kapitán. "Zase já?"

"Klaskněte pred ním na kolena, buděte ronit slzy, lebo skákať z obluku na ulicu," instruoval Terazky, "pretože je treba ho ukludniť."

"To on se nedá!" sténal Ořech. "Je schopný mě fyzicky napadnout!"

"To by bolo tiež dobré," pokyvoval hlavou major. "Keď vas zkope a ulaví si, nebude strieľať na moju jednotku."

"A co když bude?" otázal se Ořech.

Terazky se usilovně zamyslel. "V takém případě," řekl, "sa děj vôle Božia. My nemôžeme robiť nič. Mandel má vetšú šaržu a já se s ním strieľať nepojdēm. Som iba majorom."

7.

Ořech v Sušici nad očekávání uspěl. Generál Mandel byl zesláblý po právě přestálém žlučnickém záchvatu a nevybičoval se k žádnému ze svých pověstných hysterických výstupů. Nakonec přijal s potěšením zprávu, že většina sušických pétépáků odejde co nejdříve do civilu, a propustil Ořecha s téměř vlídným zachrochtáním.

Pod Nepomuk nepatřila pouze Sušice a ani jedno pracoviště nebylo bezproblémové. V Táboře pronásledoval pétépáky zejména major Vlčák proslavil se tím v celé posádce. Sám generál Tvrz ho nejednou upozornil, že je velitelem u tankistů a měl by se věnovat především mužstvu, které mu bezprostředně podléhá, ale domluvy neměly valného účinku. Jakmile Vlčák spatřil na ulici černé výložky, ztratil veškerou zdrženlivost a bezhlavě se vrhal po kořisti.

Tankisté jeho nenávisť k pétépákům soustavně zneužívali. Psali po zdech hanlivé nápisy, jako Vlčák je vůl, tak, aby nabyl přesvědčení, že pachatelé jsou příslušníci pracovních jednotek.

"Já je zničím, roztrhám, rozšlapu!" vyhrožoval major. "Vyženu je z Tábora, umořím je ve vězení a doženu je k sebevraždám! Nestřím, aby zde tito tchoři zamořovali ovzduší a kazili morálku elitních jednotek!"

Lehké to neměl ani poručík Bejda, který tábořským pétépákům velel. I on byl stále na koberečku a téměř denně s obtížemi lovil pracovní síly z tábořské basy. Vlčák mu je obvykle nechťel vydat, protože rád přihlížel, jak ti mizerové šůrují a čistí záchodky. Bylo z toho dlouhé dohadování, během kterého major obviňoval poručíka z nadřezování gaunerům, kteří by vůbec neměli z basy vyjít.

"Kdyby nevyšli z basy," ohrazoval se Bejda, "nemohli by postavit bytovky pro důstojníky vaší posádky!"

"Vám nejde o bytovky, ale o peníze!" křičel Vlčák. "Zvedněte těm svým grázlům mandle a já je nebudu zavírat!"

Byl to nekonečný boj, který ani na okamžik neustával. Tentokrát vzplanul z ideových pohnutek. Vlčákovi se doneslo, že někteří pětépáci chodí v neděli do kostela na Žižkově náměstí. Mohla ho z toho klepnout pepka.

"Vojáci lidové demokratické armády v kostele!" nadskakoval. "To je znesvěcení uniformy! Největší zlotřilost, o jaké jsem kdy slyšel! Naplítí do tváře všem bojovníkům od Dukly!"

Letěl za generálem Tvrzem, ale ten neprojevil zájem ožehavý problém řešit. Proto Vlčák, sotva překousl pocit křivdy, vyhledal poručíka Bejdu. Otázal se, jak je možné, že pouští vojáky v neděli dopoledne do města a umožňuje jim věnovat se takovým perverznostem, jako je účast na bohoslužbách. Bejda to se vši rozhodností popřel. Prohlásil, že vojíni prchají z vojenského objektu a nelze je uhlídat, protože není k dispozici strážní oddíl.

"Sám jste se, soudruhu majore, přičinil o to," řekl zlomyslně, "že nemůžeme sdílet kasárna s bojovými jednotkami!"

"Ještě to tak!" zasyčel major, "nasadit si do vzorného vojenského objektu takovou verbež! Ale nemyslete si, že mě vaše odpověď uspokojila! Já ty vaše pánbičkáře osobně chytím za límec a odveču je do posádkové věznice!"

Svůj slib myslel vážně. V neděli dopoledne stál před kostelem a číhal na pobožné zlotřilce. Nebyl to tak snadný úkol, jak zpočátku předpokládal. Mše se zúčastnilo několik set lidí a ti se z chrámu valili v nepřehledných mnohastupech.

Navíc kdosi spatřil číhajícího Vlčáka a okamžitě vojíny varoval. Bylo jich celkem šest. Dva se pohotově ukryli za chrámovými dveřmi, tři uprchli kolem oltáře do sakristie a pouze voják Beran se pokusil opatrně projít, ukryt v davu.

Neprošel. Vlčák byl bystrý a oběť nepřehlédl. Lačně skočil po Beranovi a zahřímal: "Soudruhu vojíne, ukažte mi propustku!"

Tu Beran pochopitelně neměl a tak následovala cesta na posádku.

"Já si na vás posvítím, vy klerikální primitive!" vyhrožoval Vlčák nenávistně. "Vy totiž nejste pouhou obětí náboženské mystiky, ale přímo jejím exponentem! Už z vašeho fanatického ksichtu vidím, že jste svatoušek, kterému je naše socialistická skutečnost cizí! Nejste, vy svíčková babo, dokonce farárem?"

"Ne docela," řekl Beran. "V devětačtyřicátém roce mě vyloučili ze semináře!"

"Dobře udělali," hřímal major, "protože byste rozvracel z kazatelny morálku našich pracujících a z fary byste si vytvořil špionážní hnízdo! Tak vy jste se, lumpe, vyrazil do kostelíčka! To jste si nemyslel, že skončíte na posádce a budete mejt hajzly?! Nebo myslíte?"

"Nemyslel!"

"To je vám podobné, vy kněžourská kryso! Se spravedlivým trestem jste nepočítal! Ale já vás zjebu, že zapomenete Otčenáš! Dostal jsem se vám na kobytku a to vás bude mrzet víc, než že jste se nestal flandákem! Já vím, že mě teď pěkně nenávidíte, co?"

"To rozhodně ne," odmítl tuto myšlenku Beran.

"Jak to, že ne?"

"Kristus nás učí, že máme milovat bližního jako sebe samého. A máme milovat i své nepřátele."

"Co je to za blbost?" zavřeštěl Vlčák. "Ještě řekněte, vy černoprdelníku, že mě milujete!"

"Ovšem."

O Vlčáka se pokusily mdloby.

"Tohle nelze chápat jinak než jako provokaci!" hulákal. "Jste voják a voják je povinen své nepřátele nenávidět! Nebo snad máme milovat americké imperialisty a západoněmecké revanšisty? S našimi scestnými názory seznámím vaše nejvyšší nadřízené a budu trvat na co nejpřísnějším potrestání!"

Již následujícího dne věděl vše o tábořském případu kapitán Ořech a s obavami o něm referoval Terazkymu.

"Jestliže se v Táboře objevili náboženští blouznivci," strchoval se, "může dojít k velice závažným konfliktům!"

Mimořádné události jsou na obzoru! V loňském roce ve Volarech farář voják Macourek tajně pokřtil dvě děti. Ted' sice láme kámen v Bochově, ale nevěřím, že by si tam dal pokoj!"

"Viet' čo, Ořech?" zamyslel se terazky. "Prevelíme farárov aj iných čudákov do Nepomuku. Budú robiť v sklade a rovnat' onuce. Do kostela ich nepustíme a bude dobre!"

Tak se taky stalo. Během týdne opustili věřící vojíni Tábor a kapitán Honec jim přidělil pracovní místa na Zelené Hoře. Všichni se zabydleli v starobylém, leč zdevastovaném kostele a zabývali se tam vojenskými svrsky. Terazky je několikrát denně kontroloval, neboť si nebyl jist, jestli tam neprovozují nějaké nekalé rejdy. Nic tomu prozatím nenásvědčovalo.

Po několika dnech zastavil vojína Berana, nesoucího v náručí ranec vojenských košil, major Terazky.

"Vy stě farář?" houkl na něj.

"Nedostudovaný."

"Já som tiež nedostudovaný. Počul som, že lubitě aj dôstojníkov! To je lož, že áno?"

"Není, soudruhu majore. Každý člověk je můj bližní a já jsem povinen ho milovat."

"Čudné! Pán Boh vás kontroluje?"

"Dá se to tak říci."

"Dobře. Aj mňa milujete?"

"Pochopitelně."

Terazky usilovně přemýšlel. Přemýšlel velice dlouho. "Viet' čo, Baran?" řekl konečně, "napíšem vam dovolenku, lebo viem, že sa budete chovat ako slušný človek. Len si dávajte pozor, aby vas nedolapili, až pojdete z kostola!"

8.

Vojín Hončík byl pro slabé výkony vyřazen z fotbalového mužstva PDA Úder. Poručík Hamáček na něj hleděl s krajním opovržením a pravil:

"My se spolu, Hončík, už nemáme o čem bavit! Jste lazar a pro elitní mužstvo jste co? Pro elitní mužstvo jste nepoužitelný! V každém zápase spálíte nejmenší pět vyložených šancí! Při pohledu na vás mě bolejí oči! Do konce vojny se už balónu nedotknete, jinak vás zavřu kam? Jinak vás zavřu do lochu! Ode dneška už nejste sportovec, ale pouhá pracovní síla. Dám okamžitě návrh na vaše převezení kam? Dám okamžitě návrh na vaše převezení do Sušice!" Hončík to tedy měl spočítáno a začal balit kufry. Ale pak dostal nápad. Řekl si, že by se ještě z Nepomuku mohl dostat na dovolenku. Zašel do kanceláře za Terazkym a skuhrál, že už pět neděl nedostal dopis od snoubenky a má tudíž nejtemnější podezření. Terazky byl v dobré náladě, a tak okamžitě sáhl po oštemplovaném blanketu. "Počujtě, Hončík," pravil, "můžete jít dohackat, ale ne podrezať! To by bola mimoriadna udalosť, ktorú terazky tuna nemôžem potrebovať!"

Vyplnil Hončíkovi dovolenku, ale zřejmě byl příliš rozptýlen, protože napsal: od 28.5. do 2.7. Udělil mu tedy volno na 35 dní. Hončík si toho všiml až ve vlaku, protřel si oči a zajasal. Pochopitelně se nevrátil s dovolenkou do Nepomuku, ale také odmítl vzít na vědomí majorův evidentní omyl. Rozhodl se pořádně se rozšoupnout a zůstat v Praze až do července. Svůj úmysl pak ukončil téměř v plném rozsahu. Žil jako svobodný člověk, navštěvoval zábavní podniky a užíval si se slečnou. V Nepomuku ho nikdo nepostrádal. Sešel z očí, sešel z mysli. Ledabylá kontrola nic neodhalila a důstojníci měli jiné, závažnější starosti, než se starat o Hončíka.

Vojínovo samovolné vzdálení od útvaru probíhalo klidně, bez otřesů. Ovšem jen do 25. června, kdy ve vinárně U dědečka Brázdy lapila vojenská hlídka podnapilého vojína s prapodivnou dovolenkou. Odvedla ho na velitelství pražské posádky a Hončíkovy zábavy skončily parádním průšvihem. Ten se ovšem neomezil pouze na vojína, jehož čin označil náčelník jako dezerci.

Nad Nepomukem se strhla bouře. Přijel sám velitel divize plukovník Hučka a velice Terazkymu spílal: "Před pracovní jednotky jsou stavěny stále vyšší úkoly a vy ani nevíte, kolik vojáků máte u útvaru! Bůhví kolik flinků se vám teď toulá po celé republice a vy o nich nemáte ani tušení! Jak můžete, soudruhu majore, udělit vojínovi dovolenku na čtyřicet dní? Proč jste mu rovnou neposkytl dva roky prázdnin? Já vím, všichni jsme omylní a můžeme se za jistých okolností přepsat nebo přehlédnout! Ale cožpak u vašeho praporu neexistuje kontrola, která takový přehmat včas odhalí? Soudruhu majore, velice jste mě zklamal! Váš útvar patří k nejhorším, které mi podléhají, a jsem připraven vyvodit z toho ty nejzávažnější důsledky! Nikde není psáno, že major musí stát v čele praporu!"

Plukovník hřmál nejméně půl hodiny, seřval celý štáb a odjel velice nespokojen.

"Boha jeho," vzdychal pokáraný major. "Terazky to máme pekně polepené! Toho Hončíka roztrhnem ako hada, len ak nam ho sem privedú! Dam mu pätnact ostrých a prevelim ho do Karvinej!"

Druhý den skutečně Hončíka přivezli. Už mu do zpěvu ani zdaleka nebylo. Trochu se sice potěšil ujištěním, že nedostane prokurátora, ale vidina ostravských dolů mu značně kalila dobrou náladu. Do kanceláře k Terazkymu napochodoval velice zkroutěně a třásl se po celém těle.

"Soudruhu majore," zasípal těžce, "vojín Hončík. Přišel jsem na váš rozkaz!"

Majorova tvář byla silně zachmuřena a jeho pohled rozhodně nesliboval přívětivé jednání.

"Hončík!" zařval konečně Terazky, "vy stě sviňa, ktorú podrežem a naphčám do jalit! Ako stě to mohli urobiť? Nevietě, že nikto v armádě nemá takú právomoc, aby něchal vojáka behať po putykách štyridsať dní?"

Hončík se bázlivě přikrčil, jako by čekal vražedný útok.

"Když já jsem si, soudruhu majore, myslel," zakňoural potom, "že vy jste tak mocný, že můžete všecko!"

Terazkyho odpověď mimořádně uspokojila. Jeho tvář se počala rozjasňovat. Hleděl na provinilce mnohem vlídněji, než by se po takovém přestupku dalo předpokládat.

"Dobre, Hončík," řekl posléze. "Terazky môžete odísť! Sbalte si veci a odjedete na pracovisko do Klatov! Na štrnásť dní máte zaražené vychádzky!"

9.

Kapitán Ořech byl jako již tolikrát předtím opět na větvi. Tentokrát se o to přičinila odloučená četa, které v Bechyni velel rotný Kudeš.

"Soudruzi," držel si politruk poněkud teatrálně hlavu v dlaních, "naši vojáci se opět nevyznamenalí, stali se organizátory závažných politických provokací. Ty sekty reakcionářské obklopily svazáckej tábor u Lužnice a napadly školící se dívky!"

"Zjebali ich?" zasténal terazky. "To je mimoriadna udalosť a nemôžeme jiu ututlať!"

"K fyzickému napadení nedošlo," upřesnil stížnost kapitán Ořech, "ale svým způsobem je to ještě horší. Útok byl veden politickými prostředky. Naši vojáci obklopili tábor a zpívali nebo spíše řvali písně závadného imperialistického obsahu."

"Čo je to?" zeptal se major.

"Tady mám seznam," mával Ořech papírem, "tak, jak mi ho nadiktoval nadporučík Brejcha, který tu politováníhodnou záležitost dostal k vyřízení. Naši vojáci se posmívali svazáckým zpívajícím krásné sovětské budovatelské písně, aby je vzápětí přehlušili písní Daleko je na Tipperery. Dále halekali Quadalkanal. Pochod amerických námořníků a Rutý šuty Arizona Texas! Samý buržoazní paskvily, který zpívá pouze mravně narušená mládež a bandy kontrarevolučních výtržníků. Tohle nemůžeme přejít mlčením a ani by se nám to nepodařilo! Nadporučík Brejcha nám dal na vědomí, že vedení svazáckého tábora je pobouřeno, a k němu se připojila celá Národní fronta města Bechyně. Ať chceme nebo nechceme, musíme se tím zabývat. Ty holomci si už moc dovolávají, a než je vypráskáme do civilu, ještě nám pořádně zavařej! Musíme přejít do útoku, jinak nám ještě zapálí zámek!"

"Chcú zapaliť zámok?" žasl Terazky, "matě pre to volajaké dôkazy?"

"Myslím to obrazně, soudruhu majore," vysvětloval Ořech, "aby bylo jasné, čeho jsou ty grázlové schopný! Je to smutný, ale vůbec jsme je za ty roky nepřevychovali! Přitom mají veškerý politický materiál k volnému použití! Na

pracovištích jsou všechny dostupné brožurky a spousta perfektního agitačního materiálu. Všude jsou vojáci zásobováni denním tiskem. Vedle Obrany lidu mají k dispozici i Rudou zástavu a politruk jim ochotně zapůjčuje sovětskou literaturu v libovolném množství. Chce to jen projevit dobrou vůli a nechat na sebe působit životodárnou socialistickou ideologii. Místo toho se ty hováda stále válejí v smrdutém buržoazním bahně a drze chrochtají nepřátelský odrhovačky! To jim musíme za každou cenu zatrhnout!"

"Ako?" zeptal se major. "Pracoviště Bechyňa robí na 110 percent. Keď zatvoríme pět či sedm vojakov, môže sa čata dostať pod sto percent a nikdo z nás nedostane prémie! Moja manželka chce nové plávky!"

"Něco s tím udělat rozhodně musíme!" trval na svém kapitán. "Koketovat s imperialismem nemá v naší armádě co dělat! Kdo nejde s námi, jde proti nám!"

"Dobře, Orech," přikývl Terazky. "Stě politruk, dajť návrh, čo máme robiť."

"Nejlepší by bylo pár těch lumpů zastřelit pro výstrahu," vrčel Orech vztekle, "ale k tomu nám chybí pravomoc. Snad by bylo rozumné převelet bechyňskou četou do Horní Planý a vojáky ze Šumavy poslat do bechyň. Ne že bych si myslel, že v Horní Planý máme uvědomělý vojáky, ale bylo by aspoň vidět, že něco děláme. Že na imperialistickou provokaci reagujeme s bolševickou rozhodností! Že se s reakcí neseřeme! Soudruzi v Bechyni by to jistě přivítali!"

"To není jen tak!" mračil se kapitán Domkár. "Pro tebe je to jenom škatule, škatule, hejbejte se! Ale já musím provést rozsáhlé administrativní operace! Myslíš, že nemám dost práce? Já si už někdy připadám jako galejník! Denně mi chodí všelijaké výnosy, opravy, instrukce..."

"A potom," přidal se kapitán Honec, "není četa jako četa! V Horní Plané máme zaučené dřevorubce a v Bechyni zase stavebníky. Když provedeme čenž, může dojít k poklesu výkonu na obou pracovištích! Vlastně se to dá předpokládat!"

"A moja manželka chce nové plávky!" zívł Terazky. "Za vším je treba vidět člověka!"

"Ale soudruzi!" lamentoval Orech, "nemůžeme od tak politicky závažného problému dezertovat. Soudružky svazačky jsou hluboce uražené! Národní fronta od nás vyžaduje rozhodný zásah! Nadporučík Brejcha mi sdělil, že bechyňští důstojníci jsou připraveni informovat vyšší armádní složky. Nad našima hlavama se stahují temné mraky, soudruzi! My se teď musíme politicky projevit a stanout na výši situace!"

"Dobře, Orech," souhlasil major, "terazky ma počúvať: Predáť rotnému Kudešovi moj rozkaz. Čata, ktorá sa previnila, napochoduje pred tábor svazačiek. Potom bude celú hodinu zpíevať sovietsku piesničku Komandir geroj geroj Čapajev byl vsjo vremja v peredi!"

"Provedl!" vykřikl téměř radostně kapitán Orech. "Tímto způsobem se naše jednotka bude náležitě rehabilitovat!"

Načež odkvačil k telefonu, aby se spojil s rotným Kudešem.

Všem důstojníkům se Terazkyho řešení zdálo velice moudré, ne-li přímo státnické. Ovšem jen do příštího dne.

To už běhal kapitán Orech po zámku s mokrým ručníkem obtočeným kolem hlavy.

"Čo je, Orech?" zeptal se Terazky. "Naši vojáci v Bechyni nězpěvali?"

"Zpívali, soudruhu majore," zalkal politruk. "Skoro dvě hodiny! Právě mi oznámil nadporučík Brejcha, že halekali Komandir geroj geroj Čapajev byl vsjo vremja v prdeli!"

10.

"Dnes večer hrají v Nepomuku překrásný a mimořádně hodnotný sovětský film," řekl Orechovi nadporučík Moucha, "který by měli rozhodně všichni vidět. Jmenuje se Velký občan a pojednává o úkladném zavraždění miláčka sovětského lidu soudruha Kirova. Protože se obávám, že občané klerikálního hnízda Nepomuku budou toto pokrokové dílo bojkotovat, měli by se představení zúčastnit alespoň všichni důstojníci!"

"Dobrá," přikývl Orech, "provedu agitaci nejen mezi důstojníky, ale i mezi mužstvem. Vojínům, kteří prokáží svou uvědomělost a přihlásí se k návštěvě kina, podepíši mimořádné propustky."

Nábor probíhal znamenitě. Důstojníci včetně Terazkyho slíbili, že do kina přijdou s manželkami. Velkého občana si rozhodně nikdo nechtěl nechat ujít už proto, že iniciátorem akce byl Moucha, jehož suverenita po bechyňském Čapajevovi zřetelně stoupla. Překvapující byl i spontánní zájem mužstva. Vojáci, kteří měli po službě, prahli po sovětském filmu tak, že se Orech nestačil divit.

"Mám z vás radost, soudruzi," chválil je, "protože je na čase, abyste pochopili, že proti větru se močit nedá. Komunistů se nezbavíte, a proto musíte vstřebat jejich pokrokovou ideologii!"

Mezi fotbalisty dělal úspěšný nábor poručík Hamáček. "Všichni půjdete na velkého občana," kázal, "protože jde o film jakej? Protože jde o film hodnotnej! Na něm se povznesete a politicky vzděláte! Jsou tu lidi, který milujou zvrhlý kapitalistický kýč, ale taková lidé se nikdy co? Taková lidé se nikdy nepovznesou. Já jsem jako žák měšťanské školy lezl na jednu oplzlou nestydatost oknem, spadl jsem na dvorek kina a zlomil si haxnu. Tím pádem jsem nemohl půl roku hrát co? Tím pádem jsem nemohl půl roku hrát fotbal. Proto chodím pouze na hodnotné filmy a totéž prikazuju vám! Jinak vás co? Jinak vás zavřu!"

Potom s jistotou dávkou spokojenosti dodal: "Rád bych šel s vámi, soudruzi, ale bohužel mám dneska službu! Musím zůstat na zámku jako co? Musím zůstat na zámku jako dozorčí vojskového tělesa!"

Celkově byla kulturně politická situace velice příznivá. Kdekdo se radostně chystal na Velkého občana a nadporučík Moucha si liboval, jak zase jednou vetkl ideologickou injekci do skomírající tkáně nepomuckého praporu. Také ho napadlo, že by v příštích dnech mohl o Velkém občanovi zorganizovat besedu.

K dalším podnětným nápadům ale nedošlo. Když nadporučík Moucha večer stanul před pokladnou nepomuckého kina, byl přinejmenším překvapen. Nepanoval zde čilý ruch, jak by se dalo předpokládat. Naopak. Nikde kolem nebylo ani živáčka, všude vládlo takřka mrtvolné ticho. Jen paní pokladní si unuděně pletla svetr a občas si upřímně zývla. Paní pokladní na něho překvapeně pohlédla. "Já vám ho ráda prodám," řekla potom, "ale jak to tak vypadá, dneska asi nebudeme hrát. Už je to skoro jisté!"

"Jak to, že ne?" vybuchl Moucha. "Je to krásný a hodnotný film. Měl znamenité kritiky a velké úspěchy v zahraničí."

"To je docela možné," připustila dáma v pokladně, "ale pro jednoho diváka hrát opravdu nemůžeme. Nikdo kromě vás ještě nepřišel!"

Nadporučík Moucha nedůvěřivě zavrtil hlavou. "Soudruzi mají zřejmě zpoždění," usoudil potom, "má přijít celý důstojnický sbor a nejméně dvacet, ne-li třicet vojáků!"

Nepřicházel však nikdo. Nadporučík netrpělivě vyběhl před kino a rozhlížel se na všechny strany. Marně. Ulice zela prázdnotou a nic nenavštěvovalo tomu, že se vše obrátí k lepšímu.

"Tohle vypadá na dobře zorganizovanou sabotáž," napadlo Mouchu, "a jestli se to nějak přijatelně nevysvětlí, budu nucen to nahlásit divizní kontrarozvědce. Nelze trpět, aby prapor ještě více politicky upadal!"

Ve čtvrt na devět ztratil Moucha definitivně trpělivost. Když paní pokladní kolem něj přešla se špatně skrývaným posměšným pohledem a zamířila si to k domovu, rozhodl se kontrarozvědčík zjistit skutečnou podstatu kulturněpolitického neúspěchu. Nemusel pátrat dlouho. V hospodě U Jandíků seděl Terazky s celým štábem. Rozjaření popijeli dvanáctku a mastili karty. To, že k jejich stolu znenadání přistoupil nadporučík Moucha, vzali na vědomí s krajní nelibostí. Ale on to zřejmě nemínil jen tak smazat, nebo zahrát do ztracena.

"Pokud vím..." řekl mrazivě, "dohodli jsme se, že všichni půjdeme na Velkého občana. Chápal jsem to jako závažnou politickou akci."

Důstojníci si vyměnili překvapené pohledy, jako by o Velkém občanovi slyšeli poprvé v životě.

"No jo..." vzdychl kapitán Ořech, "úplně mi to vypadlo z hlavy. Je teď tolik práce, že člověk zapomene jedno pro druhé."

"Já jsem o tom mluvil s manželkou," vykládal Honec, "a ona tvrdila, že to hrajou v Plzni. Na neděli jedeme k švagrovi, tak se na Velkého občana podíváme všichni!"

"Mne zase rozbolely oči," ozval se Domkář, "mám katar spojivek, a jak mě to chytne, nemohu se na film ani podívat." Moucha se zarputile mračil. Nevěřil nikomu ani slovo.

"Počujtě, Mucha," houkl Terazky, "sahněte si tuna a dajte s Občanom pokoj. Čo bolo, to bolo. Terazky se spolu napijem! Hlavně že sú v kině vojáci!"

"Ale oni tam nejsou!" vyjekl téměř zoufale Moucha. "Nepřišla ani noha! Filmové představení muselo být zrušeno a značné množství vojáků se flinká někde po Nepomuku a okolí!"

To už začalo důstojníky zajímat podstatně více.

"Nietaráť?" zvedl se ze židle Terazky. "Ak nie, pojdem na Zelenú Horu a vyhlásim bojový poplach!"

11.

Terazky se řítí na Zelenou Horu jako na zteč.

"Hamáček!" supěl už u brány, "vyhlaště bojový poplach! Terazky tuna budě všetko lietat'!"

Ale Hamáček nebyl k dostižení. Dozorčí vojskového tělesa využil nezvyklého klidu k tomu, aby se osprechoval.

Poskakoval nahý a namydlený pod teplou sprchou a prozpěvoval si píseň: "Nejhezčí řemeslo je řeznický řemeslo.

Sotva vstanu, jdu do krámu, uříznu si kus salámu..."

Nebylo mu dopřáno, aby dopěl. Terazky se vřítí do sprch a zařval: "Totok robí dozorčí vojskového tělesa vo službe.

Tuna nie su lázně alebo plaža, Hamáček! Ihneď vyhlaště bojový poplach!"

Hamáček byl tak překvapen, že s proudem vody spolykal i něco mydlin a zakuckal se. Aniž se pokusil utřít, cpal se do uniformy a tiše sténal.

"Keby bola vojna," řekl temně Terazky, "nědal by som vás zastrelit', ale osobně by som vás tuna utopil."

Poručík Hamáček na sebe naházal uniformu a pádil k dozorčímu roty, aby ho seznámil s majorovým nečekaným rozkazem. Přitom si všiml, že na nádvoří nervózně přešlapují i kapitáni Ořech, Honec a Domkář.

"Tohle není samo sebou!" vrtalo hlavou vlhkému, dosud namydlenému poručíkovi. "Něco se děje, ale co?"

Dozorčí roty seděl u stolku a klimbal. Příchod dévětáka vůbec nezaregistroval a tudíž ani nepodal hlášení. "Dozorčí," zařval Hamáček, "jste ve službě a nikoliv kde? Nikoliv v ložnici!"

Dozorčí roty voják Vávra leknutím málem spadl ze židličky, ale rychle se vzpamatoval. Vztýčil se a zahuhňal, že po dobu jeho služby se nic mimořádného nestalo.

"Ale stane se," ujistil ho poručík, "protože nyní vyhlásíte co? Nyní vyhlásíte bojový poplach!"

"Provedu!" zvolal voják Vávra, ale vzápětí bezradně rozhodil ruce.

"Soudruhu poručíku, někdo mi šlohnul píšťalku!"

"To neumíte hvízdát na prsty?" podivil se Hamáček. "To u nás na vsi dovedly i holky!"

Leč voják Vávra toto umění neovládal. Stále šátral v lejtrech na stolku a hledal píšťalku!"

"Tohle by nešlo, Vávra!" rozhodl Hamáček. "Takhle bysme ten poplach nevyhlásili ani do rána! Víte co? Provedeme to společně! Já budu hvízdát na prsty a vy budete řvát! Tak do toho!"

Poručík hvízdal opravdu znamenitě. Žádný pastevec by to nedovedl lépe. Voják Vávra se zalehlýma ušima pobíhal zámeckou chodbou a kvičel: "Bojový poplach! Nástup na nádvoří! Bojový poplach!"

Ale úspěch tohoto vystoupení byl zanedbatelný. Kromě vojáků v strážní službě byl zámek téměř prázdný.

12.

Důstojníci, čekající na nádvoří, nechtěli věřit svým očím. Hrstka vojáků, která se posléze vybatolila ze zámku, stála sotva za povšimnutí.

"Boha jeho!" zuřil Terazky. "Toto je zlý sen! Kde sú ostatní?"

Odpověď na tuto otázku byla velmi obtížná. Někteří vojáci obdrželi propustku k návštěvě kina, ale mnoho jich chybělo bez dostatečných důvodů. Prostě zdrhli.

Terazky se mohutnými kroky řítí k dozorčímu u vchodu desátníku Bartoňovi.

"Kde sú vojáci?" křičel. "Tuna museli prejit'!"

"Neprošli!" řekl pevně Bartoň. "Pouze ti, kteří měli propustku!"

"Bartoň!" pouštěl hrůzu Terazky. "Budem vás degradovat' a pošlem vas pred vojenského prokurátora! Kdž sú?" Desátník trval na tom, že neví. Ale pak přece jen upozornil majora, že existuje cesta, kterou je možno, byť s jistým rizikem, zámek opustit. Je ovšem třeba odvážně se spustit mezi křovinami po příkrém srázu, na jehož úpatí leží víska Klášter.

"Boha jeho!" žasl major, "pre jedno pivo si ti lotri nohy dolámu!" Potom houkl: "Orech, Honec, Domkár ku mně! Čo navrhujete?"

"No, něco by se udělat mělo!" konstatoval Honec rozpačitě, "tohle je narušení obranyschopnosti jednotky!"

"Kdyby šli alespoň do kina na Velkého občana!" zatoužil Orech, "ale oni určitě vytloukají hospody po celém okolí.

Nabeton jsou v Kláštře, ve Dvorcích a možná i ve Vrčeni!"

"A někteří šli určitě k děvkám!" usoudil Domkár. "Tyhle temné pudy nás velice poškozují. Mělo by se jim do kafe sypat více bromu!"

Terazky přemítal a hryzal se do rtů. Trvalo mu to jako obvykle nesmírně dlouho. "Víte čo?" řekl konečně. "Zajtra je taky deň. Ja idem domov, lebo mňa brom do kafe nikdo nenasypal!"

Intermezzo 2.

Terazky mu se u Jelínků nesmírně líbilo. Nelibě nesl jen odborné úvahy hostů o fotbale. Spart'anští fandové si zde počínali příliš hlučně a soustavně se přeli o optimální sestavu zbožňovaného mužstva. Terazky jak známo fotbal nikdy příliš nemiloval a důstojníky, kteří nepřičetně povykovali na hřišti, upřímně opovrhoval.

"Pijete velice piva, čo, Kefalín?" zeptal se nyní bývalý major celkem zbytečně, "matě větší pupok ako kapitán Honec! S takým pupkom môžete robiť spisovateľa!"

S gustom se napil, protože na jeho vznosné postavě se chutný mok dosud nepodepsal. Terazky byl stále ještě samý sval a šlach jako v dobách nepomuckého působení. Jen pleš se mu mnohonásobně zvětšila, takže poněkud připomínal Julla Brynnera ze Sedmi statečných.

"Lúbím hory," pravil poněkud nečekaně, "pretože sa tam nedať hrať fotbal. Na strmom štítě se lopta neudrží."

"Hory se mi taky líbí," připustil Kefalín, "ale z mnoha jiných důvodů. Fotbal v nich nehraje roli. Kde jsou ty časy, kdy jsme váleli za Nepomuk! Vlačiha v bráně, stopera hrál Elefant..."

"Čo bolo, to bolo!" přerušil ho Terazky. "Důstojníci se chovali ako malá děcka! Orech, Honec, Mucha..."

A poručík Hamáček!" vzpomněl si Kefalín. "Kdepak je mu asi konec?"

"V Plzni," informoval ho bez nadšení Terazky. "Je vedúci v obchodě maso - uděniny. Má novú ženu a bije ju. Vraj preventívno, aby sa někurvila ako tá prvni."

"Byl vyučený řezník," vybavil si Kefalín, "takže se vrátil ke svému kopytu, vlastně k sekeře. Daří se mu určitě dobře!"

"To hej," souhlasil Terazky. "Vieť, čo mi povedal? Mám se skvelo, majorko, pretože čo? Pretože kradem!"

"Tomu rád věřím," přikývl Kefalín. "Dost by mě překvapilo, kdyby se živil úplně poctivě."

Terazky se znovu napil.

"Je to důstojník," řekl znechuceně, "aj keď je v záloze! Důstojník může pít, behat' za ženskými, hrať karty a brať jmeno Božie nadarmo. Ale kradnúť nemá!"

"Na tom něco je," souhlasil Kefalín. "Představa, že by rakouský c.k. oficiál někoho ošidil o pět deka zadního hovězího, je opravdu dost absurdní. Ale časy se mění a my se měníme s nimi, jak praví klasik. Hamáček se přizpůsobil dobře, ve které žije. Je to přirozené a odpovídá to mravním hodnotám, které vždycky vyznával."

"Tiež by som mohol kradnúť," mračil se Terazky, "ale někradem! Som majorom, aj keď iba v zálohe. Keby som němal smolu, mohol som byť aj plkovníkom!"

"Šejna byl generálem," usmál se Kefalín, "a zábrany neměl."

Terazky smutně pokýval hlavou. "Čo je to za dobu, Kefalín," vzdychl, "keď aj generáli kradnú? Já drevo rubem, ale někradem. Mohol by som, to mi vertě! Aj som si už viacej raz hovoril: prečo, Andrej, něpredáš každý týžděň desať kubíkov dreva? Alebo dvacať? No, němožem! Som majorom! Velel som odlúčenému praporu!"

"Byla to krásná doba," zasníl se Kefalín. "Nemyslíte?"

"Bola," přikývl Terazky. "Aj keď ma na divizi jebali, ako mohli! Místo povýšenia ma vykopli do civilu. Ale nikdo mi nemůže vzit', že som bol majorom! Bože moj, vieť vy, Kefalín, kdo to je major? To je velký pán! Keď idě major po kasárňach, všeci pred ním utekajú. Schovávajú sa do kroví! Němožú vóbec hovoriť a koktajú! Keď idě major, je to ako keď lev kráča púšťou! Reve a práská fúzami. Cení zuby a ukadzuje drápy! Kto má nohy, snaží sa zmiznúť. Ostatný salutujú, krčí sa a tresú sa hrózou. Major - to je takmer Pánboh, Kefalín. Může vojáka zatvorit' aj pochválit' pred nastúpenou jednotkou! Ako je mu libo! Vy stě, Kefalín, niekedy nezatúžili byť majorom? Lebo aspoň kapitánom?"

"Nikdy," zklamal ho Kefalín. "Ani po červeně nudli na ramení jsem nezatoužil!"

"Stě čudný človek," konstatoval Terazky, a mizerný vojak. Mal stě šťastie, že něbola vojna. Ale aj Orech lebo Honec mali šťastie. Boli to důstojníci na baterky!"

Tohle nechtěl Kefalín Terazkymu vyvracet. Zato mu připomněl, že Orech i Honec milovali fotbal a přičinili se o dvojnásobný postup mužstva PDA Úder do vyšších soutěží.

Major v záloze opovrživě mávl rukou. "S takými zásluhami a úspěchy něch sa dajú vypchat," rozhodl, "bez teho bysme sa obešli! Aj tuna sa stále hovorí o fotbale! Keby něbolo tak dobre pivo, už dávno by som odtial odešiel!"

Místo toho však strčil servírcé do ruky prázdný püllitr.

"Ještě hladinku?" zeptala se koketně, leč zbytečně.

"Hej," přikývl Terazky odhodlaně. "Čo bolo, to bolo. Niesom v uniforme a môžem sa s priateľom Kefalínom ožrať ako zepelín!"

Půllitr třetí:

Panstvo se posiluje

1.

Léto nepřineslo příliš vzrušení. Jen tábořský voják Kolaba se utopil v pracovní době v Lužnici, svobodník Rataj havaroval s odcizeným nákladákem blíže Vimperk a voják Hanousek byl ve Volarech pobodán manželem své milenky. Jinak typická okurková sezóna. Bylo však již třeba myslet na budoucnost. Po propuštění přesluhujících mazáků do civilu měla zažít Zelená Hora invazi téměř dvou tisíc bažantů a to lze v historii útvaru považovat za rekord.

Terazky byl velice nervózní, protože prapor dostal za úkol sám si vychovat poddůstojníky v desetiměsíční škole, ale zároveň vyvstal veliký problém, koho postavit do jejího čela. Vhodný kandidát chyběl.

"Honěc s tym pupkom může chovat barany, lebo ošípané," hučel Terazky, "a nie veľet' v poddůstojníckej škole!"

Domkár je byrokrat a Hamáček vela chlasce. Ani na pracoviskách niesú dobrí dôstojníci! Treba zavolať o pomoc na divíziu!"

Zavolať a nerudný plukovník Huťka ho tentokrát neokřikl. Za necelý týden se Terazkymu na zámku ohlásil nadporučík Trčka. Vysoký, štíhlý hezoun s příkladným vojenským vystupováním. Typický pérák. Terazky upřímně žasl, jak se takový člověk mohl dostat právě do Nepomuku. To se vysvětlilo velice brzy. Nadporučík Trčka, jeden z nejúspěšnějších absolventů vojenské akademie, byl původně předurčen k jedinečné kariéře. Nastoupil k elitní jednotce, kde se znamenitě uvedl. Splnil veškeré představy svých nadřízených a měl odejít studovat vysokou válečnou školu do Sovětského svazu. Do jeho odjezdu chybělo jen několik dní.

Nadporučík Trčka rád snil o nádherné budoucnosti a ve svých představách se již natrásal v slušivé generálské uniformě. Zdálo se mu, že ji má na dosah ruky. Je přece rozený voják a učivo na vysoké škole hravě zvládne. Brzy bude stát v čele pluku, nebo divize!

Jeho sny nebyly nijak nereálné, ale nevyplnily se. Nadporučík Trčka neuváženě uspořádal rozlučkový večírek v hostinci U dragouna. Garmoška vyhrávala dumky i častušky, sklenky byly plné ruské vodky.

Všude vládlo nezměrné veselí a bojová nálada. Vše by proběhlo znamenitě, kdyby se v hostinci neobjevili provokatéři. Shodou okolností šlo o horníky, vracející se z odpolední směny. Přišli si k Dragounovi svažit hrdlo a při té příležitosti si zavtipkovat na účet rozjeté důstojnické společnosti. Konflikt na sebe nedal dlouho čekat. Nadporučík Trčka, zpitý úspěchy i alkoholem, pocítil obrovskou touhu vyznamenat se v mužném, nelitostném boji. Nebylo možné ho zadržet. Vyřítel se jako uragán na posměváčky a dal jim pocíť svou fyzickou převahu. Zvítězil na celé čáře. Čtyři horníky našlapal pod stůl, dva vyhodil oknem. Nakonec zmydlil i hostinského, který nabádal k umírněnosti. V té chvíli ještě netušil, že jeho znamenitě naplánovaná kariéra bude přinejmenším na jistou dobu přerušena.

Do Sovětského svazu ochotně odjel náhradník a s Trčkou to vypadalo náramně bledě. Málem ho propustili do civilu., což by patrně nepřežil. Nakonec mu jen zarazili na pět let další postup a přeřadili ho k pětápákům.

Terazky zářil, protože měl konečně na zámku skutečného vojáka. A Trčka se snažil. Nezatrpkl a nestal se ukřivděným flinkem. Naopak. Byl jako víchř spojený s děsivou bouří. Nevěděl, co je únava nebo odpočinek. Snažil se vnést všude a do všeho vojenského ducha. Žádný, ani sebemenší přestupek nebo nedbalost mu neunikly. Jeho mocný hlas pronikal i kamennými zdmi starého zámku, burácel téměř ustavičně a děsil viníky i nevinné.

Nadporučík Trčka své smělé cíle ani představy o kariéře dosud neodepsal, přestože musel znovu začínat od píky.

Nerezignoval a své úsilí stále stupňoval.

"Dobře, Trčka!" chválil ho Terazky. "Vychováté zdatných poddůstojníků!"

Což bylo velice pravděpodobné.

Ostatní důstojníci Terazkyho nadšení pro nového kolegu rozhodně nesdíleli.

"To, co tady předvádí," hučel kapitán Honec, "jsme už dávno zapomněli! Nepotřebujeme vojáky na slavnostní přehlídky, ale ke krompáči! Akorát nám tu zblbne pracovní síly!"

"A já z něj mám bolení hlavy!" stěžoval si Domkár. "Pořád řve a vyrušuje! Jak se mám soustředit na svou práci?"

"Já taky dovedu obstojně řvát," připustil poručík Hamáček, "ale co je moc, to je moc! Tohle je co? Tohle je nepřírozený!"

Ani kapitán Ořech nebyl posilou důstojnického sboru nadšen. Tím spíše, že nadporučík Trčka vystupoval arogantně a stranil se kolektivu.

"Musíme to s ním vydržet!" vysvětloval mrzutě ostatním, "protože je to bohužel pořád ještě kádr. Zjistil jsem si, že ho úplně neodepsali. Dali mu kopačky, ale ne na vždycky. Nahoře o něj mají pořád ještě zájem!"

"Jen ať si ho vezmou!" přál si upřímně Domkár, "tady byl bez něj svatej klid."

"A zase bude!" utěšoval ho Ořech. "Povede pėdėešku v Dėčínė a u nás se ani neukáže. Pak ho určitě vezmou na milost. Musíme s ním dobře vycházet, jinak nám v budoucnosti zasolí!"

Očividnou radost z Trčkova příchodu měl pouze nadporučík Moucha. Ačkoliv byl sám nesmírně líný, nerad se díval na lenost ostatních, a proto mu Trčkův poměr k plnění povinností velice imponoval.

"Konečně sem mezi ty ztučnělé kapry nasadili štika," mnil si ruče, "která tou stojatou vodou drobátko zamíchá! Peleš lotrovská se znovu promění v řádnou vojenskou jednotku!"

Do toho bylo sice ještě daleko, ale jisté je, že nadporučík Trčka zvedl na Zelené Hoře morálku. V městě Nepomuku ji naopak téměř rozvrátil. Mladý, ztepilý důstojník padl do oka mladým dámám, včetně manželek svých kolegů. Bylo jen otázkou času, kdy dojde k závažnému milostnému konfliktu.

2.

Další nepomucká posila poručík Drobeček už tolik rozruchu nezpůsobila. Už proto, že šlo případ pro psychiatra.

Terazky, který důstojníka přijímal, nevěřil svým očím. Hubený, bledý, vyčouhlý mladík s nepřijemně pisklavým hlasem

rozhodně majorovi neinponoval. Plným právem. Drobeček byl zamindrákovaný melancholik se spoustou závažných osobních problémů. Občas se z toho zhroutil a hořce plakal. Aby si zvedl sebevědomí, zvolil si zaměstnání, které se pro něj příliš nehodilo. Ale on musel být něčím, co by samo o sobě kladně působilo na jeho pokleslou psychiku. Tak si to aspoň představoval.

Potlačil všechny své přirozené sklony a zájmy, aby se mohl stát sportovcem a důstojníkem. Vyšlo mu jen to druhé, ale stoprocentní úspěch to rozhodně nebyl. Navíc zjistil, že dvě hvězdičky na rameni mu nezaručují respekt u mužů ani úspěch u žen. Samozřejmě se z toho sesypal. Léčil se ve vojenské nemocnici a lékaři mu navrhovali civil. Bránil se jako lev a argumentoval svou neznámou láskou k vojenskému povolání. Nakonec se nad ním částečně smílovali a převedli ho k pétépákům.

"Boha jeho," kroutil hlavou Terazky. "Čo s takým dôstojníkom? Keď ho pošlem na pracovisko, spadne do výkopu, lebo ho zabetonujú do základov. Ných si s ním poradí Orech!"

Politruk také mnoho nadšení nejevil, ale věděl, že se řešení nevyhne.

"Víš co, Drobeček?" řekl posléze. "Uděláme tě vedoucím klubu. Budeš mít na starosti knihovnu, výzdobu kasáren a veškerou osvětovou činnost. Můžeš si vymyslet spoustu užitečnějších věcí od promítání filmů až po přednášky o životě žižal. Ve všem tě budu podporovat, každou iniciativu odměním!"

"A co sport?" vydechl Drobeček. "Mám k němu velice kladný poměr."

Ořech na něho pohlédl s nedůvěrou. "Hrajeme tady kvalitní fotbal," řekl, "ale do toho se nám raději nepleť. Mančaft je v rukou na slovo vzatejších odborníků. Na druhý straně bych ocenil, kdyby se v Nepomuku hrály gorodky! To je sovětská hra. Je na tiketu sportky, a nikdo neví, co to je. Prej něco jako pasák, nebo kuželky. Zjisti to a získej pro gorodky soudruhy, kteří se budou moc flákat! Když nahlásíme nahoru, že jsme přeborníky okresu v gorodkách, moc nám to pomůže. Myslím politicky. Možná že nás nechaj i nacvičovat na spartakiádu!"

Poručík Drobeček zapištel, že provede, a odešel, aby iniciativně zjistil, co to jsou gorodky.

3.

Kapitána Domkáře silně bolela hlava. Už ne ze řvaní nadporučíka Trčky, ale proto, že osmnáctiletá Vendula Domkářová byla nade všechny pochyby v jiném stavu. Mnohem horší než sám fakt otěhotnění ale bylo, že otcem dítěte se měl stát pétépák Václav Metelil, sloužící v Nepomuku již čtvrtým rokem. Individuum nehodné důvěry pracujícího lidu a navíc bez záviděníhodných životních perspektiv. Metelil narukoval na vojnu jako student vyloučený z druhého ročníku filozofické fakulty, obor germanistika. V posudku byl označen jako syn kolaboranta, načichlý nacistickou ideologií. Přesto mu pracující lid velkoryse umožnil bezstarostný život na zelené Hoře, kde poměrně zručně ševcoval. Seděl v kostelní kryptě na verpánku a podrážel prochozené püllitry. A vida! Místo aby si vážil této poměrně lehké práce, scházel se tajně s důstojnickou dcerou a přivedl ji do jiného stavu.

"No počkej, pacholku," zasyčel zlověstně Domkář, "já ti ukážu, zač je toho loket! Zamáčknu tě jako štenici! Pošlu tě do karvinských hlubinných dolů a označím tě jako mimořádně protistátního elementa! Tobě nebude, kamaráde, veselo!" Přesto cítil potřebu prodiskutovat ožehavý problém s někým moudrým a nezaujatým. Vybral si politruka Ořecha.

"Tak Metelil ti zbouchnul holku," hvízdal překvapeně Ořech. "To je tedy radost! A vezme si ji?"

"Prosím tě!" vybuchl Domkář. "Copak něco takového připadá do úvahy? Můžu dát jedinou dceru fašistovi?"

"Takhle se na to nesmíš dívat, Rudlo," konejšil ho Ořech. "Z politického hlediska máš pravdu, ale jako fotr musíš uvažovat jinak! Kdo, prosím tě v dnešní době není fašista.? Každý s výjimkou komunistů, protože kdo nejde s námi, jde proti nám. Barikáda má jen dvě strany, ale to neznamená, že nelze s jedny strany přelízt na druhou. Pořádně toho Metelila proklepej a třeba se s ním dá něco dělat!"

Domkářovi se to příliš nezдалo, ale nakonec se rozhodl, že s armádním ševcem přece jen promluví. Našel ho v bývalém svatostánku při pilné práci pro erár.

"Nevím, jak se na to díváte vy, Metelil, ale já myslím, že bysme si měli spolu promluvit," řekl Domkář a snažil se, aby to znělo přívětivě. "Protože nastala situace, kdy se nedá nic jiného dělat!"

Metelil chápavě přikývl. Hodil na zem botu a položil kladívko vedle verpánku.

"Půjdem ke mně do kanceláře, Metelil," vydal pokyn kapitán, "protože si musíme mnohé objasnit!"

Kapitán se nutil do otcovské vlídnosti, ale dalo mu to dost práce. Představa, že by si jeho dcera mohla vzít ukoptěného prťáka s pošramoceným kádrovým posudkem, ho upřímně děsila. I když ten Metelil zase tak hrůzostrašně nevypadá! Postavu nemá špatnou, a nebýt toho protistátního vzezření a potměšilého kukuče...

"Podívejte se, Metelil," řekl Domkář již v kanceláři, "co jste způsobil, Vendula je v tom. To se nedá oddiskutovat. Třeba si myslíte, že to je podružná záležitost, ale to se mýlíte, člověče! Žijeme v třídně rozděleném světě. Na jedné straně jsou vykořisťovatelé a na druhé straně vykořisťování. Jak vás, imperialistického agenta, mohlo napadnout, že si narazíte dceru důstojníka lidové armády?"

"A víte, že mě to vůbec nenapadlo," řekl Metelil, "já jsem zapomněl Vendulku prokádovat!"

"Hlavně, že jste ji nezapomněl přivést do jiného stavu!" vyčetl mu kapitán. "Taková lehkomyšlnost! Co s tím budeme dělat, člověče?"

"Co se mne týče," řekl Metelil, "zachovám se jako čestný muž. Přijdu vás požádat o Vendulčinu ruku."

"To není jen tak, Metelil!" vykřikl Domkář poděšeně. "My máme, jako rodina, důvěru pracujícího lidu a vy byste nás mohl stáhnout do buržoazního bahna! Co soudruhům řeknu, když mě strana požene k odpovědnosti? Jak se z toho vykrotím? Všude probíhá třídní boj, imperialisté číhají na hranici a já najednou začnu koketovat s nekalými živly! Tyhle věci musím důkladně promyslet! Vy prej jste zatíženější fašistickou ideologií, Metelil! Je to tak?"

"Jen úplně nepatrně," usmál se vojín. "Tak co by se za nehet vešlo!"

"Upřesněte to!" vyzval ho kapitán. "Máte nějaké problémy z minulosti? Čím byl váš otec?"

"Důstojníkem," řekl Metelil trochu škodolibě. "Působil jako major v protektorátním vojsku."

Domkár vykulil oči. "Člověče," vydechl potom, "vy jste syn majora Metelila? S tím jsem byl přece na italské frontě, já pochopitelně pouze v hodnosti poručíka. To byl skvělý velitel. Vysoký, černovlasý a s knírkem. Hrál znamenitě šachy a zpíval slovácké písně. Pan major Metelil! Pašák! Co dělá tatínek nyní?"

"Nočního hlídače," informoval ho armádní švec, "ve sklepe hotelu Úderník. Hlídá gruzínská vína a moskevskou vodku."

"No prosím," pokýval hlavou kapitán a tvářil se pohoršeně, "takhle se zachází se zasloužilými vojáky! To je vděk národa! Major metelil dělá nočního hlídače! Člověk se někdy nestačí divit!"

"Ono to zase není tak špatné zaměstnání," ujišťoval ho vojín, "nikdo ho nebuzeruje, vyspí se v práci a ještě přitom píše memoáry."

"Proboha!" zděsil se kapitán, "a kde je hodlá publikovat? Z toho by mohl bejt pěkný průšvih! Metelil, musíte tatínkovi domluvit! Je to skvělý člověk, ale v dnešní době je každé riziko bezperspektivní! Všude kolem nás jsou lidé, jako je nadporučík Moucha, a před těmi je třeba mít se v každé chvíli na pozoru! Nic jim neujde, všechno si pečlivě zaznamenávají. Všichni jsme sledováni a nikdo nemá nic jisté. Víte, kolik mi dalo práce, abych se udržel v armádě? A to se mi podařilo jenom díky tomu, že jsem do strany vstoupil na pokyn svého tchána už v pětáctýřicátém roce!"

"Váš tchán je koumák," řekl uznale Metelil. "Táta taky vstoupil do strany, jenomže ne do té pravý."

"Můj tchán už bohužel nežije," konstatoval Domkár, "a pro mne i celou rodinu je to nenahraditelná ztráta. No snad si nějak poradím! Pokud bych dostal slušné místo v administrativě, klidně bych opustil armádu. Mohl bych se uplatnit třeba v tělovýchovném hnutí, nebo ve Svazu protifašistických bojovníků..."

"To by byla škoda," tvrdil Metelil, "protože by jste voják každým coulem a ta uniforma vám vyloženě sluší!"

Kapitán se polichoceně usmál. "To byste, chlapče, musel vidět za mlada," řekl. "Jako poručík jsem měl mimořádný úspěch u žen. V Itálii jsem se málem oženil s dcerou majitele olivového háje! To byly nádherné časy, škoda že jsme to tenkrát projeli! Ale to bylo tím, že nám Čechům Němci nevěřili! K ničemu kloudnému nás nepustili, a tak jsme v té válce jen statovali. No co, taky to bylo k něčemu dobré. Národ nás nezavrh. Ale vůbec se nedívím, že váš tatínek píše paměti. Slavná Itálie za to stojí! To byl jiný život než na Zelené Hoře! Tady sice dělám kapitána, ale je to svrab a neštovice!"

"No vidíte," děl chápavě Metelil, "a ke všemu vám ještě jedinou dceru svede pétépák!"

Kapitán Domkár zvedl ruku na znamení protestu. "Syn majora Metelila pro mne není obyčejnej pétépák," pravil rozhodně, "a to jméno je pro mne jistou zárukou! Jestli opravdu naši Vendulku milujete, zvu vás na nedělní slavnostní oběd!"

4.

Poručík Drobeček měl pocit, že je úplně k ničemu, ačkoliv se velice snažil. Stále se mu ještě nepodařilo zjistit, co jsou to gorodky. Navíc mu zamotal hlavu desátník Břečka, který mu sdělil, že Julius Fučík napsal sólo pro fagot Starý bručoun. "Břečka studoval konzervatoř," říkal si poručík zmateně, "a má jistě v hudbě určité znalosti. Třeba byl Julius Fučík také skladatelem. Ale co Reportáž psaná na oprátce? O starém bručounovi v ní není ani slovo!"

Drobeček si z toho div nezoufal. Každý krok v nové funkci mu činil nesmírně a téměř nepřekonatelné potíže. Knihovnu měl v naprostém pořádku, dila jako Syn pluku nebo Jak se kalila ocel byla pečlivě vyrovnaná v regálech, ale zájemci o čtivo se sem příliš nehrnuli. Ještě hůře to vypadalo s názorovou agitací, protože vojíni se odmítali výtvarně projevit.

"Nevěště hlavu, Drobeček," chlácholil ho Ořech, "protože s nástupem nováčků se všechno zlepší! Tihle šibeničníci odejdou do civilu a zapojí se do budovatelské práce v dolech a hutích. Mezi vojíny, kteří k nám narukují, se objeví i soudruzi s kladným poměrem k naší lidové demokratické republice. Kapitán Domkár mě upozornil, že se můžeme těšit dokonce na dva akademický malíře! Ty nepošleme na pracoviště k lopatě, ale dáme vám je k dispozici. Budou pod vaším dohledem vyrábět agitační materiál nejen pro zámek, ale i pro potřeby jednotlivých rot, popřípadě odloučených čet. Když je budete držet zkrátka, můžete je přinutit i k účasti na armádních výtvarných soutěžích. Loni se jeden z nich zúčastnil desátník Bezpalec, kterež je v civilu aranžér. Bohužel naší důvěru zneužil. Odejel na cestovní rozkaz do Prahy a zůstal tam u nějaký děvky čtrnáct dní, takže ho museli přivést v železech. Přitom to byl docela obstojnej socialistickéj realista. No, Drobeček, snažte se! Náš útvar vám skýtá netušený možnosti!"

Ale poručík Drobeček ještě k nadšení nedorostl. Na Zelené Hoře se mu nelíbilo a zdálo se mu, že byl odsunut až na samý okraj civilizovaného světa. Vojáky neměl rád, protože mu připadali příliš zavilí a nebezpeční. Zdravili ledabyly, chovali se neuctivě a při rozmluvě s nadřízeným nevlídně chrochtali. Před Terazkym nebo nadporučíkem Trčkou prchali do temných úkrytů, ale s Drobečkem si vůbec nic nedělali. Když na ně pohoršeně zapištěl, bylo jim to k smíchu.

Poručík cítil, že je na tom den ode dne hůře. Práce ho neuspokojovala a soukromý život vyloženě haproval. Jako svobodný dostal přidělenou malou garsonku, ale nic ho v ní nedrželo. Přitom neměl kam jít. Důstojníci ho přehlíželi, pouze nadporučík Pecháček ho jednou pozval do rodiny na halmu. Nic zábavného ani inspirujícího z toho nevyšlo.

Ani do civilní společnosti Drobeček nepronikl. Zdálo se, že o něho nikdo nestojí. Zatímco na nadporučíku Trčkově mohly nepomucké paní a dívky nechat oči, poručík Drobeček jako by neexistoval. Navíc byl zoufale plachý a neodvažoval se nikoho oslovit. Nakonec se vypravil na ošetřovnu za kapitánem Hořcem. Ten právě hleděl z okna kamsi do dáli a šťavnatými slovy proklínal vojnu.

"Soudruhu kapitáne, poručík Drobeček," ohlásil se přichozí svým krajně nelibezným hlasem. "Dovolte mi, abych s vámi promluvil!"

"Jdi do prdele!" poradil mu lékař, "takhle to se mnou nesmí zkoušet ani bažant! Co potřebuješ?"

Bylo toho hodně. Drobeček se nejprve rozplakal a pak škytavě skoro dvě hodiny hovořil. Trápila ho spousta věcí, mimo jiné i to, že je dosud panic. Ve svých dvaceti sedmi letech!

"Kamaráde," vzdychl posléze doktor, "s tebou by měli dost práce dva zkušený psychiatři! Já jsem jenom dětský lékař.

Kdybys o to stál, mohl bych ti vyléčit zarděnký nebo plané neštovice."

5.

Terazky se tvářil velice nespokojeně a také podezíravě.

"Čo to má, boha jeho, znamenať?" tázal se sám sebe i jiných. "Posielajú mi sem podplukovníka! Prečo nie poručíka lebo nadporučíka! Čo tuná má čo robiť podplukovník?"

Určité informace mu dodal nadporučík Moucha, ale tvářil se velice tajuplně.

"Na ministerstvu obrany se ztratil nějaký tajný spis," vysvětloval, "a je do toho namočeno několik generálů a řada vyšších důstojníků. Někteří byli zatčeni, s dalšími se vede disciplinární řízení. Každý, kdo se motal někde opodál, odchází z funkce a je přeložen. To je případ podplukovníka Cmunta."

"Ale prečo ho prekládajú do Nepomuku?" zlobil se Terazky. "Tuna je nejvyšší pán major! Čo mám robiť s podplukovníkom?"

"Dělejte s ním, co chcete," radil mu Moucha. "Má sice o hvězdu víc, ale bude to váš podřízený. Přidělte mu místo dle vlastní úvahy. Je to jistě schopný důstojník, ale současně do jisté míry podezřelá osoba. Nemůžete si dovolit pustit ho k důležitým dokumentům, protože ostrážitost a bdělost je v armádě to hlavní. Napřed ho musíte prověřit a také já ho budu soustavně sledovat!"

"Ale akú funkciu mu mám prideliť?" dumal major. "Mojho zástupcu robí Trčka. Načálníkom štábu je Honěc.

Podplukovník němůže robiť podradnú prácu!"

"Proč by nemohl!" podivil se Moucha, "je to provizorium a dlouho tady asi nezůstane. Buď ho zavřou a oběsí, nebo se za pár měsíců zase vrátí na ministerstvo národní obrany. Pro případ, že by došlo k variantě číslo dvě, bude rozumné, když se k němu budeme chovat slušně, aby se nám později nemstil. Ale i on sám jistě ví, že nemůže u nás vykonávat funkci, které by mohl zneužít."

Terazkymu se to stále nelíbilo. Podplukovník je přece podplukovník. Takovou šarži nelze poslat na rajóny!

Pak se naskytlo nenadálé řešení. Mužstvo PDA Úder vstoupilo nečekaně úspěšně do krajské soutěže a poručík Hamáček se z radosti nezřízeně opil. Dostavil se pozdě k rozdílení stráží a nepůsobil při tom důležitým úkonu ani zdaleka střizlivým dojmem. Vojíní to přijali s pochopením, ale nadporučík Trčka měl oči všude. Vystupování velitele strážního oddílu přijal s krajní nevolí a také mu to nesmlčel.

Ale Hamáček byl v ráži a nemínil se nechat pérovat jako nějaký bažant.

"Hele, Trčka," kolébal se, připomínaje zpuštěného námořníka. "Ty se vytahuješ jako co? Ty se vytahuješ jako triko! Kdyby ses choval slušně, mohl jsi dneska bejt kde? Mohl jsi dneska bejt v Sovětském svazu! Teď už to nedoženeš, protože seš v pytlí jako my všichni. Každý tu má nějaký vroubek, ale nedělá kvůli tomu psí kusy. Tak si, Trčka, řvi na vykulený bažanty, až budeš kde? Až budeš v Děčíně!"

Nadporučíkovi Trčkovi se tento projev ani v nejlepším nezamlouval a případ opilého poručíka náležitě rozvířil.

Terazkyho to kupodivu velice potěšilo.

"Hamáček je ochlasta," radoval se, "a němůže robit tak důležitú funkciu, ako je veliteľ strážného oddílu. Preto ju dáme podplukovníkovi! Hamáček dostane na starost skladníkov a šoférov, lebo čatár Meluzin ide do civilu."

Mnoho nechybělo, aby si k tomuto geniálnímu řešení sám vřele pogratalo, ale pak se na zelenou Horu dostavil podplukovník Cmunta. Starší pán těsně před penzí. Vůbec neprahl po tom, aby pozvedl bojeschopnost jednotky.

"Podívejte, soudruhu majore," pravil vmlouvavě, "já jsem starý cifřspion a osm let v kuse jsem dělal v kanceláři. Jestli se mě tam bojíte pustit, dejte mě k proviantu. Nebo mě udělejte vrchním skladníkem!"

Terazky na něho hleděl s údivem, který hraničil s opovržením. Potom určil Cmunta na funkci, kterou měl přichystanou pro opilého Hamáčka. Podplukovník to přijal s potěšením a necítil se ani sebemeně ukřivděn. Když odešel, přecházel Terazky dlouhými kroky po kanceláři a nesmírně se přitom škaredil. "Čudný podplukovník," huhlal hněvivě, "vela čudný podplukovník! Ja som iba majorom, ale takú funkciu bych nepřijal! Súdruh ministr ho mal dať odbachnúť, lebo s takými dôstojníkmi sa vojna robiť nedá!"

6.

Délesloužící vojíní byli postupně odesláni do civilu. Dočkal se i vzorný pracovník Petrtyl, který právě na vojně načíнал pátý rok.

"No vidíte, Petrtyl," usmíval se na něho kapitán Ořech, "kdo počká, ten se dočká! Trpělivost přináší růže! Před léty jste odešel ze zaostalý vesnice, která byla v područí vesnických boháčů a jinech chrapounů, co tyli z mozolů pracujícího lidu. To se podíváte, Petrtyl, co všechno se za tu dobu, kdy jste se u nás věnoval budovatelský práci, v tom vašem zapadlým hnízdě změnilo. Rolníci založili jednotný zemědělský družstvo, svedli dobytek do společných stájí a rozorali meze. Vaše vesnička rozkvetla a brzy bude soutěžit se sovětskými kolchozy! Až uvidíte radostný a rozjásaný tvář svých spoluobčanů, tak se možná zastydíte, že jste vůbec mohl bejt kulak! Ale oni vám to odpustí a umožní vám, abyste se zapojil do spokojeného družstevního kolektivu! Těšíte se, Petrtyl?"

Kulak rozvázně pokrčil rameny. "To je těžký," řekl smutně, "já se nemám kam vracet. V Jeseňkách mě rozkulačili a vyhnali do pohraničí. Čtrnáct dní jsem byl ve Šluknově, a než jsem se stačil rozkoukat, musel jsem na vojnu. Takže ani nevím, kam teď půjdu."

"To si nesmíte tak brát, Petrtyl," chlácholil ho politruk, "člověk tu není, aby byl někde doma, ale proto, aby tam, kde zrovna je, budoval socialismus! Já si o vás starosti nedělám. Pracoval jste na dvě stě procent, neprchl jste a alkoholu jste neholdoval. Jestli si ještě osvojíte marxisticko - leninské učení, bude z vás řádný občan naší lidové demokratické vlasti!"

Petrtyl se k této perspektivě nevyjádřil a odjel neznámo kam. Odjeli i jiní, aniž přitom došlo k závažnějším konfliktům. Pouze továrník Dolek Ořecha při závěrečném, otcovsky laděném projevu drobátko přiškrtil a také se pokusil ho nakopnout. Politruk mu to však velkoryse odpustil, protože našim ideologům nic lidského nebylo cizí. Dolek určitě narazí jinde a daleko tvrději!

7.

Problémem se stal hromadný odchod do civilu, který se tentokrát týkal vojáků třetího ročníku. Již několik týdnů před ukončením prezentační služby rapidně poklesla pracovní morálka, což neblaze ohrozilo prémie nadřazených. Proto se štábní důstojníci rozjeli po pracovištích, aby zachránili, co se dá. I když se všichni snažili, výsledek byl nevalný. Každý se počínal dle své nátury.

Nadporučík Trčka vyhlásil pět bojových poplachů za noc a sliboval mnoho dalších s tím, že je opepří dálkovými pochody. Výsledkem jeho návštěvy bylo, že téměř všichni vojáci usnuli uprostřed pracovního procesu.

Kapitán Honec pohovořil rozšafně o naší republice, která mu připomínala rozkvetlou zahradu. "Všichni musíme být jejími zahradníky," agitoval, "a to v každé době! To, že se už chystáte do civilu, vás nezavazuje povinnosti poctivě pracovat. Až dosud jsme s vámi mohli být celkem spokojeni, ale poslední dobou povážlivě zaostáváte. Úpadek vaší pracovní morálky velice zarmoutil soudruha majora Halušku, který vám bez ohledu na osobní pohodlí připravuje ty nejlepší pracovní podmínky. Proto nesmíte soudruha velitele zklamat! Vzchopte se, vyhláště hodnotné závazky a pracujte tak, abychom z vás mohli mít všichni radost. Posílíte tím republiku a podpoříte budovatelské úsilí našeho lidu! Jen za to vzít, soudruzi, a plivnout do dlaní!"

Jinak na to šel poručík Hamáček. "Soudruzi!" halekal, "doba je jaká? Doba je vážná! Nepřítel nespí a je připraven využít každého našeho zakolísání! To musíme mít stále na vědomí a také se podle toho chovat. Proto si nebudeme válet co? Proto si nebudeme válet šunky! Přišli jste budovat lepší svět a ne si ožírat huby! Jenom si nemyslete, že nás přecháráte! Máte to sice za pár, ale pořád jsme ještě na koni my. Dokud nebudete na nádraží, tak si nemůžete honit triko! Neříkejte hop, dokud jste nepřeskočili! Soudruzi! Když někdo místo práce chlastá nebo chrápe, dopouští se čeho? Dopouští se sabotáže. Podporuje západní imperialisty a připravuje třetí světovou válku. Kdo je pro mír, ten naopak co? Ten naopak maká, až se mu u nosu dělají bubliny! Takových pracovníků si vážíme a taky je příležitostně odměňujeme! Jestli chcete, soudruzi, abysme i nadále byli kamarádi, tak se neflákejte, nepotloukejte se po putykách a radostně budujte světový mír! Jinak vyfasujete co? Jinak vyfasujete vojenského prokurátora, a budete sloužit čtrnáct let jako za Marie Terezie!" Nejhuž z emisarů dopadl poručík Drobeček, který se rozhodl pro agitační práci v terénu a zřítíl se do nedbale zajištěného výkopu. Byl vytažen s výronem v pravém kotníku a s četnými oděrkami. Vrátil se do Nepomuku značně otřesen a znovu vyhledal kapitána Hořce.

Situace na pracovištích se nijak podstatně nezměnila. Prémie za pracovní výkony se rozplynuly a důstojnické paničky vyčítavě pištěly.

"Čo bolo, to bolo," konstatoval major Haluška odevzdaně, "terazky je treba utáhnúť si opasok!"

Konečně se situace začala normalizovat. Na pracovištích zůstali pouze vojáci druhého ročníku a zelená Hora se chystala přivítat neuvěřitelný počet nováčků: téměř dva tisíce! Bylo nutno se na to důkladně připravit.

"Kamaráde," řekl kapitán Domkář doktoru Hořcovi, "zažiješ hrůzné okamžiky! Teprve při podrobném prozkoumání seznamů jsem pochopil, proč nás zaplaví taková spousta lidí. Tak se podrž: dobrá polovina z nich má C.D. klasifikaci, což znamená, že jsou to chcípáci, jak se patří! Ti mají jít ke krompáči a k lopatě? To je hrůza. Soudruh velitel se domnívá, že si s nimi poradí, ale myslím, že se mýlí. Přeceňuje své síly. Podle mého názoru jsi naší největší nadějí ty. Musíš spoustu těch lidí za každou cenu vrátit zpátky do civilu!"

"Kde se v tobě vzala ta útloucnost," žasl Hořec. "Tu jsem u tebe ještě nepozoroval!"

"Nejde o útloucnost," přiznal se Domkář, "ale o akt sebeobran. Už dvakrát jsem nepřinesl domů prémie a manželka z toho dostala hysterický záchvat. Budeme co nevidět slavit veselku a to je každá koruna dobrá. Ale co nás čeká, jestliže pošleme na pracoviště marody? S některými to samozřejmě půjde. Když někdo přišel o ucho, nebo nevidí na jedno oko, není důvod, abychom na něho nekladli nároky jako na řádnou pracovní sílu. Tělesně slabé si vykrmíme, upotřebíme i kulhavce a ty, kteří si šlapou na jazyk nebo mají tik. Ale pořád nám ještě zbyde spousta těch, kteří nejsou v žádném případě schopni plnit pracovní normy. Od těch nám budeš muset pomoci!"

"Nejraději bych vám pomohl ode všech," zavrčel lékař, "a tuhle robotárnu bych nechal zrušit!"

"A šel bys do špitálu léčit kojence," řekl Domkář posměšně, "ale to bys toho chtěl od života mnoho! Dnešní doba není idyla a my musíme být rádi, že jsme rádi! Ti marodi mi pořád leží v hlavě a několik dní jsem kvůli nim vůbec nespál. Přitom to není zdaleka jediný problém, který na nás čeká. Vedle protistátních živlů, které zde s radostí a vlídně uvítáme, přijdou i kriminálníci. Lidé práce se štítí. Násilníci. Lupiči. Kdo ví, co z toho všeho vzejde? Nic dobrého si od toho neslibuju!"

Kapitán Domkář byl opravdu vážně znepokojen, ale doktor Hořec jeho ponurou náladu rozhodně nesdílel. Jen ho trochu zlobilo, že humánním přístupem k chorým odvedencům bude vlastně pomáhat důstojníkům, kteří vidí nejen člověka, ale za každým člověkem ještě prémie.

8.

Terazky byl velice nespokojen. Aby také ne! Cvičné střelby důstojníků, které měly prokázat jejich připravenost pro nadcházející úkoly, nedopadly nijak oslnivě. Výtečný byl pouze nadporučík Trčka, nadporučík Pecháček a pochopitelně sám Terazky.

"Čo to bolo, Honče?" káral major náčelníka štábu. "Strieláte ako na púti! To stě vojak? Dóstojník?"

"Nějak mi poslední dobou ztěžkla ruka," kroutil se Honec. "Poslední dobou hodně manuálně pracuju. Sedlačím. Ale začnu trénovat a při příštích střelbách se určitě polepším."

"A čo vy, Domkár?" útočil Terazky. "Tiež máš ťažkú pažúru? Lebo stě sa perom šťúchli do oka?"

"To ne, soudruhu majore," vymlouval se Domkář, "ale mám unavené oči z administrativy, kterou nyní musím zvládat. Je to zcela mimořádný nápor, při kterém zrak velice trpí. Už jsem uvažoval o tom, že zajdu k očnímu doktorovi."

Terazky opovržlivě mávl rukou. "Čo nám povie kapitán Orech!" otázal se. "Prečo strielal za roh?"

"Nemá smysl se vymlouvat," řekl Orech, "a povím to na rovinu. Vždycky jsem byl mizernej střelec, a asi se to už

nezlepší. Ale jsem politickéj pracovník, jehož zbraň je někde jinde. A střilet do týla zrádce nebo třídního nepřítele - to ještě dovedu!"

"Velice pekně povedané," přikývl major, "a čo poručík Hamáček? Tiež budě nepřiatěla strielať do týla?"

"Byl jsem mimořádně indisponován," zařval Hamáček, "protože mi včera trhali zub, a to bez umrtvení. Celou noc jsem nespál a tím pádem se mě dělaly mžitky před očima."

"Vam tiež trhali zub?" obrátil se Terazky na doktora Hořce. "S akademickým titulom bystě sa mohol trefiť do terča!"

"Já mám k střelení odjakživa odpor," obhajoval se Hořec, "a ten revolver mi ještě nestačil přirůst k srdci. Vzhledem k tomu, že ani nemíním nikoho střilet do týla, jsem se svým výkonem docela spokojen."

"Felčari byli čudní aj za kapitalismu," usoudil terazky, "a treba ich prevychovať!"

Pak se obrátil k pobledlému a třesoucímu se poručíku Drobečkovi. "A čo vy?" zvýšil hlas, "tiež vam osobna zbraň nieprirostla k srdcu? Prečo stě strielali panubohu do oblok?"

"Měl jsem trému," zapištěl Drobeček, "jsem od dětství veliký trémista. Rád jsem jako malý chlapeček recitoval, ale pak se mi sevřelo hrdlo..."

"Vy stě recitovali?" podivil se Terazky. "No dobre. Zarecitujtě nam!"

"Ale... já... to už je dávno..."

"Hovorím, zarecitujtě!" houkl major. "Počúvám! A súdruhovia tiež počúvajú!"

Drobeček zamžikal bázlívě očima, rozhlédl se po tvářích důstojníků, kteří s obtížemi zadržovali smích, a potom zajíkově spustil:

"Růžička se hněvá,
že lístečku nemá.
Počkej, počkej, růžičko,
až dá Pánbůh teplíčko..."

Ale dál u opravdu nemohl. Otvíral ústa naprázdno a ze staženého hrdla nevyšla ani hláška.

"Dobre, súdruh poručík," chválil ho terazky a spokojeně se usmíval. "Vela pekně stě recitovali! Strielat' něvietě, ale recitovať' bystě mohli aj na vojenskej estradě!"

Pak se zamračil a přistoupil k podplukovníkovi Cmuntovi. "A prečo stě strelbu pokazili vy, súdruh podplkovník?" otázal se nikoliv laskavě. "Tak vysoký důstojník ma aj poslepu strielať!"

"Jsem starej cifřspión," hájil se podplukovník, "a dlouho jsem se střelbou nezabýval."

"Boha jeho!" vykřikl Terazky. "Stě podplkovník! Podplkovník!"

"Soudruh ministr je armádní generál!" řekl Cmunt, "a taky mu to příliš nejde!"

Terazky bezmocně rozhodil rukama.

"Keď je to tak," zahučel, "tak môžeme všeci recitovať' ako poručík Drobeček!"

9.

Příjezd nováčků se blížil a vše muselo být náležitě připraveno. Strážní oddíl, šoféři, skladníci i kuchaři měli plné ruce práce. Poručík Hamáček asistoval při docpávání slammíků a halasně povzbuzoval upachtěné vojíny.

"Soudruzi! Dobře nacpanej slammík je velice důležitý, protože na něm voják co? Protože na něm voják odpočívá. Jedině odpočatej voják může splnit náročné úkoly na něj kladené. Neodpočatej voják je nikdy co? Neodpočatej voják je nikdy nesplní! Proto si budeme počínat svědomitě a odborně. Slammík nesmí vypadat jako vymačkaná jitnice, ale taky nesmí bejt tvrdá koule, z který se každej svalí na hubu! Cpaní slammíků je veliká věda, a proto tuto odbornou činnost nepodceňujte! Kdo to bude brát na lehkou váhu, toho bez milosti zavřu! Patejdl, co děláte v civilu!"

"Ladím harfy, soudruhu poručíku!"

"Co hladíte?"

"Ladím harfy."

"Chlape, nedělejte si ze mě srandu! Harfa je něco jako kytara, že jo?"

"Ne tak docela, soudruhu poručíku!"

"To máte jedno, Patejdl! Vy se v civilu flákáte, ladíte harfy a socialismus vám může bejt co? Socialismus vám může bejt ukradenej! Kdybyste měl kladný poměr k naší republice, tak byste ten slammík nacpal pořádně! Na tomhle má spát vojin naší lidové armády? Bud' máte obě ruce levý, nebo jste kdo? Nebo jste sabotér! Vy, Meruňka, jste, mně se zdá, továrník, že jo?"

"Bejvalej."

"To se ví, že bejvalej! Když odebíráme vykořisťovatelům výrobní prostředky, tak to děláme jak? Tak to děláme důkladně. Revoluci nelze provádět halabala. Ale teď nejde o revoluci, nýbrž o co? Nýbrž o co? Cpaní slammíků! Vy se, Meruňka, vůbec nesnažíte, protože jste se dosud nesmířil se ztrátou vaší podělaný fabriky! Nedovedete se žít s našim pracujícím lidem a děláte samý zmetky. Co byste dělal, Meruňka, jako továrník, kdyby vám nějaký proletář předložil takovejhle slammík?"

"U nás ve fabrice se, soudruhu poručíku, vyráběly kastróly."

"Jen se nevymlouvejte, Meruňka! Slammík, nebo kastról, to je jedno! Já vám řeknu, Meruňka, co byste udělal! Chyt byste ubohýho proletáře za prdel a na hodinu ho vyhodil z fabriky! Chudák proletář by hladověl, byl by nezaměstnaný a spal by pod čím? Spal by pod mostem! Tady vidíte, Meruňka, jak je lotr a necita! Pročež hodně rychle přecpete ten slammík, jinak vás postihne co? Jinak vás postihne revoluční spravedlnost!"

"Soudruhu poručíku," ozval se vojin Krása, "už je čas k obědu!"

"No prosím," zlobil se Hamáček, "panstvo se chce nacpat! Ale aby pořádně nacpalo slammíky, to ne! Vaše práce,

soudruzi, nestojí za nic! Za pár dní přijedou bažanti, a jak to tak vypadá, budou spát na čem? Budou spát na holý podlaze! Ale já se s váma mazat nebudu! Co nenacpete ve dne, to nacpete kdy? To nacpete v noci. Tak si to rozmyslete a jděte do sebe! Na oběd vám poskytnu čtvrt hodiny a pak zase naklužete rovnou sem! Budete se překonávat v svědomitosti, jinak budete ronit co? Jinak budete ronit krvavý slzy!"

10.

Terazky si připadal jako panský farář. Ačkoliv mu smysl i systém veškeré práce dokonale unikaly, procházel ustavičně zámek i přilehlým parkem a vyhledával zahaleče, kteří se pokoušejí ukrýt před svými povinnostmi. Prošmejdil každý kout, přístřešek i zdánlivě nepřístupné křoviny a vytahoval z nich rafinované zběhy od poctivé práce. Vojína Hadrbolce objevil až na věži zámku a osobně ho předal do skladu, aby zde až do zblbnutí třídil onuce, sumky a jiné nezbytné propriety.

Pracovní tempo na zámku stoupalo od minuty k minutě a Terazky byl stále nervóznější. Měl pocit, že žije s čepelí ostrého nože na krku a jeho tepna je vážně ohrožena. Proto honil všechny kolem sebe a zapojoval je do pracovního procesu. Věřil, že jen společné úsilí kolektivní práce odvrátí možnou katastrofu. Přísným zrakem sledoval činnost důstojníků a nebyl jí příliš nadšen. Šestým smyslem vycítil, že většina z nich je stejně neschopná cokoliv zorganizovat jako on sám. Zejména mu pil krev kapitán Ořech, který vojáky pouze zdržoval svými ideologickými průpovídkami, a ještě více nadporučík Moucha, ignorující přípravy a hledající v podzimním parku václavky. Ani nadporučík Trčka nebyl v této fázi akce příliš užitečný. Jeho řvaní kdekoho znervózňovalo a požadavky předkládané podřízeným se jevily jako směšné. Vytýkal vojínům utržené knoflíky, špatně vyčištěné boty a div jim neprohlížel nehty. Očividně tím zdržoval, což vycíťoval i Terazky. Pak se na scéně objevil poručík Drobeček. Byl téměř k nepoznání, neboť se od hlavy až k patě zamatal barvami. Vypadal jako divadelní strašidlo v zdařilém ochotnickém představení.

"Drobeček!" zděsil se major, "kam stě to spadli?"

"Provádím nástěnky k uvítání nováčků," pištěl poručík, "a vlastnoručně maluju transparenty!"

"Prečo vlastnoručně?" divil se major, "odkedy si důstojník hraje na maliara?"

"Soudruhu majore," sklopil hlavu Drobeček, "měl jsem k dispozici dva muže. Vojín Dobeš si potřeboval odskočit na malou stranu, ale vy jste ho chytil na chodbě a za límec jste ho odvedl do skladu."

"Súhlasí," přikývl terazky, "a druhý muž?"

"Tím byl svobodník Mičala," informoval ho Drobeček, "ale kapitán Domkář ho poslal na poštu do Nepomuku. Ještě se nevrátil, patrně ho cestou cosi zdrželo."

"Prečo stě svych mužov nebránili?"

Drobeček bezradně pokrčil rameny a zašeptal, že neví.

"Súduh poručík," zachmuřil se Terazky, "aký je váš názor na nadprirodzené bytosti? Existuje Pán Boh?"

"Neexistuje, soudruhu majore!" vypískl Drobeček velice rozhodně.

"To je čudné," konstatoval terazky. "V takom prípade ma takými dôstojníkmi, ako stě vy, trestá niekto iný!"

Major se znechuceně odvrátil od zapatlaného poručíka a pokračoval v kontrolní pochůzce. Příliš radosti mu neudělal ani těžkopádný, upocený Honec, který jenom funěl a lomil rukama. Poručík Hamáček mu zase připomínal uřvaného fotbalového fanouška, povzbuzujícího prohrávající

11.

Odložit se to v žádném případě nedalo, a tak se na Zelenou Horu sjeli poddůstojníci vybraní k výcviku bažantů. Někteří byli absolventi pėdėesky, ale mnozí si nudli nebo dvě vysloužili na pracovišti u lopaty. Takže bylo třeba je náležitě prověřit i poučit. Sotva se ubytovali a vyzkoušeli tvrdost slamnėků, museli nastoupit na pėdėesku, kde k nim promluvil kapitán Ořech.

"Soudruzi poddůstojníci," zadeklamoval, "nastalo veliký období vašeho vojenského života. Naše lidová armáda vás pověřuje nesmírně závažným úkolem, to jest vycvičením nováčků. Jistě chápete, jak je to důležité! Čím je mistr ve fabrice, tím je poddůstojník na vojně. Věřím, že jste na svou práci náležitě připravený a svý nadřizený nezklamete. Vaše vojenská odpovědnost musí jít ruku v ruce s politickou uvědomělostí. Socialistický poddůstojník se od buržoazního feldvébla liší zejména tím, že ovládá marxismus - leninismus! To je důležitá věc, soudruzi! Bez marxismu - leninismu se ve světě motáte jako nudle v bandě a lautr nic nechápete. Jenom tápete a v takovém stavu se můžete stát kořistí imperialistickéjch rozvědek. Ty totiž působí všude a svou rafinovaností ohrožují zejména intelektuály, pro který je náš vědeckej světovej názor španělská vesnice. Na študovaný lidi si musíte dávat největšího bacha! S farářem nebo umělcem se nesmíte bavit, těm je třeba ukázat tvrdou pěst dělnické třídy! Měli dost času, aby pochopili naše pokrokový ideje, ale neudělali to! Vy, soudruzi poddůstojníci, se s nimi párat nebudete! Dáte jim pořádně do těla a naučíte je zpívat Armádě zdar a jiné krásné vojenské písně! Věřím, že si s těmi elementy snadno poradíte a připravíte je nejen k tvrdé manuální práci na pracovištích, ale také z nich uděláte vojáky, za které se naše armáda nebude muset stydět. Přiznejme si, že až dosud tomu tak nebylo. Někteří vojáci nám po třech, nebo čtyřech letech služby začali přerůstat přes hlavu a na veřejnosti poškozovali dobré jméno naší armády. Nyní nastanou závažné změny. Naši vojáci budou sloužit, stejně jako u bojových jednotek, pouze dva roky, ale za to na nich budeme žádat stoprocentní kázeň a vysoké pracovní výkony. To vše je, soudruzi poddůstojníci, ve vašich rukou. Dáte-li se s elánem do práce, nemám o výsledek obavy. Bude-li vám těžko, vzpomeňte si na sovětské hrdiny a na statečné komsomolce! Nebo si přečtete nějakou brožuru, kterou vám ochotně zapůjčí poručík Drobeček. Hlavní je nezůstat na chvostě a stále hledět vpřed! My marxisté - leninisté jsme vedoucí silou ve státě a jsme povinni to dokázat! S nikým se mazlit nebudeme a na cestě ke komunismu se zdržovat nedáme! To mějte, soudruzi poddůstojníci, ustavičně na paměti a splňte se ctí úkoly, které jsme vám vytyčili! Čest práci!"

Kapitán Ořech skončil. Mluvil by zajisté mnohem déle hlavně radostněji, kdyby se předešlého dne ošklivě neopil. Rozhodl se totiž s kapitánem Domkářem a Honcem vyzkoušet znamenitý sovětský recept, který jim doporučil

nadporučík Moucha. Získal ho od sovětského poradce. Popíjeli koktejl nazvaný Soudruhovo pohlazení a dopadlo to dost bleďě. Ještě nyní měl Ořech horní cesty dýchací v značně neutěšeném stavu. V krku ho páliło a šimralo a sliznice se ustavičně vysoušela. Vzhledem k objektivním potížím tedy zkrátil projev, což učinil velice nerad. Nebylo však zbylí. Soudruzi poddůstojníci byli spokojeni, ale jen proto, že netušili, co je čeká již v následujících minutách. Na nádvoří na ně čekal nadřazený nadporučík Trčka, který se na ně okamžitě vrhl jako vzteklý dobrman. Nejprve jim bedlivě prohlédl výstroj a našel četné nedostatky. Potom nastoupil před vyděšenou jednotku a poučil ji:

"Těžko na cvičišti - lehký na bojišti. To řekl generál Suvorov a měl naprostou pravdu. I když je velmi nepravděpodobné, že by se pětépáci někdy octli na bojišti, musíme je náležitě ukáznit a učinit z nich ovladatelnou součást vojenského mechanismu. V žádném případě nebudeme trpět, aby v naší armádě, která musí být armádou elitní, na sebe upozorňovaly hordy zlotřilých vagabundů, na něž je odporný pohled. Voják musí být upravený, a to v každé situaci. Nedostatky v předepsané výstroji jsou neomluvitelné. Přestupky je nutno přísně a tvrdě trestat! Víme, že jsou různá individua, která si dokonce na svém mimořádném postavení zakládají a nazývají se černými barony! To je třeba jim vyhnat z hlavy! Ukážeme jim jejich pravé místo mezi našimi vojáky, ukázníme je a donutíme pochodovat ve společném rytmu. To je úkolem nejen důstojníků, ale i poddůstojníků, to jest vás, kteří tady stojíte! Jste však k tomu úkolu dostatečně připraveni? Nechcete to jen tak odflinknout a holdovat falešnému kamarádství? Před tímto zlem vás co nejdůrazněji varuji! Musíte být tvrdí a nesmlouvaví. Stalinsky a Gottwaldovsky pevní! Nesmířitelní nejen k třídním nepřítelům, ale i k flinkům, lenochům a simulantům! Je třeba pokorit jejich sebevědomí a ukázat jim sílu pracujícího lidu! Přitom však musíte sami jít příkladem! Jste veliteli a velitelem nemůže být žádný poseroutka! Nyní osobně zjistím, jak jste fyzicky odolní a splňujete-li naděje, které ve vás skládáme. Ještě jednou opakuji: Těžko na cvičišti - lehký na bojišti! Jednotko: pozor! Levý bok! Pochodem vchod! A zpívat Armádě zdar!"

To byl počátek dvoudenní hrůzy, kterou si poddůstojníci museli odtrpět. Všichni se pak shodli, že něco takového dosud nezažili a sotva kdy zažijí. Trčka je zahnal na cvičák a začal běsnit, jako by měl před sebou paradesantní jednotku po půlročním výcviku.

První omdlel desátník Hejda.

"Padavka!" křičel Trčka, "na ošetřovnu s tím chcípákem!"

Následoval četař Hudec.

Pak ještě sedm dalších.

12.

"Nic mi do toho není," řekl kapitán Hořec, "ale mám ošetřovnu narvanou jako při nějaké epidemii. Jestli tomu šílenci nezabráníte v další činnosti, skončí to katastrofou. Já budu ukládat marody na chodbě a vy nebudete mít poddůstojníky pro výcvik nováčků!"

"Ako je to možné?" divil se terazky. "Trčka je predsa vela dobry vojak!"

"To já připouštím," souhlasil Hořec, "ale hodí se do úplně jiné společnosti. Tady nám udělá ze zdravých lidí mrzáky. Podívejte, už mi sem nesou dalšího!"

Měl pravdu. Nešťastníkem byl desátník Sůvidlo, kterému se při zteči zatmělo před očima, takže v plné rychlosti narazil do javoru mléčného. Zlomil si nosní přepážku a v pořádku zřejmě neměl ani pravou ruku.

"Boha jeho," zlobil se Terazky, "poddůstojník ludové armády si doláme rybak! Co by robil vo vojne? My sme bojovali v ťažkých podmínkach, ale o rybak žiaden z nas nepřišiel!"

"Pojďte se podívat na ošetřovnu," pozval ho lékař, "a uvidíte kandidáty na invalidní důchod! Všechna lůžka už jsou obsazena."

Nepřeháněl ani trochu. Skomírající poddůstojníci vypadali, jako když melou z posledního. Byli vysílení, potlučení a stěžovali si na výrony.

"Do riti!" zlobil se terazky. "Stě banda simulantov! Je treba se rychle uzdravit, rozumiet? To je rozkaz!"

Rozkaz to sice byl, ale nenašel se nikdo, kdo by hořel touhou ho splnit. Situace se zhoršovala, což začínal chápat i Terazky. Ještě chvíli váhal, ale potom rozhodl: "Čo bolo, to bolo! Terazky je treba tuna urobiť poriadok! Nadporučík Trčka skončí výcvik poddůstojníkov."

"A co s těmhle?" ukázal doktor na marody. "Nevím, jaká je vaše strategie, ale podle mého by měli rozhodně uvolnit místa nováčkům. Očekávám mezi nimi značnou nemocnost."

Terazky se příšerně mračil, protože si zároveň uvědomil, že jeden problém stíhá druhý. Kdo nahradí vyřazené důstojníky při výcviku nováčků?

"Trčka nieje vojak, ale kokot," rozhodl celkem objektivně. "Mal som mu dať dovolenú a na prípravu poddůstojníkov určit Hamáčka. Ten tiež dobre reve a vojaky má zdravé!"

Kráčel dlouhými rozhodnými kroky k lóuce, kde nadporučík Trčka bezpečně likvidoval zbytek poddůstojníků.

Škody na lidech i materiálu byly značné a v mírových dobách přímo fantastické. Navíc vznikly problémy s nadporučíkem Trčkou, který trval na tom, že se mu děje křivda. Podle jeho názoru je třeba zvýšit fyzickou připravenost a odolnost poddůstojníků za každou cenu!

"Nie!" rozhodl major. "S vašimi hokus pokusami je, Trčka, koniec! Len neviem, čo mam terazky robiť."

Naštěstí to věděl podplukovník Cmunt, jehož význam u praporu v poslední době nesmírně stoupal. Navzdory tomu, že neuměl střílet.

"Byl jsem na ošetřovně," řekl Terazkymu, "a situace je celkem dobrá. Všichni pacienti jsou schopni prevozu."

"Akého prevozu?" děsil se Terazky, "chcete ich odeslať do špitála?"

"Ani nápad!" uklidňoval ho Cmunt, "ale není problém naložit je do auta a odvést je na pracoviště, kde jsou ošetřovny. Kapitán Hořec netrvá na lékařském dozoru a soudí, že to mohou zvládnout i lapiduš!"

"Dobre," přikývl major. "Ale tuna bude málo poddůstojníkov! Máme ich ako šafrána!"

"Dopravíme je sem z pracovišť," vysvětloval podplukovník, "a vybereme je na doporučení jejich velitelů. Nebude-li dost vhodných poddůstojníků, přivezeme několik vojáků, které okamžitě povýšíme na svobodníky. Takoví velitelé bývají nejlepší a neaktivnější. Jedna nudle na rameni dokáže s člověkem udělat divy! Novopečení svobodníci bývají hotoví draci!"

To se Terazkymu zamlouvalo. Jeho tvář se opět začala usmívat.

"Čo bolo, to bolo," šeptal si spokojeně, "terazky budě všetko v úplném poriadku."

13.

Z Nepomuku přiběhl rozčilený kapitán Ořech. Tvářil se, jako by proti němu právě zapracovala nepřátelská rozvědka.

"Soudruhu majore," hlásil tragickým hlasem. "Je zle! Pro uvítání nováčků nemáme hudbu!"

"Ako je to možné?" vykřikl Terazky, který si nástup nováčků bez hudby nedovedl představit. "Ako stě to vyjadnali, Ořech? Zase stě volačo zbabrali!"

"Pracoval jsem svědomitě," hájil se politruk, "a vyjednal jsem účast kapely Josefa Bukáčka nejméně dva měsíce předem."

"Písomně?" zeptal se major podezřívavě.

"Pouze ústně," přiznal se Ořech, "protože jsem to považoval za zcela dostačující! Bukáček je čestný, uvědomělý soudruh, předválečný člen strany. Cvičil na maninské spartakiádě a dělal pokladníka v Rudých odborech. Jenomže teď dostal astma a nefoukne křídlovku. To je taky důvod, proč se rozpadla celá kapela. Roky držela pohromadě a najednou kde nic, tu nic. Soudruha Bukáčka to velice mrzí, ale nemůže pro nás nic udělat."

"Keby chcel, aj by mohol," mínil Terazky. "Komunista môže všetko!"

"S civilními kapelama je vždycky potíž," zlobil se politruk, "protože tam neexistuje disciplína a radost z dobře vykonaných politických práce. Jejich poměr k armádě je laxní! Myslej jenom na candrbály, kde hrajou za peníze a za večeri! Na Prvního máje chodí neradi a v bezplatných účinkování vidí křivdu! Proto se dostáváme do dnešních potíží. Nerad to říkám, soudruhu majore, ale zřejmě budeme nováčky vítat bez hudby!"

"Něsúhlasím!" vykřikl Terazky. "Tuna musí být hocjaké riešení!"

"Dělal jsem, co jsem mohl," tvrdil Terazky, "ale Bukáčková kapela už prakticky neexistuje! Rozpadla se, nebo ji rozložil třídní nepřítel. Vyjednával jsem taky s kapelou Úsvit, která hraje na tanečních čajích, ale to je banda pásků, předstírající příslušnost k Svazu mládeže. Slyšel jsem, že dokonce hrají jazz a provozují buržoazní kulturu. Jejich vedoucí Andrejs se ke mně choval arogantně a bez náležité úcty!"

"No dobre," hučel Terazky, "ale kapela hrát musí! Urobte to ako chcete, Ořech, ale z toho nevyklučkujete!"

"Opravdu si nevím rady, soudruhu majore," naříkal politruk. "Uvažoval jsem i o možnosti nahradit kutálku svazáckým souborem. Kdyby se na nádraží shromáždili mládežníci v modrých košilích a zazpívali Kupředu levá, působilo by to velice dobře. Ale neuspěl jsem, protože vlak s nováčky přijede ve večerních hodinách a rodiče dívek s účinkováním nesouhlasí. Mají obavy z mimořádných sexuálních styků."

"Boha jeho!" přerušil ho major. "To, čo hovoríte, ma vela nēzaujímá! Povedzte radšej, čo urobíte!"

"Je to opravdu překerní situace," krčil rameny Ořech, "takřka bezvýhodná."

"To hej," souhlasil Terazky, "ale vy ju vyriešite! Lebo to Kupředu levá budete na nádraží zpívať sám s ostatnými dôstojníkmi!"

14.

Bylo zřejmě, že Terazkyho představy o uvítání nováčků nikdo nezvrátí, a tak mezi důstojníky narůstala nervozita. Ne všichni se ovšem stavěli k závažnému problému stejně odpovědně. Nadporučík Trčka se o hudbě odmítal bavit, neboť byl přesvědčen, že jakékoliv umění dělá z vojáků měkkoty. Podplukovník Cmunt radil obtelefonovat všechna osvětová zařízení v dosahu třiceti kilometrů, kapitán Honec zase viděl řešení ve spolupráci s JZD.

"Na vesnicích se vždycky najde parta muzikantů," tvrdil, "která hraje při pohřbech nebo veselkách. Nám by takovejch pár strejců vytrhlo trn z paty!"

"A nedali by něco dohromady naši vojáci ze strážního oddílu?" otázal se Domkář. "Takovej Jordán určitě na něco hraje! Když dělal dozorčího roty, zabavil jsem mu knihu Česká opera!"

Kapitán Ořech zpozorněl. "Pokud bysme přímo na zámku našli několik hudebníků," řekl, "měli bychom vyhráno! V inventáři máme dokonce nějaké nástroje."

"Když jsme cpali slavníky," vzpomněl si poručík Hamáček, "vojín Patejdl se přiznal, že v civilu ladí harfy. Co z toho vyplývá, soudruzi? Z toho vyplývá, že má hudební sluch a je patřičně vzdělán. Určitě hraje na nějaké další nástroje, které můžeme potřebovat. Jestliže nehraje, určíme ho alespoň do funkce kapelníka a pověříme ho sestavením orchestru!"

To se všem zdálo ideální, a proto byl okamžitě předvolán voják Patejdl.

"Patejdl, přiznejte se!" zařval na něho Hamáček a zakoulel očima. "Vy se tváříte, jako když jste v životě neviděl notu, a přitom jste určitě virtuos! Nezapírejte, Patejdl, nebo vás okamžitě co? Nebo vás okamžitě zavů! Tak rychle s pravdou ven! Na které hudební nástroje hrajete?"

"Na harfu."

"S tím jděte do hajzlu, soudruhu! Další nástroj!"

"Varhany!"

"Nedělejte si srandu, chlape! Kvůli vám nepostěhujeme na nádraží varhany! Co takhle bombardón!"

"Bohužel."

"To bych řek, že bohužel! Co křídlovka?"

Patejdl smutně zavrtěl hlavou. V tom směru nemohl sloužit.

"Patejdl!" zaburácel Hamáček. "Co jste to za muzikanta a ladiče harf, když netroubíte na křídlovku? Vy nás taháte za

nohu, Patejdl! Chcete se vypnout kulturní činnosti! Okamžitě vyklopte, jaké lidové a především dechové nástroje ovládáte! Jinak si šlapete po čem? Jinak si šlapete po štěstí!"

"Trochu hraji na klarinet," přiznal se rozpačitě Patejdl, "ale není to nijak slavné."

"My vás také nepoženu do Smetanovy síně," uklidnil ho poručík, "nýbrž kam? Nýbrž na nepomucký nádraží! Navíc tam nebudete sám, ale s celou kapelou, kterou osobně založíte! Budete na to mít několik hodin času a vytvoříte hudební těleso vysoké úrovně. Když to dokážete, Patejdl, dostanete co? Dostanete dvoudenní opušťák!"

Tato vyhlídka nebyla k zahoezení a Patejdlovi se při představě, že by odtud na dva dny vypadl, toužebně zaleskly oči. Jenom pořád nechápal, co se vlastně od něho požaduje.

"Soudruhu kapitáne," obrátil se Hamáček na Ořecha, "máme v inventáři štěbenec?"

"Máme!" přikývl radostně Ořech. "Možná i dva. Jsou tam také různé trumpety, harmoniky a buben."

"No vidíte, Patejdl!" jásal Hamáček. "Budete mít obrovskou příležitost prokázat co? Prokázat svoji kulturní vyspělost! Na co hraje vojín Jordán?"

"Na hřeben."

"Na nic jinýho!"

"Myslím že ne."

"Tak si to ověřte! Jste kapelník, tak musíte mít jistotu! Pokud Jordán hraje pouze na hřeben, dáme mu co? Dáme mu buben. Tlouct do bubnu přece dovede každé idiot! Jsou u útvaru další muzikanti?"

"Kujza hraje na trombón."

"Výborně, Patejdl, jen tak dál! Uvidíte, že dáme dohromady celou kapelu! Takové Kmoch taky začínal od píky a jak se vypracoval! Takže dávejte bacha, Patejdl: vy teď půjдете od muže k muži a zjistíte co? Zjistíte jejich předpoklady pro hudební produkci. Schopné hudebníky představíte kapitánu Ořechovi, který jim půjčí nástroje!"

"Provedu!" vykřikl Patejdl a rozběhl se splnit úkol.

15.

Žádná velká sláva to nebyla. Patejdl přivedl sedm vojínů, kteří už dříve přišli s hudbou do styku, ale byli to většinou houslisté nebo kytaristé. Když jim politruk nabízel dechové nástroje, ocitli se v značných rozpacích. Ty se rázem přenesly i na Ořecha, který opět začal propadat pocitům malomyslnosti. Na štěstí byl po ruce poručík Hamáček.

"Hlavně že se vyplnilo přísloví," řekl optimisticky, "že co Čech, to muzikant. Teď ho musíte uplatnit v praxi! Máte na to spoustu hodin, a když zahrajete nějakou tu notu falešně, nikdo vám hlavu neutrhne! Nejste filharmonie, nýbrž co? Nýbrž vojenská kutálka! Na nádraží vás stejně nikdo nebude poslouchat, protože kolem bude plno zmatku! Hlavně abyste vydávali nějaký zvuky!"

"Ano, to je velice důležité!" přidal se Ořech. "Soudruh velitel si na hudbě velice potrpí, a proto ho nesmíte zklamat!"

"Hlavně se na nic nevymlouvejte," poradil jim Hamáček, "protože jste nejen na vojně, ale přímo v první linii! A co dělá voják v první linii? Voják v první linii bojuje! Když nemůže střílet z pušky, hází handgranáty! Nebo zaútočí bodákem! Hlavní je výsledek a to musíte pochopit i vy! Nemáte housle - budete troubit na trumpetu! Hlavně že na nádraží vytvoříte krásný kulturní prostředí!"

"Je to politicky velice důležité!" upozornil je Ořech. "Nepřítel má oči všude a raduje se z každého našeho opomenutí. Zdánlivá maličkost může být velice důležitá. Když dáte dohromady dobrou kapelu, zasadíte tím velkou ránu válečnému štváření a americkému imperialismu! Proto nás nesmíte zklamat!"

"Kdo nás zklame," doplnil ho Hamáček, "bude mít vojnu jako co? Bude mít vojnu jako řemen! Takže si to rozmyslete a dejte do toho celou duši! U nás na vsi byl kapelník Doležal a ten miloval hudbu natolik, že mu do rakve dali co? Že mu do rakve dali vozembouch!"

Hudebníci zjistili, že tady nelze nic oddiskutovat, a tak se raději chopili nástrojů, i když je někteří měli poprvé v ruce. Nicméně se pod vedením kapelníka Patejdla vypravili na pėvéesku, aby se pokusili o vytvoření tělesa.

Kapitán Ořech stále nehleděl příliš nadšeně.

"Poslyšte, Hamáček," soukal ze sebe. "Opravdu si myslíte, že tahle šaškárna má nějakou šanci?"

"Šaškárna má vždycky šanci," řekl Hamáček, "protože nikdo netrvá na tom, aby byla precizní! My nechceme perfektní, bezchybný výkon, ale stačí nám bohapustý randál. My žádný hudební zážitek nečekáme, protože nováčkové budou zblblí nebo ožralí a soudruh velitel nemá hudební sluch. Možná, že nebude uvítání ani přítomen. Já si myslím, že si můžeme říkat hop, i když jsme dosud co? I když jsme dosud nepřeskočili!"

16.

Šlo už jen o to, kdo se vypraví do Prahy, aby na hlavním nádraží převzal početnou výpravu nováčků, usadil ji do vlaku a dopravil v pořádku až na nepomucké nádraží. Bylo jasné, že vybaven dlouhými seznamy musí jet kapitán Domkár, ale jeho organizačním schopnostem Terazky příliš nedůvěřoval. Aby předešel možným malérům, určil jako doprovod podplukovníka Cmunta, který toto pověření přijal s povděkem. Ale byl zde ještě přes svou lenost ostražitý a bdělý nadporučík Moucha.

"Jako náčelník kontrarozvědky nesouhlasím s tím," pravil, "abychom podplukovníku Cmuntovi umožnili mimořádnou návštěvu Prahy. Není to v zájmu naší lidové demokratické republiky."

"Ako že nie?" podivil se major. "Má zakázanú Prahu ako hocjaká kurva?"

"Zakázanou ji nemá," vysvětloval Moucha, "ale vzhledem ke složité mezinárodní situaci ji nemá ani povolenou. Situace na ministerstvu národní obrany se dosud zcela nevyjasnila a my stále nevíme, nakolik je Cmunt v tom skandálu namočen. Patrně vůbec ne, protože pracoval v jiné budově, ale přece jen jednou či dvakrát navštívil objekt, v němž se dokument ztratil. Prověřování se týká všech, kteří měli sebemenší možnost se protistátní akce zúčastnit. Proto není vhodné, aby jel do Prahy, kde by měl možnost setkat se s nějakým komplicem, někam zatelefonovat, nebo učinit jiná závažná opatření."

"To je čudné," kroutil hlavou Terazky, "a čo keby stě jeli aj vy a sledovali ho?"

"Nejsem k takové činnosti odborně připraven," řekl Moucha, "a nechce na sebe brát větší odpovědnost, než je nezbytně nutné. Proč by měl do Prahy jezdit právě podplukovník Cmunt? Máme zde přece důstojníky, jejichž průšvihy a poklesky jsou dávno promlčeny! Ať nyní ukáží, že je na ně naprosté spolehnutí!"

"Vám sa to hovorí, Mucha!" mračil se Terazky, "ale koho mám poslať? Oriech vie iba prednášať marxistickú ideológiu. Trčka by bažantov vyděsil, že by dezertovali už v Prahe, Drobeček by zablůdil..."

"A co Hamáček?" navrhl Moucha. "Je sice drsný, ale dobrosrdečný. Hlasově to zvládne a s Domkářem si celkem rozumí."

"A co keď sa ožere?" vybuhl major. "Vela bysom sa čudoval, keby to neurobil. V Prahe je viac putyk ako v lese stromov! Čo keď Hamáček odveze bažantov miesto do Nepomuku treba do Pardubic?"

"Je tady přece kapitán Domkář," upozornil ho kontrarozvědčík, "který bude mít celou akci v režii! Jako starý zkušený důstojník musí Hamáčka zvládnout a ten to zase na nádraží za něho odeře. Tomu se říká dělba práce!"

"Len aby to dobre dopadlo!" strchoval se Terazky. "Příjazd nováčkov to je veľiká vec! Keď sa nám nepodari, môžem všci odjet do Plzně na zimní štadión a tam sa klúzať!"

"Vaše obavy, soudruhu majore, jsou zbytečné," utěšoval ho Moucha, "protože nikdo nebere nástup nových obránců vlasti na lehkou váhu. Osobně promluví s poručíkem Hamáčkem a zaváže si ho čestným slovem, že se alkoholu ani nedotkne. Taktéž důrazně všechno proberu s kapitánem Domkářem a upozorním ho na možné nebezpečí."

"Keby jel Cmunt," bručel Terazky, "bol bych kludnější. Ale keď to nie v zájmu naší lidové demokratické republiky..."

"Není," rozhodl Moucha, "protože třídní boj není procházka růžovým sadem. Co když náš podplukovník je přece jen špión a přísluhovač západních imperialistů! Jak bychom na vyšších místech zdůvodnili naši politickou naivitu a nedostatek bdělosti? Něco takového si opravdu nemůžeme dovolit! To by nám strana nikdy neodpustila! Chápete to, soudruhu majore!"

Terazky vzdychl a dal si zavolat poručíka Hamáčka. Seznámil ho s jeho novým úkolem a dodal: "Hamáček, uderila hodina pravdy! Keď sa ožereš ako zepelín a kvôli vám pojdem do civilu, roztrhnem vás ako hada!"

Hamáček se tvářil uraženě. "Soudruhu majore," vykřikl, "nejsem sice abstinents, ale taky ne třtina ve větru se klátící. Vím, že vocaď až pocad! Nováčky v pořádku přivezu, i kdybych je měl do vlaku odtahat v čem? I kdybych je měl do vlaku odtahat v zubech!"

"Dobre, Hamáček," přikývl major. "Stě dobrý dôstojník. A terazky ma nechajte premýšľať!"

Osaměl a přemýšlel velice dlouho. Mimo jiné i o tom, jestli by nadporučíkovi Trčkově neměl vnutit alespoň dvoudenní dovolenou. Je to sice velitel přijímače, ale co když nováčky nepřiměřeně vyděsí a nastanou nějaké nové komplikace? Patrně by bylo rozumnější nezačínat tak zoztra.

"Nie, to nie možné," vzdychl potom Terazky, "ale s Trčkom pred príjazdom bažantov pohovorím. Je treba ho uklidnit!" 17.

Pérák Trčka měl do klidu daleko. Právě klusal v čele důstojníků, kteří přijeli z pracovišť, aby vedli výcvik nováčků.

Fyzická připravenost velitelů rot byla, mírně řečeno, nevyhovující, spíše však katastrofální.

"Rychleji!" hulákal Trčka, "a zvedal výše kolena! Těžko na cvičišti, lehkou na bojišti! Jaký velitel, takové mužstvo. Kdo chce zapalovat, musí sám hořet! Zvýšit tempo! Správně dýchat! Vytřvalost je nezbytnou vlastností velitele! Kupředu, soudruzi!"

Poručík Hrubý klopýtal a zdálo se, že zakopává o vlastní stín. "Ty frajere libovej!" drtil mezi zuby. "Tebe jsme tady potřebovali! Kdyby sis neožral držku, mohl jsi skotačit někde na celinách!"

Poručík Běšt'ák se dusil. Lapal po dechu a vyvaloval oči. Nohy ho neposlouchaly, takže přešlapoval na místě. Posléze si sedl pod stromem a držel se za srdce.

"Co se děje, soudruzi?" křičel nadporučík naléhavě. "Jsme na vojně v domově důchodců? Jak chcete při výcviku mužstva splnit své velitelské poslání? Vaše fyzická připravenost by neuspokojila ani učitele tělocviku na národní škole! To je ostuda, ale také nedostatek uvědomělosti! Důstojníkem se člověk stává z lásky ke své vlasti a je rozhodnut obětovat nejen své pohodlí, ale v případě potřeby i svůj život! Vzpchopte se, soudruzi a myslíte si, že stojíte tvář v tvář nepříteli! Nejste přece mátohy, ale bojovníci, kteří rádi vycedí poslední kapku krve! Kupředu a kolena zvedat až k bradě!"

Notorický opilec a v dobách Slovenského štátu polní kurát poručík Čaliga se ukřivdění svalil do trávy.

"A teraz se mnú nehne ani Tiso!" zabublal. "Budem, ak je to treba drábom na pracovisku, ale toto se mnou nesmí robit ani generál!"

Odpadali jeden po druhém, ale Trčka neměl slitování. Přímou se nad cvičákem vznášel, a aniž dal najevo byt' jen špíteček únavy, zvyšoval hlas až do vítězného chrapotu.

"Jsme důstojníci lidové armády! Nikdo nám neodolá! Co vypotíme, to nám nikdo nevezme! Překonáme překážky a dokážeme nemožné! Neřukat, soudruzi, a myslet na vítězství! My sami nejsme nic, armáda je všechno! Žádná armáda se neobejde bez zdatných důstojníků. Překonejte sami sebe, soudruzi, a potlačte svou pohodlnost! Musíme dosáhnout vítězství! Kupředu, soudruzi! Čeká nás veliké vítězství! Ve jménu pracujícího lidu vydejte poslední zbytek sil!"

"Idiote," nařikal poručík Hrubý, kterého bolel každý sebemenší pohyb. "Ty musíš skončit ve cvokárně! Co bych za to dal, kdybych mohl osobně na tebe pustit ledovou sprchu!"

Z povzdálí se na tu spoušť díval poručík Hamáček, který se na štěstí mohl výcviku vyhnout. Měl po službě a čekala ho zodpovědná cesta do Prahy. Ale neodpustil si, aby Trčkovu řádění alespoň se zájmem nesledoval a nepoškleboval se méně šťastným kolegům.

"Nechci bejt špatnej prorok," říkal si, "ale ten šílenec zlikviduje během přijímače půl praporu. Je to fanatik a každej fanatismus je na co? Každý fanatismus je na hovno!"

18.

Kapitán Domkář, poručík Hamáček a rotný z povolání Vosátka odjeli do Prahy pro početný kontingent nováčků. Pro Vosátku to byl poslední vojenský úkol, neboť na něho čekal ostravsko - karvinský revír. Nebyl to špatný voják, ale pro oslnivou kariéru si nezvolil správnou armádu. Bojoval pod generálem Klapákem u Tobruku a do vlasti se vrátil jako nadporučík. O něco později byl povýšen na kapitána a určitě myslel ještě výš. Jenomže přišel Vítězný únor.

Kapitán Vosátka byl nejprve přeložen k útvaru na Jižní Moravu a posléze ho od bojových jednotek převedeli k pétépákům. Brzy nato přišel o důstojnickou hodnost, protože neměl důvěru pracujícího lidu. Pro lidi, jako byl on, se nedalo nic pozitivního udělat. Rotný Vosátka to věděl, snažil se s tím smířit a pokusil se chovat nenápadně. Snad by u pétépáků ještě nějakou dobu přežil, kdyby nebylo nadporučíka Mouchy. Tomu Vosátka nepadl do oka, protože sbíral brouky a uměl latinsky. Takové lidi neměl kontrarozvědčík rád.

"Kdyby místo chytání brouků hrál fotbal," říkal si, "a pomohl nám v krajské soutěži, to by bylo něco jiného! Ale on se tu jen ulevvá, myslí si bůhvíco a patrně čeká, že ho jeho angličtí protektoři přijdou osvobodit! Ostatně kdo ví, jestli ten Montgomeryho miláček není špión! Čím dřív bude pryč, tím lépe!"

Moucha to tedy Vosátkovi nahoře polepil a už se těšil, že k praporu přeloží nějakého fotbalistu.

"To víte, Vosátka," přemítal nyní kapitán Domkář, "u nás člověk neví dne, ani hodiny. Dnes to potkalo vás, zejtra třeba mě!"

"Vy se bát nemusíte," utěšoval ho Vosátka, "protože jste nebojoval na straně anglických imperialistů. Flinkal jste se po boku nacistů, a to není tak strašný přestupek."

"Myslíte?" zadumal se Domkář. "Ono to tak jednoduché nebude! Když to vezmete kolem a kolem, tak musíte uznat, že Němci byli v podstatě taky imperialisti. No ale, do strany mě soudruzi chválabohu vzali, s Mouchou vycházím poměrně dobře..."

"Já jsem nikde po boku imperialistů nebojoval," vmísil se do řeči poručík Hamáček, "protože jsem ještě co? Protože jsem ještě mladej, Když skončila válka, byl jsem čerstvě vyučený řezník. A u řemesla jsem měl taky, blbec, zůstat! Měl bych se dobře a zůstal bych aspoň na jednom fleku. Ale já byl divokej, uvědomělej a nevyčválanej. Nechal jsem se nalejt do armády a už to v životě vejš než na poručíka nedotáhnu! To je tím, že jsem co? To je tím, že jsem smolař!"

"Hlavně seš ožrala!" vyčetl mu Domkář. "Už jsme tě navrhli na povýšení celkem čtyřikrát, ale vždycky nám to vrátili. Jinej s tvým hlasem by už byl majorem!"

"Copak hlas," připustil Hamáček polichoceně, "ten mám dobrej. Už jako harant jsem přeřval všechny kluky ve třídě. Ale učitelé si na mě zalezli a nechali mě dvakrát propadnout. Neříkám, že jsem byl génius, ale tohle jsem si co? Tohle jsem si nezasloužil! Tím pádem jsem pak zatrpknul a chtěl jsem na zlost učitelům něco v životě dokázat. Říkali pořád, že rostu pro šibenici, tak ať viděj!"

"Hlavně, mládenci, abysme to všechno zvládli v Praze a na cestě do Nepomuku," vracel ho na pevnou zem Domkář, "protože na tom strašně záleží! Při loňském turnusu se bravec Maštaliř ožral a za Kařezem vyskočil z vlaku v proti směru jízdy. Takový průšvih si letos nemůžeme dovolit!"

"To není průšvih, to je osud," tvrdil Hamáček, "když některý lump bude chtít vyskočit z vlaku, tak mu v tom nikdo nezabrání. Moje spolužačka Lampářová skočila na školním výletě do Macochy, ačkoliv měla co? Ačkoliv měla samý jedničky!"

"Skok z vlaku je mimořádná událost," trval na svém kapitán, "a každá mimořádná událost je pohromou pro celej útvar! Vždycky nás seřvou, že jsme tomu chtěli předejít, a seberou nám prémie. Musíme proto dělat vše, co je v našich silách! Hlavně nesmíme v Praze nikoho zapomenout. Loni opilec Hudec usnul na nádraží na záchodku a do Nepomuku se dostal složitými cestami až po pěti dnech."

"Hlavně že se tam dostal," mínil Hamáček, "a za pět dní mu stejně nic neuteklo! Užil si ještě vojny až až! Ale my to všechno sfoukneme na výtečnou! Vy máte zkušenosti, já hlas jako bejk, tak co se nám může stát? Zejtra nás velitel co? Zejtra nás velitel pochválí!"

"Jen aby!" strchoval se Domkář. "Taky musíme počítat s tím, že povežeme spoustu simulantů! Nikdy nezapomenu na vojína Blaholu, kterej tvrdil, že ztratil paměť. Vzpomínal si pouze na dětství, prožité na mořské pláži, kde prej sbíral bílé lastury. Nakonec jsme ho museli pustit do civilu."

"Já jsem taky jednou ztratil paměť," vzpomínal Hamáček, "protože mě pravej bek Sokola Malešice kopnul přímo do hlavy. To byl takovej volej, že jsem si nevzpomněl ani na ty bílé lastury!"

Kapitán Domkář smutně pokýval hlavou. "Člověk nikdy není, co ho potká v příští minutě," řekl moudře, "a čím víc se blíží doba penze, tím víc se toho bojí!"

19.

"Čo poviete, Orech?" otázal se terazky. "Ako to všetko dopadne?"

"Jsem přesvědčen, že znamenitě," nutil se do optimistického tónu politruk. "Příprava byla pečlivá a na úrovni. Lépe by nemohla proběhnout ani u bojové jednotky!"

"Čo vy viete o bojových jednotkách?" ušklíbl se major. "Stě vojak na baterky. Máte šťastie, že ste uvedomelý a viete hovoriť z marxistického hladiska."

"To je u politruka to nejdůležitější," tvrdil Orech, "protože žijeme v třídně rozděleném světě, a kdo není kovanej marxista, ten se v něm vůbec nevyzná. Takovej člověk se motá jako náměsíčne a často se stane obětí nepřátelský propagandy. Já mám například švagra, kterej ideově tápe, a bojím se, aby nakonec nepoškodil celou rodinu! Něco kecne a malér na sebe nedá dlouho čekat! Nějaký ostražitej a bdělej soudruh to píchne a my se neudržíme smíchy! To všechno jsou potíže růstu, který musíme překonat!"

"Překonáme," přikývl Terazky, "a ako vidíte celkovú situáciu na Zelenej Hore?"

"Je klidná a vyrovnaná," hodnotil Orech ochotně, "a zejména politická vyspělost vedoucích kádrů je na vysoký

úrovni."

"Trčka mi vravil, že fyzická pripravenosť dôstojníkov a poddôstojníkov nestojí za nič," chmuřil se major. "Sú to vraj baby, ktoré patria do civilu!"

"Nadporučík Trčka je maximalista," mínili politruki, "ktorej začínajú lézt na nervy. Myslí si o sobě bůhvíco a kdekoho by uštval k smrti. Vůbec mu nedošlo, že nejsme elitní útvar, kde může podřízený honit jak nadmutý kozy! Poručíci Hrubý a Čaliga jsou na ošetřovně s lehkým zraněním. Hrubý má natažené svaly a s Čaligou je to ještě horší, protože vypil flásku rumu a propěvuje si na lůžku náboženský písniček."

"Je to farář," zahučel Terazky, "ale dobrý velitel. Jeho vojáci v Arnoštově robí na dvě sto procent."

"To je mi známo," souhlasil Ořech, "ale když už se jednou rozešel s náboženstvím a idealistickou pavědou, má nechat Panenku Marii na pokoji. Navíc to řve tak nahlas, že je ho slyšet půl kilometru od ošetřovny!"

"Mohol by zpívať aj piesne z Hlinkovej gardy," napadlo Terazkyho, "a to by bolo ešte o veľa horšie!"

"V každom prípade je dobre, že o tom ešte neví nadporučík Moucha," řekl Ořech, "protože by z toho mohl udělat protistátní spiknutí! Ale jinak je u útvaru všechno v pořádku. Sestavil jsme kapelu, která pilně nacvičuje vojenské pochody. Poručík Drobeček organizuje výzdobu a je v závěrečné fázi příprav. Všude panuje dobrá nálada a napjaté očekávání."

Terazky se zatvářil nedůvěřivě.

"To něje všetko," konstatoval, "čo keď bude u rot chybať výstroj? Lebo keď budú iné závažné nedostatky? Kapitán Honěk je svedomitý, ale dopúšťa sa veľa chýb!"

Intermezzo 3.

"Stě vlastněnec, Kefalín?" otázal se nečekaně Terazky. "Já nie! Prečo by som mal byť? Ani neviem, čo som. Ukrajinec? Maďar? Lebo ma po prvej vojne zplodil český žandár? Boha jeho, neviem! Ale bol som vojak. V troch armádach som slúžil a škoda, že ich nebolo viac. Vy ste ale bol špatný voják, Kefalín!"

"Docela určitě," souhlasil ochotně voják v záloze, "a úplně mi stačilo, že jsem sloužil pouze v jediné armádě. Nijak zvlášť mě to nenadchlo. Dokonce jsem souhlasil s Honoré de Balzákem, že vojna ohlupuje lid."

"Aký ľud?" otázal se Terazky posměšně. "Vojna ohlupuje iba inteligentov, ktorí nemajú smysl pre poriadok. Ľud nemôže vojna ohlúpiť, pretože ľud je hlúpy aj bez nej. Ale keď sa človek z ľudu stane vojakom, je to proňho veľiká pocta. Čo bol doteraz? Nič! Terazky se môže stať hrdinou. Nosí uniformu a baby se za ním otáčajú. Dobrý vojak môže byť pochválený pred nastúpenú jednotku, lebo aj povýšený!"

"Já jsem měl smůlu," konstatoval Kefalín, "protože mě nikdo nepochválil, ani nepovýšil."

"Něbolo za čo," zachmuřil se Terazky. "Vojáci, ako stě boli vy, sa dajú iba zatvoriť, lebo zastreliť. Keď je takých vojakov veľa, nemá sa robiť nič."

"To mě strašně mrzí," řekl smutně Kefalín a dlouze se napil, "protože jsem vlastně překážel tam, kde jsem neměl co dělat. Úplně mi chyběl talent. Ale řekněte mi, proč vojáci mezi sebe přijímají lidi bez talentu? Když se chcete dostat dejme tomu k divadlu, musíte prokázat, že se k tomu povolání hodíte. Hudebník se nemůže stát členem orchestru bez hudebního sluchu nebo znalosti not. Všude vyžadují od adeptů nějaké předpoklady, jenom na vojnu vezmou každého!"

"Armáda nemůže být vyberovou organizací," vysvětloval bývalý major, "protože lidé nejsou vyspělí. Ktorý chuligán túži po cvičáku? Každý len simuluje a pokúša sa najčestnejší povinnosti vyhnúť!"

"Za našich časů se to malokomu povedlo," zachechtal se Kefalín. "Když jsme narukovali, byl tam účinnějši lazaret!"

"To hej," připustil Terazky, "lebo byly deformácie kultu osobnosti. Robily sa chyby aj prehmaty. Z vojny byla často estrada. Nadporučík Trčka se z toho pomátl na rozum."

"Fakticky?"

"To už stě boli v civilu. Trčku stále nepřevyšovali a něchceli ho přeložit k bojovým jednotkám. Jednou se veľa rozčulil, skopal v Plzni kapitána od pečákov a kričal, že ho má to prase pozdravit, lebo on je generálom. Odvezli ho do Dobrušky a vraj už trikrát odtiaľ vyhlásil Amerike vojnu."

"Ještě že měl ten průšvih," vzpomněl si Kefalín na Trčkův dávný poklesek, "a nestal se generálem doopravdy. Ten by zamával i z Varšavským paktem. Ministr Džúr by se patrně musel obávat o křeslo!"

"Trčka bol dobrý vojak," souhlasil Terazky, "a náročný velitel. Krásně reval! Vychoval veľa zdatných poddôstojníkov! Mal stě šťastie, Kefalín, že si vás nevybral do pédešky!"

"Třeba měl štěstí on," řekl Kefalín. "Možná že by se zbláznil už tenkrát!"

Terazky hleděl zduřmaně do piva, jako by v něm hledal pravdu.

"Namýšlal příliš vysoko," konstatoval, "a túžil po tom byť generálom. To ja som generálom nikdy byť něchcel! Iba plkovníkom."

"Do toho jste neměl moc daleko," těšil ho Kefalín, "co jsou to dvě mizerné hvězdy?"

"Hviezda nie je mizerná!" okřikl ho Terazky. "Vieť, ak dlho som na tú šaržu čakal? Málem som išiel do civilu ako púhý kapitán. Pak som sa stal majorom a bol som veliteľom odlúčeného praporu. Keby nežrušili pétépákov, mohol som byť povýšený. Čo bolo, to bolo. Terazky to nedoženiem."

"Stejně nechápu," lichotil mu Kefalín, "že zrovna vás poslali do civilu!"

"Ale chápetě!" nedal se obalamutit Terazky. "Tiež stě to napísali v tej svojej knihe. Čítal som ju trikrát!"

"A líbila se vám?"

"Nie! Chcel som vám nakopať do riti. Aj som s takým úmyslom prechádzal dve hodiny pred Dikobrazom. Ale pak som sa ukludnil, lebo nejstě moj podriadený. I keď by mi bolo milejšie, keby stě písali o svatojánských brúčikov!"

"To byste určité nečetl třikrát!"

"Tiež by som sa nerozčulil. Ale raděj sa napijeme, Kefalín. Také pivo je iba tuna. Chcel som sa odstěhovať na Slovensko, ale tam piju drevári borovičku. To by sa mi něpáčilo!"

"Úplně vás chápu," přikývl Kefalín, "já jsem chtěl zase emigroval do Honolulu a existence hospody U Jelínků mě od toho úmyslu odradila."

Terazky pomalu dopíjel a zdálo se, že myslí na něco nesmírně závažného, ne-li přímo převratného.

"Počujtě, Kefalín," řekl konečně, "čo je to Honolulu? Vy už zase na mňa volačo zkúšatě!"

Půllitr čtvrtý:

Zámek praská ve švech

1.

Byl třicátý první říjen, rukování čas. Zelená Hora byla připravena přijmout nové adepty vojenského umění a nikdo z přísných kontrolorů neshledal sebemenší závalu. Na zámku všechno klapalo, podplukovník Cmunt již podruhé řádně přehlédl svršky, ložní prádlo, jakož i ostatní nutné záležitosti. Nadporučík Pecháček v zastoupení kapitána Domkáře věděl, kde kdo bude spát a kdyby se mu nerozsypany seznamy, které nyní pracně dával dohromady, bylo by možno jeho práci hodnotit na výbornou. Kapitán Honec měl na starosti zlatý hřeb celé akce! Uvítání nováčků na nádraží, jejichž naložení na korby eren a bezpečný odvoz na zámek.

Improvizovaná kapela na pěvéesce stále dula do vypůjčených nástrojů a snažila se o cosi, co by se alespoň vzdáleně podobalo nějaké melodii. Optimisticky naladěný kapitán Ořech dokonce poznal z chaotického shluku tónů pochod Armáde zdar, ačkoli hudebníci hráli píseň Zelení hájové. To však nebylo podstatné.

"Ak ma Hamáček něklamal," díval se na hodinky Terazky, "sú už vojáci vo vlaku a jedú do Nepomuku. Dúfam, že sa chovajú slušně."

"To sotva!" vrčel nedůvěřivě nadporučík Trčka. "Potřebovali by hned na uvítanou pořádně zpěrovat! Každý z nich určité veze nějakou láhev, aby mohl během jízdy konzumovat. A kdo tomu učiní přítrž? Pokud Hamáček někomu zabaví alkohol, určité to sám vypije!"

"Všetko dobre dopadne, Trčka," ujistil ho major, "lebo sa mi v noci zdalo o Panenke Márii. Keby bolo volačo v neporiadku, zdalo by sa mi o súdruhu prezidentovi!"

Nadporučík se opovržlivě ušklíbl, ale nepolemizoval. Byl však pevně přesvědčen, že Hamáčkova cesta do Prahy nemůže nic kloudného přinést. Stále ještě nechápal, proč byl v tomto případě odsunut na vedlejší kolej. On, který byl předurčen velet elitním jednotkám.

"Ale já se do pasivity zatlačit nedám," umíňoval si Trčka, "ať se to někomu líbí nebo ne, předvedu všem své velitelské kvality! Za vedení přijímače zodpovídám já! Nestrpím, aby výcvik proběhl liknavě, nebo dokonce formálně! Tady bude vojna jako řemen! Těžko na cvičišti, lehkou na bojišti! Kupředu, soudruzi! Urá!"

Jasný, slunečný podzimní den zvolna končil a rtuť teploměru nezadržitelně klesla k nule. Pozdní babí léto se nemilosrdně měnilo v mrazivý podvečer.

"Soudruzi," nařizoval Ořech muzikantům, "zakazují vám flinkat se kolem nádraží a vyřizovat si různý soukromý zájmy!

Nejdete na rande, ale jste pověřeni důležitou kulturní akcí. Hrajete pod psa, a tak se alespoň musíte zdržovat v čekárně, aby vám nenamrzly prsty. Jednou jsem viděl hrát kapelu prokřehlejších hudebníků na pohřbu a byl to strašlivý zážitek! Takovejch nesnází jste povinni se vyvarovat, protože se jedná o politickou práci a to jde veškerá sranda stranou! Z každého vašeho zadutí musí číset síla naší lidové armády! Doufám, že mne ani soudruhy velitele nezklamete!"

Všude bylo vidět, že jde do tuhého a hodina H se nezadržitelně blíží. Kapitán Honec začal šoféry honit k vozům.

"Mládenci," halekal, "doufám, že se nikdo z vás nenacucal a jste stoprocentně střízliví! Se svými úkoly jste seznámeni. Až přijede vlak s nováčky, přistavíte vozidla co nejbližší k nádraží a odvozíte tyto chlapce v pořádku na zámek. Každý pojedje dvakrát až třikrát. Nechci vidět nějaké zmatky, nebo dokonce závodění na silnicích. Výtržníky přísně potrestám! Sebemenší nehodu nahlásím vojenskému prokurátorovi. Pokud proběhne vše hladce, odměním vás dovolenkami. To je vše, za chvíli máme odjezd!"

Nadporučík Trčka uvedl do bojové pohotovosti poddůstojníky a důstojníky určené jako velitele rot.

"Na nádraží ať si ty nevyčválnice vítají třeba chlebem a solí," hřímál, "ale tady musí okamžitě pochopit, že nastoupili vojenskou prezentační službu. Jak si navlíknou uniformu, musí se rázem ocitnout v jiném světě. Vojna není promenáda, každý musí létat, padat a podávat hlášení. Velitel, který připustí, aby voják po hodinovém výcviku ještě věděl, jak se jmenuje, nestojí za nic. Buďte připraveni! Za pár hodin se na ně vrhneme, jako smečka vlků na horskou salaš! Těžko na cvičišti, lehkou na bojišti!"

Někteří velitelé se tvářili dost skepticky a z jejich tváří číselo neochota. Poručík Hrubý, který za sebou stále tahal pravou nohu jako bratranci Veverkové ruchadlo, Trčkově dokonce tiše spílal. Poručík Čaliga měl zase kocovinu a bolela ho hlava. Myslel si, že by to spravil doušek rumu, a doufal, že se mu podaří alkohol ukořistit při prohlídce nováčků. Zato někteří poddůstojníci vrhali na Trčku téměř zbožňující pohledy. Nejvíce ho obdivoval svobodník Halík, který se mohl rozplynout nad nečekanou poctou, která ho doslova omámila. Až donedávna byl prostým vojínem a na pracovišti dosahoval nevalných výsledků. Byl považován za flinka a osobu práce se štítící. Ale při náboru velitelů pro nepomucký přijímač se zkusil přihlásit a kupodivu uspěl. Měl pronikavý, ječivý hlas a to zřejmě rozhodlo.

"Já těm bažantům vykulenejm ukážu!" těšil se nyní a byl náležitě vzrušen. "Zjebu je tak, že se hrůzou podělavají! Zase sem narukuje plno umělců, inteligentů a kněžourů, který potřebujou převychovat! To si tedy přijdou na svý! Já,

pomocný dělník z Mišelinky, je protáhnu po cvičáku, že dojdou k obědu po čtyřech. A dost možná že si s tím nahoře udělám voko a někdo se za mne přimluví, aby mě tu nechali jako četaře z povolání. Loni mě sice nevzali, ale to mě neslyšeli velet! Proč by četař z povolání nesměl mít křivý nohy?"

Na poslední chvíli se do Nepomuku dostavil poručík Troník.

"No konečně!" zajásal Ořech a přátelsky mu poklepal na rameno. "Už jsem tě postrádal a bál se, že ses roznemohl. To by bylo nepříjemné, protože nás čeká spousta politický práce! Je třeba vytipovat vojáky, který mají k něčemu předpoklady. Uděláme z nich předsedy ČSM, agitátory rot, nebo si je necháme tady u praporu. Ale musíme přísně uplatňovat politický hlediska. Nezáhodníme faráře jen proto, že umí recitovat nebo hrát na piano. Vatikánský špióny odešleme na odlehlý pracoviště, odkud je do kostela aspoň patnáct kilometrů. Taky jinech diverzantů se okamžitě zbavíme, pokud ovšem nedovedou hrát dobře fotbal. V příštím roce chceme v Nepomuku válet krajský přebor! Ale to se tě netýká, protože pojedíš jako politruk do Janovic nad Úhlavou. Tam se budeš moct ukázat a když odevzdáš dobrou politickou práci, určitě se vrátíš do Prahy k svému útvaru. My ti, soudruhu, pomůžeme!"

Hodina H byla na spadnutí.

"Jen aby zase nevypnuli proud," strchoval se podplukovník Cmunt, "v takovém případě by bylo rozumnější nechat nováčky zmrznout na nádraží!"

"A ke všemu padá mlha!" zlobil se kapitán Honec. "Jestli ti naši krasojedci budou bloudit s živým nákladem, tak se rovnou oběsím!"

A nebylo čeho se obávat. Terazkymu se přece zdálo o Panence Marii.

2.

Nepomuk, na rozdíl od České Třebové, má docela malé nádraží. Navíc si ho radní nepostavili v městě, ale u osady, která se jmenuje Dvorce. Ale na nádraží je čitelně napsáno Nepomuk.

Nyní toto celkem odlehlé místo bylo obleženo armádou. Nákladní auta už stála ve vymezeném místě a šoféři se poflakovali kolem. Někteří ledabyle pokuřovali, jiní si zde již dávno naplánovali rande. Hudebníci podle rozkazu našli útočiště v čekárně, kde byla mnohem větší zima než venku. Dýchali se vztekle do dlaní a tvrdili, že umělecky vybuchnou jako rachejtle. Na peróně přecházel nervózně kapitán Honec a bublal: "Proč mám tohle vyžrat zrovna já? Už jsem tady takhle tvrdnul loni a vlak měl šest hodin zpoždění kvůli tomu vypadlým blbci u Kařezu. Jestli zase někdo vyskočí z vlaku, tak to Hamáčkovi nikdy neodpustím! A Domkářovi taky ne! Už teď mě zebou uši a ze samýho rozčilení jsem nevečeřel. Copak mám tohle zapotřebí? Tady měl teď stát Trčka, ten by tu seřval i ajzboňáky! Ale ze samý ohleduplnosti k bažantům může náčelník štábu dostat angínu! Že bych si zašel do Dvorců na jeden grog?"

To rozhodně nebyl špatný nápad. Pohledem na hodinky se Honec ujistil, že vlak ještě neopustil Plzeň, a vykročil za špetkou tepla. To, s čím se v hostinci setkal, ho zcela zlomilo. Dva šoféři seděli u stolu blíže kamen a bez výčitek svědomí popíjeli pivo. Samozřejmě dvanáctku.

"Soudruzi!" zařval kapitán, "vy nejste řidiči, ale hovada! Klidně se zkárujete, ačkoliv jste určeni k přepravě lidského materiálu. Venku je mlha jako bejk a vy myslíte jenom na své požitky! Z toho vyvodím ty nejpřísnější důsledky!"

Prozatím vojiny pouze vyrazil z lokálu a sám se posadil na jejich místo.

"Jeden grog!" zavrčel. "Ale počtejte! Kdyby na mejch bedrech neležela taková odpovědnost, tak bych se dneska ožral jako doga!"

Na nádraží mezitím vzrůstala nervozita. Dorazil sem kapitán Ořech a dohadoval se s hudebníky. Přesvědčoval je, že by bylo vhodné zahájit slavnostní uvítání Internacionálou, ale setkal se s rozhodným odporem. Kapela se shodla v tom, že tak závažný úkol je zcela nad jejich síly.

"Jenom jestli se nebráníte z politických důvodů!" podezíral je Ořech. "Internacionála vám nejde pod vousy, co? Ať děláte, co děláte, nezapírete své buržoazní ledví! Tak zahrajte aspoň Andulku Šafářovou! Tu napsal Kmoch, kterej se Smetanou u nás prosazoval socialistický realismus už za Rakouska - Uherska."

Proti Andulce Šafářové nebylo námitek.

"Soudruzi," zvolal potom politruk, "vlak přijede každým okamžikem. Nejpozději za hodinu. Připravte si transparenty! Uprostřed bude ten s nápisem Lidová armáda - železná pěst dělnické třídy! Musíme na nováčky ideově působit hned od první minuty!"

Pak se přikolíbal Honec z hospody a tvářil se spokojeně. Viditelně si zlepšil náladu. Vypil čtyři grogy a uši ho již nezábly.

"Víš co, Pepo?" navrhl Ořechovi, "vezmeme to hákem! Jakápak sláva? Naženeme tu svoloč do nákladáků a bude po ptáčkách!"

"Vyloučeno," zavrtěl hlavou politruk. "Vše musí proběhnout podle plánu. S transparenty, hudbou a uvítacím projevem. Nesmíme nováčky připravit o první velkej dojem, kterej na vojně získají!"

"Ale podívej ho mlha!" varoval ho Honec. "To je přímo jogurt! Jak se s těma autama dostaneme na Zelenou Horu?"

Šoféři musej jet krokem, a když se mají dvakrát až třikrát otočit. . ."

"Překážky jsou od toho, aby se překonávaly!" trval na svém politruk. "Nemůžeme to přece zabalit a chovat se jako uličníci! Jak bych to zdůvodnil veliteli? A nezapomeň, že nás na každým kroku sleduje Moucha! Mlčí, uculuje se, ale všechno si zapisuje. Nikdy nevíš, co proti tobě může vybalit! Nedali jsem se, kamaráde, najejt, abysme nakonec skončili v nějakým lágru!"

Honec se při té představě otrásl, ale přesto nedůvěřivě zavrtěl hlavou.

"S Mouchou se dá vyjít," tvrdil nejistě, "a dneska ven nevyleze, protože ho celej den šimralo v krku. Když ale myslíš. . ."

K důstojníkům přistoupil přednosta stanice. "Ten váš vlak ještě pořád stojí v Plzni," oznámil jim, "protože nemá volnou kolej. Kvůli nějakému mezinárodnímu expresu, kterej má sedm až devět hodin zpoždění."

"A sakra!" vybuchl Honec. "To tady budeme tvrdnout sedm až devět hodin? Takhle se nedostaneme ani na snídani!"
"V tom bude určitě nějaká záludná sabotáž," soudil popuzeně Ořech. "Reakcionáři si nevědí rady s našimi
budovatelskými úspěchy, tak nám aspoň zpožďujou vlaky!"

"Víš co," navrhl iniciativně Honec, "zajdem si do Dvorců na jeden grog. To nás na nějakou dobu postaví na nohy!"

"No dobrá," souhlasil politruk. "Jen abysme jich za sedm až devět hodin nevycucli moc! Ať jsou naše podmínky
sebetěžší, nic nesmíme odbejt! Uvítání musí klapnout, jako kdyby se na nás díval sám soudruh Čepička!"

Aniž by dále diskutovali, namířili si to do útulné dvorecké restaurace.

Sotva opustili své stanoviště, přijel vlak s nováčky.

3.

Příjezd byl naprosto nečekaný a překvapil i přednostu stanice. Ten vyděšeně zíral, jako by právě spatřil osmý div
světa. Brzdy výhružně zaskřípěly, vlak zastavil a téměř současně se u vagonu otevřely dveře. Z nich se na nástupiště
hrnuli dychtiví nováčci s černými dřevěnými kufry, opatřenými dobře čitelnými jmény. Kroky do nového života nebyly
vždy nejjistější.

Z nitra vlaku se ozýval mohutný hlas poručíka Hamáčka:

"Soudruzi! Z vlaku vystupujeme jak? Z vlaku vystupujeme ukázněně! Není třeba skončit hned první večer ve špitále!
Střízliví se postarají o opilé! Je třeba, abyste byli stmelenej kolektiv! Potom bude všechno co? Potom bude všechno
dobrý!"

První nováčkové doklopýtali k nádražním prostorám a hltali název stanice, který jim byl až dosud dle předpisů přísně
utajen.

"Pánové, jsme v Nepomuku!" vykřikl mohutný pořízek, který měl na kufru napsáno František Voňavka. "To je zřejmě
nějaká zakopaná prdel přímo na hranicích!"

"To není možný!" polemizoval tlouštík, pyšníci se jménem Josef Vata. "Já přece nemůžu sloužit u pohraniční stráže! Já
jsem rozkulačenej zemědělec! Mě pracující lid nemůže pověřit tak závažným úkolem!"

Všichni se hrnuli za novými poznatky, tápající v kouři, mlze a nádražním přítmí. V této chvíli měly být podle plánu
rozvinuty transparenty a do popředí měla vykročit hudba. Nikdo však nevydal rozkaz a všeobecné překvapení bylo
příliš velké. Mazáci rozpačitě přešlapovali, zmateně se rozhlíželi a řidiči do sebe potouchle šťouchali, neboť věděli své.
Z vlaku už vyklopýtali i Hamáček s Domkářem, zatímco bojovník od Tobruku Vosátka procházel prázdnými vagóny a
kontroloval, jestli v některém kupé neklimbá nějaký zapomenutý branec. Našel jen několik prázdných lahví a dva kufry.
Nádražní prostory byly záhy zaplněny stovkami mladých mužů, kteří naprosto netušili, co mají dělat. Někteří se posadili
na kufry a zpívali odrhovačky, jiní opile blábolili a další se jen vyděšeně rozhlíželi, jako by šlo o jejich poslední
hodinku. Mnozí měli značné zdravotní potíže. Branec Soukal zvracel na kolejiště a slabozrací nováčkové bezmocně
tápali jako při hře na slepou bábu. Invalidé a slabomyslný vojín Čilpan usoudili, že nastala vhodná chvíle pro válení
sudů.

"Co to má znamenat?" zlobil se kapitán Domkář. "Tady vládne naprostý zmatek! Proč nehrají Internacionálu?"

"Ono by se to ani moc nehodilo," usoudil moudře Hamáček, "protože kluci už jsou moc rozšoupaní. A mělo by tu
přece bejt nějaký velení!"

"Ořech a Honec!" řekl významně Domkář. "To bych rád věděl, kde vlastně jsou!"

Jejich nevyslovené podezření okamžitě potvrdil přednosta stanice a potouchlý šofér Donát, který se také ochotně
nabídl, že oba šéfy přivede.

"Ani nápad!" rozhodl Domkář potměšile, "když nás prošvihli, ať si to taky vyzerou! My se bez projevů obedjeme.
Aspoň v tý zatracený mlze ušetříme Ořechovy hlasivky!"

Teprve nyní se prodrala do popředí kutálka, řízená ladičem harf Patejdlem. Upozornila na sebe několikerým bezradným
zafíkním, které nikomu žádnou známou melodii nepřipomnělo! Aktéři zapomněli i to málo, co se na pívěesce naučili.
Navíc je zřejmě zaskočilo nepřívětivé počasí a lhostejnost zmateného publika.

"Patejdl!" zařval znechuceně Hamáček. "Vy jste mě co? Vy jste mě zklamal! Máte odborný vzdělání a nedokážete ani
sestavit slušnej orchestr! Poskytli jsme vám jedinečnou příležitost k uměleckému vyžití a vy nezahrajete ani Halí belí,
koně v zelí!"

"Ještě že jste se nepustili do hanobení Internacionály!" poznamenal Domkář. "To by mohlo mít nejvážnější důsledky!"
V té chvíli jeden z nováčků vyloudil na bezradném členu kapely křídlovku a zatroubil razantně fanfáru. Další branci ho
následovali a drali se o hudební nástroje. V několika vteřinách zde stála zcela přebudovaná kapela a spustila ryčně
polku.

"Slyšíte to, Patejdl!" křičel nadšeně Hamáček. "To jsou muzikanti! A harfu možná v životě ani neviděli. Styďte se,
chlape, a jděte do sebe!"

Patejdl se styděl, ale poručíkovi nadšení dlouho nevydrželo. Kapela změnila repertoár a vyšila pochod Spějme dál za
sokolským praporem.

"Tak tohle ne!" zaburácel Hamáček a vrazil mezi hudebníky. "Tohle není socialistická kultura, nýbrž co? Nýbrž
imperialistická propaganda! My nespějeme za sokolským praporem k fašismu, ale se Sovětským svazem k radostným
zítkům! Kontrarevoluci tady zavádět nebudeme, protože bysme z toho měli co? Protože bysme z toho měli potíže!
Navíc by zavřeli támhle rotnýho Vosátka, jelikož je západně orientovanej a mohl vás k tomu přemluvit!"

"Konec kultury a slavnostního uvítání!" přejal velení kapitán Domkář. "Následuje odjezd na Zelenou Horu! Měli jste
být přepraveni nákladními auty, ale to vzhledem k husté mlze nepřipadá v úvahu. Auta povevou pouze vaše kufry.

Osoby se přesunou po vlastní ose, neboli pěšky."

"Jak je to daleko?" otázal se kulak Vata. "Já mám otekly nohy!"

"Ty vám při pochodu splasknou!" ujistil ho Hamáček, "a když ne, dáme vám je za státní peníze uříznout! Ještě nějaký

dotaz?"

Dotazů bylo mnoho. Zejména astmatici se bránili pochodu v mlze, ale nikdo jim nemohl pomoci.

"Uznejte, soudruzi," vysvětloval poručík netrpělivě, "že vás nemůžu odnosit do zámku na zádech! To nemám v popisu práce. Máš astma a padoucnice mě nezajímají proč? Protože jste byli řádně odvedeni! Máme potvrzení od vojenských lékařů, že jste zcela zdraví, nebo jen zcela nepatrně nemocní."

Kupředu se probelhal slabomyslný branec Čilpan. Vlekl za sebou nohu a chtěl zřejmě něco závažného poznamenat.

Velice vzrušeně ze sebe vyrazil: "Heja úú, umlum, bū!"

"Vy jste cizinec?" zeptal se překvapeně Hamáček.

"Je z Kladna," informoval ho branec Zíka, "ale když je vzrušenější, tak neumí mluvit. Jenom takhle hejká! A na tu horu určitě po vlastní ose nedojde!"

Hamáček se zachmuřil. "Tak tam dojde," rozhodl posléze, "a ty astmatici taky. Maj umřít tak, nebo tak. Ale uvědomte si, jakej jsem dobrák! Kdyby umřeli za pochodu, tak bysme je odepsali jako válečný ztráty. Když se s nima šofér nabourá, tak mě co? Tak mě zavřou!"

Nicméně povolil, aby několik zcela zjevných neduživců bylo na Zelenou Horu dopraveno přistavenými vozy.

Nastalo nakládání kufrů a příprava k pochodu.

"Soudruzi," volal kapitán Domkář, "náš cíl je nepříliš vzdálen. Je to dva kilometry, i když převážně do kopce. Je třeba pochodovat v útvaru a držet se stále pohromadě, aby nedošlo k zabloudění! Kolik vás opustilo vlakovou soupravu, tolik vás musí dorazit na zámek!"

"Kdo cestou zabloudí, bude považován za co?" navázal na jeho pronikavé myšlenky Hamáček, "bude považován za dezertéra! To si jistě každý z vás rozmyslí! Teď už nejste civilové, nýbrž vojáci! A protože voják nemůže přenocovat na nádraží, vyrazíme nyní kam?"

"Do prdele," napověděl mu novopečený voják Voňavka.

"Vyrazíme na Zelenou Horu," opravil ho Hamáček, "která se stane vaším novým domovem!"

4.

Kapitán Ořech a Honec si pochutnávali na horkém grogu a čas jim příjemně ubíhal. Nebylo také divu. Dvorecká hospoda patřila k těm nejtulnějším v okolí. Navíc v ní teď byli dokonale za větrem a nehrozilo nebezpečí, že je překvapí manželky, jak se to nezřídky stávalo v nepomuckém hostinci U Jandíků.

"Pořád mi nejde do hlavy to zpoždění," kroutil hlavou Ořech. "Člověk chápe potíže růstu, ale co je moc, to je moc!"

Někdo se zřejmě snaží otřást důvěrou pracujících v světovou socialistickou soustavu! Vsadím se, že u nás máme ještě jedno protistátní spiklenecké centrum!"

"Možný je všechno," souhlasil Honec, "protože reakce je rafinovaná."

"Jenomže to jí nepomůže!" rozhodl politruk. "Ať dělá, co dělá, my ji nakonec odhalíme a předáme do rukou spravedlnosti! Podívej, jak dopadl Slánský. U nás kapitalistům pšenka nepokvete a všechny diverzanty zneškodníme! Můžou nám na pole házet mandelinku bramborovou nebo zpožďovat vlaky, stejně skončí na smetišti dějin! Dáme si ještě jeden?"

"Dáme," přikývl Honec. "Nováčekové přijedou až ráno, tak nemusíme pospíchat. Nebudeme se přece tetelit v mlze, abysme z toho onemocněli!"

Ořech s ním souhlasil, jen ho mrzelo, že nemohl včas přednést uvítací projev.

"Časně ráno, to už nebude ono," vzdych mrzutě. "Když mluvíš k masám, tak musíš být ve formě, jinak to nemá šťávu. V ranních hodinách si připadám jako mátoha a sotva se držím na nohou!"

V té chvíli vstoupil do restaurace dvorecký občan Cálal.

"Fuj, to je mlha!" prohlásil už ve dveřích. "Člověk v tom sajraju sotva trefí do putyky! To jsem moc zvědav, jestli ti bažanti vůbec najdou Zelenou Horu!"

Honec s Ořechem zpozorněli.

"Přijelo jich sem jako na manévry," konstatoval Cálal bodře, "ale nevím nevím. Okukovaly je místní holky a nějak nebyly s tou úrovní spokojeny. Prej je mezi nimi spousta štáckriplů!"

"Cože?" vymrštil se ze židle Ořech. "Oni už jsou na nádraží?"

"Na nádraží ne," zavrtěl hlavou Cálal, "tam byli přibližně před hodinou. Teď už jsou bůhvíkdě!"

Nyní se vztyčil i Honec. "Jestli je to pravda," pronesl výhružně, "tak je to největší podraz, jakej jsem u týchle posádky zažil! Tohle někoho bude pořádně mrzet!"

"Jdeme," rozhodl Ořech nervózně. "Situaci musíme zhodnotit na místě! Jestli nás soudruzi o příjezdu úmyslně neinformovali, jde o závažné narušení důstojnického kolektivu! A ten máme upevňovat a stmělovat!"

Ve chvíli byli zpátky a ujistili se, že Cálal hovořil čistou pravdu.

"Jak se to mohlo stát, soudruhu," obořil se Honec na vyděšeného přednostu stanice. "Proč jsi nás balamutil? Hovořil jsi o sedmi až devíti hodinách zpoždění a uvedl jsi nás v omyl, který může mít dalekosáhlé následky!"

"Co tě k tomu vedlo?" útočil Ořech. "Za tím může vést něco velice nekalého! Proč jsi narušil slavnostní uvítání nováčků?"

"Nic jsem nenarušil," bránil se ajznbůňák, "akorát se ukázalo, že ten expres, co měl zpoždění, nevyjel vůbec, takže nemělo smysl zdržovat další vlaky. Kdybyste nezapadli do putyky, tak byste dostali informace včas!"

"Takhle s námi nemluv, soudruhu," vybafl politruk, "protože jsme nebyli v putyce, ale na strategický obchůzce.

Dojde-li k nečekanému časovému posunu v příjezdu novejších jednotek, je odpovědný důstojník povinen prozkoumat všechny okolnosti a případný eventuality. Co kdyby se chystal nepřítel využít nečekaný příležitosti k získávání cennějších informací?"

"Nech toho, Pepíku," mávl rukou Honec, "ten rozumí vojenský strategii jako já malování kraslic. Ať nám radši popíše,

co se tady vlastně stalo!"

Přednosta stanice se o to pokusil. Události líčil barvitě a nic nezatajoval. Oba důstojníci stěží potlačovali spravedlivé rozhořčení.

"Tady to vidíš," mumlal Honec, "jak se můžeš spolehnout na kamarády! Kdyby za námi někoho poslali do putyky..."

"Na strategickou obchůzku!" opravil ho Ořech.

"No právě," souhlasil Honec. "Dopadlo by vše tak, jak to bylo naplánováno. Takhle tady byl zmatek s možnými negativními důsledky..."

"To bych řekl," soutil Ořech, "hrály se zde protistátní písně a místo politických projevů došlo k rejdům nekalých živlů. Jestli se to dozví Moucha a on se to docela určitě dozví, budeme mít na krku divizní kontrarozvědku!"

"Ještě si tu strategickou schůzku odsákáme!" strchoval se Honec, "protože jsme formálně nesplnili svou povinnost! Ale tohle Hamáčkovi nedaruju! Chtěl jsem ho kvůli fotbalistům udržet v Nepomuku a přimět Halušku, aby ho jmenoval velitelem strážního oddílu. Tuhle! Takového kamaráda na prsou hřát nebudu!"

"Správně," souhlasil Ořech, "a Domkářovi okamžitě napařím vypracování hlavního referátu pro politický školení důstojníků. A běda jestli v něm objevím nějaký pozůstatek jeho fašistický minulosti!"

5.

Nadporučík Trčka zažil jeden z největších životních otřesů. Byl připraven okamžitě zavést na Zelené Hoře železnou kázeň, ale události ho zcela zaskočily. Na nádvoří dorazila dvě auta naložená nováčky, kteří neměli daleko k trvalé invaliditě. Z vozů bylo nutné je opatrně snést a většinou si ihned posedali, kam se dalo, aniž reagovali na dobře míněné povely. Tři nováčci se hořce rozplakali, jeden se počůral. Ale nejvíce Trčku šokoval slabomyslný branec Čilpan, který se z ničeho nic rozesmál a vykřikoval: "Ha ha ha - í í í - tua!"

"Kde je Hořec?" záupěl pérák, "ať si to všechno odveze na ošetřovnu a vrátí to do civilu! Já jsem chtěl do válečné školy a ne do špitálu!"

Toho dne už vojenský fanatik nenašel nezbytnou rovnováhu. Nepotěšil se, ani když se do zámku doploul již dlouhatánský průvod budoucích pracovních sil. Nepodal očekávaný výkon, místo okázalého řvání jen mírně poštěkával a nepovzbuzoval ostatní velitele. Ti byli také dost konsternováni a tak ječel pouze svobodník Halík, takže to vypadalo, jako by celému praporu velel on. V podstatě se nikomu do ničeho nechtělo. Hamáček s Domkářem byli přesvědčeni, že svůj úkol stoprocentně splnili, ovšem jen do chvíle, kdy se zjistilo, že chybí pět nováčků. Bylo hned jasné, že měli být cestou na zelenou Horu lépe střeženi. Podnapilí branci si často odsakovali stranou, a pokud byli šeroslepi nebo jinak handicapovaní, měli potíže s návratem do pochodujícího štrůdlu. Mlhavé počasí jim v tom nijak nepomáhalo.

"Neměli jsme to s tou aktivitou tak přehánět," mnil Domkář, "co dělá člověk navíc, to se nakonec vždycky obrátí proti němu. Teď budeme trnout, aby se těm opozdilcům něco nestalo!"

"Pročež je půjdeme co?" doplnil ho Hamáček, "pročež je půjdeme hledat! Vytvoříme skupinu á la Horská služba a prozkoumáme všechny strouhy, porosty a jiné přírodní úkryty. Naše akce bude úspěšná, pokud nedošlo k dezerci! Pokud ovšem nedošlo k dezerci!"

"A jestliže došlo?" zeptal se úzkostlivě Domkář.

Ale tyto obavy se ukázaly jako neopodstatněné. Pět ztracených branců z posledních sil doklopýtalo na zámek za asistence kapitánů Ořecha a Honce. Ti byli již v podstatě lepší náladě, než při šoku na nádraží. Jednak mohli konstatovat, že se Hamáček s Domkářem dopustili trestuhodné nedbalosti a za druhé s úlevou zjistili, že veliký Terazky nepovažoval za nezbytné na přijetí nováčků osobně dohlédnout.

Do všeobecného zmatku zasáhl podplukovník Cmunt, který za pomoci poddůstojníků nasměroval novopečené vojny pod sprchy. Nečekalo je tam nic příjemného, protože svobodník Beránek měl v kotelně nekvalitní uhlí a nepodařilo se mu ohřát vodu. Nicméně bylo nezbytné odložit civilní šatstvo, nacpat je do připravených papírových pytlů a před přijetím vojenských svršků se náležitě očistit. Pod sprchy museli všichni, včetně tanečníka Koláčka, který důstojníkům šermoval před očima lékařským potvrzením, že ho dráždí pohled na svlečená mužská těla. Vzhledem k ledové vodě a značnému chladu kolem se však příliš nevzrušil a koupel přestál bez úhony.

Naháči na sebe spěšně navlékli uniformy a jektali zubama.

"Neflákám se a padám," ječel nadšeně svobodník Halík, "za mnou čekají další a chtějí se osprchovat! Uvolním jim místo a jedu na péveesku!"

6.

Na péveesce čekali dva civilní holiči. Měli se dostavit čtyři, ale jeden se opil a druhý onemocněl angínou. Měli před sebou velice závažný úkol, neboť zdaleka ne všichni vojny byli předpisově ostříhání. Ačkoli věděli, že porost na jejich hlavách nesmí převyšovat tři centimetry, dostavili se k výkonu prezenční služby nepřiměřeně zarostlí, takže nepřipomínali ukázněného socialistického člověka. Vojín Kefalín měl například havla, při jehož spatření svobodník Halík zajásal.

"Zase jeden intelektuálskej hejsek," ječel, "kteřej se povyšoval nad dělnickou třídu! Vy jste, člověče, typickejš dirigent, co se motá před filharmonii a mává rukama, jako když se topí! S takovejma vlasama můžete dirigovat fismoly a ne pracovat pro blaho socialistický společnosti! Vy se nestačíte divit, jakýho z vás udělám vojáka!"

Předhodil Kefalína chlupodravci a ten ho opidlal tak příšerně, že to nebylo k uvěření. Když se vojín spatřil v oprýskaném zrcadle, vyděsil se a prohlásil, že jde o degradaci osobnosti.

"Co si to o sobě myslíte, chlape?" zařval Halík. "Copak vy jste nějaká osobnost? Vy jste bažant a pracovní síla!"

Degradovat vás nikdo nemůže, protože jste pouhopouhejš vojín! Absolutní nula. Vy budete držet hubu a krok, jinak shníjete v lochu!"

Kefalín vypadal skutečně strašlivě, takže vyděsil mnoho dalších vojny. Krasavec Ciml, v civilu zloděj automobilů, se

při jeho spatření otřásl: "Jsem nejhezčí kluk pražského podsvětí," prohlásil sebevědomě, "a tohle ze sebe udělat nenechám! Když už se musím podrobit násilí, tak žádám. Abych byl ostříhán dohola!"

"To je dovolený?" souhlasil Halík. "Dokonce vás za to chválím. Budete vypadat jako frontový voják! Jako gardový seržant Jegorov!"

Stalo se tak během krátké doby a Ciml se změnil natolik, že si okamžitě vysloužil přezdívku Zločinecká palice. Přesto našel mnoho ochotných následovníků.

"Mě taky dohola," zaburácel Franta Voňavka, "protože radši budu vypadat jako grázl, než jako idiot!"

Podíval se přitom na Kefalina tak významně, že potrefený chudák žádal okamžitou úpravu účesu. Halík mu ji nepovolil.

"Měl jste se pro bleskovku rozhodnout ihned," šklebil se, "teď už je pozdě! Na vojně nic neděláme dvakrát. Leda rajóny na záchodech, pokud je někdo neumí pořádně!"

Zájemců o střihání dohola přibývalo, holiči pracovali na plné obrátky, ale fronty neutěšeně narůstaly. Uprostřed stavu nouze si kapitán Ořech vzpomněl, že poručík Drobeček je vyučený holič.

"No jo," řekl kapitán Honec rozpačitě, "ale hodí se, aby důstojník střihal bažanty?"

"Proč ne?" podivil se politruk. "Holičství je dělnická profese a za tu se není třeba stydět. Navíc Drobeček bude jistě rád, protože za jedno ostříhání platíme tři koruny."

"Ale civilovi!" zpozorněl Honec. "Na důstojníka se to vztahuje taky?"

"Pochopitelně. Není přece důvod důstojníka diskriminovat. Leda že by to Drobeček provedl jako dobrovolnou brigádu k vítězství Velké říjnové revoluce. To bysme mu pak dali pouze diplom."

"Hele, Pepíku, teď nech Drobeček Drobečkem," řekl vzrušeně Honec. "To, co sved on, to zvládnou taky. Ostříhat bažanta dohola nemůže být žádný problém. A tři koruny za kus - to by nebylo špatný. V tý putyce jsem nechal kilo a stará má oči všude. Tý to nezatluču. Tohle by byla vítaná výpomoc a klid domácího krbu by zůstal neporušený."

"Sakra," zahučel Ořech, "na tom něco je! Proč bysme se do toho nedali zrovna my dva? Ostříhat kebuli dohola zvládneme a ostatní účesy necháme školenejm holičům. Jdeme na to!"

Za chvíli už třímali v ruce mašinky a hyzdili své podřízené. Mezitím ovšem vyvstal problém. Několik vojinů si přineslo z civilu slušivý knírek a tvrději odmítali se jej zbavit. Zejména vojin Duha lpěl na své okrase takřka hystericky.

"Vy si, chlape, myslíte," vřeštěl svobodník Halík, "že jste v těch vousech kdovíjak krásnej, ale to se mejlíte! Vypadáte jako buržoazní floutek, nebo sňatkovej podvodník! V armádě je něco takovýho nepřipustný!"

"Jak to, že ne?" bránil se Duha. "Stalin byl generalissimus a vousy měl jako bejk. Já mám ten knír v občanský legitimaci, a jestli mi ho oholíte, tak se oběsím a předtím napíšu dopis ministru národní obrany!"

Duha nakonec svůj knír uhájil, ale vojín Bléha, Tomášek a Ůlehla se ho pod nátlakem vzdali. Vojín Maškarinec si dokonce nechal oholit plnovous. Nyní vypadal jako po rvačce v průjezdu, kde ho přepadla parta cikánů. Krev z něj crčela a řezy na tvářích byly mimořádně hluboké.

"Podívej, jak pracují vyučení řemeslníci," šťouchl do kapitána Honce politruk. "Proti nim nám to jde od ruky jedna báseň! To je tím, že jsme vzešli z pracujícího lidu a můžeme se směle postavit k jakýkoliv práci!"

Vojín, jejichž účes již neodporoval předpisům, byli nešetně odváděni do prostorných ložnic, kde na ně čekal ustlaná lůžka. Navzdory únavě se seznámení s nimi neobešlo bez problémů. Málokomu se chtělo šplhat na horní palandu a někteří méně zdatní jedinci to vůbec nedokázali.

"Pochopte, soudruzi, že někdo nahoře spát musí!" vysvětloval desátník Finek naléhavě, "protože jinak je, jak vidíte, volno akorát pod postelí a takové spaní řády nedovolují! Tak vylezte na palandu, vojine, jak se jmenujete?"

"Vykoupil. Já prosím trpím závratí. Padám i z normální postele. Když jsem v divadle na galerii, nutí mě to skočit dolů."

"Hm. Tak si tam vyleze vojin, který se uvelebil tady dole!"

"Vojín Bakši. Já mám nemocnej močovej měchýř, což se projevuje tím, že se občas počůrá. Dvakrát, třikrát za noc."

"No to je pěkný nadělení, Bakši," mračil se Finek. "Tak, soudruzi! Kdo si zabral spodní lůžko a nemá závrat', ani se nepočůrává?"

"Vojín Voňavka," ohlásil se Franta a hrabal se z pokrývek "Jak tak koukám, ono to bude nahoře bezpečnější. Já totiž spím na zádech s otevřenou hubou."

"Já jdu taky nahoru," zavrčel boxer Lína výhružně, "ale běda, jestli ráno budu mokrej!"

Dohadování trvalo velice dlouho a vojín definitivně spočinuli na perfektně nacpaných slammících až v časných ranních hodinách. Poddůstojníci pozhasínali světla, ale klid zdaleka nenastal.

Ledvináři a neurotici pocítili nutkání. Hrabali se z postelí a tápali do míst, kde předpokládali záchody. Ti, co s námahou a vypětím všech sil došli, netrefili obvykle zpátky. Obtížně se dohadovali s poddůstojníky, kteří zvyšovali hlasy až do fistule, což budilo otrlce, kteří přece jen usnuli.

Po zahnání smutných urologických případů na správné lůžko se zvedali další. Někteří dalekozrací, jiní krátkozrací a značné procento tupozrakých či šeroslepých.

"Krucinál!" řval z horní palandy Franta Voňavka, "já tady někomu nakopu prdel! Když se to na mě bude žádat, vylezu třeba na lustr a pověším se tam jako netopejr, ale nikdo mě nesmí rušit! Bez vlasů se obejdu, jídlo si nakradu, ale na spánek mi nesmí nikdo sahat!"

"Seš naivní," zhodnotil jeho projev Ciml, "protože jsi ještě nepoznal život. Až se ocitne na Pankráci..."

"Co bych tam dělal?" zlobil se Voňavka. "Já jsem bezúhonnej člověk, kterej je s policajtema jedna ruka! Dokonce dělám pořadatele na tanečních čajích!"

"Já jsem taky dělal pořadatele," ozval se boxer Cina, "a pak jsem vyfás flastr pro nepřiměřenou obranu!"

"Chlapi!" zasténal desátník, "proboha, spěte! Za chvíli je budíček a budete litovat každý vteřinu, kterou jste nevěnovali posilujícímu spánku!"

Po nepřívětivé noci přišlo neradostné ráno. Zámek ještě tonul v temnotách, historický kopec byl obližován mohutnými chuchvalci páry a na chodbách se pronikavě rozezněly píšťalky dozorců.

"Padám z těch postelí!" ječel svobodník Halík. "Hejbnu kostrou a jedu na rozcvičku! Sovětská fyzkultura - náš vzor! Nelekluju, neprotahuju se jako nějaký velkopodnikatel a mřskám sebou na nádvoří! Jedu, jedu, jedu!"

Svobodníci s desátníky se překřikovali jedna radost a kolem nich nastal nevýslovný zmatek. Přibližně třetina ukázněných vojinů skutečně vyrazila na nádvoří. Byli v ní zejména faráři, kulaci a jiné protistátní živly, které už měli se socialismem četné negativní zkušenosti. Nechtíce zbytečně provokovat, svlékli se do půli těla a začali mávat rukama. Naopak drsní chlapci, ať už prošli kriminálem, či nikoli, se pokoušeli rozcvičce vyhnout. Ukrývali se na záchodech, pronikli na pévéesku, do knihovny i do jiných vhodných úkrytů. Svobodníka Halíka kdosi nakopl a vzápětí zmizel v davu. Raněný frajtr si držel oběma rukama hýždě a říčel, že se stal obětí intelektuálské vzpoury, nebo kulackého povstání.

Nejvíce problémů však působili marodi. Vojín Čilpan se skutálel ze schodů a zůstal ležet před stolkem dozorcůho roty. Ještě se trochu mřskal, takže bylo zřejmé, že svůj pád přežil. Pomalu se vydal za fyzkulturou herec Černík. Kráčel těžkým krokem neduživého starce a nařikal, že se mu rozpadá páteř. Vojín Stoklasa dostal epileptický záchvat, čímž upoutal pozornost značné části účastníků rozcvičky. Několik vojinů s astronomickým počtem dioptrií se špatně orientovalo ve feudálním interiéru a nevyhnulo se nebezpečným pádům. Vojín Kefalín se rozhodl simulovat náměsíčníka, ale nikoho tím nezaujal. V té chvíli dorazil do zámku nadporučík Trčka a chtěl si vynahradiť včerejší výpadek. Rozeřval se tak, že vojin Bakši se znovu počůral. Také někteří důstojníci se dostavili dříve, než bylo jejich povinností.

Poručík Čaliga už byl kupodivu ožralý a mumlal, že všeci musia robiť na dve sto percent. Poručík Hamáček vypadal velice unaveně, ale vzchopil se, když do něho narazil obrýlený blondák Jasánek.

"Človče," zařval, "vy jste mě inzultoval! Jste první den na vojně a už jste napadl koho? Už jste napadl důstojníka!"

"Mně se zamžily brýle," vykvikl Jasánek, "takže jsem vás přehlédl!"

"Přehlédnout představeného je moc nebezpečná věc!" varoval ho Hamáček, "protože to smrdí krchovem! Já váš představený jsem, protože mám na ramenou co? Protože mám na ramenou dvě zlaté hvězdy! Ale i kdybych tam měl jedinou ouzku červenou nudli, tak byste do mě neměl co strkat! Jak se vlastně jmenujete?"

"Dušan Jasánek."

"Toho Dušana si nechte pro milenkou, jestli nějakou máte! Tady jste vojin Jasánek a v tornistře máte maršálskou hůl. Co děláte v civilu?"

"Redaktora závodního časopisu Rudá vatra. Krom toho píši básně..."

Poručík Hamáček se zachvěl nevolí. Poetické výtvořiny jeho řeznická duše odjakživa nesnášela.

"Jasánek, Jasánek," zahučel poručík a znělo to jako nepokrytá výhrůžka. "Vy si, mně se zdá, zahráváte s ohněm! Tady si na básnění nepotrpíme! My jsme tvrdý chlapi, Jasánek, a ne nějaký třasořítky! Jste alespoň laureát státní ceny, Jasánek?"

"Dosud ne, soudruhu nadporučíku!"

"To se ví, že nejste!" ušklíbl se Hamáček vítězně. "Protože jinak byste byl kde? Jinak byste byl na generálním štábu, nebo aspoň v redakci Obrany lidu. Udělal by z vás přinejmenším kapitána, ačkoliv já čekám už čtvrtý rok na nadporučíka! Ale vy asi, Jasánek, žádnéj formát nebudete, a proto vás poslali k pětépákům!"

"To je ale omyl, soudruhu poručíku," zakřučel Jasánek, "já jsem politicky spolehlivý! Jsem svazák a člen strany!"

"Tak jste asi měl nějaké pořádné průšvihy," hádal Hamáček, "asi jako vojin Fejfar, kterej kupčil s čím? Kterej kupčil s kádrovejma posudkama a doporučil velkostatkáře na filozofickou fakultu! Měl devět falešnejch razítek, ale u nás se polepšil, protože plní normu na sto devadesát procent!"

Jasánek chtěl ještě něco namítnout, ale Hamáček ho nemínil připravit o rozkoše rozcvičky a zahnal ho do hejna snaživců.

8.

Důstojníci se scházeli, jako by chtěli vychutnat totální bezradnost dezorientovaných nováčků. Jejich první kroky ve vojenském životě byly poznamenány takovým zoufalstvím, že to přímo volalo po troše soucitu. Pokud však byl tohoto vznešeného citu někdo z důstojníků schopen, byl to jedině kapitán Hořec. Odvedl si, spolu s lapiduchem Vohánkou, několik nejkrkřlavějších případů na ošetřovnu a okamžitě psal návrhy na jejich návrat do civilu.

"Jenom to nesmíš přehánět," radil mu Honec, "protože mezi marody jsou z našeho hlediska velice podstatné rozdíly. Pro nás je nemocný ten, kdo neudrží lopatu. Když má zdatnej pracovník halucinace, padoucnici nebo občasnou motolici, není potřeba se ho zbavovat!"

"A co když spadne třeba do míchačky na beton?" zeptal se doktor, "nebo se zřítí ze střechy?"

"To by měl smůlu," připustil Honec, "a my konečně taky. Byla by to mimořádná událost a těch si moc dovolit nemůžeme. Ale na druhé straně..."

"Víš co," řekl Hořec, "nech to na mně, mám na to koneckonců nějaké papíry."

"Já jen aby ses nepřecenil!" vrčel náčelník štábu. "Ti, co ty chcípáky odvedli, mají taky papíry a na rozdíl od tebe ještě stranicovou legitimaci. Pochop, že tu sehráli roli i třídní hlediska a zájmy socialistické společnosti!"

Doktor pokrčil rameny a s povzdechem odešel na ošetřovnu.

Jako poslední z velitelů se na zámek dostavil Terazky. Přijal hlášení, ale na nic se nezeptal. Kráčel přímo do své kanceláře, aniž věnoval jediný pohled vojinům, nanášejícím na zbrusu nové světlé pultitry vrstvy černého krému.

Naštěstí pro ně zde byli velitelé, kteří jim otcovskou pozornost neodepřeli.

"Co to děláte, človče," hřimal poručík Hamáček, "vy si nevixujete boty, ale hubu! Kdybyste byl v Americe, tak si na vás Ku-klux-klan zgustne. Jak se jmenujete, vy číslo?"

"Vojín Kefalín."

"No tak vidíte, Kefalín! Už jste vyplejtval nejmní půl kila erárního krému, vypadáte jako negr a boty máte skoro netknuté. Přitom rozkaz zněl jasně: nakrémovat boty!"

"Už se na tom pracuje, soudruhu poručíku!"

"Tady nejde jen o ty boty, Kefalín! Když si nevíte rady s pitomým kartáčkem, jak vám můžeme svěřit krompáč a lopatu? Vy mi vyvraždíte půlku roty! Jděte do sebe, chlape, a podívejte se támhle na toho..."

"Franta Voňavka z Brandejsa nad Labem!" zahlaholil vojín, jehož černé püllitry se již leskly jako zrcadlo. "Náš šerif na osadě říkal, že správný pistolník se pozná teprve podle bot!"

"Co to melete, Voňavka?" zděsil se Hamáček. "Netahejte mi sem Divokej západ, nebo si vás co? Nebo si vás podám! Jste na vojně a ne na ranči! Tady nejsou šerifové, ale důstojníci. A o žádné pistolníky nebo jiné rodokapsové figurky tady nestojíme. Jestli jste načichlý brakovou literaturou, tak vás z toho hodně rychle vyléčíme! V době osobního volna budete čist co?"

"Hovno," zavrčel Franta, ale dal si pozor, aby to poručík nezaslechl.

"V době osobního volna budete čist Reportáž psanou na oprátce," potěšil ho Hamáček, "nebo krásnej světovej román Jak se kalila ocel. To teprve poznáte, co je to hodnotný umění!"

Chtěl pokračovat, ale o kus dál se rozeřval nadporučík Trčka.

"Soudruzi, pohybl!" zlobil se, "nejste na rekreaci v Jevanech nebo v Hamru na jezeře! Snídani jste si protáhli o deset minut, protože si pletete jídelnu s hotelem Alkrón! Nyní máte problémy s údržbou výstroje! Každý z vás měl zřejmě k ruce služku, nebo lokaje. Jste zkrachovalí buržoazní elementy a je to na vás vidět. Ale my z vás vojáky uděláme! Budete potit krev, abyste se připravili k obraně vlasti! Těžko na cvičišti - lehko na bojišti!"

9.

Terazky věděl, že přijde návštěva z ministerstva a to výhradně kvůli němu. Byl to kapitán Kodejš, který se tvářil celkem přívětivě. S nástupem nováčků jeho mise souvisela jen okrajově.

"Víte, soudruhu majore," začal bez okolků, "armáda je sice hned po komunistické straně tou nejdůležitější strukturou v naší společnosti, ale přece jenom má některá omezení, která je třeba respektovat. Z nedostatku vhodných prostor jsme proti vůli památkového úřadu a jiných kulturních institucí obsadili a přebudovali mnoho zámků, klášterů a dalších historicky cenných objektů. V době národního napětí je to pochopitelné a máme na to plné právo. Pracující lid nás pověřil správou nemovitostí, jejichž původní účel byl zcela jiný. Je pochopitelné, že občas dojde k poškození, demolici vedlejšího objektu, například kaple nebo kostela, ale je k tomu třeba přistupovat citlivě a kulturně. Odhadnuté prozatímní škody způsobené armádou jdou do desítek miliónů korun a někteří štouralové na to soustavně poukazují. Proto jsem za vámi přijel. I vy jste si v minulosti počínal příliš radikálně a je třeba, abyste na tuto svoji činnost nenavazoval!"

"Čo bolo, to bolo," zahučel major, "terazky viem, že to buržoazní svinstvo málo volajakú cenu."

"Správně," přikývl kapitán Kodejš, "všichni se musíme učit a vyvozovat závěry ze svých předchozích chyb. Nábytek ze Zelené Hory moh dnes docela dobře sloužit v nějaké knihovně nebo v pionýrském domě. Té rozkopané kašny je také velká škoda a to nemluvím o desítkách vrostlých parkových stromů, které jste dal pokácet. Koneckonců, u jiných útvarů to bylo daleko horší. Je ale nezbytné tento negativní vývoj zastavit. Armáda je předvoj našich pracujících, ale nemůže nám zplundrovat veškeré památky. Některí soudruzi argumentují tím, že jsou nositeli pokrokových husitských tradic a Jan Žižka hrady bořil a zapaloval. S tím lze do jisté míry souhlasit, i když na druhé straně musíme otevřeně říci, že zde byly jiné historické podmínky. Jan Žižka neměl důstojnickou školu a byl na rozdíl od nás ve válečném stavu. My musíme jednat obezřetněji a chránit majetek, který byl svěřen do naší péče."

"Chcel som popiliť zbytok parku," řekl Terazky, "a urobiť tam ihrisko pre gorodky. Nikto tuna nevie, čo to sú gorodky. Hrajú sa v sovietskej armáde, prečo by sme ich nehrali na Zelené Hore?"

"Máte naprostou pravdu," souhlasil Kodejš, "a osobně věřím, že v blízké budoucnosti budou gorodky tak populární, že úplně vytlačí fotbal s hokejem, jakož i jiné sporty, které k nám byly importovány z kapitalistické ciziny. Přesto tento park raději nechte na pokoji! Uvědomte si, že soudruh Čepička miluje vzrostlé stromy a že sám soudruh Gottwald rád sedával v jejich stínu!"

"Do kostiela nam zatieká," stěžoval si Terazky, "a je tam skladisko šatstva, aj vela bot tam mame. Chcel som na kostěle urobiť eternitovú strechu."

"To nedělejte, soudruhu majore," vrtěl hlavou kapitán, "protože by to mohlo být chápáno jako kulturní barbarství. Ačkoliv máte v podstatě pravdu. K čemu je armádě kostel? Podobnou otázku si položil major Cugrýšek v jižních Čechách. Nu a potom kostel z ničeho nic shořel. Památkáři ho odepsali a na jeho místě vyrostlo moderní muniční skladiště. Pokrok se nedá zastavit."

"Keby som zapálil kostel," uvažoval nahlas major, "mohol by som zapáliť aj zámok. Je to vela blízko."

"Neradím vám zapálit kostel," ohradil se Kodejš. "Ne proto, že mám na starosti ochranu památkových objektů v dočasné péči naší lidové armády. Ostatně ani major Cugrýšek náboženský objekt nezapálil, jen prý k tomu přemluvil nějakého cikána. To jsou jen pouhopouhé dohady, jejichž pravdivost nebyla nikdy prokázána. Také majoru Cugrýškovi podobně jako vám velice vadil vzrostlý park, ale ani ho nenapadlo nechat jej pokácet a způsobit si tím nějaké potíže. Zato v zimě, když nastaly třeskuté mrazy, nalil prý kdosi ke kmenům vařící vodu a stromy do jara uschly. To není pochopitelně návod, protože jak jsem již řekl, soudruh Gottwald v Lánech pod stromy odpočíval a gorodky chodil hrát někam jinam. Jen jsem chtěl říci, že je třeba předem promýšlet všechny možné důsledky. Když dojde k znehodnocení nebo k devastaci nějaké památky, musí být pro to objektivní důvody!"

Kapitán Kodejš v tomto duchu vykládal ještě dobré dvě hodiny, ale Terazkymu se to příliš nelíbilo. Byl příliš přímočarý na to, aby kul nějaké pikle. Chtělo-li se mu něco rozbourat, pokácet, nebo jiným způsobem zničit, učinil tak s gusem a čistým svědomím primitivního vandala.

"A tak věřím, soudruhu majore," končil své posláni kapitán Kodejš, "že budete naše památky, patřící pracujícím lidu, střežit jako oko v hlavě! Jednou, až všude zavládne světový mír, bude vaše péče po zásluze zhodnocena a oceněna. Pokud by snad přece jen došlo k nějakým větším škodám, nahlaste to okamžitě! Narukoval sem přespočetný kontingent vojinů a mohli bychom k tomu při vyčíslování případných škod přihlédnout. Taková záplava nezkušených a nevycvičených chlapců, to je objektivní důvod jedna radost!"

Kapitán Kodejš odešel a Terazky zlostně přecházel po kanceláři.

"Som zámecký pán, lebo nie?" hartusil a hryzal se do spodního rtu. "Keď budem chceť, urobím eternitovú strechu aj na zámku a budem na něj hrať gorodky!"

10.

Prapor pod dohledem nadporučíka Trčky po rotách vyrazil na nepomucký cvičák. Rozhodně nešlo o pochod hodný vojenské přehlídky. Dojem kazili zejména kulhavci, platfusáci a cikáni, kteří naprosto nechápali smysl organizované chůze. Také astmatici vypadávali povážlivě z rytmu a k nim se ochotně přidávali snaživí simulanti. Herec Černík předvedl zdařilou kreaci na téma nemocná páteř, zatímco vojínovi Tymešovi vyskočilo z kolena jablko a nešťastník se uprostřed silnice svalil na záda. Kvičel jako podsvinče, což se nesmírně líbilo vojínovi Čilpanovi, který nadšeně tleskal rukama a zhodnotil Tymešův výkon citoslovci: "jajaj, dada. Hů!"

Velitel první rotý Hamáček usoudil, že je nezbytné zvednout morálku jednotky sborovým zpěvem.

"Zpíváme Armádě zdar!" zavelel, "a opřeme se do toho tak, že to uslyší i váleční štváci na západní hranici!"

Píseň ovšem byla zvolena zcela nevhodně. Jak se ukázalo, znal ji pouze voják Jasánek a ten zase neměl oslňující hlasový fond. Pro úplnou přesnost je třeba ještě dodat, že song Armádě zdar znali i vojáci Kefalín a Pokorný, ale nepřiznali se k tomu. Hamáček byl tímto debaklem velice popuzen.

"Voják buď střílí, nebo zpívá!" lamentoval, "a vy střílet nebudete, protože vám naše krásná vlast nesvěří flintu! Zato se nazpíváte, až vás to bude mrzet. Nemyslete si, soudruzi, že mě přecháráte! Neznalost krásných vojenských písní je sice smutná, ale není co? Není rozhodující! Určitě všichni znáte pochod Na tu svatú Katerinu!"

"To je něco náboženského?" zeptal se Kefalín.

"Chlape? Proč by to mělo být náboženský?" zařval poručík. "Já vůbec nejsem pokřtěný a na faru jsem maloval neslušný nápisy!"

"No, že je tam ta svatá," vysvětloval Kefalín. "Já jen abysme se kvůli tomu nedostali do maléru! Nám v Chodově u ochotníků zakázali zpívat písně U svatého Matěje, když se slunce zasměje."

"Tak tu svatou vynecháme a bude to!" rozhodl Hamáček. "Protože mně může být co? Protože mně může být ukradená!"

"Ale to zas nepůjde do rytmu," upozornil ho snaživý voják. "Což kdybysme zpívali Na soudružku Kateřinu?"

"Tohle vám nesežeru, Kefalín!" zavrtěl hlavou Hamáček. "Vlastně se mi ta písnička vůbec nelíbí. Ale můžeme zkusit tu Chodíme, chodíme, horem po dědině!"

"Tu zpívali sokolové!" vykřikl Voňavka, "a byla to oblíbená píseň Miroslava Tyrše!"

"Fakticky?" divil se poručík. "A co teda Ten chlumeckej zámek je za lesem?"

"Tu zase zpívali skauti," zaječel Ciml, "a proskakovali při ní posvátnej oheň! Taky soutěžili o tři orlí péra a lovili bobříky!"

"Tak si dáme Kolíne, Kolíne!" rozhodl s konečnou platností Hamáček, "a jestli někdo z vás řekne, že to zpívala selská jízda nebo ostrostřelci, tak ho nechám na pracovišti vykopat ten nejhlubší výkop!"

Po tom pochopitelně nikdo netoužil, a tak se rota smířila s Kmochem. Pěla ho drsně, nekultivovaně a plně tak uspokojila Hamáčkovy nároky.

"No vidíte, soudruzi," liboval si. "Když voják zpívá do kroku, je mu hned jak? Je mu hned veseleji! Vlastností socialistického vojáka je bojový optimismus, kterej pramení z čeho? Kterej pramení z vědeckého světového názoru. Kapitalistický voják myslí akorát na chlast, děvky a špinavý prachy, protože nemá žádnou morálku, a když se s náma střetne, tak to co?"

"Prosera," hádal Voňavka a nebyl daleko od pravdy.

"Prohraje," opravil ho Hamáček, "ale jedině tehdy, když budete správně vycvičený! Vycvičený a uvědomělej voják je zárukou světového míru. Proto taky nyní neležíme na kavalci, nýbrž pochoduje kam?"

"Do prdele," soudil Voňavka, ale tentokrát byl od správné odpovědi značně daleko.

"Nyní pochoduje na cvičiště," děl poručík, "kde dostanete pořádně zabrat!"

"Uá, hua, tů!" zaradoval se Čilpan, ale jeho následující počínání ostře kontrastovalo s nadšením, které dával okázale najevo. Vybočil totiž z řady a posadil se na patník u silnice.

"Muž přes palubu!" hlásil zloděj automobilů Ciml. "Ten už dál nepůjde!"

"Ale půjde," rozhodl Hamáček, "protože jde o pověst armády! Kdyby nám vojáci posedávali po patnících, to bysme to mohli zabalit. Vojín Vata s Voňavkou Čilpanovi trochu pomohou a třeba se po chvíli zotaví. Jinak ho dopravíme kam?" A než Voňavka stačil správně nadechnout k svému oblíbenému odhadu, odpověděl si sám: "Jinak ho dopravíme na ošetřovnu! A nyní si opět zazpíváme, tentokrát pro změnu Ptáčka jarabáčka."

"Mám dotaz," vyhrkl Kefalín. "Co je to jarabáček?"

"Ste študovaný a nevíte, co je to jarabáček?" zařval Hamáček. "Vysvětlíte mu to, Jasánek!"

"Já to taky nevím, soudruhu poručíku!"

"Hlavně, že píšete básně! Kdo ví, co to je jarabáček?"

"Ptáček," zazpíval kulak Vata.

"Správně. Ale jaký?"

Nikdo to nedovedl upřesnit.

"Jste banda nevzdělanců!" rozhodlo poručík, "a proto si raději zazpíváme Andulku Šafářovou. Doufám, že všichni víte, co to je Andulka?"

"Ptáček," řekl Vata snaživě. "Ptáček, kterej mluví."

11.

Nadporučík Trčka obcházel cvičák, a sledoval, jak probíhá výcvik u jednotlivých rot a byl velice nespokojen. Nedovedl si představit, že z těchto motovidel vybere vojíny, kteří budou schopni absolvovat poddůstojnickou školu v Děčíně.

Když už se mu některý z nováčků jevil poněkud přijatelněji, zjistil, že je to farář, vesnický boháč, nebo diverzant.

Vychovávat velitele z nepřátelských kruhů naše lidová armáda pochopitelně nemůže!

Nyní upoutal Trčkovu pozornost vojín Ciml. Byl vysoký, štíhlý a měl vojenské vystupování. Poněkud ho hyzdila ostříhaná hlava, ale jinak by docela vyhovoval.

"Předstupte, vojíne!" vyzval ho, "a ohlaste se!"

"Soudruhu nadporučíku, vojín Ciml přišel na váš rozkaz!"

"Dobře, Ciml. Nebyl váš otec továrník nebo velkostatkář?"

"To tedy nebyl."

"Co jste studoval?"

"Já jsem byl blbej jako pucštok, soudruhu nadporučíku!"

"Výborně, líbíte se mi, Ciml! Co děláte v civilu?"

"Kradu automobily."

"Cože?"

"Celkem jsem jich líznul osmnáct. Mám za sebou pět let na Pankráci."

Nadporučík Trčka chtěl strašlivě zařvat, ale pak jenom mávl rukou.

"Můžete jít, Ciml," řekl, "z vás poddůstojníka neudělám!"

Podobně dopadl s boxerem Cínou, který si navíc postěžoval, že navzdory očekávání nenarukoval do Dukly. "Zrovna teď, když mám reprezentační formu," zlobil se, "mě pošlou k lopatě! Já bych dneska vybuchal kdekoho a moh bych udělat díru i na mistrovství Evropy! Ale stačí, aby na vás nějaký krivák napsal blbej posudek..."

Nadporučík ho celkem chápal, protože měl na triku navlas stejné provinění jako chudák Cína. Jen ta lopata mu prozatím nehrozila. Trčka byl výsledkem exkurze znechucen a posléze od své iniciativy zcela odstoupil.

"Vyberu si maniky od pėdėešky podle seznamů," rozhodl se, "a ušetřím si spoustu zbytečných zklamání. Materiál to bude sice nekvalitní, ale nelze požadovat maximum. Uplatním-li svůj velitelský talent, vychovám pro pracovní jednotky mnoho schopných poddůstojníků!"

12.

Kapitán Ořech povolal do své kanceláře poručíky Drobečka a Troníka. Vypůjčil si od Domkáře podrobné seznamy a dlouho nad nimi bádál.

"Soudruzí," řekl potom, "nejsme žádný filcky, ale politický pracovníci. Přišla chvíle, kdy musíme jednotku nasměrovat tak, abysme nešli z průšvihů do průšvihů. To jsou vážný věci! Uvědoměte si, vojáku, že jako šafránu a to ještě kolikrát svůj kladnej vztah k naší lidově demokratické republice pouze předstíraj! K bojověj jednotkám narukuje spousta straníků a svazáků, takže si tam mohou vybírat. My můžeme hovno. Podívejte se, soudruzí, tady jsem podškrtnl jména těch, který by eventuálně připadali jako kandidáti na rozličný funkce. Žádná sláva to není, ale na svazácký výbory a agitátory rot by to mělo stačit. Tyhle věci jsme povinni vykázat, s tím se nedá nic dělat. Zavola jsem vás proto, abyste mi v úvahu přicházející vojíny pomohli trochu oťuknout. Nemůžeme kupovat zajíce v pytli a přidělovat funkce bez solidního prokádování. Osobní průzkum je nutnej! Loni jsem jmenoval agitátorem roty vojína Královce, avšak později se ukázalo, že tento příšerně koktá. Sebeuvědomělejší koktavý vojín nám jednotku nezagituje. I kdyby se posral. Proto musíme k problému přistupovat citlivě a vážit všechny okolnosti. Když nám to bude politicky myslet, tak ten obtížný úkol zvládneme a budeme se moci soudruhům nahoře podívat zpřímá do očí!"

"Mám některé zkušenosti od bojových jednotek," přihlásil se o slovo poručík Troník, a snad bychom je mohli využít i zde. Náš úspěch spočívá zejména v tom, že všichni soudruzí, kteří k nám narukovali, do jednoho vstoupili do Svazu mládeže a přijali četné funkce. Většina z nich získala také Fučíkův odznak."

"Troníku, měj rozum!" pohlédl na něho útrpně Ořech. "Přece nepůjdeš agitovat agresivního maniaka Bedrnu, aby vstoupil do Svazu mládeže! Před tím řekneš Fučíkův odznak a máš o dva zuby míň! Tady jsou zvláštní podmínky, a proto je třeba postupovat obezřetně. Nevzdávat se revolučních idej, ale taky nevyhledávat zbytečné konflikty. Vezmi si takový kulaky: to jsou mírný bojácný lidi, protože už mají s náma své zkušenosti. Ale na pozoru se před nima mít musíš! Kulaku Valnohovi umřel tatínek v kriminále a měl jsi vidět to tóčo. Poručík Baštář před ním utíkal z Bechyně až do Týna nad Vltavou!"

"Ale to je napadení představeného!" zděsil se Troník.

"On se naštěstí Valnoha včas zadejchal," informoval ho kapitán, "a vrátil se na ubikaci. Tam si pro uklidnění přečet Jana Cimburu a příští den už zase plnil normu na sto šedesát procent. To je u nás to hlavní!"

Poručík Drobeček pečlivě sledoval seznam nováčků a náhle se zaradoval. "Vojín Vločka," vyhrkl, "je akademický malíř. Mohl by zůstat v Nepomuku a dělat výzdobu!"

"To je dobrej nápad," přikývl Ořech, "v každém případě s ním promluvte. Názorná agitace je předpoklad politickejch úspěchů. Kdo to podceňuje, splácě nad vejdělkem. Ale musíte toho Vločku pořádně proklepat, Drobeček! Není malíř jako malíř. Některej zůstal v zajetí buržoazní ideologie a nechce malovat socialistickej realismus. Matlá všelijaký nesmysly, z kterejch nikdo není moudřej. A ještě se u toho napačuje! Jestli je ten Vločka takovejhle švihák, tak ho dáme k míchačce na beton, tam může tvořit podle svých zvrácenejch představ! My potřebujeme umělce, kterej dokáže namalovat dělníka, rolníka a ženu z lidu. Samozřejmě taky vojáky všeho druhu a ve všech pozicích. Takový umění

budeme podporovat a talentu zmíněného soudruha ochotně použijeme. Zašijeme ho do kamrlíku ve věži a tam bude malovat do alelujá. Můžeme tady vyrábět i agitační materiály pro roty na pracovištích a povolíme Vločkovi, aby se zúčastnil výtvarnejch armádních soutěží. Třeba něco vyhraje a nám se to přičte k dobru. Jděte za ním, Drobeček, a nedejte se obalamutit! Klad'te tvrdé požadavky a neustupujte ze správnějch pozic! At' si ten chlap nemyslí, že se tu bude flákat a strávi vojnu za větrem! My budeme uznalí, ale on musí prokázat marxistickéj postoj a pracovní morálku!" Drobeček chápalvě příkývl. Věřil, že se s malířem Vločkou dohodne a ve věži vznikne umělecká dílna celoarmádního významu.

"Podívejme..." nahlížel do seznamu poručík Troník. "Jaroslav Černík, herec. Jestli to není alkoholik..."

"Možná je to alkoholik," ušklíbl se Ořech, "ale především je to simulant a seděl pro pokus nedovolenýho opuštění republiky. Odporné, líné individuum a typický produkt prohnílé buržoazní morálky!"

"Škoda," vzdychl Troník. "Herec by mohl být dobrým agitátorem."

"Tu chut' si můžeš nechat zajít," ujistil ho kapitán. "Prohlíd jsem si toho chlapa zblízka a třídní nenávisť ve mně vzrostla. V jednom kuse skuhrá, že ho bolí páteř, a určitě si bude chtít vybrečet civil. Vsadím se, že se už vetřel Hořcovi na ošetřovnu!"

"Vyloženě kladné typy tady asi nebudou," stýskal si Troník, "a tak budeme muset převychovat ty kolísavé! Je třeba je vyrvat z pařátů imperialistické ideologie a ukázat jim cestu k světlým zítřkům! Máme pro to všechny podmínky!

Budeme-li soustavně pracovat se sovětskou literaturou, ukážeme-li tápajícím zářné vzory hrdinů Velké vlastenecké války, postavíme-li jim před oči chrabré mladogvardějce a komsomolské rozvědčíky..."

"Vidím, že na to jdeš ze správnějch pozic," pochválil ho Ořech, "a jestli neochabneš, vrátíš se s významným bojovým jednotkám!"

13.

Kapitán Honec se vrátil ke své lásce a dumal, kdo by mu pomohl založit prosperující vojenské hospodářství. Nechal zbudovat chlívek pro prasata a prostorný kurník, který měla obývat podle jeho představ asi stovka slepic. Prostranství dal obehnat drátěným plotem a nyní hledal vojína, který by měl vztah k zemědělské malovýrobě. Domníval se, že najít skutečného odborníka nemůže být žádný problém, ale velice se mýlil. K jednotce sice narukovalo několik kulaků, ale ti nechtěli o armádním záhumenku ani slyšet.

"Podívejte, Vata," domlouval Honec zavalitému třídnímu nepříteli, "přece mi nebudete namlouvat, že byste nedovedl řídit hospodářskou jednotku. Copak je problém uživit pár prasat?"

"To není," připustil kulak, "ale co když mi je někdo otráví?"

"Proboha, kdo by vám je trávil?" vyhrkl překvapeně Honec. "Jak vás něco takového mohlo vůbec napadnout?"

"Můj bratranec Lojza měl nejtlustší prasata v obci," řekl Vata, "ale komunisti mu je otrávilí a pak ho obvinili, že si je otrávil sám, aby nemusel plnit dodávky masa. Vyhnali Lojzu z gruntu a přestěhovali ho do pohraničí. Něco takovýho já nemám zapotřebí!"

"Co mi to povídáte za pohádky, Vata?" vyjekl Honec. "Vy tu, chlape, pomlouváte stranu! A i kdyby soudruzi v rámci třídního boje něco takového udělali, to sem přece vůbec nepatří! Tady nejste na selském gruntě, ale v lidové armádě! Proč by někdo trávil vepře v socialistickém vlastnictví!"

"No právě," nedal se Vata. "Prasata chcípnu třeba na červenku a už se bude hledat obětní beránek! Hned se řekne, že to udělal ten kulak, kterej je krmil, a že se tím chtěl pomstít socialistickému táboru za to, že ho v civilu rozkulačili!

Kdepak, do týhle oprátky já palici nestrčím!"

"Vata, mějte rozum!" přemlouval ho kapitán. "Zapomeňte na to, že jste potrefenej vesnickej boháč, který se střetl s revoluční spravedlností a uvědomte si možnosti, které vám nabízím. Budete si tu žít jako ve vatičce: vykrmíte pár vepřů, postaráte se o hejno slepic, vypěstujete nám nějakou zeleninu a úplně zapomenete, že jste na vojně. Jako byste se vrátil do rodné víscky! No tak! Vata!"

Ale kulak byl od přírody nedůvěřivý. Byl ochoten kopat výkopy, nebo kácet stromy, avšak o zemědělství v jakékoli formě nechtěl ani slyšet. Kapitán Honec od něho odcházal znechucen a sliboval, že dá tomu reakcionářskému chrapounovi pořádně zabrat! A dokáže mu, že armádní hospodářství rozkvetne do krásy i bez jeho pomoci! Objeví snaživého soudruha, který se poučí v odborné literatuře a vykrmí vepře, přesto že sám nepochází z vesnice.

14.

Šlo ale taky o to, co udělat s fotbalovým oddílem PDA Úder. Navzdory všem předpokladům nezhájili borci krajskou soutěž nejlip a pohybovali se s obtížemi uprostřed tabulky. Ještě nebylo nic ztraceno, ale současné složení mužstva mnoho nadějí nedávalo. Staří mazáci odešli do civilu a vojáci druhého ročníku je plně nenahradili. Proto fotbalu milovníci důstojníci vkládali mnoho nadějí do nováčků, kteří se rozkoukávali na Zelené Hoře. V tomto směru překypoval aktivitou zejména nadporučík Moucha.

"Chlapci, dělejte něco," nabádal Ořecha, Honce a Hamáčka. "Je třeba objevit talentované fotbalisty, dříve než se rozutečou na pracoviště. Když se to povede, můžeme se ještě vyhoupnout do čela tabulky a na jaře si zajistit postup do krajského přeboru. Vždyť tady krom fotbalu není žádná zábava!"

To bylo pochopitelné i snem ostatních, ale soustředěné úsilí naráželo na značné překážky. Registrovaných fotbalistů narukovalo do Nepomuku přinejmenším šedesát a dobrá polovina z nich hrála v civilu krajský přebor. Ale jak z nich vybrat šest, sedm, kteří by nejvhodněji doplnili stagnující mužstvo?

Všichni se shodli: je třeba vidět všechny uchazeče o nepomucký dres při nějakém utkání. Ideální by bylo uspořádat bleskový turnaj mezi rotami a vybrat si skutečně nejlepší fotbalisty. Stačilo by k tomu jedno, jediné odpoledne.

Jenomže tady byl náročný a nesmlouvavý nadporučík Trčka, odpovídající za výcvik. Ten o takové možnosti nechtěl ani slyšet a nemínil se nechat přemluvit.

"Vyloučeno!" prohlásil rezolutně. "Výcvik nováčků neprobíhá uspokojivě. Výsledky, jakých dosahujeme, jsou pod

jakoukoliv kritiku! Nemůžeme si dovolit ztratit ani hodinu, natož celé dopoledne!"

Odmítal o návrhu kolegů diskutovat a navíc neměl o fotbale valné mínění. Podobně jako Alexej Čepička nenáviděl ligové profesionály v čele s Bicanem a kopanou považoval za víceméně buržoazní přežitek, který je podobně jako náboženství odsouzen k postupnému zániku.

Příznivci mužstva PDA Úder se zachvěli nevolí.

"Tohohle chlapa nám byl čert co?" zachrochtal Hamáček. "Tohohle chlapa nám byl čert dlužen! Kdyby nevymlátil, blbec, hospodu, mohl teď studovat v Moskvě válečnou strategii a my bysme byli bez problémů. Taková jedinečná příležitost vybrat si skutečně ty nejlepší borce se nám už nenaskytne!"

"To bych řek," zlobil se Honec, "nemůžeme přece improvizovat a vybírat fotbalisty jenom podle jména! Prošvihneme jedinou šanci a pak budeme zoufale objíždět pracoviště, abysme sehnali posily. Ty ale mezitím vypadnou z tréninku, k balónu se třeba celý tejdny nedostanou..."

"Já to tak nenechám!" rozhodl kapitán Ořech, "a promluví s velitelem. Postavím mu to politicky!"

Snahu měl, ale Terazky nehodlal podlamovat autoritu svého zástupce.

"Trčka je dobrý voják," řekl, "a má velkou zodpovědnost. Je třeba vojakov dobře připravit!"

Ořech se vrátil s nepořízenou. "S ním nikdo nehne," žaloval ostatním. "Je zcela pod vlivem toho násilníka. Jak to tak vypadá, soudruzi, vyhledávací turnaj neuskutečníme."

"To bych se na to podíval!" řekl nadporučík Moucha zlostně, "přece nebudeme kapitulovat před nějakým Trčkou!"

Strana a zájmy naší lidově demokratické republiky jsou přednější než názory nějakého arogantního hejska, který napadl výkvět dělnické třídy a zkopal předáka soutěžícího o rudou vlajku!"

A vydal se za Terazkym sám.

"Co chcete, Mucha?" otázal se trochu potměšile major. "Mám vela málo času."

"Jde o velice závažnou věc, soudruhu majore," zachmuřil se kontrarozvědčík, "a nechci zakrývat, že jsem vážně znepokojen. Na podkladě konzultací se svými informátory nabývám přesvědčení, že reakce u naší jednotky povážlivě zvedá hlavu. Kdybych to chtěl dramatizovat, mohl bych mluvit přímo o rejdech nekalejch živlů!"

Terazky zpozorněl jako vždy, když ho Moucha balamutil o vážnosti situace a hemžení protistátních sil. Za tím vždy něco vězelo.

"Začalo to celkem nevinně," pokračoval Moucha, "tím, že vojín Kefalín sepsal protiarmádní pamflet, který vojáci zpívají na melodii známe Polatovovy písně zejména ve chvílích volna. Text je sice urážlivý a závadný, ale bylo by možno jej zakázat ve večerním rozkaze. Z toho bych záležitost nedělal."

"Dobře, Mucha," přikývl Terazky, "urobím to."

"Jenomže situace se mezitím vyvinula nežádoucím směrem," tvrdil nadporučík zlověstně, "a závadová píseň byla mnohonásobně rozmnožena. Písař Šajter ji několikrát rozepsal na stroji, jehož použití má být pod soustavnou přísnou kontrolou. Ostražitost a bdělost byly hrubě narušeny v době, kdy americký imperialismus stupňuje své útoky proti socialistickému táboru a dává nám na vědomí, že se neštítí ani té nejodpornější a nejpodlejší agrese. Jestliže na služebním stroji byla rozepsána urážlivá Kefalínova píseň, musíme si naléhavě položit otázku: co všechno bylo rozepsáno kromě ní? Popřípadě: co by mohlo být rozepsáno, kdybychom tvrdě nezasáhli a neodhalili nepřátelské rejdy? Myslím, že došlo k situaci, kdy je nezbytné zavolat divizní kontrarozvědku."

"Preboha, Mucha!" zastěnal Terazky. "Čo keď pošlú fyzlov, ktorí tuna budú niekolko dní čmuchat' a volačo najdú?"

"To je jejich povolání," řekl tvrdě Moucha, "a já jsem přesvědčen, že něco najdou docela určitě! Třeba si na tom stroji faráři rozepisovali své modlitby, nebo vyhození filozofové nějaké scestné teorie, Nic není vyloučeno, sám dobře víte, jaká se tady sešla pakáž! Dokonce je tu přes dvacet Židů a co Žid - to sionista!"

"V Mukačeve bol Žid," poznamenal Terazky, "ktorý predával samohonku."

"Ano, to jsou oni!" triumfoval kontrarozvědčík. "Lichváři, špióni a pomahači světového imperialismu! Kdoví, co si na tom stroji rozepisovali! Možná že budou muset přijet chlupci až z Prahy!"

"Mucha!" zalkal Terazky. "To by bol moj koniec! Keď přžmuritě oko, urobím všetko, čo budetě chciet'!"

15.

Fotbalový vyhledávací turnaj se tedy konal. Dokonce s velikou slávou a nadporučík Trčka musel obětovat celý výcvikový den. Učinil to se skřípěním zubů a připadal si jako generál, jehož jednotka nesměla vyrazit k rozhodujícímu útoku. Terazkymu oznámil, že vůbec za nic neručí, a odejel do Plzně, aby se zúčastnil alespoň tréninku elitních střelců. Terazky sám zasedl na skromné tribuně nepomuckého stadiónu a tvářil se, jako by si celý sportovní podnik vymyslel on. Ostatní důstojníci ho v tom pochopitelně utvrzovali.

Mužstva (bylo jich celkem osm) se měla utkat ve čtyřech vyřazovacích utkáních na 2x15 minut. Pak byla naplánovaná semifinále a finále. Vystřídat se měli všichni registrovaní hráči a navíc několik cikánů, kteří přísahali, že je o ně zájem v prvoligových klubech.

Kapitán Honec, který zastával funkci předsedy oddílu, zářil. "Počasí nám přeje," ševalil, "a každý z borců se jistě bude chtít předvést! Můžeme být stoprocentně spokojeni!"

V té době ještě netušil, že rozhodčí Blohovec z Plzně potká ve vlaku kamaráda z dětských let a zajde s ním do hospody. Dost se tam zdržel a když se přece jen dostavil, byl zcela k nepotřebě.

"Nedá se nic dělat," zamračil se Honec, "musí to odpískat Hamáček! Pravidla zná, je energetickej..."

"Kdepak já," bránil se poručík, "já jsem jednou pískal zápas mladších dorostenců a málem jsem od nich dostal přes hubu! Tady soudruh Ořech má lepší postřeh, denní tisk čte i bez brýlí a u mužstva má mimořádnou autoritu."

Toto vynikající hodnocení Ořechovi pochopitelně lichotilo, a tak se po jistém váhání chopil soudcovské píšťalky.

"Soudruzi," oslovil mužstva, která zahajovala turnaj, "bojujte čestně a obětavě. Vezměte si příklad ze sovětských sportovců! Jistě jste viděli hrát Bobrova! Proti tomu jsou Angličani úplný nuly! Od vás neočekávám takovej výkon, ale

stejný úsilí a nasazení! A nepolamte si hnáty, soudruzi! Budu přísně trestat každý pokus o záludnou hru!" Vylosovaná mužstva vyběhla na hřiště a s velkým elánem se do sebe pustila. Hned na začátku na sebe upozornili vojín Zelenka, Elefant a Kahoun. Dobře se ukazoval i Franta Voňavka, u něhož imponovala tvrdost a snaha střít ze všech pozic. Méně přijatelné bylo, že soustavně pokřikoval na spoluhráče a nezřídka jim neslušně nadával. Pak se stalo, že byl obráncem Ulrychem sražen v trestném území a píšťalka rozhodčího zůstala němá.

Voňavka se těžce sbíral ze země, koulel očima a pak procedil mezi zuby "Strč si tu píšťalku do prdele, nádhro!"

Měl smůlu, že politruk nebyl nedoslýchavý! Rozběhl se k Voňavkovi a mohutně zařval: "Pozor!"

Když se delikvent postavil do haptáku, oznámil hlasem, který bylo slyšet až na nepomucké náměstí. "Dávejte bacha, Voňavka; já si tu píšťalku do prdele nestrčím, ale vy pojedete na pracoviště! Moh jste si tu žít jako prase v žitě, ale tímhle jste si to polepil! Budete kopat výkopy a přitom si můžete nadávat, jak chcete! Odchod do kabin, soudruhu vojíne! Jste vyloučen do konce turnaje a navíc umejete všechny záchody!"

Voňavka schlíple odcházel ze hřiště a cítil, že propásl velikou příležitost. Zklamán byl i Terazky.

"Radšej by som viděl," oznámil důstojníkům, "keby si Orech strčil tu píšťalku do riti!"

16.

Doktor Hořec dennodenně posílal několik marodů k přezkumu do plzeňské nemocnice a ti se většinou vraceli k večeru rozjásaní, nebo i opilí. Čekala je radostná cesta zpátky do civilu a to byl rozhodně důvod k oslavám. Tito šťastlivci se však také stávali terčem závidy a mnozí simulanti je chtěli za každou cenu následovat. Herec Černík už se probojoval na ošetřovnu a předvedl tam jednu ze znamenitých etud. Vypadalo to, že má páteř přeraženou nejméně na pěti místech.

Leč doktora Hořce nepřesvědčil. "Děláš to moc pěkně," pochválil zdařilý umělecký výkon, "ale prozatím to má šanci jen na úspěch u laického obecnstva. Teď je na špitály obrovský nápor a simulantům tam nejsou nakloněni."

"Já že jsem simulant?" zasténal Černík ukřivděně. "Já jsem na tom hůř než ubohej Čilpan! Akorát o něco líp mluvím!"

Cožpak nevidíte, že máte před sebou největší trosku u praporu?"

"Chce to trpělivost," utěšoval ho lékař. "Nejprve se zbavíme skutečných případů a potom začneme uvažovat o takovejch, jako jsi ty. Prozatím si tu můžeš tři dny odpočinout."

Herec velkorysou nabídku přijal a za chvíli už o nemocné páteři nejen nemluvil, ale nevěděl.

Daleko příkreji jednal doktor Hořec s Dušanem Jasánkem. Redaktor Rudé vaty prožíval vážnou psychickou krizi a trpěl dvojkolejností v myšlení. Na jedné straně vedl budovatelský řeči a psal verše o obraně socialistické vlasti a na druhé straně těžko snášel útrapy prezenční služby. Klopýtal, sténal, vzdychal a několikrát omdlel. Nyní ho dokonce napadlo,

že by se mohl pokusit o návrat do civilu. Nenarazil však na správného muže. Doktor Hořec byl člověk soucitný a uznalý, ale tentokrát zůstalo jeho srdce tvrdé a nepřístupné dojetí.

"To jste vy," zeptal se, "co píšete ty krásné básně?"

"Nejsou úplně dokonalé," pyřil se Jasánek, "ale chtěl bych se vypracovat na skutečného básníka!"

"To se vám jistě podaří," pokyvoval hlavou doktor. "V téhle době je možné všechno, že ano?"

"Ano!" přisvědčil Jasánek, "a komunisté dokáží i nemožné!"

"Pochopitelně. Jsou to lidé zvláštního ražení! A když se zakalí, září veškerému lidstvu jako maják na rozbouřeném moři."

Vzal jste na sebe nesmírně těžký a odpovědný úkol, vojíne Jasánku! Uvědomujete si to?"

"Jistě, soudruhu kapitáne! Chci o tom všem napsat..."

"Určitě napišete! Ale abyste mohl psát skutečně velkou poezii, musíte toho spoustu prožít. Buďte šťasten, že jste se dostal na vojnu, ačkoliv nejste úplně zdrav!"

"To prosím nejsem. Mám C.D. klasifikaci. Krátkozrakost a celková tělesná slabost."

"No vidíte! Jiného by to zlomilo a pokoušel by se vojnu promarodit, nebo se z ní dokonce dostat. Ale vy jste ukut z jiného materiálu. Váš útrapy vojenského života nezlomí. Dokážete jako komunista čelit všem potížím. A ještě budete kladně působit na ostatní. Je to tak, Jasánek?"

"Je, ale..."

"Tady neexistuje žádné ale, soudruhu! Musíte jít obětavě za pravdou světového proletariátu a svítit na cestu ostatním. Vy to dokážete, vidím to z vašeho odhodlaného pohledu. Vím, že si vojnu zamilujete celým svým srdcem. Kdybyste vysedával někde v redakci, zpohodlněl byste a posléze by se z vás stal prohnitý měšťák a nihilistický intelektuál. Zradil byste dělnickou třídu a spřáhl se s jejími nepřáteli!"

"To nikdy!"

"Takovejch případů máme spoustu, vojíne! Ale tady rozvinete všechny své schopnosti a naučíte se překonávat sám sebe. Až vám bude nejhůř, vzpomeňte si na sovětské komsomolce a napište o nich báseň! Všichni si ji rádi přečteme, protože skutečně socialistického umění je u nás stále ještě málo! Teď se, soudruhu, vraťte na cvičák a strhněte i ostatní. Můžete odejít!"

17.

Nadporučík Trčka se zjevnou nevolí zjistil, že poručík Čaliga je opět ožralý.

"Čaliga," procedil mezi zuby, "vy jste zvíře, které patří před vojenského prokurátora. A já vás tam dostanu!"

Čaliga se zakymácel, neodolatelně se usmál a prohlásil: "Všeci sme iba služobníci neúčiteční. Já som Judáš a ty jsi debil!"

Tento výrok se Trčkovi nezamlouval, a tak se okamžitě rozběhl za Terazkym. Trval na tom, aby s Čaligou bylo radikálně zúčtováno.

"Čaliga je zlý farár," řekl Terazky, "a zlý důstojník. Ale vojáci v Arnoštově robia na dve sta percent!"

"O tom, jak si ten santusák vede v Arnoštově nic nevím," zlobil se Trčka, "a ani mě to nezajímá. Jako velitel rotý v přijímači rozhodně nesplňuje ani ty nejzákladnější požadavky! Přijel sem opilý a ještě nevystřízlivěl. Narušuje výcvik nováčků všemi myslitelnými způsoby."

"Dobře, Trčka," podíval se na hodinky major. "Za dvě hodiny odjede Čaliga na moj rozkaz do Arnoštova."

"Neudrží se na nohou a nedojde na nádraží."

"Odvezie ho tam šofér."

"Vypadne z vlaku."

Terazky chvíli usilovně přemýšlel. "Čaligu odvezem sám vozom až do Arnoštova," rozhodl potom, "lebo u tak skvelého vojaka nemôžem riskovať zranenie."

Trčka se opovrhlivě usklíbl, ale byl očividně šťasten, že se Čaligy zbaví. Škoda že se nemůže zbavit i některých dalších důstojníků.

"Soudruhu majore," srazil Trčka přehlídkově kufry, "dovoľte mi odejít!"

Bylo mu to dovoleno a on se mohl navrátit ke své milované činnosti. Vřítel se jako uragán na nádvoří a začal pérovat všechny, kteří neměli možnost se před ním ukrýt.

Terazky zatím přecházel po kanceláři a přemítal o opilci Čaligovi.

"Jednoho Čaligu bysom nědal ani za desať Trčkov," zhodnotil svérázně úroveň svých podřízených, "a keby som mal u praporu desať Čaligov, boli bysme najlepšia pracovná jednotka v celej ľudovo demokratickej republike!"

18.

O nejbližším osudu nováčků nebylo ještě rozhodnuto s definitivní platností. Partie byla stále rozehraná. Protistátní živly to měly samozřejmě spočítané a nemohly počítat s ničím jiným, než s odjezdem na pracoviště. Spousta vojáků se naopak iniciativně hrnula do civilu. Ale bylo zde mnoho těch, kteří mohli dopadnout všelijak.

Nadporučík Trčka si už vybral několik desítek mládenců, které hodlal deptat v děčínské pédéešce.

"Udělám z vás vzorné poddůstojníky," sliboval jim, "kteří se stanou ozdobou našich ozbrojených sil!"

Nezdálo se, že by je to příliš těšilo. Určitě by raději zůstali v nepomuckém strážním oddílu, ale nemohli si vybrat. Stálý rozruch panoval kolem těch, kteří měli šanci zůstat na Zelené Hoře. Hamáček, který ještě netušil, že sám odejde jako velitel roty na pracoviště, vybíral vojáky pro strážní oddíl. Samozřejmě se soustřeďoval především na fotbalisty.

"Voňavka," nařikal, "vy jste tomu dal! Tohle říci velitelovu zástupci pro věci politický! Kdybych to pískal já, tak bych to možná přeslechl, ale on si to nemůže dovolit! Politruk v armádě zastupuje koho? Politruk v armádě zastupuje komunistickou stranu Československa! Ta nás všechny vede k radostným zítřkům, a proto nesmíme snižovat její co? Proto nesmíme snižovat její autoritu! Vezměte si to k srdci, Voňavka! Sekejte na pracovišti latinu a třeba vás brzy povoláme zpátky. Levou spojku, jako jste vy, tady můžeme vždycky potřebovat!"

"Kdyby odpískal ten faul," hučel Voňavka, "tak bych se nenasral!"

"Voják musí umět snášet křivdy a ústrky," poučil ho poručík, "protože kvůli tomu narukoval do armády! Pokud to nechápete a budete nadávat představeným, tak se dostanete kam?"

"Do prdele," snažil se hodnotit Voňavka.

"Tak se dostanete do kamenolomu v Bochově," opravil ho Hamáček, "a tam budete moci nadávat jako špaček! V tom randálu to nebude slyšet. Jděte do sebe, Voňavka, a polepšete se! Za pár měsíců můžete být oporou mužstva!"

Pak se poručík obrátil poněkud nevlídněji na vojína Kefalína. "Vy jste mě, soudruhu, zklamal," oznámil mu. "Narukujete do armády a přitom kopete akorát levačkou! To je nanejvýš na okresní přebor! A taky nejste dost tvrdí! Nevím, nevím..."

Podplukovník Cmunt se snažil obsadit místa ve skladu, garážích a kuchyni odborníky, ale narážel na soustředěný odpor kapitánů Honce a Ořecha. Ti, podobně jako Hamáček, chtěli mít u jednotky co nejvíce dobrých fotbalistů.

"Fotbalista je reprezentant útvaru," tvrdil Ořech, "a v našich podmínkách to nemůžeme podceňovat. Veřejnost nás pokládá za vrahy a násilníky, takže jsme povinni na ni působit. Sport sbližuje národy a upevňuje světové mír!"

"Jenomže sportovec mi neuvaří guláš!" argumentoval podplukovník. "Kuchař k nám sice nenarukoval ani jeden, ale máme tu alespoň řezníky a pekaře. Nemůžeme dát přece k proviantu nebo do kuchyně asfaltéra nebo trestaného pro znásilnění jen proto, že umí dát góla z voleje!"

"Je třeba udělat v zájmu řádného chodu jednotky jistý kompromis," připouštěl Ořech, "ale nad každým případem musíme důkladně rozvažovat. Každý, kdo tady zůstane, musí být taky vzorným reprezentantem útvaru. Když ne ve fotbale, TEDY aspoň v kultuře! Podívejte se na vojína Váňa. Vozí do prádelny košile a onuce, ale ve volných chvílích recituje! Na okresní konferenci strany přednesl báseň O rudé vlajce a vzbudil tím zaslouženou pozornost!"

Politicky vyspělé soudruhy vyhledával poručík Troník. Šmejdil neúnavně po útvarcích, zapřádal debaty a kladl naléhavé otázky. Největší dojem na něho udělal voják Jasánek, který v obtížných vojenských podmínkách napsal již čtyři básně proti americkým imperialistům.

"Jste pracovitý umělec," chválil ho Troník, "a jednou to daleko dotáhnete! Nepolevíte-li v pili, vyšvihnete se podobně, jako můj spolužák ze školy pro politické pracovníky poručík Stanislav Neumann. Skvělý soudruh! Četl jste jeho báseň Červená knížka?"

"Ano," přikývl dojatě Jasánek.

"NA ONOM MÍSTĚ, KDE MI SRDCE BIJE,
V KABÁTĚ, V KAPSE NOSÍM KNÍŽKU RUDOU.
SÍLA MĚ STRANY V JEJÍCH STRÁNKÁCH ŽIJE,
A KDYŽ MI VYPRÁVÍ O LETECH, KTERÁ BUDOU,
PÁLÍ A ŽENE VPŘED! AŽ MYSLÍŠ: POŽÁR V NÍ JE!"

"Správně, Jasánek," přikývl spokojeně poručík. "Jsem rád, že u jednotek, které nemají tu nejlepší pověst, jsou i soudruzi vyšší úrovně. Vy jste možná zklaman, že jste narukoval právě sem, ale uvidíte, že budete jednoho dne straně

vděčen, že vám poskytla právě tuto příležitost. Já jsem byl rovněž zklamán, když mě soudruzi převedeli od bojových jednotek. Nyní však vidím, jak mne právě zde zapotřebí a jak se mohu realizovat přímo v nepřátelském obležení! Komuniste se nikdy nevzdává, Jasánek, a vždycky hájí správné třídní pozice! Nezapomeňte na to, soudruhu, strana vám věří!"

19.

Krátce poté došlo v Nepomuku k první dezerci. Bažant Copánek nebyl dost zakalený a odmítl snášet strážně vojenského života. Napsal dopis na rozloučenou, kde dal všem na vědomí, že má až po krk buzerace a komunistického panství. Pročež dává přednost sebevraždě a jde se utopit do rybníka Brčál, u něhož prožil nejkrásnější léta svého života. Samozřejmě nebylo možno Copánkův list ignorovat, ale chlapec se přepočítal. Rybník Brčál byl po podzimním výlovu kaprů bez vody a utonutí v něm nepřipadalo v úvahu. Navíc dezertér nebyl v blízkém okolí nikým spatřen a jeho stihatelé nabyli přesvědčení, že dopis na rozloučenou byl pouhou mystifikací.

Měli pravdu. Copánek se vydal úplně jiným směrem a odvážně vykradl nádražní kiosek ve Velkém Meziříčí. Chtěl prý se nějak výrazně projevit, dříve než skočí pod vlak. Na úmyslu spáchat sebevraždu rozhodně trval, a proto byl dopraven na psychiatrii, kde ho zkoumali naši přední odborníci.

"Takých případů bude ještě vela," komentoval událost major Haluška, "a nam budú kratit' premie. To je naozaj nespravedlivé! Dezertérov by mali strielať a nás něžebračovať!"

Krátce nato Copánek, který do Nepomuku narukoval nejen pro četné kriminální delikty, ale také kvůli snížené schopnosti rozlišovací, byl propuštěn do civilu. Další nádražní kiosky už vyloupil v oděvu, který odcizil na dělnické svobodárně ve Vysočanech.

Intermezzo 4.

"Vietě, Kefalín, čo to je levitácia?" zeptal se Terazky dost nečekaně.

"Vím," odpověděl vojín v záloze.

"Vietě, lebo ste vzdělaný," přikývl major. "Já som to nevěděl. Keď mi Orech hovoril, že k našomu útvaru budě prevelený vojak Trmaj, pretože u tankistov prevádzal levitáciu, nič som proti tomu nĕnamítal. Domnieval som sa, že levitácia je čosi ako onania lebo fotografovanie utajovaných objektov. Niekedy som něpočul, že by človek mohol lietat ako vták!"

"Do ptáka má levitující člověk dost daleko," mínil Kefalín, "a rozhodně na zimu neodlétá do teplých krajín. Přesněji řečeno, neodlétá vůbec nikam. Prostě se ve stavu vytržení mysli pouze vznášá nad zemí. Tak jsem to alespoň četl."

"Na vlastné oči stě to nikdy něviděli?"

"Bohužel," řekl smutně Kefalín. "On totiž dneska levituje málokdo. I kdyby to lidé uměli, tak by si rozmysleli předvádět to svému okolí. V materialisticky založené společnosti by to mohlo být chápáno jako pobuřování a náboženská propaganda. Oni totiž v minulosti levitovali především svěťci."

"Vojak Trmaj něbol světec," pravil Haluška, "ale robotník. Aj do strany vstúpil a Fučíkův odznak urobil. Ale potom začal lietat."

"Levitovat."

"Hej, levitovať. U tankistov to snižovalo bojovú morálku."

"Pochopiteľně," souhlasil Kefalín. "Od člena strany a nositele Fučíkova odznaku bychom nějměně čekali, že začne porušovať přírodní zákony. To už by se mohl rovnou rozdělit na dvě úplně stejné osoby a vyskytovat se na dvou rozdílných místech."

"Aj také případy sa stávají?" žasl major.

"Ovšem," přikývl Kefalín. "Takový Don Bosco to provozoval poměrně často. Dokázal se rozdělit dokonce na třikrát!"

"Niečo takého sme u útvaru němali," řekl s úlevou Terazky, "ale stačila nám ta levitácia. Keď sa vojak Trmaj predomnou vzněsol a podal hlasenie nad zemou, tak som utěkol domu a mal som tri dny horůčku. V bitce som išiel na zteč proti ťažkému gulometu a terazky som bol vyplašený ako zajac. Vypil som snad hektoliter medicíny, ktoru mi nosil doktor Hořec."

"Hlavně že jste se z toho dostal," těšil ho Kefalín. "A jak reagovali ostatní důstojníci? Taky je to tak vzalo?"

"Orech kričal, že je to spiknutie amerických imperialistov," vzpomínal major, "ktorí nam nasypali do vody akýsi prášok, z čoho teraz máme halucinácie. Honec sa ožral a začal tajně chodit do kostola. Domkár sa pokúšal sám levitovať na zahrádě, ale hádam sa mu to něpodarilo. Ale morálka u útvaru upadala ako pred tým u tankistov. Preto som dal rozkaz k prezkúmaniu Trmajova zdravotného stavu a k jeho prepustěniu do civilu. Ať si levituje vo fabrike!"

"A vyšlo to?"

"Horko ťažko," napil se Terazky, "lebo ten Trmaj nězvládl levitovať pred důstojníkmi, ktorí ho mali pustit do civilu. Vőbec sa pred jejich zrakmi něodlepil od zeme. A taky sa jim něchcelo napísať, že vojak ľudovo demokratickej armády lietá."

"Protože by pod to museli dát kulaté razítko," vzpomněl si Kefalín, "a to je velice závažný čin!"

"Hej," řekl Terazky. "Preto zistili, že má Trmaj pravú nohu o dva centimetre kratší než levú a že to může za istých okolností způsobit' zrakový klam. Ale do civilu ho prepustili."

"A levitoval i nadále?"

"Něviem," děl bývalý major, "bol som rád, keď som sa ho zbavil. Taký vojak něje pre útvar prínosom. U nás bolo vela čudných vojakov. Farári, kúžolníci aj jasnovidci. Vojak Paštyka bol dva raz zatvorený preto, že vykládal civilom karty za peniaze, a slobodníkovi Truncovi som pri kontrole plnej polní objevil krišťálovú gulu zamotanú v bandaliere!"

"Teď se spíš nosí horoskopy," řekl Kefalín. "Pokřyvač Hřebačka vypočetl vpád vojsk Varšavského paktu do Československa přesně na 21. srpen. Helena Růžičková zase předpovídá hercům budoucnost z kávové sedliny. To by

ovšem na vojně nešlo, protože tam jsme pili výhradně meltu s bremem. Taky to nikoho ani nenapadlo. Právě tak zřejmě nenapadlo objevit alespoň záblesk budoucnosti ve sklenici piva!"

"V pive budoucnost nieje," rozhodl po důkladném napití Terazky. "Po pive sa blbne. Zblbne obyčajny vojak a vertě mi, Kefalín, že niekedy aj major!"

Půllitr pátý:

Zámek plný děsu

1.

Terazky se stával svědkem procesu, který nemohl nijak ovlivnit: Den co den docházelo k podstatnému úbytku vojáků. Rozhodoval o něm zejména pochod hrůzy, jak byl po právu označován návrat nováčků z nepomuckého cvičáku. Dlouhý, táhlý kopec k zámku s neúprosnou pravidelností vyřazoval uondané vojíny z dalšího aktivního působení v armádě.

Rota za rotou odhodlaně pochodovaly za zpěvu našprtané písně Armádě zdar k cíli své dopolední cesty, ale žádná tam ani v jediném případě nedorazila kompletní. Naopak, ztráty byly značné. Již na úpatí kopce se vždy někdo svalil a zoufale chroptěl.

"Odnést na ošetřovnu!" přikázal velitel, "a pokračovat ve zpěvu!"

Cesta však byla stále obtížnější a stoupala k zámecké bráně čím dál tím příkreji. Přinášelo to další oběti a nejméně deset zdecimovaných bažantů si vykoledovalo cestu do plzeňské nemocnice s velikou šancí na civil.

Doktor Hořec si vyžádal dalšího lapiducha, neboť doprovod do špitálu bylo třeba posílit o zdatného ošetřovatele. Od té doby, co voják Čilpan při převozu vypadl z vlaku, už nikdo nemohl brát cestu do Plzně jako rekreační záležitost.

Na vážných medicínských případech se pochopitelně snažili přizivit i snaživí simulanti. Po civilu zoufale bažil profesionální herec Černík, asistent režie Kefalín i mnoho nadaných ochotníků, z nichž nejeden by patrně uspěl na Jiráskově Hronově.

"Jste padavkové," hřimal poručík Hamáček, "a nemáte kladný vztah k čemu? Nemáte kladný vztah k obraně vlasti!"

Lidově demokratické zřízení je vám putna a snažíte se vyhnout nejčestnější občanské povinnosti! Nejste hrdý na vojenské stejnokroj a nejste vděčný armádě za její starostlivost o vaši fyzickou kondici. Již jsme do vás investovali množství drahých injekcí proti tetánu a paratyfu a vy byste nám chtěli co? Vy byste nám chtěli zdrhnout! Omdlíváte jako slečinky na šibřinkách a myslíte si, že se dostanete do civilu! Jenomže všem divadelním umělcům sklapne!

Proveřme jejich choroby a pak je zařadíme kam? Pak je zařadíme do pracovního procesu. Práce šlechtí člověka, bez práce nejsou koláče, a kdo nepracuje, ať nejí! To nás učí marxismus a já varuji všechny, kteří by to chtěli brát na lehkou váhu! My to s každým myslíme dobře. Mohli bysme vás postřílet, ale místo toho vás vychováváme čím? Místo toho vás vychováváme prací! Již brzy poznáte, zač je toho loket! Budete vzpomínat na slastný chvíle, kdy jste v přijímači mohli šlapat tenhle kopec! Proto se každý nad sebou zamyslete, zatněte zuby a překonávejte všechny překážky! Jinak se fakticky naštvu a ukážu vám, že nejsem takovej dobrák, jak vypadám! Pochodem vchod a zpívat Armádě zdar!"

2.

Někteří vojáci se na pracoviště těšili, zatímco jiní očekávali to nejhorší. Zejména hudebníci se obávali o své prsty a pokoušeli se uchytit v nějaké funkci u štábu. To nebylo samozřejmě snadné.

Houslista Paleček se snažil dojmout kapitána Domkáře tím, že ho na konzervatoři udržovala ovdovělá matka, živící další tři sourozence.

"To je těžký, Paleček," mračil se Domkář, "my nejsme filharmonie, ale pracovní jednotky. Proč vás nepřijali do armádního uměleckého souboru?"

Paleček smutně zíral do země. Nechtěl přiznat, že jeho ničemný otec coby vojenský letec zahynul v bitvě o Anglii, čímž se zasloužil o škraloup na kádrovém posudku svého syna.

"Hrajete aspoň fotbal?" zajímal se Domkář, "potřebujeme hlavně rychlé útočníky a pohotové střelce!"

Ale Paleček fotbal nehrál.

"No vidíte," řekl kapitán, "nic neumíte a chcete, abych se dojetím rozbrečel nad vašimi prsty. Ale abyste neřek, že nemám kladný vztah k umělcům, promluvím s budoucím velitelem vaší roty. Požádám ho, aby přihlídl k vaší profesi a zaměstnal vás jako pomocného směnaře, nebo vás nechal rozvázat obědy. Jenomže to si musíte, Paleček, zasloužit! Budete se starat o kulturní činnost u roty. Povedete hudební kroužek a při oslavách se postaráte o uměleckou náplň! Jinak žádné úlevy! Budete kopat výkopy a skládat cihly a s vašimi prsty to dopadne bledě! Můžete odejít, Paleček!" Paleček odešel a Domkář na něho okamžitě zapomněl. Ani ho nenapadlo s někým promlouvat. Tím spíš, že podobných případů měl spousty. Voják Hrabánek byl hodinář a miniaturista. Také on se obával krompáče, protože měl do budoucna velké plány. Vlastně spíše malé. Chtěl sestrojít minivláček, který by projížděl tunelem ve stěblu slámy. Do meruňkové pecky hodlal vestavět mininábytek v rokokovém stylu. Toužil sestrojít varhany z kuličky na prádlo. K takovým smělým plánům ovšem potřeboval kromě lupy a nástrojů šikovné, nezdeformované prsty.

Jenomže nehrál fotbal.

"Vy jste hodinář, Hrabánek," řekl mu Domkář bodře, "a to není žádná hanba. Naše společnost potřebuje i hodináře. I když si váží víc horníků, hutníků a kopáčů! Ale ty vaše řečičky o těch mrňavých hloupostech jsou scestné! To je typický výplod buržoazních mozků! Někdo vás infikoval, Hrabánek, a vy myslíte jenom na nesmysly. Proto vám jediné prospěje, když se důvěrně seznámíte s krompáčem a lopatou! Jestli vám to trochu pošramotí prstíčky, žádné neštěstí! Až se dostanete zpátky do civilu, budete opravovat kuchyňské hodiny nebo budíky. Aspoň do té doby, než se vám vrátí forma! A budete mít i jiné možnosti! Máme přece, soudruhu, věžní hodiny a orloje! Na ty si můžete vyšlápnout třeba s hasákem a s kládou! Lidi si vás budou víc vážit, protože se to přece jen podobá chlapecké dělnické práci!" Hrabánek se nešťastně odšoural. Zatímco na chodbě polykal slzy, neboť právě pohřbil svůj největší životní sen,

předstoupil před Domkáře usměvavý kouzelník a manipulátor Pavel. Ke své škodě rovněž nefotbalista. Navíc kapitán Domkár artistické změní nijak nemiloval. Varietní umělce považoval za neužitečné komedianty, šejdíře a kejklře, které by bylo záhodno preventivně trestat. Proto se nyní mračil jako vyšetřující soudce.

"Vy že jste kouzelník, soudruhu?" vybafl na přichozího, "to by mohl říct každý! U mne jste jenom mizerný voják, který nemá zapnutý knoflík u blůzy a myslí si, že mne oblafine! Tak to tedy ne! Napíši vás na seznam lesních dělníků a pošlu vás do Arnoštova! Tam z vás poručík Čaliga stáhne kůži, nebo z vás udělá vzorného pracovníka. Až překročíte plán o sto procent, můžete si kouzlit, jak chcete! Odchod!"

"Kdybyste dovolil," pousmál se Pavel, "rád bych vám vrátil peněženku,"

"Cože," zařval kapitán.

"Peněženku. Dovolil jsem si ji vypůjčit. A zde jsou vaše náramkové hodinky!"

"Chlape! Vy jste mne oloupil!"

"A ještě kravata a kapesník, krabička cigaret a zapalovač!"

"Tohle přestává všecko!" zlobil se Domkár. "Jsem důstojník lidové armády a ne nějaký trouba, z kterého si může utahovat kdejaký kašpar od cirkusu! Na vás si, soudruhu, dám pozor! A když se nebojíte Arnoštova, tak vás převelím rovnou do Karviné, kam posíláme nenapravitelné darebáky! Až dostanete do ruky sbíječku, tak vás ty žertíky přejdou!" Pravděpodobně by řečnil ještě dlouho, kdyby se ve dveřích neobjevil Terazky.

"Čo sa tuna děje?" šel rovnou na věc. "Prečo revetě, súdruh kapitán, ako krava? Kdo vás olúpil?"

"Tento ničema," ukázal na Pavla Domkár. "Nepozorovaně mi vytáhl z kapsy peněženku, odepnul mi hodinky a zmocnil se řady dalších věcí!"

"Ako je to možné?" podivil se major. "Prečo stě to pripustili?"

"Je to kouzelník," zavrčel kapitán.

"Kúzolník?"

"Pouťový šejdíř. Nekalá existence parazitující na dělnické třídě!"

"U nás bola bosorka," vzpomněl si major, "a ta veděla ľudom z nosa žaby tahat! Veděli bystě to tiež, kúzolník?"

"Žáby jsou kluzké a nepřijemné na dotek," řekl Pavel, "ale co kdybyste si, soudruhu majore, zakouřil pravé Havana?" Načež vytáhl veliteli z nosu doutník.

Terazky se rozzářil a zatleskal nadšeně rukama jako malé děčko.

"Boha jeho! A čo tuna kapitán?"

Kouzelník vytáhl z nosu doutník i zamračenému Domkářovi.

"Dobre, kúzolník!" jásal major. "My s Domkářom si terazky zafajčíme!"

"Jen aby nám to nevybouchlo u huby," varoval kapitán. "Těmhle pokoutním kejklřům není co věřit!"

"Takový žert bych si nikdy nedovolil," bránil se Pavel, "vždycky jsem měl úctu k představeným"

"Dobre hovorité," pochválil ho terazky, "stě uvedomelý umelec. Vietě ešte něčo?"

"Celkem dva tisíce triků evropské úrovně," kasal se kouzelník, "a devět set šedesát světové! Škoda že vám aspoň některé z nich nemohu předvést."

"Prečo bystě nemohli?"

"Soudruh kapitán říkal, že budu převelen..."

"Súdruh kapitán žartuje," řekl Terazky. "Že žartujete, Domkár?"

"Ovšem, soudruhu majore."

"Počujtě, kúzolník," děl vlídně major, "vietě, čo to je dostoynická jádelňa?"

"Pouze to tuším, soudruhu majore. Do tak vznešeného zařízení jsem dosud ani nenahlédl."

"Ale nahlednětě. Buděť tam robiť čašníka!"

"S největší radostí, soudruhu majore!"

"Hovorí sa prevedem!"

"Prevedem!"

"Móžťe hovoriť po česku!"

"Provedu, soudruhu majore!"

"Stě dobrý kúzolník a preto zostaněte tuna!"

"Sloužím lidu!"

"Naša spoločnosť potrebuje aj kúzolníkov," uzavřel představení Terazky, "pretože kúzolníci môžu ľudom zvednúť morálku! A terazky mi móžetě vytáhnúť z nosa ješče jedno cigáro! Toto bolo naozaj vela dobré!"

3.

"Jsem na rozpacích, Ciml," řekl kapitán Ořech, "jestli vás mohu v Nepomuku ponechat. Ve váš prospěch mluví dvě věci. Jste krejčí a uplatnil byste se ve skladišti svršků. Navíc slušně hrajete na pravém halvu. Ale přece jen, Ciml! Nezastírejte si to a řekněme si zcela otevřeně: jste zločinec!"

"Já, soudruhu kapitáne?" vykulil oči Ciml. "Kdo mě takhle nestydatě pomluvil? To určitě Franta Voňavka!"

"Máte to v papírech," konstatoval Ořech ponuře, "a to je vážná věc! To je skoro, jako byste byl politicky nespolehlivější!"

"To snad ne!" děsil se zloděj automobilů. "Já bych komunistu nepodřiz, ani kdyby mě k tomu naváděli!"

"Ale krad jste auta," mračil se politruk, "a to řadnej občan nedělá. Co vás k tomu vlastně vedlo?"

"Třídní závist, soudruhu kapitáne," děl Zločinecká palice. "Jsem chuděj proletářskej synek a vyučil jsem se, stejně jako tatínek soudruha prezidenta, krejčím. Nenáviděl jsem buržousty, zbohatlíky a majitele aut. Proto jsem je takhle trestal!"

"Takže jste měl celkem ušlechtilý pohnutky," chápal Ořech. "Vyprovokovala vás zpupnost třídního nepřitele! Tohle já, Ciml, docela chápu. Já jsem chtěl zapálit pivovar, ve kterým jsem těžce pracoval."

"Z toho byste nic neměl," neschvaloval tento záměr Ciml. "Daleko lepší by bylo krást pivo!"

"To jsem taky dělal," připustil politruk, "ale kromě toho jsem se snažil vstřebat do sebe revoluční teorie. Krást pivo není řešení, Ciml! Tím se společnost z kořenů nevyvrátí! Já jsem začal studovat marxismus a to mi otevřelo oči. Stal jsem se komunistou a postavil se ke kormidlu lidských dějin. To jste měl udělat taky a ne se nechat zavřít na Pankráci!" "Každý holt jsme jinej," usmíval se Ciml, "a máme na to své názory. Já jsem se zase hezky povozil, pár autůků jsem rozsekal na maděru a zakusil jsem rozkoš z šílené rychlosti! V takových okamžicích jsem nebyl krejčí, ale automobilovej závodník! Víte, jak mi říkali? Širón!"

"Jenomže teď jste vojín pomocného technického praporu," upozornil ho kapitán, "a jde o vaše odborné zařízení. Bejt zlodějem není žádná kvalifikace a závodní dráhu tady nemáme. Hodil byste se nám tady jako pravej half a správce mundúrů."

"No jo," dumal Ciml, "to je krásný a strašně riskantní. V tom skladu určitě nebudu sám a co, když se tam začnou ztrácet věci? Najednou se zjistí, že je v tahu dvě stě košíl a tři sta trenýrek, a kdo upadne do podezření? Ten, kterej seděl na Pankráci!"

Ořech se zamyslel. "Na tom něco je, Ciml," zavrčel, "je třeba to posoudit ze všech možných hledisek. Já jako politruk vlastně ani nemám právo zařadit vás do funkce skladníka. Ale přimluvím se za vás u příslušného důstojníka!"

"Na druhý straně," řekl Ciml, "tady bych zase neměl pokušení ohledně aut. Nákladáky nekradu a pořádný fáro tady nikdo nemá."

"V tomhle směru si nemusíte dělat žádný starosti, soudruhu," uklidnil ho Ořech, "protože jestli si vás nenecháme tady, nepošleme vás ani do Tábora nebo do Budějovic. Dovedeme si představit, jak by to dopadlo. V takovém případě se dostanete do nějaký zapadlý prdele na Šumavě, kam se neprobojuje ani sanitka!"

4.

"Jasánek!" houkl poručík Hamáček, "vy jste básník, že jo?"

"Ano, soudruhu poručíku!"

"To znamená," děl poručík až nezvykle sladce, "že vás pověřím závažným úkolem. Přijímač se nám chýlí ke konci, a dříve než se rozjedete na pracoviště, obdrží každý z vás co? Obdrží zbraň, neboli, jak my vojáci říkáme, samopal! Moc se neusmívejte, žádná sláva to nebude! Nedostanete divy moderní techniky, ale šunt, kterej by se roztrhl, sotva byste z něj vystřelili! Tak je to správný, protože nejste co? Protože nejste bojový jednotky! Hlavně že jsou pro vás připravený kvalitní lopaty, Jasánek! Ale osobní zbraň dostanete taky a budete ji s sebou tahat celý ty dva roky, co budete na vojně, abysme vás mohli zavřít, kdybyste ji náhodou ztratil! Ale pozor, Jasánek! My vám tu rezavou maketu nehodíme jako psovi kost, nýbrž vám ji předáme jak? Nýbrž vám ji předáme slavnostně! Celej prapor nastoupí na nádvoří a bude slzet dojetím! Přijedou zástupci dělnické třídy z některého blízkého závodu a jménem pracujícího lidu vám vloží do rukou zbraně! Vy na to budete hrdý a někdo z vás delegaci poděkuje. A teď bacha, Jasánek. Bylo by krásný, kdyby se při té příležitosti uskutečnil krátkej, ale vznešený program. Máme zde spoustu umělců, avšak všechny nemůžeme použít. Kdyby například kouzelník Pavel ukradl zástupci dělnické třídy občanskou legitimaci, tak by to byla sice sranda, ale nikoliv co? Nikoliv důstojná oslava!"

Já si to představuju takhle: nejprve vojín Paleček zafidlá Poem nebo jinou humoresku na housle a potom se předvedete vy! Zarecitujete co? Zarecitujete vlastní báseň! Sesmolíte k tomu účelu něco krásného a vznešeného! Poděkujete dělnické třídě za projevenou důvěru a slíbíte, že si této důvěry budete vážit! Musíte z toho bejt úplně odvázaný, Jasánek, rozumíte? Zbraň nedostáváte každěj den, nýbrž jednou za život! Pokud ovšem nevstoupíte kam? Pokud ovšem nevstoupíte do Lidových milicí! Takže, Jasánek, musíte ukázat, co ve vás vězí! Správný voják svou zbraň miluje jako vlastní sestru. Dokonce ještě víc, protože při obraně vlasti je mu vlastní sestra hovno platná! Voják se zbraní v ruce odolá každému nepříteli a ochrání co? Ochrání naše socialistický výdobytky! Z toho musíte vyjít a hodit to pěkně do veršů! Svedete to, Jasánek?"

"Svedu, soudruhu poručíku!"

"Dobře, Jasánek. Uvolním vás na dvě hodiny z vojenského výcviku a vy sebou pořádně mrskněte! Zplichtíte báseň, že by Vítězslav Nezval zblednul závistí! Nebo je ten Vítězslav Nezval hudební skladatel?"

"Básník. Napsal Zpěv míru!"

"Takže je hudební skladatel. Dá se při tom Zpěvu míru pochodovat?"

"Nedá, soudruhu poručíku. To je poezie. Zpěv se tomu jenom říká, ale nezpívá se."

"Co je to za blbost, Jasánek?" zlobil se poručík. "Zpěv je zpěv a básnička je básnička! To je, jako kdybych sekeře říkal kudla nebo vepřovému hovězí! Lidi mají mluvit tak, aby si rozuměli! Ale co je nám nakonec do Nezvala! Vy složíte básničku o převzetí zbraně z rukou představitelů dělnické třídy a já vás za to pochválím před kým? Já vás pochválím před nastoupenou jednotkou!"

"Sloužím lidu," zařval Jasánek.

"Teď ještě ne," poučil ho Hamáček. "Sloužit lidu budete, až vás pochválím! Až složíte tu krásnou báseň! Pokud mi ovšem přinesete nějakýhanc, tak vám nakopu prdel a to sloužit lidu nebudete! Proto si, Jasánek, dejte co? Proto si dejte záležet!"

"Provedu, soudruhu poručíku!"

"Správně, Jasánek. Básník je tady od toho, aby čas od času lidi dojmul. Píše o vznešených věcech a mluví lidem do duše. Já jsem jednou na besídce recitoval Velké šíré lány a dostal jsem za to pytlík kyselejších bonbónů. Kdybych se v tom cvičil, mohl ze mne bejt herec jako z toho mizernýho Černíka, kterej už zase někde skučí s tou podělanou páteří! Jsem moc zvědavý, jestli důstojným způsobem převezme zbraň! Ale to záleží taky na vás, Jasánek! Když to složíte opravdu pěkně a procítěně, tak to zapůsobí i na Černíka, diverzanty a kulaky! Takže úspěch celý akce závisí pouze na vás, a jestli to zbabráte, tak vás zavřu, až budete černej!"

5.

Malíř Vločka se usadil v zámecké věži, kde si zařídil ateliér. Bylo to znamenité místo, kde ho nikdo nemohl překvapit. Vzhůru se šlo po dřevěných vrzajících schodech a každá sebeopatrnější návštěva se odhalila předem. Navíc nepomučti důstojníci byli dýchaviční a neradi šplhali na nepřístupná místa.

Také kapitán Ořech se musel pořádně zapřít, ale považoval to za nezbytné.

"Tohle je horší než překážková dráha," funěl, "a takovej neodpovědněj voják by si tu beztrešně válel šunky! Jenomže něco takového vám, Vločka, nebude trpět! Zavalím vás uměleckými úkoly, že vás z nich bude bolet hlava a nějaká ulevárna nebude připadat do úvahy! Chápete vůbec, jak důležitá je práce armádního malíře?"

Šedovlasý malíř Vločka odvětil, že nechápe.

"To jsem si mohl myslet, Vločka," sedl si ztěžka Ořech, "a proto jsem taky za vámi přišel osobně. Jinak na vás bude dohlížet náčelník klubu poručík Drobeček. Tak se podívejte, Vločka!: Když se rozhlédnete kolem sebe, co vidíte? Zámek, hradby, park a jiné symboly starých zašlejších časů. Připomínají nám neradostné doby, ve kterých byl člověk člověku vlkem. S tím ovšem nemůžeme souhlasit! A protože nemůžeme to staré haraburdí rozbořit, tak ho alespoň polepíme pokrokovějma hesla! Na každým kroku musí bejt patrný, že tady přebývají marxisti, který jsou se Sovětským svazem na věčný časy a nikdy jinak! Tady je velikej prostor pro názornou agitaci a tu budete mít na starosti vy! Dostanete barvy, štětce, papíry a jiné potřeby a vytvoříte spoustu hodnotnýho agitačního materiálu! Budete pracovat od slunka do slunka, protože míst, který jsou třeba polepit, je spousta. Hesla vám dodá poručík Drobeček, který na nich v těchto chvílích už intenzívně pracuje. Máte nějaký dotaz, Vločka?"

"Jenom jeden, soudruhu kapitáne."

"Poslouchám"

"Jestli bych nemohl dostat pomocníka. Takový úkol, jaký jste mi určil, nemůže zvládnout jeden člověk. A s námi k útvaru narukoval grafik Melšus."

"Melšus?" zavřel Ořech. "Takovej vychrtlej, brejlatej?"

"A kulhavej."

"Máte pravdu, kulhavej." Politruk se zamyslel. "Ten by to asi na pracovišti moc nevytrh," uvažoval nahlas, "ale potřebujeme někoho, kdo by nám píchnul u fotbalovýho oddílu. To by šlo, Vločka! Melšus bude s vámi tvořit a krom toho nám poslouží jako poskok. Zhotoví plakáty na fotbalový utkání, bude nosit pytel s kopačkama a vyplatí rozhodčího. Když je grafik, tak zvládne i zápisy. A v neděli večer nahlásí výsledek zápasu okresním novinám. Jinak ovšem bude pracovat ve vašem ateliéru, za jehož uměleckou úroveň jste plně zodpovědněj!"

Ořech už chtěl odejít, ale ve dveřích se ještě zastavil.

"Poslyšte, Vločka," řekl, "vy jste opravdickej akademicej malíř? Třeba jako Švabinský?"

"Jsem akademicej malíř," připustil Vločka.

"A malujete i tyhle ty voleje?"

"Tady se k nim asi nedostanu."

"No," zamumlal Ořech, "třeba by se s tím dalo něco udělat. Mohl byste mý manželce namalovat k vánocům Zelenou Horu! Já bych ušetřil prachy za dárek a vy byste se dostal na svátky k rodině! To by přece šlo, Vločka, nemyslíte?"

6.

Slavnostní den se blížil.

"Tak to vidíš, bubřino," štouchl Franta Voňavka do břicha kulaka Vatu, "už jsme tě tak převychovali, že ti dáme do ruky i samopal!"

"Z toho mám ohromnou radost," naříkal kulak, "protože kouzelník Pavel mi předpověděl, že se z vojny zdravej nedostanu. Jak to vypadá, tak se buď postřelím, nebo mi ten mašinkvēr někdo šlohne a já skončím v bochovským kamenolomu!"

"Jak to, že Pavel předpovídá budoucnost?" podivil se Kefalín. "Ten má tahat lidem z uší pingpongové míčky, nebo roztřhat noviny a zase je složit dohromady, taky mu přísluší roztlouct v hmoždíři hodinky a vytáhnout z cylindru živýho králíka. K tomu má kvalifikaci. Ale proč nám máte kulaky a bere jim radost ze života?"

"Pavel náhodou mluví pravdu," trval na svém Vata, "a je na to školenej. V civilu předpovídá mnohejm význačnejm osobnostem!"

"Seš zaostalej chrapoun," konstatoval Voňavka, "kterej umí akorát podojit kozu nebo vokat karfiol. A Pavlovi vytahám uši za to, že děsí mančaft!"

"Hele, Špekouně," ozval se Ciml, "že tě ten syčák ještě ke všemu pumpnul? Nebo ti prorokoval grátis?"

"Dal jsem mu bůra," přiznal se kulak, "ale to není zase tak moc. Cikánky dneska nejdou pod pětku a akorát ti mažou med kolem huby! Mně slibovala jedna špindíra seznámení s bohatou nevěstou a místo toho jsem dostal povolávací rozkaz. Teď jsem se tedy octnul v pěkný kaši!"

"Taky bys ten samopal mohl odmítnout z náboženských důvodů," poradil mu Voňavka, "a odsedět si pět roků!"

"Odmítni si to sám!" zlobil se Vata. "Já už v tomhle režimu ani nepípnu!"

"To je, kamaráde, moc blbá taktika!" varoval ho Ciml. "Čím víc budeš mlčet nebo skuhrat někde v koutku, tím víc tě budou komunisti buzerovat! Radši si vzpomeň na Kozinu a vykroč v jeho šlépějích!"

"No..." ozval se Kefalín. "Kozinovi nejdřív nasekali na holou prdel a pak ho pověsili v Plzni!"

"Tak vidíš," triumfoval kulak. "Selský povstání nikdy neskončilo dobře!"

"Ale o sedlácích u Chlumce se píšou romány," upozornil Vatu Voňavka. "Sám jsem četl, jak zapalovali zámky. Kdybys chtěl, půjčil bych ti sirky!"

"Jste volové," zabručel kulak, "a pánbu vás potrestá za to, že si utahujete z nešťastných lidí!"

Do místnosti vstoupil boxer Čína. "K čemu já potřebuju samopal?" zlobil se, "když mě někdo přepadne, tak mu dám do

držky."

Na chodbě se rozvřeštěl svobodník Halík. "Kde je Pavel?" kvičel. "Já toho komedianta roztrhám! Dal jsem rozkaz, aby vyšuroval hajzly, a on si klidně někam zmizel!"

Rozezleně nakoukl do místnosti.

"Vata!" zaječel. "Vy kůže líná se už zase flákáte! Hybaj na záchody a ať se lesknou jak zrcadlo!"

Kulak sklopil hlavu a šoural se za vojenskými povinnostmi.

"Malej člověk musí ohnout hřbet," hučel, "a držet hubu! A jestli tohohle pokřivce někdy potkám v civilu, tak ho zadupu do země!"

7.

O farářích se obvykle vůbec nediskutovalo. V Nepomuku nesměl zůstat ani jeden a rozmístění museli být tak, aby nemohli šířit ideologickou diverzi mezi mužstvem. Jejich působišť bylo vždy v odloučené četě na odlehlém místě, kde pokud možno nebyl kostel.

Ale tentokrát hrál Ořechovi kolem rtů zlomyslný úsměv.

"Dostal jsem báječný nápad," sdělil kapitánovi Domkářovi, "a musíš mi v tom pomoci. Je to politická akce a musím tudíž trochu přeházet mančaft na pracovištích!"

"Už zase?" zlobil se Domkář. "Nedělám pomalu nic jiného, než předělávám seznamy. Objevil jsi nějakého nového fotbalistu?"

"To ne," řekl Ořech, "ale dozvěděl jsem se o kostelíku svatého Vojtěcha pět kilometrů od hranic. Do teďka se o něj hrdlili památkáři s armádou a určitě uhodneš, kdo vyhrál. Kostelík se zplanýruje a akci provedou naše jednotky."

"No a?" zeptal se Domkář. "Pošlem tam odloučené družstvo z Volar nebo z Horní Plané."

"Mám lepší nápad!" vydechl Ořech, "protože likvidaci svatostánku považuji za politickou akci nesmírného významu. Uvědom si, že tím zasadíme ránu náboženským tmářům a ukážeme jim sílu dělnické třídy!"

"Dejme tomu," souhlasil Domkář, "ale co s tím mám společného já?"

"Podívej se," culil se politruk, "až dosud jsme dbali na to, aby faráři nepracovali u jednoho útvaru. Aby se spolu nemohli stýkat. Dbali jsme na to, aby se ideologicky neprojevovali a neprováděli špionáž ve prospěch Vatikánu. To bylo politicky správný a stranicky moudrý. Ale teď nastala jiná situace. Budeme bourat náboženský objekt a k tomu by se nám náramně hodila horda farářů. Když kácení stromy nebo kopou výkopy, to není ta pravá převýchova. Ale tady si zobnou, to ti zaručuju! Až budou rozebírat kostelíček od křížku na věži až po základy, tak to jejich idealistickým světonázorem pořádně otřese! Uvědomí si, že to prohráli na celý čáře, a vzdají se dalšího zbytečného odporu. Budou ležet na lopatkách a mnozí třeba půjdou do sebe. Zamysli se nad tím, proč právě marxismus slaví taková triumfální vítězství!"

"Jenomže já s tím budu mít spoustu práce," hučel nespokojeně Domkář, "kvůli takovému naschválu mám zas přepisovat spoustu papírů!"

"Tohle bude stát za to," sliboval Ořech, "protože půjde o rozhodný úder proti třídnímu nepříteli. Už jsem o tom říkal Mouchovi a ten to plně schvaluje. Myslí si, že nás za to politický vedení armády pochválí. A já sám se na to obrovsky těším. Představ si, jak se ti flandáci budou tvářit, až z jejich kostelíčka zbyde hromada cihel!"

8.

Vojín Bezpalec omdlel při pochodu na zelenou Horu již po šesté, ačkoliv netrpěl žádnou zjevnou chorobou. Měl pouze sníženou zdravotní klasifikaci pro celkovou tělesnou slabost.

"Bezpalec!" hřímá Hamáček, "vy si myslíte, že mě dojmete, když budete omdlívat jako komtesa v mlíkárně! To se mejlíte, Bezpalec! Koukal jsem do vašich papírů a zjistil jsem co? Zjistil jsem, že vaše zdraví není ani minimálně poškozeno! Vy jste zdravý, Bezpalec! Buď simulujete, nebo jste sralbotka, která se musí co? Která se musí zocelit ostrým výcvikem!"

"Třeba v něm hlodá nějaká zákeřná choroba," podotkl Kefalín, "kterou se lékařům nepodařilo odhalit."

"Nevěště mi bulíky na nos, Kefalín," zařval poručík, "nebo vás odhalím já jako provokatéra! Jestli ve vás všech něco hlodá, tak je to lenora a neochota plnit vojenské povinnosti! Jste banda vyvrhelů, podvodníků a prolhanejch flinků! Nepatříte na vojnu, ale do kriminálu, kde byste bídně zahynuli jako loupežník Babinskej!"

"Babinskej nezahynul v kriminále, soudruhu poručíku," informoval ho Kefalín, "ale dožil se požehnaného věku."

"Jak to, že nezahynul?" podivil se Hamáček, "co to melte za nesmysly? V krásné národní písni, kterou znám, se zpívá: Pak mu hlavu usekli až po samou fusekli!"

"Ve skutečnosti ovšem působil jako zahradník u jeptišek v Řepích," tvrdil Kefalín, "a chodil po okolních putykách, kde vyprávěl za pár piv o svém dobrodružném životě. Vydrželo mu to skoro do devadesátky."

"Tady vidíte," mračil se poručík, "že umělcům se nedá věřit! Napíšu píseň, která je plná čeho? Která je plná falešnejch informací! Ale teď tu nebudem řešit umělecký problémy, nýbrž otázku uvědomělý kázně. Soudruzi! Jsem s vámi co?"

Jsem s vámi nespokojen! Buď jste chcípáci, nebo sabotéři! Co jste, Bezpalec, vy?"

"Chcípák, soudruhu poručíku!"

"To by moh říct každý," vrčel Hamáček, "a rafinovaně by se tak vyzul z vojenského výcviku. To nelze připustit! Tělesná slabost není závažný neduh a s choulostivejma lenochama si už poradíme! Ale abyste neřek, že jsem necita, požádám kapitána Hořce, aby vás poslal kam? Aby vás poslal na přezkum do Plzně!"

Vojínu Bezpalcovi se tudíž naskytla jedinečná příležitost dostat se předčasně do civilu. Již následujícího jitra se ocitl v dvanáctičlenné výpravě, kterou odvážel desátník Vohánka do Plzně k řadě složitých prohlídek. O jedenácti případech vůbec nepochyboval, ale omdlévání vojína Bezpalice při pochodování do kopce se mu nejevilo jako dost průkazné.

"Bezpalec," říkal mu Vohánka, "nesmíš to zvorat! Protože nejseš vyloženě nemocnej, ale pouze tělesně slabej, musíš to na felčary zahrát. Zkus působit dojmem totálně vyčerpaného člověka! Nejlepší by bylo, kdybys hned na prahu dokázal

pořádně omdlít. Rozhodně by se ti měly třást ruce a musíš taky poklesávat v kolenou! Mluv tiše a špatně artikuluj. To, co ze sebe vymačkáš, nemusí dávat žádný smysl. Hlavně nevypadni z role, nebo máš před sebou dva roky krušného života u lopaty!"

Bezpalec to slíbil a ploužil se za Voháňkou jako stín. Když se hlouček nepomuckých marodů přiblížil k bráně nemocnice, zachvátila ho příšerná tréma. Cvakal zubama a nebyl schopen ze sebe vypravit slovo.

Na neštěstí opodál byl hostinec. Bezpalec němě ukázal na hrdlo a vyplázl jazyk, čímž dal desátníkovi na vědomí, že se velice nutně potřebuje napít.

"No dobrá," souhlasil Voháňka, "dej si jednu limonádu a hned přiběhni za náma. Najdeš nás u příjmu, to je napravo od vrátnice."

Skupinka pokračovala v chůzi k důležitému životnímu mezníku a Bezpalec zmizel v hospodě. K limonádě měl odjakživa odpor a tak si poručil pivo. To první ještě bez rumu. Po šestém s rumem mu začaly bojovně svítit oči. Tělesná slabost byla ta tam. Vojín Bezpalec se stával agresivním. Po dalších třech pivech napadl dva ajzboňáky u sousedního stolu a vyhodil jim čepice oknem. Vzápětí se strhla rvačka, ve které Bezpalec exceloval. Vymlátil celou hospodu a tlouk se s řevem do propadlého hrudníku pěstmi jako proslulý Tarzan z rodu Opů.

Přivolaná vojenská hlídka měla co dělat, aby ho udolala a dopravila do prostor, které se špitálem neměly nic společného.

O tři dny později, když byl opět v Nepomuku, mu řekl uznale poručík Hamáček: "Bezpalec, vy jste mě příjemně překvapil! Kdybyste už měl po přísaze, tak byste skončil kde? Tak byste skončil v lochu. Jenomže vy po přísaze nemáte, a proto dokončíte vojenský výcvik pod mým velením. Abyste dohnal to, co jste zameškal, uděláte si každý ten kopec navíc a to bez omdlévání! Na pracovišti pak budete zaměstnán jako co? Na pracovišti budete zaměstnán jako nosič těžkých břemen! Já vám dám, Bezpalec, že jste tělesně slabej!"

9.

"Súduh podplukovník," oslovil terazky Cmunta vlídně, ale naléhavě. "Vietě, čo to je šedá eminencia?"

"Jistě, soudruhu majore."

"Také budě terazky vaše pracovné zaradenie," řekl major, "protože nás čekají důležité úkoly a nikomu nemůžeme důvěrovat. Predavanie zbraní je velká událost! V kasárnách budú aj civili. Všetko musí klapať."

"To je pochopitelné," přikývl Cmunť, "jestli jsem vás dobře pochopil, mám na všechno nenápadně dohlédnout, abychom tu z toho neměli kabaret."

"Dobre stě ma pochopili," řekl spokojeně Terazky, "už dve noci som nězažmúril oko ze strachu, že sa mi budě zdať o prezidentovi. Keď sa mi zdá o prezidentovi, je z toho vždy katastrofa!"

Cmunť se ujal delikátního úkolu usměrňovat nenápadně tok dějin. Příliš iluzi si nedělal, neboť kvalita důstojnického sboru byla daná. Navíc jediný na slovo vzatý voják nadporučík Trčka odcestoval již do Děčína, aby připravil vše potřebné pro zahájení pédeěšky.

Poručík Hamáček se snažil, ale vymýšlel si dle Cmunťova názoru samé ptákoviny. Báseň Dušana Jasánka s výhradami schválil, ale rozhodně se postavil proti vystoupení houslisty Palečka.

"Vyloučeno," řekl hlasem, který nesnášel námitky. "Nelze to připustit z mnoha důvodů. Za prvé housle nejsou hudební nástroj, který by byl pro armádu typický. Za druhé ten Paleček je samolibý virtuos a tihle lidé nikdy nevědí, kdy mají přestat. Tak by mohl na nádvoří šmídlat půl hodiny, nebo ještě déle! Za třetí nevíme, jaké bude počasí. V případě větru či fujavice by ani hlas houslí nebylo slyšet. Je třeba vymyslet něco vhodnějšího."

Hamáček nasupeně odešel a cítil se osobně pohaněn. Každému na setkání si stěžoval.

"Co si ten podplukovník o sobě myslí?" zlobil se, "je to odepsanej, vyřízenej chlap v bezvýznamný funkci a počíná si, jako by tu o všem rozhodoval! Já jako velitel strážního oddílu a první roty jsem daleko kompetentnější! Jestliže mi tu bude rozkazovat náčelník skladníků, tak se na to můžu co?"

"Jenomže s těma houslema měl náhodou pravdu," krotil ho kapitán Honec, "to by fakticky mohlo dopadnout špatně. V mrazu by Palečkovi popraskaly struny nebo žíně na šmytci. Taková sláva by chtěla spíš trumpetu! Nebo... člověče... teď jsem si vzpomněl na jednu parádu, kterou jsem viděl v Praze na Staroměstském náměstí. Tam ti z věže troubili pozouněři a rozléhalo se to široko daleko. To byla nádhera a všichni lidé byli dojatí!"

Hamáček se okamžitě chytil. "No," zamumlal, "věž tady máme docela pěknou, nahnat do ní nějaký trubače - to by mohlo bejt vono!"

"Třeba k nám narukoval nějaký pozounér," inspiroval ho Honec, "a to by bylo ze všeho nejlepší. Pozoun zní slavnostně a velebně, ten ničím nenahradíš!"

V té chvíli Hamáček už úplně zapomněl na podplukovníka a začal intenzivně shánět pozouněra. Objevil ho velice záhy. Vojín Kulíšek se k tomu přiznal dost ostýchavě, neboť právě přes pozoun se dostal k pětépákům.

"Já jsem hrál v kapele Mládí Vokovic," vykládal Hamáčkovi, "a všichni jsme byli svazáci. Všechno byl trapnej omyl! Nám nikdo neřek, že písnička Haj, husičky, haj je zakázaná!"

"Proč by měla bejt zakázaná?" divil se Hamáček, "tam přece není nic protistátního!"

"On ji hrál tejden před námi orchestr Jožky Maliny," vzpomínal Kulíšek, "a muzikanti se před půlnocí dost odvážali. Začali zpívat: Haj husičky, háj, Gottwald nám dal ráj. Máme Prahu stověžatou a Martičku prdelatou. Byl to průšvih jako noha a tu písničku hned zakázali. Jenomže my jsme nic nevěděli, a když jsme ji v sobotu spustili, začalo o tý prdelatý Martě zpívat obecenstvo, takže nám začalo bejt jasné, že jsme v loji!"

"Každý z nás je chybující," řekl poměrně vlídně Hamáček, "a naše společnost vám umožní co? Naše společnost vám umožní, abyste všechno napravili! Vy, Kulíšek, teď nebudete hrát odhrůvačku o prdelatě soudružce prezidentové, nýbrž budete troubit slavnostní fanfáry, a to přímo ve věži. Už jste někdy troubil ve věži?"

"Ještě ne, soudruhu poručíku!"

"A víte aspoň, co jsou to slavnostní fanfáry?"

"To jo. Ty jsme troubili před dámskou volenkou, nebo když někdo vyhrál flašku pepermintu v tombole."

"Výborně, Kulíšek," liboval si poručík, "nemusíte tedy začínat od píky. Každý den budete cvičit na pozoun a naučíte se fanfáry, při kterých bude každému mrazit v zádech a jediný oko nezůstane suchý. Máte na to tři dny a to vám jakožto muzikantovi musí stačit. Hlavně abyste to nepopletl a nezačal ve věži troubit Haj, husičky, haj!"

10.

"My, kamaráde, nevycházíme z překvapení!" burácel na celou světnici Franta Voňavka. "Jak to vypadá, tak tady bolševiky nestačíme věšet! Po to debilovi Jasánkovi se nám vybarvil pěkně do ruda trubač Kulíšek!"

"Kdybys nekecal!" ohrazoval se pozounér. "Já přece nemůžu za to, že hraju na dechovej nástroj!"

"Má pravdu," souhlasil s ním kulak Vata, "já umět na trombón, tak se k němu v tu ránu přidám. Když jde člověku o kejhák, tak si nemůže moc vyskakovat!"

"Ty chrapoune s náma diskutuj o sklizni žita," poradil mu Voňavka, "a ne o slavnostních fanfárách! Tady se dějou moc ošklivé věci. Člověk narukuje k pétépákům a narazí přímo na světnici na servilní patolízaly, který by byli ozdobou okresních mírových slavností! Kulíšek se kasal, že sem narukoval za protistátní činnost, a najednou nám bude vyhrávat z věže při předávání zbraní!"

"No jo, to je hanebnost do nebe volající," pokyvoval hlavou Ciml, "já jsem starší kriminálník, na Pankráci znám každého zakopnutého vajgla, ale takový špatnosti bych nebyl schopnej! Kulíšek, ty snad bys klidně dělal i práskače!"

"Co to povídáš, Pepíku," zalkal Kulíšek. "Já jsem to dostal rozkazem! Mně se slavnostní fanfáry hnusejí!"

"Tohle říká každé křivák," trval na svém Ciml, "a že jsem jich nepoznal málo!"

"Já se na něj nemůžu ani podívat," tvrdil Franta Voňavka. "Proč já jsem takovej mírně beránek, že mu nenakopu prdel?"

"Ale já bych mu moh' vrazit jednu do zubů," nabídl se boxer Cína. "V týhle pravičce je skrytej dynamit a jednomu muzikantovi už pokazila kariéru. Jmenoval se Tovara a hrál na křídlovku. Po mým přesným direktu spolknul oba horní řezáky, ztratil nátisk a od té doby už akorát bubnoval. Co bys tomu říkal, Kulíšek, kdybys si to teď zopakoval!"

"Ber to, Kulíšek!" přidal se okamžitě Voňavka. "To je ohromnej návrh! Cína si bouchne a ty se vyzuješ z nepříjemný povinností!"

"A ještě se dostaneš k zubaři do Plzně," agitoval Ciml. "Udělá ti zoubečky jako perličky. Za ty tvoje by se nemusel stydět bobr."

Jakkoli na Kulíška soustavně naléhali, pozounér tvrději odolával. Inkasování direktu od Cíny odmítal sice plačtivě, ale úporně.

"Já tě chápu, že se bojíš," děl chlácholivě Voňavka, "protože taková šlupka od boxera není nic příjemného. Ale než bys řekl švec, bylo by po všem!"

"Ne!" vykřikl Kulíšek. "To je nespravedlivý! Když nechcete, abych troubil fanfáry, tak mi rozšlapejte pozoun!"

"To by šlo," zamyslel se Voňavka. "Rozšlapat trumpetku, jako Pepíček rozšlapal Nanynce košíček! Co tomu říkáš, Pepíčku Vato? Ty vážíš sto třicet kilo, a když někam šlápneš, tak tam sedm let tráva neroste!"

"Mě do toho netahej!" vykřikl Vata. "Já nechci mít žádný maléry! Jste pitomí provokatéři a přivedete mě do neštěstí!"

"Tohle je nejpodleštěnější kulak, jakýho jsem kdy viděl!" lamentoval Voňavka. "Pane Bože, co to ten český venkov plodí za hovada! Ale co uděláme s tím bolševickým přísluhovačem Kulíškem? Ještě včera se tady vytahoval, jak hráli na candrbále Haj, husičky, háj, a teď nám vráží kudlu do zad! On snad je schopnej troubit z věže Internacionálu!"

"Pánové," ozval se Kefalín, "já mám nápad! Nejsem pro žádné drastické řešení, protože je nás, inteligentů, nedůstojné. Ale Kulíšek by se měl v našich očích rehabilitovat. Ať nám, na důkaz toho, že není přeběhlík a zrádce, pěkně nahlas zazpívá píseň Haj, husičky, haj!"

"To by šlo," přikývl Franta, "ale musí to bejt na plný pecky!"

"Jinak mu ty hlodavčí zuby přece jenom vyrazím!" dodal Cína výhrůžně.

Kulíšek chvíli váhal, ale pak se odhodlal hozenou rukavicí zvednout. Nadechl se a spustil:

"HAJ, HUSIČKY, HAJ,
GOTTWALD NÁM DAL RÁJ.
MÁME PRAHU STOVĚŽATOU
A MARTIČKU PRDELATOU..."

V té chvíli se rozletěly dveře a do místnosti vkročil kontrarozvědčík nadporučík Moucha.

"Soudruhu," zařval na zděšeného Kulíška, "slibuji vám, že tento prohršek s vámi půjde po celý život!"

11.

"Soudruhu majore," řekl kapitán Ořech, "musím vás zklamat. Snažil jsem se sehnat nějakého význačného představitele dělnické třídy, který by předal našim vojínům zbraně, ale nepochodil jsem."

"Ako je to možné?" zasmušil se Terazky. "Toto je politický úkol! Azda stě politruk, lebo nie?"

"Opět jsem si ověřil," žaloval Ořech, "že na naše jednotky každé pohlíží spatra. Když jde o to zajet k pohraničnickům, tak se můžou stranici i nejlepší úderníci přetrhnout! To se jim družba s armádou nezajídá! Ale nám nikdo nechce píchnout. V Leninových závodech se mnou mluvili na půl huby a předseda závodní rady ve Zbuchu mi řek, že se horníci potřebujou vyspat a nemaj čas na vejlety do nějakýho Nepomuku! Stavěl jsem mu to politicky, vykládal, jak by se naši vojíni cítili poctěný jejich přítomností, a on se přitom šklebil jako při estrádě! Soudruhu majore, já už fakticky nevím, co mám dělat! U nás v pivovare je nějaký Franta Matlas, bolševik každým coulem a uznávanéj zlepšovatel, ten by nám určitě píchnul, ale já se bojím tý jeho profesionální deformace!"

"Aké deformácie?" zvedl obočí Terazky.

"On je večne pod parou," rozhodl ruce politruk, "a je marný mu to rozmlouvať. Kdybysme ty zbraně predávali v šest hodin ráno, tak bych za Frantu stoprocentně ručil, v týchle době on bejvá v naprostém richtiku. Ale jak na tom bude ve tři hodiny odpoledne, to neví nikdo! I kdyby svatosvatě slíbil, že se nenadere, spolehnout na to nelze! On by, nebejt tý profesionální deformace, udělal závratnou politickou kariéru. Strejčka mu zastřelili u Duchcovského viaduktu, tatínek byl s prezidentem Zápotockým ve vejboru fotbalovýho oddílu Sparta Kladno a maminka kolportovala v době horpodářský krize Rudý Právo! A navíc je Franta Matlas báječný řečník! Mluví jako kniha a mává přitom rukama, jako kdyby mu šlo zrovna o život! Přitom se drží generální linie a neuhne za žádných okolností. Chtěl jsem ho získat, ale pak jsem přece jen couvnul. Co kdyby přišel nametenej a způsobil tady nějakou výtržnost?"

"Něpotřebujem opilcov," rozhodl Terazky. "Na chlastanie tuna máme Hamáčka aj iných súdruhov!"

"Takže nejschůdnější zřejmě bude," navrhoval Ořech, "když se spokojíme s někým z Nepomuku nebo okolí. Myslím jsem na ředitele komunálu, nebo vzorného traktoristu z JZD Žákava."

"Takých hrdinův práce si dajte za klobúk!" poradil mu major, "to už může slavnostně předávat zbraně vojakom vedúci z trafiky na náměstí! Stě babrák, Ořech! Vela stě ma zklamali!"

"Já jsem se opravdu snažil, soudruhu majore," blekotal politruk. "Ještě to promyslím!"

"Nie, Ořech!" rozhodl Terazky. "Súdrh podplukovník Cmunt bol v Prahe a má styky. Něk ich využije a zoženě nam stachanovca lebo iného hrdinu práce!"

Tento nápad se ukázal jako mimořádně osvícený. Podplukovník splnil rozkaz k naprosté spokojenosti a do Nepomuku na slavnostní předávání zbraní přibyli dva čerstvě jmenovaní nositelé Řádu práce.

"Terazky je všetko v poriadku," mmul si ruce major, "a predávanie zbraní budě dôstojné, ako sa patrí!"

12.

"Soudruzi," řekl poručík Hamáček, "ženskejch můžete mít spoustu, ale zbraň dostanete akorát jednou v životě. Vy teda docela určitě! Doufám, že je každému jasný, o jak velikou věc tady kráčí! Svatba, funus, nebo biřmování jsou proti tomu podružný události! Když voják obdrží zbraň, stane se kým?"

"Hrdinou," hádal Kefalín, ale Hamáček rozhodně zavrtěl hlavou.

"Stane se novým člověkem," opravil ho. "Na hrdinu to dotáhne, teprve když tou zbraní prostřili nepřítele jako řešeto!

To se vám asi nepodaří, ale i tak vás čeká slavný den, na který budete dlouho vzpomínat! Po letech o tom budete vyprávět svým potomkům a ty při tom budou otvírat huby jako vánoční kapři! Soudruzi, máte se na co těšit. Těšíte se, Vata?"

"Těším," zachrčel Vata, "ale dneska mě nějak berou ledviny. Já v nich mám totiž písek a zrovna teď mě to začíná strašně bolet."

"To přejde, Vata," ujistil ho poručík, "protože jste voják a ten musí něco vydržet. Jak tak koukám, ať máte pět deka písku na sto kila sádra - víc to určitě nebude! Sádlo písek vstřebá a bude vám zase dobře. Chápete to?"

"Chápu," kroutil se kulak, "ale ta bolest je přišerná!"

"Protože jste choulostivej," vysvětlil mu Hamáček, "a málo zakalenej! Voják musí bolest vydržet! Co kdybyste měl sedm průstřelů, nebo kdyby vás nepřítel kopnul do rozkroku? To by bylo jinačí kafe než písek v ledvinách! Nyní ale, soudruzi, musíme přejít k důležitému bodu našeho setkání a tím je co? Tím je zpěv Internacionály."

"Že jsem si to hned nemyslel," ušklíbl se Voňavka, "bez tý by se ta sranda neobešla."

"Internacionála," pokračoval Hamáček, "je nejvznešenější píseň celého lidstva, a to proč? Protože sjednocuje všechny proletáře na jedný platformě. Jsou i jiný krásný písne, ale ty sjednocují akorát opilce u taneční zábavy a tudíž pro slavnostní okamžiky naší armády nepřicházejí v úvahu."

"Na příklad píseň Haj, husičky, haj," ozval se snaživě Ciml. "Ta by se nehodila vůbec!"

"Správně, Ciml," přikývl Hamáček. "Za tu byste se dostal zpátky na Pankrác a nemusel byste ukrást ani dětský autíčko! Naproti tomu za zpěv Internacionály vás nikdo nezavře, ledaže byste ji zpíval na nějaký žranici ve Wall Streetu!

Jenomže s tím si nemusíte dělat starosti proč? Protože tady žádný Wall Street nemáme a zapějeme ji pouze na zámeckým nádvoří. Abysme ji ovšem mohli zdárně zapět, musíme ji nyní secvičit. Kdo Internacionálu dosud neumí?"

Zvedl se les rukou.

"To jsem si mohl myslet," zafuněl poručík. "Takhle vodrhovačku Co jste hasiči, co jste dělali, to umíte určitě všichni!"

"Já ne!" vykřikl vojín Jasánek, "ale umím Internacionálu!"

"Velice správně, Jasánek!" přikývl Hamáček. "Po ideový stránce jste totiž co? Po ideový stránce jste přínos pro armádu! Proto vás taky nyní pověřím nesmírně důležitým úkolem: naučíte rotu řádně zpívat Internacionálu a já tady všechny upozorňuju, že se na oběd nepůjde dřív, než ji všichni budou dokonale umět! Můžete začít, Jasánek! Předstupte před jednotku, ať na vás každý vidí."

"Provedu!" vykročil z řady Jasánek a postavil se čelem proti potměšile se tvářící rotě.

"Soudruzi, nejprve se naučíme text! Pryč s tyrany a zrádci všemi, ať zhyne starý podlý svět!"

"Opakujte to, Vata!" zařval Hamáček. "Vy snad chlape, ty krásný slova ani nevnímáte!"

"Když mě hrozně bolely ty ledviny," skuhral kulak. "Já bych si potřeboval sednout do horký vody a vypít aspoň pět litrů tekutiny!"

"Nejradši rumu, co?" ušklíbl se poručík. "To zrovna! Opakujte to, co právě řekl vojín Jasánek!"

"Poslední bitva vzplála, dejme se na pochod," kroutil se Vata, "já to ovládám. Já umím i Píseň práce a Pochod demokratický mládeže!"

"Ovládáte," připustil poručík, "ale u poslední bitvy ještě nejsme. K tý se dostaneme, jak to tak tipuju, nejdřív za hodinu. Nebo snad dřív, Voňavka?"

"Určitě dřív, soudruhu poručíku," tvrdil Franta. "My už jsme tu písničku leckde zaslechli a při naší inteligenci ji dáme

rychle dohromady."

"To rád slyším," přikývl Hamáček, "protože při slavnostním předání zbraní nemůžete jen tak naprázdno otevírat hubu! To musí zahřmět nádvořím chorál světového proletariátu tak mocně, že se začnou třást reakcionáři až na náměstí v Nepomuku! Pokračujte v nácviku písně, Jasánek!"

"My lepší život chceme na zemi, v němž nesmí být žádných béd!"

"Ježíšmarjá!" skučel Vata. "Já už to nevydržím! To je kolika jako bejk!"

"Nevyrušujte, Vata," okřikl ho poručík, "nebo nedostanete napít tři dny a tři noci! Před Internacionálou musí jít lauter všecko stranou! Chovejte se jako socialistické hrdina a ne jako deklasované vesnické boháč!"

"Voni to mají v krvi," tvrdil Zločinecká palice. "Jako ten Vávra, co otrávil Maryšu. Já jsem s ním seděl na Pankráci."

"To máte moc hezký známosti, Ciml!" pokáral ho Hamáček, "ale teď neodvádějte řeč jinam a řekněte nám text Internacionály!"

Úkol byl splněn poměrně rychle. Do půl hodiny zvládl text i slabomyslný voják Sajner a cikán Kotlár jen nepatrně zadřhával. Zato však tvrdil, že Internacionálu umí maďarsky.

"A teď melodii," postupoval kupředu Hamáček. "Protože Internacionála se nerecituje, nýbrž co? Internacionála se zpívá a to zplna hrdla! Kdo si troufne ji předzpívat?"

"Ať ji předzpívá Štětka," navrhl Ciml, "on je farář, takže má hudební sluch!"

"Nesouhlasím," zavrtěl hlavou Hamáček. "Nácvik Internacionály nemůže provádět ideové pomatenec! Jasánek, zanotujte melodii! Ostatní se mohou přidat!"

Šlo to docela slušně, ale poručík se nesouhlasně mračil.

"Soudruzi!" zaburácel. "Tohle není zpěv, nýbrž kňourání! Internacionálu zpíváme jak? Internacionálu zpíváme mocně a sebevědomě! Internacionálu přímo hulákáme! Protože ve chvíli, kdy ji řveme z plných plic, demonstrujeme svou příslušnost k světovému proletariátu! Co hledáte na té zemi, Vata?"

Kulak se dočista zhroutil. Kleček na zemi, rukama se opíral o drny před sebou a slzel.

"Chlape," káral ho velitel. "Jak vás tak sleduju, vidím, že se vám zajídá pokroková revoluční píseň!"

"Nezajídá," chroptěl Vata, "ale hrozně to bolí!"

"Vztyk!" přikázal Hamáček. "A nedělat z nácviku šaškárnu! Vata, pozor! Vypnout prsa! A teď sám zazpíváte celou Internacionálu!"

Kulak zaúpěl, ale potom chraptivým hlasem spustil: "Pryč s tyrany a zrádci všemi, ať zhyne starý podlý svět..."

"Dobře, Vata," pochválil ho Hamáček, "ale ještě to potřebuje víc čeho? Ještě to potřebuje víc vroucnosti! Musí v tom být revoluční nadšení, ale i bdělost a ostražitost! Vy to ještě málo prožíváte, Vata! Vy jste se dosud neztotožnil s naší ideologií a nechápete, že Internacionála je píseň písní! Zkuste to ještě jednou!"

"Pryč s tyrany a zrádci všemi..." zahýkal poslušně Vata, ale velice záhy přestal a usedavě se rozplakal.

"To vás to tak dojmulo, Vata?" podivil se poručík. "Asi jste navzdory své vizáži přece jen citlivě člověk! Nesmíte to zase přehánět, protože při slavnostním předávání zbraní se brečení nejen nesluší, ale ani nepřipouští!"

"Já umřu," sténal kulak a kroutil se jako při břišním tanci. "To je horší, než když mě táta řezal bejkovcem!"

"Jste padavka," ušklíbl se poručík, "a patrně i simulant. Jenomže já jsem starý dobrák a je mi líto i toho největšího grázla! Seberte se, Vata, a plavte na ošetřovnu! Ale běda jestli při slavnostním předávání zbraní zpackáte hymnu světového proletariátu!"

Vata na ošetřovnu neplaval, ale doslova se tam vlekl. Naříkal a skučel.

"Já se utopím nebo skočím do propasti," hořekoval, "nebo se zastřelím slavnostně předanou zbraní a Internacionála, i bude moct být ukradená! Pane Bože, zbav mě toho trápení, nebo se z toho zblázním!"

Doktor Hořec chápavě pokýval hlavou. "No jo, renální kolika je prevít! Hned ti dám injekci."

"Ale nějakou koňskou, pane doktore," prosil Vata. "Obyčejná mi nepomůže, to už mám vyzkoušený."

Doktor Hořec mu co nejrychleji vyhověl, ale bolest neustupovala. Kulak se stále kroutil, skuhral a začal volat na pomoc Panenku Marii.

"Injekce nepůsobí okamžitě," upozorňoval ho doktor. "Musíš to ještě dvacet minut vydržet! Přece jsi chlap, tak se snaž těm nepříjemným pocitům trochu čelit!"

"To je můj konec!" kvikal kulak. "Bodá to jako dýka! Svatý Jane Nepomucký, pomoz mi!"

"Nemysli na to," radil Hořec. "Mysli na něco veselého. Vzpomeň si na nějakou anekdotu."

"Já anekdotu nesnáším," sténal Vata, "a nic veselého jsem v životě nezažil! Akorát samý křivdy a ústrky! Svatý Vojtěchu a svatá Ludmilo, orodujte za mne, nebo se z té bolesti zjančím!"

"Říkám ti, abys na to nemyslel!" zlobil se doktor. "Zkus si třeba zazpívat. To tě rozptýlí! Přece znáš nějakou veselou písničku! Sakra nebřeč a spust' nějakou pěkně od podlahy!"

Kulak pohlédl vyčítavě na doktora, ale pak se nadechl a odhodlaně zanotoval: "Pryč s tyrany a zrádci všemi, ať zhyne starý podlý svět!"

Vůbec nechápal, proč Hořec začal říčet smíchem. Stejně těžce později nesl, když se mu u jednotky začalo říkat nejuvědomělejší kulak socialistického tábora.

13.

Nádvoří zelenohorského zámku není žádný Václavák. Jeho stavitelé nepočítali s tak masovou akcí, jakou se stalo slavnostní předávání zbraní nováčků.

"Je vyloučeno," řekl podplukovník Cmunt, "abychom se sem všichni vešli. Už jsem to šestkrát odkrokoval a pořád nemohu najít řešení. Leda že by zbraně zůstaly v chodbě a někdo je oknem podával reprezentantů dělnické třídy. Vedle těchto soudruhů by stál ještě velitel a jeho zástupce pro věci politické. Ostatní důstojníci by setrvali v chodbě a sledovali průběh slavnostní akce okny nebo otevřenými dveřmi."

"Já jsem navrhoval, abychom předávání zbraní provedli na nepomuckém hřišti, případně i za účasti obecního," vysvětloval kapitán Ořech, "ale major Haluška s tím nesouhlasil. Obával se, aby část vojáků neuprchla do hospody, nebo aby někdo osobní zbraň nezašantročil. Dokud vojáci nemají po přísaze, jsou prý schopni všeho. Alespoň někteří z nich."

"Soudruh major má pravdu," mínil podplukovník, "a proto sem musíme vojáky nějak našlapat. Budou tu sice namačkání jako sardinky, ale chvíli to musí vydržet!"

"Ona ta chvíle může trvat pěkně dlouho," upozornil ho politruk. "I když zkrátím projev, obávám se nejhoršího. Každý voják musí napochodovat před jednotkou a převzít důstojným způsobem zbraň. Když uvážíme, že nádvoří bude přeplněné a vojáci jsou dosud neobratní, může to být pěkný průser! Přece jen by mi bylo milejší, kdyby ty zbraně předával vedoucí komunálu! Takhle se o nás může posměšně mluvit i v Praze a na nadřizenejších místech!"

"To už si vezmu na starost," slíbil Cmunt, "a případné maléry zažehnám. Pojedu se po slavnostní akci s reprezentanty dělnické třídy ožrat do Plzně k Rytíři Žumberovi. Už jsem jim to slíbil a žádné nebezpečí z této strany nehrozí!"

"Stejně neusnu, dokud ta ptákovina nebude za náma," funěl Ořech, nepřestávaje se tvářit starostlivě. "Jestli jsme měli tohle divadýlko zapotřebí! Proč dávat těm grázlům zbraně - i když jen symbolicky? Zbytečně to zvýší jejich sebevědomí a ještě si začnou namlouvat, že jsou skuteční vojáci! Já ti řeknu rovnou, podplukovníku: už aby ta verbež byla na pracovištích! Pak bude zase v Nepomuku klid a nějaký ten malér uneseme!"

"Za nás, kamaráde, myslí doktor Čepička," upozornil ho Cmunt, "a to je hlava otevřená! Já jsem viděl zblízka, jak zametá s plukovníky a generály! On totiž nemá zábrany, protože sám nikdy na vojně nebyl."

"Jen aby ho někdy nenapadlo zajet do Nepomuku!" děsil se Ořech. "Ale snad je to pro něj z Prahy přece jen trochu z ruky!"

14.

Počasí bylo hanebné. Daleko horší, než si kdo dovedl představit. Rtutí v teploměru se nechtělo pod bod mrazu, ani nad něj, prudký vítr se opíral do korun stromů a zámeckých zdí a navíc usilovně padal déšť se sněhem.

Terazky se mračil a jen pro pořádek konstatoval, že v takové fujavici v horách je dobré přesunout se z jednoho tábora do druhého, protože nepřítel nevystříčí nos z úkrytu. Jenomže slavnostní předání zbraní nováčkům nebylo možné odložit. Přestože ani reprezentanti dělnické třídy se netvářili nadšeně, hodina H se nezadržitelně a neúprosně blížila.

Po chodbách běhal neúnavně poručík Hamáček a každého upozorňoval:

"Za chvíli bude vyhlášen nástup po rotách na nádvoří! To musí klapat! Nastupovat rychle, ale nepřerazit se na schodech! Nikoho nezmrzačit a předejít srážkám! Nebo si soudruzi dělníci pomyslí co? Nebo si o nás pomyslí, že nejsme vojáci, ale hovaďa!"

Vojáci na jeho naléhavá slova reagovali různě. Většinou se tvářili apaticky, ale někteří přece jenom znervózněli a chtělo se jim náhle na velkou stranu. Zřejmě i proto, že si uvědomovali, že budou delší dobu přešlapovat na nevlídném nádvoří.

"Soudruhu poručíku," sténal herec Černík, drže se za páteř, "já musím na ošetřovnu!"

"Do prdele půjdete, soudruhu," zlobil se Hamáček. "Nyní převezmete zbraň a potom vás zavů! Jste nekalej živel, ke kterému jsme co? Ke kterému jsme nezasloužené shovívaví! A co vy, Vata? V pořádku? Už se vám vstřebal písek z ledvin do sádla?"

"Už mě to nebolí, soudruhu poručíku!"

"No proto! Kdyby vás to bolelo, tak bych vás nechal svrhnout z hradeb! Cína! Proč se tak mračíte, člověče?"

"Protože mám chuť dát někomu do držky!"

"Na to zapomeňte, soudruhu," poradil mu Hamáček, "a chovejte se jako ukázněný voják! Za chvíli budete ozbrojeni a to vám zvedne sebevědomí. Voňavka, jste nedbale oblečení! To chcete jít k slavnostnímu aktu jako vandrák?"

"Já bych tam radši nešel vůbec!"

"Protože jste lenoch a hajdalák! Ale nebojte se, my z vás vojáka uděláme! Zrovna jako tady z Cimla!"

"Já už se na to těším," culil se zloděj automobilů. "Moh' bych si přinést ta nejlepší vysvědčení od bachaře Svobody na Pankráci!"

"Kefalín! Vy zvíře!" zařval Hamáček téměř nepříčetně. "Proč nemáte kravatu?"

"Ona mi nesluší," vysvětloval voják, "já i v civilu nosím raději rozhalenku!"

"Okamžitě si uvážete kravatu!" soplil poručík. "Ještě že jsem si vás všiml! A kde je Jasánek?"

"Zde, soudruhu poručíku!"

"Máte báseň, a nebudete koktat?"

"Nebudu, soudruhu poručíku!"

"Jen aby! Kulíšek už je ve věži?"

"Už tam vyrazil!"

"Nezapomněl si trombón?"

"Nezapomněl!"

"V pořádku! Poručík pohlédl důležitě na hodinky a vzápětí zařval: Nástup po rotách na nádvoří! Nástup po rotách na nádvoří! Dozorčí začali zběsile pískat na píšťalky a celý zámek se rázem obrátil vzhůru nohama.

15.

Kulíšek stál soustředěně v jídelně a byl připraven k namáhavé cestě do věže. Pozoun tiskl k hrudi jako nemluvně a vzrušeně dýchal.

"Ještě máme dost času," uklidňoval ho malíř Vločka. "Kuchař Kvíz mi slíbil pár protekčních řízků!"

"Abysme to neprošvihli," strachoval se Kulíšek. "Já mám začít troubit, hned jak kluci nastoupějí."

"Neboj se, oni hned tak nenastoupějí," těšil ho malíř, "já to tipuju na půl hodiny."

"Ale já bych přece jen radši šel..."

V té chvíli se přibatočil Kvíz s talířem řízků.

"Ať vám chutná," řekl vliďně, "ale sežerte to až ve věži, aby vás nikdo neviděl. Může se to obejít bez zbytečných řečí."

Malíř přebral proviant a zavelel: "Jdeme! Dáme si do trumpet!"

"Proč si tě kuchaři tak předcházejí?" žasl Kulíšek.

"Jsou to titelé umění," vysvětloval Vločka, "a já jsem každému z nich slíbil portrét."

"Já bych ti zase mohl za portrét zatroubit!"

"To domluvíme nahoře. Teď dávej pozor!"

Do věže vedly vratké dřevěné schody, opatřené něčím, co se jen těžko dalo nazvat zábradlím. Výstup byl dobrodružný, až riskantní. Kulíšek zřejmě nebyl dobrým horolezcem, a tak se v polovině schodiště zapotácel. Zvrátila se nazad a řítíl se zpátky k jídelně. Pokusil se chytit zábradlí, ale to povolilo. Byl to tak strašlivý pád, že malíř Vločka hrůzou oněměl a upustil talíř s protekčnými řízků.

Kulíšek pád přežil s bezpočtem oděrek a podvrtnutým kotníkem. Zato pozoun přestal být hudebním nástrojem. Byl znetvořen k nepoznání a nedalo se předpokládat, že ho ještě někdy použije ke kulturním nebo agitačním účelům.

"Stalo se ti něco?" vymáčkl ze sebe konečně Vločka a ve tváři měl zoufalý výraz, neboť se řízků obalily silnou vrstvou prachu.

"Jsem raněn," vzlykal Kulíšek, "a z pozounu mám osmičku. Hamáček mě uškrtí!"

Jeho obavy se téměř vyplnily.

16.

Píšťalky hvízdaly, dozorčí ječeli, Hamáček povzbuzoval jako na fotbale a vojíni pádili do nepohody, ba přímo sloty na nádvoří. Někteří se ovšem jenom belhali, protože jim zdravotní stav rychlejší pohyb neumožňoval. Slabozrací tápali a naráželi do nemotorných kamarádů. Škodolibí zlomyslníci, jako zloděj automobilů Ciml, nastavovali pádicím druhům nohy a radovali se z všeobecného zmatku. Cína se otáčel kolem své osy a vyhrožoval. Kulak Vata dusal jako nosorožec a také se tak tvářil. Kefalín se ukryl na záchodě, protože se domníval, že úprk do tak strašného nečasu není na místě. Nicméně se nádvoří naplňovalo. Vojíni se s nechutí stavěli do řad a zle nadávali na nepřízeň počasí. Vítr zesílil a mokrý sníh je napadal s nebývalou agresivitou.

Terazky stál u zámkové zdi a díval se na hodinku. Těžko říci, co si od toho sliboval. Vedle něho se choulili do svrchníků reprezentanti dělnické třídy a v duchu proklínali podplukovníka Cmunta, který je do téhle role navezl. Kvůli pétépáckým ničemům tady nastydnou a zítra na pracovišti nepodají plnohodnotný výkon! K Terazkymu se přidal kapitán Ofech, zatímco Cmunť a další důstojníci hlídali na chodbě samopaly, které měli podávat oknem.

Na nádvoří to vřelo jako na manifestaci a vojíni se zjevně nemohli dohodnout, kde kdo má stát. Sníh jim zalepoval oči a vítr jim bral z hlavy čepice. Nicméně se blížilo zahájení slavnostního aktu.

Poručík Hamáček se připravoval podat Terazkymu hlášení, ale pak se pro jistotu ještě podíval do jídelny. Málem ho trefil šlak, protože na podlaze ležel Kulíšek a vedle něho zdeformovaný pozoun. Nad Kulíškem se skláněl kuchař Kvíz s malířem Vločkou a s dojemnou péčí zraněného ošetřovali.

"Vy nemehlo!" vybuchl Hamáček. "Co jste to dělal? Kde si teď napískám slavnostní fanfáry?" Zlostně přibouchl dveře a vyrazil zpět na nádvoří. Bylo na čase oznámit Terazkymu, že první PTP nastoupil na jeho rozkaz k slavnostnímu rozdělení zbraní. Nebylo možno dále otálet.

Hamáček si vztekle odplívl. Zařval: "Prapore, pozor!" a vojíni se o cosi takového pokusili. Alespoň někteří. Poručík se napřímil a slavnostním pochodem, při kterém si málem vykopl zuby, směřoval k Terazkymu. Zařval hlášení, ale ani jeho nebylo v hvízdajícím a stále zesilujícím větru slyšet. Terazky zasalutoval, řekl "Dajť pohov!" a zasníl se. Zřejmě se opět přenesl do zasněžených slovenských hor, jak často bývalo jeho zvykem. Možná, že mu zachumelení pétépáci v této chvíli připomínali statečné tatranské partyzány.

Hamáček se vrhl k oknu do chodby a houkl: "Jasánek! Okamžitě na plac!"

Z chodby na něho zařval podplukovník Cmunť: "Kde máte slavnostní fanfáry? Proč to vázne? Ten blbec už měl troubit!"

"Ten blbec si zlomil hnátu," odvětil vztekle poručík, "a rozmačkal trombón! Teď musí Jasánek zarecitovat tu svoji kravinu! Nikdo ho neuslyší, ale bude to aspoň kulturní program."

Několik vteřin nato vykročil Jasánek s listem papíru do příšerné fujavice. Víchr mu okamžitě sfoukl z hlavy čepici a redaktor ve snaze ji zachytit pustil z ruky arch s básní. Umělecké dílo se prudce vzneslo nad hlavy přešlapujícího praporu, zavířilo vzduchem a vzápětí zmizelo ve stráni svažující se k víscé Klášter.

"Jasánek, vy hovado!" zařval poručík. "Až bude po všem, tak vás co? Až bude po všem, tak vás roztrhnu!"

"Co mám dělat?" zeptal se plačtivě Jasánek. "Já to z paměti neumím."

"Tak recitujte něco jinýho!" přikázal Hamáček. "Jste básník, tak si do prdele na něco vzpomeňte!"

"Když ono se nic nehodí..."

"To máte fuk - stejně nikdo nic neuslyší! Recitujte třeba Polednici, ale ať už to frčí! Každou vteřinou se víc znemožňujeme v očích dělnické třídy!"

Jasánek usilovně pátral v paměti a pak si vzpomněl na báseň Pabla Nerudy "Až procitne dřevorubec."

Postavil se vedle Terazkyho a mečivým hlasem začal přednášet. Dosáhl toho, že dřevorubec opravdu procitl. Terazky nyní již ve stavu bdělého zlověstně hleděl na recitujícího básníka a zjevně mu nebyl nakloněn. Považoval báseň o procitajícím dřevorubci za narážku na svou osobu a usilovně přemítal, jak viníka potrestá.

Mezitím Jasánek zapomněl text a bezmocně lapal po dechu. Šátral v paměti, ale nedošátral se.

"To stačí, Jasánek," ukončil jeho trápení Hamáček. "Stejně jste se dneska vycajchňoval. Zařaďte se a čekejte, až budete vyvolán k slavnostnímu převzetí zbraní!"

Jasánek se schliple zařadil a před jednotku vystoupil kapitán Ořech.

"Soudruzi!" překřikoval skučící vítr. "Nastal mimořádný den v našem životě! Naše komunistická strana a vedení lidové armády dospěly k názoru, že smíte obdržet zbraň. Každý z vás se stane na dlouhé dva roky opatrovatelem samopalu, který byl chloubou našich sovětských osvoboditelů. Važte si toho, soudruzi, protože donedávna to ještě bylo pouze vaším snem a toužebným přáním. Milujte svou zbraň, protože vám umožní střežit radostnej spánek našich dětí! Budete ozbrojenou pěstí dělnické třídy, a proto vám taky její významní představitelé, nositelé vysokých státních vyznamenání, zbraně slavnostně předají!"

Kapitán Ořech řečnil rád a dlouho, ale tentokrát si uvědomil, že mluví v pravém slova smyslu do větru. Proto velice rychle proslov ukončil a umožnil dalším aktérům, aby vstoupili na slavnostní scénu.

17.

Kapitán Domkář, který měl vyvolávat jednotlivé vojny jmény, aby si ze svého místa připochovali pro samopal se z toho parádně vyzul. Omotal si krk tlustou šálou a předstíral silné nachlazení. Chrápěl, jako by měl smrt na jazyku, a bylo tudíž jasné, že ho někdo musí zastoupit.

Podplukovník Cmunt se vymluvil na organizační povinnosti; kapitán Honec nedisponoval dostatečně znělým hlasem a poručík Hamáček právě upadl do nemilosti Terazkyho.

"Drobeček!" vykřikl politruk. "Převezměte seznamy a vyvolávejte jména vojinů! Ať máte taky nějakou zásluhu o zdárnej průběh akce!"

"Provedu!" zapištěl poručík a hrnul se k splnění úkolu. Připravili se i mrzutí a navztekaní reprezentanti dělnické třídy, kterým měl oknem podávat samopaly zbrojír nadporučík Pecháček.

"Hlavně v tom nedělejte bordel," napomínal Drobečka důrazně, "protože samopaly nejsou knedlíky. Každý má své číslo, ale to skoro není vidět, a jak se to pomíchá, tak je veškerá má práce v háji a nikdo u tohohle praporu se v tom už nevyzná. Každý musí dostat svůj samopal, a proto je předávejte tak, jak vám je budu vystrkovat oknem!"

Drobeček přikývl, nechápaje, že je to úkol nad jeho síly. Začal pištět jména vojinů, kteří měli převzít zbraň, a hned na začátku se ukázalo, že to neproběhne hladce.

"Vojín Kvačkej!" zapištěl poručík a s úděsem zíral, jak před zástupce dělnické třídy napochodovali Mačka, Kaška a Vačkář. Zato Kvačkej zřejmě kdesi usnul nebo zamrzl. Nastalo dlouhé dohadování, při kterém Terazky skřípal zubama tak silně, že přehlušil poryvy větru.

"Vojín Lekeš!" vyvolával Drobeček. "Mikeš ne! Lekeš!"

"To je bordel!" zlobil se zbrojír Pecháček. "Takhle se to nedá dělat!"

"Zrychlete to!" choulil se do kabátu Ořech. "Nebo tady všichni zmrzneme jako drozdi!"

Totéž si zřejmě mysleli i reprezentanti dělnické třídy, kteří se trochu děsili dusajících a zasněžených vojinů s nepřívětivými obličejí. Při předávání zbraní docházelo k stále větším zmatkům a poručík Drobeček už pouze ječel jako hysterická ženská.

Cikán Kotlár, který byl zvyklý chodit si při obědě pro nášup, si to úspěšně zopakoval i nyní a měl již tři samopaly. Velice s z toho radoval. Poručík Hamáček běhal mezi mančafem a snažil se mokřým a zimou strádajícím vojinům zvednout morálku.

"Voňavka! Proč ještě nemáte zbraň! Už vás vyvolávali!"

"Nějakej žrout vojny mi ji sebral před nose," stěžoval si Franta, "tak si počkám, až co na mne zbyde."

"Budete mít cizí zbraň," hartusil poručík, "a to je proti předpisům! Můžete se dostat do pěkných malérů! A co vy, Vata? Váš ještě nevolali?"

"Já nevím," bědoval kulak, "zdá se mi, že od té ledvinový koliky nějak nedoslejšchám!"

"Nebo sabotujete důležitou vojenskou akci!" podezíral ho Hamáček. "V civilu jste neplnil dodávky obilí a tady se bráníte ozbrojení!"

"Já se nebráním!" zaskuhral Vata. "Chápu to jako poctu a těšil jsem se na to celý dopoledne! Kdepak abych dělal nějaký potíže!"

"To bych vám taky neradil!" řekl poručík. "Jste nekalej živel a máme vás zaměřenýho! Tak bacha!"

Předávání zbraní se nyní prudce zrychlilo a Drobeček se stával zcela zbytečným. Reprezentanti dělnické třídy nabízeli samopaly těm, kteří o ně projevíli zájem, a před nimi vznikla fronta jako v řeznictví, kam přivezli játra.

Terazky na to zíral a nevěřil svým očím.

"Toto má byť vojenské vystupovanie?" syčel zlostně. "Ani pasáci sa takto nechovajú. Z toho zajtra vyvodím ty nejprísnejší dôsledky!"

18.

Každý průšvih si musí někdo odskákat a Terazky dlouho rozvažoval, kdo by to měl být. Nakonec se rozhodl, že za všechno může poručík Hamáček.

"V Nepomuku nepotřebujem takých dôstojníkov!" sdělil svým nejbližším spolupracovníkům. "Hamáček pojď na pracovisko! Kde je volné místo?"

"Mohl by velet rotě v Janovicích nad Úhlavou," navrhl kapitán Domkář rozpačitě, "ale kdo ho nahradí tady?"

Nadporučík Trčka bude deset měsíců v Děčíně a v čele strážního oddílu musí stát schopný důstojník!"

"Hamáček je babrák a nie schopný dôstojník," řekl Terazky nekompromisně. "Už sa naňho nebudem pozerat ani týždeň! Ať si reve v Janovicích! Do Nepomuku přijde nový káder od bojových jednotok!"

"Zřejmě ho sem překládají za trest," zamumlal Ořech s obavami.

"Mysleli stě za odmenu?" ušklíbl se Terazky. "Něviem dosiaľ, čo v Prahe provedol. Robil v armádnej tělovýchove. Možno predal bradla, lebo podplatil súdca."

"To by nám mohl pomoci ve fotbalovém oddílu," napadlo Honce, "jestli je to zkušený šibr..."

"Něpotřebujem šíbrov," mračil se Terazky, "ale velitelov! Tuna budě kázeň a poriadok! Terazky to vezmem do ruky a budem prisne trestat' každý prestupok! V Nepomuku budě vzorná jednotka! A vo vzornej jednotke nie je miesto pre šíbrov ani neschopných ochlastov!"

19.

Poručík Hamáček přijal ortel s pocitem nesmírné křivdy. Ne že by nemohl žít bez města Nepomuku! Považoval toto starobylé sídlo za zapadlou díru bez možnosti větších radovánek a sloužit na Zelené Hoře pod majorem Terazkym nebyl pro nikoho žádný med. Převelení odtud sotva někdo hodnotil jako tragédii, ale Hamáčka nesmírně hnětlo, že odtud vypadne za trest. Necítil se vinen. Měl pocit, že si počínal na úrovni a zachránil co mohl. Kdyby ho Terazky poslal do Janovic nad Úhlavou za odměnu, přijal by to s největším uspokojením. Ale takhle? Opět ho vykopli kamsi do neznáma! Jediné, co mohl učinit, bylo okázalé předstírání radosti a zdůrazňování vlastních zásluh na chystané změně. "Celý měsíce jsem po ničem jiném netoužil," tvrdil, "protože nechci shnit v takovém hnízdě! Nejsem přece poskok, ale důstojník, ktere je schopnej samostatného myšlení! Kdybych neměl v životě smůlu, byl bych teď nejmiň kapitánem u bojovějch jednotek! To bych ovšem nesměl brousit za manželkou nadporučíka Kolbaby, ktere byl předsedou stranický organizace! Ten všivák mi to zavařil, že jsem se nestačil divit. No prosím - a Kolbaba je kde? Kolbaba je u pražský posádky jako major! Nakonec to ten vůl dotáhne na generála! Ale co mi je do toho, já zůstanu do smrti poručíkem a teď povandruju do Janovic nad Úhlavou. Tam všem ukážu, kdo to je poručík Hamáček! Budu mít ve všem volnost a nikdo mi nebude do ničeho kecat! Tím pádem všem předvedu co? Tím pádem všem předvedu, jak se velí odloučený rotě!" Při této představě se Hamáček nebývale rozjařil a nečekanou změnu téměř slavnostně oznámil i vojákům na cvičáku. "Rozhodl jsem se," sdělil svým podřízeným, "že když jsem si vás s velkým vypětím vycvičil, tak vás nenechám zase zpustnout! Proto budu vašim velitelem i nadále. Odsuneme se do Janovic nad Úhlavou a překonáme zde všechny pracovní rekordy. Voják u našich jednotek musí bejt totiž chrabrej a statečnej, ale i pracovitej! Co říkáte, Vata, jste pracovitej?"

"Jsem, soudruhu, poručíku!"

"A vy, Voňavka?"

"Já jsem přímo stachanovec. Pod vašim velením o mně budou psát noviny a především Obrana lidu!"

"O to se postará Jasánek?" řekl poručík, "protože místo pitomejch básniček bude psát články o čem? O našich pracovních úspěších! Tímto jmenuji vojína Jasánka vojenským dopisovatelem."

"Sloužím lidu!" zvolal Jasánek nadšeně.

"Co tady hulákáte, člověče?" obořil se na něj Hamáček. "Copak jsem vás pochválil? Nebo si myslíte, že můžete sloužit lidu, kdy se vám zachce? Jestli si neosvojíte vojenský vystupování, tak špatně skončíte! Kdy může voják sloužit lidu, Kefalín?"

"Jenom občas."

"Co to znamená, občas?"

"Sem tam."

"To je nepřesný, Kefalín! Upřesní to vojín Ciml!"

"Voják slouží lidu, když k tomu dostane befel."

"Kulový hovno, soudruhu vojíne!" zařval Hamáček. "Mně se zdá, že si tady všichni ze mě děláte šoufky! Takže vám to vysvětluju naposledy:

Voják smí zařvat "sloužím lidu" pouze tehdy, když je od velitele pochválen."

"A co když je od něj pokárán?" zeptal se Kefalín.

"Tak drží hubu," řekl Hamáček. "Protože může bejt rád, že nejde do lochu! Já například se nějakým káráním zdržovat nebudu, ale rovnou vás zavřu! Vy, Kefalín, budete zavřenej v jednom kuse a to především proč? Protože už od pohledu nejste hodnotná pracovní síla! Já potřebuju vojáky, který budou vysoko překračovat normu. Lenoši shnijou v díře, protože si nic jinýho nezasloužej!"

Poručík Hamáček ještě jednou přehlédl své mužstvo, aby zjistil, jestli jeho hrozby dostatečně zapůsobily, a potom smířlivě dodal:

"Soudruzi, já mám zlatý srdce. Pilnej a uvědomělej voják mě utáhne na vařený nudli. Se mnou se dá mluvit. Pokud si nebudete válet šunky, vyhnete se nepřátelský propagandě a na pracovišti budete potit krev, slibuju vám spokojenej život v soudružským kolektivu! Jinak si mě nepřejte!"

Intermezzo 5.

"Vela vojakov som zjebal," řekl Terazky, "a vela stromov popíli. Som starý cap, ktorého nič nepřekvapí. Aj piva a vínka som vela vypil. Tuna v Čiechách aj na Slovensku. A pritom v Mukačeve ani nikto něvie, že som bol majorom!" "Tak to tam napište," poradil mu Kefalín, "třeba to tam bude někoho zajímat."

"Keho by to zaujímal?" zvedl püllitr Terazky. "Všetko je přeč."

"Pryč a pryč je všecko," zanotoval Kefalín, "pryč je má naděje, já pláču jako děcko, co mně to prospěje?"

"Vela pekná piesnička," pochválil ho bývalý major zasněně, "ale bola by ešče lepšia, keby sa pri něj dalo pochodovať. Vojak musí pochodovať a salutovať!"

"Salutovať by se při ní dalo," usoudil Kefalín. Zasalutoval a zpíval: "Přestalo slunko svítit, přestala láska má. Bůh musí tě zatratit, žes byla nevěrná!"

"Kefalín," naklonil se k němu Terazky. "Boh na nebesiach nic něspraví. Něvernica něpotresce. Keby mi bola žena

nevěrná, zakroutil bysom jej krkom!"

"To by byl trestný čin," varoval ho vojín v záloze.

"Bol," pripustil Terazky, "azda nedaľo by sa nič robiť. Som starý dobrý kohút. Žena mi triraz utiekla, ale nevěrná mi nebola. Vždy sa vrátila a vravila: Bez teba, Andrej, svet pre mňa nemá cenu! Ako hovorím, utiekla mi triraz. Keď som bol poručikom, potom majorom a potretěj drevorubačom. Kedy utieče po čtvrtěj, neviem. Terazky už bysom je krkom někrútil, ani keby utiekla za chlapom. Je to baba a ja som starý dobrý kohút."

"Třeba je to u vás profesionální deformace," hádal Kefalín a začal si prozpěvovat. "Copak je to za vojáka, když mu láska nekvete? Copak je to za vojáka bez hezkého děvčete?"

"Já som bol dobrý kohút," polemizoval Terazky, "aj v civile. Pasol som ovce a chodil som bačovi za ženou. Bolo mi pätnať a jemu šedesiat. Aj tak ma dvaraz uderil do chrbata palicou. Utielol som zo salaše rubat drevo."

"A zřejmě jste chodil za ženou hajnému," soudil Kefalín, "který vás postřelil z brokovnice."

"Hej," přikývl Terazky, "a tiež ma chcel podrezať. Bol vela žiarlivý, a preto som začal spať radšej s jeho dcerou. Mala zelené oči a zabila ju padajúca jedla."

"Takže jste se zase vrátil k paní hajné," mnil Kefalín, "a znovu jste riskoval vážné zranění."

"Nie, Kefalín," zavrtil hlavou terazky, "tak to nebolo, lebo hajník sa pomatol na rozum. Myslel, že som jeho dcéra v druhom stave, a chcel ma vydať za českého žandára."

"To byste neudělal žádné velké štěstí," konstatoval Kefalín, "a já být hajným, tak bych vám vybral jinačí partii!"

"Čo bolo, to bolo," napil se bývalý vládce Zelené Hory. "Terazky sa už nedá nič robiť. A čo vy, Kefalín? Stě, hádam, ženatý."

"Ovšem. Žena mi dosud neutekla. Ani jednou!"

"A bijetě ju?"

"Ani květinou!"

Terazky se zamyslel, ale potom jen mávl rukou.

"Lúbil som ženy," řekl po chvíli, "a Sovietský zvez. Terazky už nelúbim nikeho. Len drevo rubem a chlascem!"

"To je taky slušná životní náplň," děl Kefalín, "tady žádné dřevo není, tak se ještě napijte! Takové pivo není v celé Praze!"

"Nětárajtě. Boli stě U tygra?"

"Vy chodíte k Tygrovi?" žasl Kefalín.

"Nikedy som tam nebola. Ale poručíka Hamáčka odtial odviezli do izby pre opilcov!"

"Zřejmě zapíjel svou životní smůlu," hádal Kefalín. "Byl to vlastně strašně nešťastný člověk."

"Byl to dobytok," řekl ponuře Terazky. "Ako aj iní dôstojníci. Němal som dobré kádre! Aj vojaci něstali za nič!"

"Máte pravdu, nestáli," přikyvoval ochotně Kefalín. "Vlastně se proti vám všechno spiklo. Mizerní důstojníci, špatní vojáci i neschopní nadřízení - co vy jediný jste mohl dělat?"

Terazky smutně hleděl do prázdného půllitru.

"Tiež som nebol dobrý kader, Kefalín," vzdychl posléze, "a někedy som bol aj dobytok. Ale verte mi, že do teraz som dobrý kohút!"

Půllitr šestý:

Cherchez la femme

1.

"A terazky tuna budě klud, poriadok a disciplína," rozhodl major Haluška, když poslední rota odjela na vzdálené pracoviště. Na Zelené Hoře zůstal jen strážní oddíl očekávající nového velitele, skladníci, ševci, krejčíci a jiní nezbytní poskokové, z nichž největší uznání si vydobyl kouzelník Pavel. Oslňoval důstojníky v jídelně četnými kouzly a karetními triky, což mu vynášelo značná privilegia. Problémy měl pouze s Terazkym, neboť ten stále vyžadoval, aby mu čaroděj vytahoval z nosu doutníky a vykouřil nejméně dva denně.

"Ten chlap mě zruinuje," stěžoval si číšník důstojnické jídelny kuchařům. "Jestli ho na základě horoskopu nepřesvědčím, že má přestat kouřit, tak se snad dobrovolně přihlásím na pracoviště!"

Nemyslel to samozřejmě vážně. Díky zručným prstům vyhrával se skladníky v kartách slušné částky. Hazardní hry se odehrávaly v zámecké kapli a výhry pochopitelně nebyly vypláceny v hotových penězích. Kouzelník dostal obvykle několik erárních trenýrek, košil a někdy i pár půllitrů nebo opasek. To vše bylo možno prodat civilním osobám a ze strženého obnosu zbylo i něco na doutníky pro majora Terazkyho, který skálopevně věřil, že mu Pavel kuřivo opravdu vytahuje z nosu.

Spokojen mohl být i malíř Vločka. Spolu s grafikem Melšusem trávil vojenský život na zámecké věži a v relativním bezpečí. Navštěvoval je pouze poručík Drobeček, který přinášel cenné podněty a umělecké objednávky od kapitána Domkáře. Zatímco Melšus byl ochoten malovat rukama nohama, jen aby se udržel na dobrém místě, Vločka se choval jako skutečný mistr. "Nejsme ševci," říkal Drobečkovi, "ale umělci! Máme na to diplomy. Každý dílo, které vydáme z ruky, má svou hodnotu. Někdy jde přímo o umělecké skvosty!"

"Ale soudruh kapitán je netrpělivý," naléhal Drobeček. "Tvrdí, že pracujete příliš pomalu a zdržujete politickovychovnou práci u praporu! Je třeba, soudruzi, zvýšit pracovní úsilí!"

"Nemůžeme jít pod svou úroveň," trval na svém Vločka, "a konflikty mezi umělci a zadavateli výtvarných děl existovaly odjakživa. Michelangelo se hádal se samotným papežem! Malíři se přeli s feudály i městskými radami. Kapitán Ořech musí pochopit, že námi volené umělecké prostředky emotivně zapůsobí víc, než kdybychom hesla jen tak halabala napatlali na papír. Na to nepotřebujete akademického malíře a absolventa grafické školy!"

Bázlivý Melšus těmito Vločkovými výlevy dost trpěl.

"Človče," domlouval mu, "jestli si budeš takhle vyskakovat, tak nás co nevidět pošlou do Arnoštova k poručíku Čaligovi! Až ti vrazej do ruky sekeru nebo pilu, tak budeš hořce litovat toho, že sis nevážil dobrýho fleku! Takovou ulejšárnu už do konce vojny neseženeme. Nalemtám tu pár pitomejch hesel a máme ode všeho pokoj! Nikdo nás neobtěžuje a lampasáky vidíme akorát z ptačí perspektivy! Tak proč, proboha, děláš ještě ramena? To, co předvádíme my, zvládne každej, kdo měl dvojku z kreslení!"

"Panstvo si nás musí vážít," vysvětloval Vločka, "a nezametat s námi, jak si zamane! Když jim rychle ve všem vyhovíme, budou stupňovat nároky. Za chvíli nás poženou na nástupy a někdo si vzpomene, že bychom ráno mohli škrabat brambory. Přidělí nám rajóny a najmenují nás do služeb! Kdepak, kamaráde! Se slušností na vojně ještě nikdo nevyhrál!"

Melšus se tedy podvolil a neudělal chybu. Poručík Drobeček přicházel do věže s uctivým výrazem v tváři a nezlobil. Zato umělec jednoho dne překvapil svým ryze soukromým přáním.

"Soudruzi," pýřil se, "rád bych si od vás koupil obrázek. Ale ne nějakou krajinku, dal bych přednost uměleckému aktu."

"No jo," řekl Vločka, "ale teď v éře socialistickýho realismu se to moc nenosí. Spíš by se hodilo, abysme vám tu stříhli kulaka Vatu se samopalem, jak hledí odhodlaně do dálí, kde tuší proradného nepřítele."

"Raději bych měl ten akt," nedal se přesvědčit Drobeček, "a nevznášel bych žádné ideové požadavky. Samozřejmě o tom nehodlám nikoho informovat."

"Ono jde taky o to," děl Vločka, "trefit se do vašeho vkusu. Vdolky jsou všechny na jedno brdo, ale holka je každá jiná. Někomu se líbí brunety, jinému blondýnky. Máte raději štíhlé, nebo boubelky?"

"To bych nechal na vás," důvěřoval mu poručík. "Hlavně aby ta soudružka byla nahá!"

"Proč ne," pokrčil rameny Vločka, "a máme ji vyvést zpředu nebo zezadu? Taky by to šlo pochopitelně ze strany.

Mohla by kupříkladu vystupovat z vany. Nahá žena může sedět v trávě, ležet v posteli, nebo česat angrešt. Může si mýt hlavu, hledět do zrcadla, hladit psíka, tančit, nedočkavě hledět ku dveřím, kterými má kdosi vstoupit..."

"Ano!" vykřikl Drobeček překotně. "Měla by hledět ku dveřím!"

Okamžitě ho napadlo, že nahá žena, nedočkavě zírající na dveře, by mohla očekávat jeho! Chodbou k jejímu bytu by se blížil vášnivý milenec - poručík Drobeček! A ona by si již nyní představovala, jaké bezmezné rozkoše jí tento znalec lásky připraví! Těšila se, jak bude říčet spalovaná plameny vášně!

Ano, tak to musí Vločka namalovat! Poručík bude vzrušeně hledět na obraz nahé ženy a jeho představy ho rázem uvedou do správné nálady!

"Přál byste si křehkou andělskou bytost," zajímal se Vločka, "nebo raději neřestnou ženu - démona?"

"Mohu-li si vybrat," zašeptal Drobeček, "tedy démona. A ještě bych měl malý dotaz, soudruzi. Na kolik by mě takový středně velký obraz nahé ženy - démona přišel?"

"No," řekl malíř, "vykořisťovat vás nebudeme. Spokojíme se s tím, že nám seženete dvakrát do měsíce dovolenku!"

2.

Kapitán Domkář chystal svatbu.

"Ten Metelil je velice slušný chlapec," liboval si, "a v civilu se dobře uchytil. Na studie se sice nedostal, ale pracuje ve skladu hotelu Úderník. Je to slušně placené místo a naše Vendulka se bude mít v Praze dobře!"

"No nevím, nevím," pochyboval politruk Ořech, "v takovém hotelu, i když se jmenuje Úderník, přijde člověk snadno k chlastu. Příležitost dělá zloděje a Metelil se nám tady párkrát zlinýroval, jak zákon káže! Ale ono nejde jenom o opilství?

Ten mladík byl přece jenom pětépákem a určitě načichl reakční ideologií! Když se ožere, tak to z něj vyskáče na povrch třeba někde na frekventovaném místě. Postaví se klidně na Václavák a začne vykřikovat, že komunisti jsou šmejdi!

Tohle nám udělal Krbata. Ne sice na Václaváku, ale ve Strašnicích. U nás se tvářil, jako když neumí do pěti počítat, plán plnil na sto šedesát procent, sám jsem mu podepisoval čestnej diplom - a najednou tohle! Jen aby ses v tom Metelilovi nepře počítal!"

"Už byl u nás dvakrát," svěřoval se Domkář, "a choval se přímo vybraně. Při jídle nemlaskal a působil jako sečtělý člověk. Jenom si říkám, aby mně nepoškodil ten jeho kádrový profil. Moucha už se zajímal o majora Metelila a jeho politický názory!"

"No," řekl Ořech, "to nejhorší už má asi za sebou. Když ho nezavřeli do teďka, tak si může začít vejskat. Stačí, když bude chodit na brigády a zapojí se v Národní frontě!"

Domkář se zamračil a na čele mu vyskočily vrásky, neklamně svědčící o důvodných obavách, že se major Metelil do Národní fronty nezapojí.

Tyto obavy se bohužel vyplnily.

V neděli čekali Domkářovi Vendulčina snoubence a paní Domkářová při té příležitosti upekla husu. Vendulka se snaživě připojila piškotovým dortem a kapitán obstaral basu plzní. Avšak snoubenec se nedostavil.

"Ježíšmarjá!" děsila se matka, "ten lump snad Venduli nechá! To bude ostuda okresního formátu! Domkáři, jestli opravdu dojde k nejhoršímu, tak se necháš přeložit do Ostravy! Tam se taková ostuda ztratí, ale tady bych se styděla vyjít na ulici!"

Kapitán mumlal, že major Metelil byl jedním z nejčestnějších a nejspolehlivějších protektorátních důstojníků, ale navzdory tomuto přesvědčení se nedovedl zbavit nervozity, hraničící s depresí. Zato Vendulka sebevědomě prohlásila, že zná spoustu kořenů, kteří by si jí rádi vzali i s parchantem.

Jak se brzy ukázalo, bylo o tomto řešení třeba uvažovat.

Snoubenec Metelil do Nepomuku přijet nemohl. Nekřičel sice na Václaváku, že komunisti jsou šmejdi, jak se obával Ořech, ale zapletl se do rozsáhlého rozkrádání alkoholu v hotelu Úderník, které zorganizoval jeho otec.

Když se to kapitán Domkář dozvěděl, sedl si k base piva a smutně pil láhev za lahví, zpívaje při tom vojenské písně z italské fronty. Po dvanáctém půllitru dokonce litoval, že tam tenkrát nepadl po boku majora Metelila a neukončil svůj

život jako mladistvý hrdina.

Chodil pak po zelenohorském zámku jako mátoha a při důstojnickém cvičení soustavně padal z hrazdy.

"Nic si z toho nedělej," konejšil ho Ořech. "Socialismus svobodný matky nezatrácuje! Za buržoazní republiky by to tvá holka měla horší! Lidé by ji opovrhovali, nadávali do kurev, a kdyby spáchala sebevraždu, ta by ji zakopali na neposvěceném místě za hřbitovní zdi! A podívej se dneska: jestli ze žalu něco udělá, tak jí vystrojíš slavnostní funus, jako by to ani kurva nebyla!"

3.

Jedna z největších ran, jaká kdy postihla zelenou Horu, byl příjezd nadporučíka Mazurka. Když Terazky spatřil tohoto důstojníka od elitních jednotek, měl pocit, že se mu zdá zlý sen. Před ním stál malý světlavý mužík s idiotským výrazem ve tváři a s vypoulenými vodnatými očima. Navíc zřejmě neuměl mluvit. Vstoupil do velitelské kanceláře a spatřiv dvoumetrového Terazkyho, hrůzou oněměl.

"Čo je?" zaburácel major. "Mám vam podat hlasenie?"

Mazurek zavrtěl hlavou a marně se pokoušel ze sebe něco vymáčkout. Jenom ještě více valil své atypické oči.

"Súduh nadporučík," usmíval se zlověstně Terazky, "možetě mi hlášenje napísať tu na ten papier! Ja viem aj čítať."

Ale Mazurek se k tomu neměl. "Ja ja ja..." zašeptal, "to to to..."

"Niestě príbuzný vojína Čilpnana?" otázal se Terazky, "on tiež tak pekně hovorí!"

Mazurek samozřejmě nic nechápal. Teprve když na něho major zařval: "Móžetě odísť!" ,trochu se vzpamatoval a stále ještě v šoku opustil kancelář.

Terazky nebyl alkoholikem a pil celkem přiměřeně. Tentokrát však prudce zatoužil po rumu a několikrát si lokl přímo z láhve. Představa, že se právě seznámil s novým velitelem strážního oddílu, ho zcela vyvedla z míry. Postavil se k oknu a dlouho zíral do korun stromů. Vyrusil ho až kapitán Ořech, ale ani on nebyl v nejlepší formě.

"Soudruhu majore," řekl vyděšeně, "co budeme dělat? On je úplně blbej!"

"Všimol som si," zahučel Terazky, "prečo ho k nam preložili?"

"To je celkem jasný," tvrdil politruk, "ale divný je, že má báječný posudky. Pochází z Těšína a jeho tatínek tam zakládal partaj. Asi mu taky pomoh do armády a dostal ho do ATK. Odtamtud samá chvála! Nic neukrad', žádnéj průšvih, žádný tresty. Jenom prej není dost agilní a je pod silným vlivem své ženy."

"Aká je to žena?"

"Dcera důstojníka, jinak servírka."

"Čudné," řekl Terazky. "Čo budem s takým chlapom robiť? Hamáček bol zlý dostoijník, ale reval ako byk!"

"Tenhle akorát mektá," konstatoval smutně Ořech, "a ještě po šlonzácku. Musíme doufat, že z něj spadne tréma a bude schopen plnit velitelské úkoly."

Major tomu příliš nevěřil.

"Čo keby strážný oddiel prevzal Cmunt," napadlo ho, "a Mazurek by dohliedol na skladníkov a krajčírov? Čo na to povietě, Orech?"

"Proboha, to ne!" vykřikl politruk zděšeně. "Tenhle trouba určitě neumí počítat a nikdo by si z něho nic nedělal! Ve vojenských skladech se kradlo vždycky, ale Cmunt se přece jen nedá opít rohlíkem. Nevím, jak to dělá, ale inventura mu vždycky klapne. Kdyby to dělal Mazurek, tak bysme byli namydlení!"

Tento argument Terazky uznal.

"Čo tedy budeme robiť?" mumlal dosti znechuceně.

"Asi nebude jiné řešení," řekl Ořech, "než ho jen tak pozorovat, jestli se chytí. Velitelem strážního oddílu ponecháme i nadále četaře Szaba a Mazurek bude akorát chodit do práce."

4.

Nadporučík Mazurek se sice nechtyl, ale problémy kolem něho se prohloubily, když do Nepomuku přicestovala jeho atraktivní žena. Na rozdíl od chotě byla energická a sebevědomá. Kdyby o sobě prohlásila, že do nynějška ohýbala v cirkuse železně tyče, každý by jí to uvěřil. Okamžitě upoutala ráznou chůzí, pronikavým pohledem a vřiskavým hlasem. Zjevem poněkud připomínala Siciliánku a temperamentem k ní neměla daleko.

To samo o sobě by nemuselo vadit. Jenomže se brzy ukázalo, co znamenala záhadná věta v Mazurkově posudku o tom, že je pod silným tlakem své ženy. Všichni důstojníci na Zelené Hoře byli zdrceni, když vyšlo najevo, že paní Mazurková svého muže nemilosrdně mydlí.

"Boha jeho!" hroutil se Terazky. "Orech, robte něčo! Treba to Mazurkovi postaviť politicky!"

Kapitán Ořech se o to skutečně pokusil. Pozval nadporučíka do své kanceláře a trpělivě mu vysvětloval, že na armádu hledí naše veřejnost podle toho, jak se chovají důstojníci. Je otřesné, nejsou-li dostatečně mužní a zavdávají-li důvody k posměchu!

"Soudruhu nadporučíku," naléhal, "je třeba, abyste se choval jako chlap! Vždyť i v té krásný národní písni se zpívá: Žena muže bít nemůže, protože ho nepřemůže! Proč si z toho nevezmete příklad? Jste socialistickej důstojník, a ne kus hadru! Slibte mi, že doma sjednáte nápravu!"

Ale Pavol Mazurek to neslibil: "Moje žena je prisna," připustil, "ale spravdiva."

Politruk při pohledu na něj pochopil, že tady nepochodí. Ale dostal nápad, o němž se domníval, že není k zahoeení.

Vypravil se do Nepomuku přímo za paní Mazurkovou.

Dáma seděla v pohodlném křesle a kouřila. Měla nadbytek času. O domácnost a pořádek se staral výhradně nadporučík. Ona jen komandovala a trestala ho.

"Soudružko Mazurková," řekl s jistými rozpaky Ořech, "jde mi o takovou delikátní věc. Nemám ve zvyku zasahovat do soukromého života důstojníků a narušovat jejich rodinný život. Koneckonců, všude je něčo. Někdě pije a jinéj mastí karty. Měli jsme tu dokonce důstojníka, kterej pytláčil! Jenomže s vaším mužem je to trochu jiný. Říká se, že je od vás

bit!"

"To se neříká, to je fakt," uchichtla se paní Mazurková, "a náramně mu to svědčí! Vychovám si z něho manžela podle svého gusta! Nestrpím, aby se choval jako ti nabubřelí lampasáci okolo! Pavol musí poslouchat jako hodiny!"

"Poslouchat může," připustil politruk, "ale nemělo by to probíhat tak hlučně. Vy křičíte, on ječí! Celé okolí to se zájmem sleduje a důstojník lidové armády je terčem posměchu!"

"Jako důstojnická dcera vím, co je to kázeň," pravila dáma, "a budu ji i nadále na manželovi tvrdě vyžadovat. Nestrpím lenost, lajdáctví, ani odmouvání! Říkáte, že Pavol ječí. Tomu se nesmíte divit, taky byste ječel, kdyby vás někdo řezal tímto karabáčem!"

Sejmula ze skříně úctyhodného koženého hada a s rozmarným úsměvem jím švihla do vzduchu.

"Tomu tedy říkám bejkovec," vydechl politruk a zřetelně se zachvěl. "A tím opravdu dostává?"

"Pochopitelně," přikývla paní Mazurková. "Dopustí-li se přestupku, stanovím způsob trestu. Jde většinou o počet ran. Kupříkladu může dostat deset prostých, nebo deset ostrých. Spíše to druhé."

"To je jako vězení. Vazba prostá, nebo ostrá. Ale v tomhle se nevyznám."

"Rozhodnu-li se udělit mu ostré," informovala ho ochotně, "musí před výpraskem svléknout kalhoty. Je to pedagogičtější a také zábavnější, takže první variantu již vlastně nepoužívám."

Kapitán Ořech se vzdal dalšího přesvědčování. Pochopil, že by bylo zbytečné.

5.

Bylo jasné, že s Mazurkem by se mělo něco udělat. Celý Nepomuk už pomalu nemluvil o ničem jiném a důstojníci se nemohli zbavit nepříjemného pocitu, že jejich autorita povážlivě klesá.

"Mazurek pojď na pracoviště," rozhodl Terazky. "Do Hornej Planej, lebo do Volar! Na Zelenej Hore němóže zostať!"

"Doporučoval bych menší doklad," ozval se Honec starostlivě, "než se situace na pracovištích začne stabilizovat."

Prozatím tam jsou značné výkyvy, a jedině pevná ruka zkušeného důstojníka zaručí plnění plánu! Když budeme Mazurka jmenovat velitelem roty, tak se ho sice zbavíme, ale on nezvládne situaci na pracovišti."

"Nojo," mumlal Domkář, "ale tady to už není k vydržení! Já jsem se včera doma nepřezul a manželka mi řekla, že bych měl dostat bejkovcem jako Mazurek!"

"Přiznejme si, že jsme v nepříjemné situaci," mračil se Ořech, "a jak to tak vypadá, nebude to lepší. Máme nedostatek kvalitních důstojníků, a to, co k nám chodí od bojových útvarů, je učiněná hrůza! Teď nám zamotal hlavu Mazurek a kdo ví, jestli po něm nepříjde ještě někdo horší."

"To snad není možné!" děsil se Domkář. "Aspoň já si to nedovedu představit!"

"Súdruhovia," řekl Terazky, "a čo poviete na to, keď privolám na Zelenú Horu Trčku a Mazurka pošlem do Děčína?"

Všichni se navzdory vážné situaci srdečně rozesmáli. Představa, že by Pavol Mazurek velel poddůstojnické škole, rozveselila nakonec i samotného Terazkyho.

"No čo," ušklíbl se. "Tuna by bol poriadok a čo je v Děčíně, by nás nězaujímallo."

"Jenomže by ti asi začalo zajímat soudruhy na divizi," namítl Ořech, "a měli bysme na krku další průšvih! Z týchle situace se hned tak nedostaneme!"

Svorně prokleli manžele Mazurkovy a Terazky nalil do skleniček slivovici, nad kterou se mělo najít nějaké přijatelné řešení.

6.

Přísná paní Mazurková měla však mezi nepomuckými důstojníky i svého velkého obdivovatele. Snil o ní každého večera a vybavoval si její poněkud drsné půvaby. Roztouženě při tom vzdychal a přál si být na místě nadporučíka Mazurka. Tímto tajným ctitelem a potencionálním otrokem byl paníc poručík Drobeček.

Jeho erotické představy, dosud matné a nevyjasněné, nabývaly konkrétních forem. Paní Mazurková rázem vytlačila z Drobečkovy mysli všechny dívky, které se dosud tlačily do jeho podvědomí. Mladá uzenářka Anežka, ani pracovnice na Státním statku, které oplzlí vojíní přezdívali Anča s vejfukama, neměly už u zamilovaného poručíka šanci. Pro něj existovala jen jedna žena v celé sluneční soustavě. Paní Mazurková - modla všech model!"

Poručík Drobeček se vlekl po rozvrzaných schodech do věže a byl zvědav na nový obraz malíře Vločky. Jak jej asi umělec pojal? Bude nahá žena na plátně alespoň trochu podobná paní Mazurkové? Bude z ní číset přísnost a nezdolná energie?

Poručík Drobeček trpěl touhou po krásné ženě, která by s ním neměla slitování a ujařmila ho svou krutostí. Jak rád by beze slůvka odmluvy plnil všechny její rozkazy! S jakou oddaností by se podvoloval jejím rozmarům. A byl by v sedmém nebi, kdyby pronesla svůj ortel: "Dnes dostaneš pětadvacet ostrých!"

Drobeček se zatetelil blahem i hrůzou zároveň a pokračoval v namáhavé cestě k ateliéru. Vstoupil tam téměř vyčerpán, ale dychtiv spatřit umělecké dílo.

"Tak je to hotovo, soudruhu poručíku!" zahlaholil malíř, "dalo to fušku, ale už na tom neopravím ani čárku. Pokud ovšem vy na tom nebudete trvat. Co tomu říkáte?"

Odhalil roušku z obrazu a Drobeček málem omdlel nevýslovným štěstím. Neboť nahá žena, hledící roztouženě na dveře, byla velice podobná paní Mazurkové. Drobečkovi připadalo, že v jejích rysech probleskuje utajovaná krutost a erotické sebevědomí. Je to typická velitelka, krotitelka a otrokářka!

Poručík Drobeček těžce dýchal a Melšus mu nabídl doušek limonády. Nepochodil. Poručík hleděl jako fascinován na ženu - démona, ne bezohlednou ujařmitelku a vášnivou trýznitelku.

"Výborně, Vločka," téměř zalkal. "Znamenitě! Opravdu se vám to podařilo! Mimořádně!"

"Taky si myslím," souhlasil neskromně malíř, "a jsem rád, že jste spokojen! Pokud byste ale měl nějakou drobnou připomínku..."

"Ne," řekl Drobeček. "Vlastně ano."

"Má to nějakou vadu?" zeptal se Vločka.

"Vadu rozhodně ne," šeptal Drobeček. "Je to téměř dokonalé. Až na jednu maličkost. Možná že se mnou nebudete souhlasit..."

"Ale budu," ujistil ho Vločka. "Je to přece váš obraz a vy se na něj budete dívat. Je důležité, aby se vám líbil!"

"Mně se líbí," soukal ze sebe poručík, "ale přece jen..."

"Jen se neostýchejte, soudruhu poručíku! Náš zákazník - náš pán! Udělám vše pro to, abyste ten obraz milovali!"

"Víte, Vločka," vyrazil ze sebe Drobeček, "mně by se velice líbilo, kdyby ta nahá soudružka, očekávající svého milence, mohla v ruce třímát karabáč!"

7.

Problémy a průšvihy u praporu prozatím nevybočovaly z normálu. Na pracovištích se důstojníci snažili utužit kázeň a zvednout pracovní výkony, ale někteří vojáci to odmítali pochopit, natožpak akceptovat. Každou chvíli se někdo samovolně vzdálil od jednotky a byl teprve po několikadenním pátrání objeven u slečny, nebo rozvedené paničky. Manželky bývaly rozumnější a po prožité chvíli rozkoše odeslaly manželka zpět k vojenskému útvaru. Tohle Terazkyho nevzrušovalo, na to byl zvyklý. Dbal jen na to, aby mimořádná událost byla hodnocena jako pouhý kázeňský přestupek. Dezertér si napracoval promilované směny, odseděl si pár dní v base a dál už se o tom nemluvalo. Jenomže tentokrát bylo nutno se zabývat případem četaře Kašťáka, velitele odloučené čety u Renštejna. S Kašťákem byly problémy poměrně často, ale nyní šlo o napadení civilní osoby. Takovou věc nelze přehlédnout a mávnout nad ní rukou, zejména když obětí byla žena.

Četař Kašťák by do Nepomuku převelen z Milovic za velice pozoruhodných okolností. Došlo totiž k nepochopitelnému omylu. Kašťák byl mimořádně malé postavy a vlastně neměl právo splnit nejčestnější občanskou povinnost. Ani zdaleka nedosahoval spodní hranice vojenské míry, závazné pro odvodní komisi. Přesto odveden byl a v jeho spisech uvedl vojenský lékař nesprávné údaje. Přidal Kašťákově sedm centimetrů a umožnil mu zahájit vojenskou kariéru. O tom, proč se tak stalo, existovaly už jen dohady. Buď se odpovědný činitel přehlédl, nebo na něho Kašťák, nezřízeně prahnoucí po uniformě, nějakým způsobem zapůsobil. To už bylo teď promlčené.

Kašťák narukoval do Milovic a proslul zde jako zanícený a urputný žrout vojny. Brzy měl tři nudle a důstojníci ho dávali za vzor ostatním: "Nejmenší voják u jednotky - a jak se snaží! Vezměte si z něho příklad!"

Když byla při jakési příležitosti odhalena skutečná Kašťáková výška, byl již nejen četařem, ale také vzorným vojákem a nositelem Fučíkova odznaku. Měl být propuštěn do civilu, což však narazilo na jeho prudký, zuřivý odpor. Bránil se tak vehementně, že posléze došlo k jeho převelení k pracovním jednotkám.

I tady se malý četař uvedl znamenitě. Trpěl napoleónským komplexem a zejména dlouhé vojny pronásledoval, kde mohl. Proto byl posléze jmenován velitelem odloučené čety a odvelen do Renštejna. Kašťák mohl být spokojen, ale nebyl. Radost z velitelských úspěchů mu kalily zcela zřetelné neúspěchy v lásce. Malý četař se usilovně snažil najít spřízněnou duši na tanečních zábavách i ve výčepech hostinců, avšak nesetkával se s pochopením. Téměř každá dívka byla o hlavu větší a žádné z nich neimponovaly tři červené nudle na Kašťákově rameni. Slečny jej odmítaly i když překypoval ochotou zaplatit jim pivo a sušenky. Jeho velkorysost zůstávala bez odezvy.

Trvalo velice, dlouho, než Kašťák zasekl udičku. Na tancovačce v Kašperských horách po značném úsilí nabalil cikánku Jolanu Gajdošovou. Měla už tři děti a kouřila jedno cigáro za druhým. Nicméně byla ochotna strávit noc s malým četařem a to bylo rozhodující.

Velitel odloučené čety odvedl cikánku do tábora, kde měl v dřevěném baráčku vlastní místnost. Vtáhl nevábný sexuální objekt dovnitř a poprvé v životě se spustil. Vyčerpalo ho to natolik, že hned po skončení akce hluboko usnul. Když se probudil, zjistil, že je pryč nejen Jolana, ale i peněženka s téměř s celým zoldem a náramkové hodinky značky Poběda. Cikánka byla naivní, když se domnívala, že to Kašťák nechá jen tak plavat. Malý četař se hned ráno rozběhl na stavbu, kde Jolana čistila rámy oken po lakýrnících. Ke krádeži se neměla a dokonce předstírala, že Kašťáka vidí poprvé v životě. Noc lásky popřela se vši rozhodností. To bylo na četaře příliš. Vrhla se na cikánku s veškerým obnoveným temperamentem a tloukl ji hlava nehlava. Také ona ho kousala a škrábala, ale nakonec podlehla, neboť jí útočník zlomil nohu.

Tohle bylo samozřejmě těžké ututlat. Terazky sice okamžitě odvolal četaře do Nepomuku, ale perspektivy byly neradostné. Rodina Gajdošova trvala na odškodnění a předala tuto záležitost k soudu.

"Opet' mimoridná událost'," hořekoval zámecký pán, "boha jeho, kvůli takej flandre! Ale Kašťák je dobrý voják!"

Mazurek je nadporučík a taký malý čatár mu predvedol, ako je treba zachádzat' s ženami!"

Nicméně řešení renštejnského případu bylo zcela nečekané. Tři bratři Gajdošové dospěli k jednoznačnému názoru, že cikán nemá v Čechách nikdy pravdu, a vzali spravedlnost do svých rukou. Přijeli do Nepomuku a počíhali si na Kašťáka, kterému tentokrát jeho chrabrost nepomohla. Podlehla početní přesile a zůstal ležet v příkopě se zlomenou čelistí a několika bodnými ranami.

Když ho ve vojenské nemocnici dávali lékaři dohromady, velice se podivili, že mužík, kterého právě tahají hrobníkovi z lopaty, je četařem lidové armády. Přeměřili ho a ze zjištění pravého stavu věci vyvodili patřičné důsledky. Rozhodli, že Kašťák se musí s vojnou okamžitě rozřehnat.

"Cmunt jede na divizi, soudruhu majore," radoval se kapitán Ořech, "a vypadá to, že mimořádnou událost spláchne ze světa! Vlastně je to všechno omyl, kterej zavinil někdo jinej! To nám nemůžou přišít na triko! Kašťák přece nikdy nebyl vojákem v pravém smyslu slova. Měl pod míru a neměl bejt vůbec odvedenej. V nejhorším případě ho měli propustit do civilu už v Milovicích! Nás nemůže nikdo z ničeho vinit, natožpak aby nám strhovali prémie!"

Ostatní důstojníci s ním vřele souhlasili. Terazky byl rovněž rád, ale přece jen ztráty udatného vojáka trochu litoval.

"Keby mal o pol metra viacej," řekl, "mohl by byť dôstojníkom a snad i mojím zástupcom! Bol to dobrý vojak!"

Měl naprostou pravdu. Když malý pomordovaný mužík odevzdával na Zelené Hoře vojenské svršky, upřímně plakal.

Prožíval tu tragédii jako exulant loučící se na Růžovém paloučku s milovanou vlastí. Neměl ani naději, že ho soudruzi někdy povolají na vojenské cvičení.

8.

Na ošetřovnu k doktoru Hořcovi se zcela neočekávaně dostavil schvácený nadporučík Moucha. Vypadal velice špatně, vysíleně a jeho sebevědomá spokojenost byla tatam. Připomínal splasklý balón, který padl do stoupy mezi pomyje.

"Doktore, musíš mi pomoci," posadil se těžce na židli a bolestně zavzdychal, "jsem úplně na dně! Potřebuju komplexní prohlídku, ale takovou, kde by mi něco našli! Aby mě nešoupli do dolů nebo do hutí!"

"Co je to za nesmysl?" podivil se kapitán, "proč by takového osvědčeného kádra, jako jsi ty, někdo šoupal do dolů?"

"Už nejsem kádr," téměř se rozplakal Moucha, "a nezasloužím si, aby mi strana důvěřovala! Zklamal jsem na celé čáře. Vlastně já osobně ne, ale moje žena Zuzana!"

"S tou ses přece dávno rozešel!"

"Rozešel, ale nerozvedl. Soudruzi nám to nedoporučili. Vlastně nám to zakázali. Oba jsme byli komunisté a neslušelo se rozvrátit příkladné socialistické manželství. Ona ovšem měla milence, ženatého soudruha, pracovníka sekretariátu ÚV KSČ. Aní on nesměl z politických důvodů rozvrátit rodinu a tak došlo k vzájemné dohodě. Zuzana zůstala v našem bytě a soudruh Kudrnáč se k ní víceméně nastěhoval. Já jsem byl povýšen, přijal místo u kontrarozvědky a usadil se v Nepomuku. Jim to vyhovovalo a já jsem neměl námitek. Nežilo se mi tady špatně a objevily se jisté náznaky, že budu ve vyšší hodnosti převeden k nějaké významnější posádce. To nyní, doktore, nepřichází v úvahu. Nejenže nebudu povýšen, ale co nevidět budu muset odejít z armády. Kvůli té bestii, která se vetřela do strany, aby zradila světový proletariát!"

"A co udělal, že tě to tak vzalo?"

"Včera v noci jsem se dozvěděl," řekl temně nadporučík, "že spolu s Kudrnáčem, který se původně jmenoval Kischschlägel a byl židovského původu, opustila naši lidově demokratickou republiku! Oba zrádci jsou teď v Izraeli a já jsem v prdeli! Jsem vyřízený člověk a soudruzi mě patrně vyloučí ze strany!"

"No a?" ušklíbl se Hořec, "cožpak se nedá žít bez partaje?"

"Pro mne byla strana rodnou matkou," hořekoval Moucha, "na kterou jsem se mohl vždycky spolehnout. Když jsem zakopl, zvedla mě ze země a postarala se o mne! Jak mám žít bez její podpory? Co se mnou bude? Co mám dělat? Až do nynějška bylo všechno jasné: Jako kontrarozvědčík jsem měl střežit zájmy v armádě. Upevňovat zde marx-leninskou politiku! Likvidovat třídního nepřítele. A za to by se o mne strana starala na věčné časy a podporovala mě! Do důchodu bych jednou odešel jako major, nebo podplukovník. Ale teď? Jaká budoucnost mě očekává? Soudruzi mě hodí do jednoho pytle s třídními nepřáteli a nebudou mít se mnou slitování. Zeptají se mě, proč jsem se oženil se sionistickou vyzvědačkou, a já jim nedokážu odpovědět! Celou noc jsem kvůli tomu nespál a dokonce jsem si položil otázku, nemám-li se oběsit. Pak jsem se rozhodl požádat tě o pomoc."

"S největší radostí," řekl Hořec, "chceš, abych ti rozmluvil tu sebevraždu?"

"Ne," zavrtil hlavou Moucha, "ale potřebuju, abys na mně našel nějakou závažnou chorobu. To nemůže být problém, protože se už několik měsíců necítím dobře. Určitě mi něco je! Potřebuju, doktore, marodit, nebo alespoň dosáhnout snížení zdravotní kvalifikace. Nejlepší by byl částečný invalidní důchod. S tím už bych se snad nějak v civilu uchytil. Možná že by mě nechali dělat vrátného v Našem vojsku, nebo alespoň ve Svazarmu!"

"Takže se chceš vrátit do Prahy," pochopil Hořec, "a jak na tom budeš s bytem? Ten ti soudruzi nechají?"

"To sotva," pochyboval Moucha, "ale nějak už si poradím. Jsem skromný člověk a ještě se uskrovním. Hlavně když nebudu muset fyzicky pracovat!"

9.

"Soudruzi," řekl důležitě kapitán Ořech, "máme zde opět průšvih, kterej mě jako politického pracovníka doslova zaskočil. Fakticky nevím, z jakejch pozic ho mám hodnotit. Podívejte se na ty fotky!"

Rozhodil po stole několik fotografií nahých slečen a důstojníci se jich lačně zmocnili.

"Pekné baby!" mlaskal Terazky. "Kto to urobil?"

"Vojín Danda z roty poručíka Turka v Budějovicích," řekl Ořech, "a z odborného hlediska nelze mít námitek, protože to je vyučený fotograf. Jenomže tohle je, soudruzi, příznejme si to, pornografie! Přímá svihárna! Jednou jsme vyhlásili v tomhle táboře socialistickou morálku, tak něco takového nemůžeme podporovat. A nejenže to nemůžeme podporovat, my to musíme trestat! Nekompromisně, nelitostně a hlavně zásadově! Nikdo na nás nesmí beztrestně kydat smrduté měšťácké bahno!"

"Kde ten Danda sehnal také pekne baby?" zajímalo Terazkyho.

"V Českých Budějovicích," zavrčel Ořech. "Jsou to členky tanečního svazáckého souboru! To mě velice zklamalo, protože jsem jižní Čechy považoval za slušnou oblast. Ale soudružky tanečnice jsou mimo dosah naší kompetence, ale jejich morální profil zhodnotí svazácká organizace. My jsme povinni se zabývat akorát vojínem Dandou. Musíme jeho čin náležitě rozebrat a nekompromisně potrestat! Jako velitelé i jako komunisté!"

"Co budeš dělat s těma fotkama?" zeptal se kapitán Honec, "já bych o některý měl zájem."

"Já taky," přidal se Domkář, "tyhle snímky se dneska neseženou! To je úzkoprofilový zboží!"

"Soudruzi, jde o vážnou věc!" děsil se Ořech. "Máme na krku mimořádnou událost! Tohle nepůjde jen tak ututlat!"

"Prečo nie?" zvažněl Terazky.

"Je tu celá řada závažnejch okolností," vysvětloval Ořech, "a nevím, jak si s nima poradíme. To, že je Danda svihák, by se mu dalo odpustit. Ale daleko horší je, že celou dobu pobytu na pracovišti v Budějovicích, přechovával u sebe fotoaparát, což je přísně zakázáno! Co když nefotografoval pouze děvky? Mohl klidně tajně fotografovat kasárna, letiště a strategicky důležité objekty! Jak můžeme vědět, že ten chlívák neprovozoval špionáž?"

"To by zase nefotil ty děvky!" namítl Honec. "Špión by takhle neriskoval!"

"To je možný," přikývl Ořech, "a netvrdím, že Danda je špión! Třeba není. Ale závažnej přestupek už je to, že ukrejšval fotoaparát? Pak je tu ještě jedna věc, soudruzi: Danda nejenže ty děvky fotil, on ty nestydaté fotografie prodával! Vojákům i civilům! Rozvracel pracovní morálku, poškozoval dobrý jméno lidový armády a protizákonně se obohacoval! On vlastně na vojně provozoval živnost! Nepovoleně podnikal a zatajoval daně! Šířil pornografii a choval se jako typickéj buržoazní element! Jestliže ho předáme prokurátorovi, tipuju to na několik roků!"

"Něhovortě!" vykřikl udiveně Terazky, "za také pekné baby?"

"Revoluční spravedlnost je tvrdá," vysvětlil Ořech, "a my před sebou máme předmět doličnej. Vidíte ho na vlastní oči!"

"No a čo?" řekl major. "Čo máme terazky robiť? Podľa mojho názoru môže predmet doličný tiež zmizieť. Keď ho nikto nebude hľadať, nič sa nestane."

"To by ovšem bylo napomáhání zločinu!" varoval politruk. "Co když ten Danda přece jenom je špión?"

"To by mohl rozhodnout Moucha," usklíbl se Domkář, "ale ten má momentálně jiné starosti! Teď mu v Plzni rentgenujou žaludek."

"Já jsem pro návrh soudruha majora," řekl Honec. "Dandy se pro jistotu zbavíme a pošleme ho do Ostravy rubat uhlí. Bude-li v nekalé činnosti pokračovat, ať si ho zavrou tam! Proč si zrovna mi máme komplikovat život?"

"A my si rozebereme ty doličné předměty," těšil se Domkář. "Hodit něco takového do kamen by byla nenapravitelná škoda!"

"Jak myslíte, soudruzi," pokrčil rameny Ořech. "Smeteme tedy mimořádnou událost ze stolu. Ale nikdo nám nesmí vyčítat, že jsem nebyl dost ostražitý a bdělej!"

"Bol stě skvelý, Ořech!" pochválil ho Terazky, ale vzápětí svůj zájem obrátil úplně jiným směrem. "Domkár - nebudťe hamún a dajte mi pár tých pekných bab!"

10.

Socialistická morálka na pracovištích se povážlivě uvolňovala. Zejména ženatí vojáci, zvyklí v civilu na pravidelný sexuální život, unikali ze špatně střežených vojenských objektů a vyhledávali problematické známosti.

"Dostávají málo brómu," konstatoval nespokojeně kapitán Honec, "a pak se chovají jako zvířata! V těch Budějovicích je pěkná sebranka! Vojín Balajka plní plán pouze na devadesát šest procent a přitom klidně obhospodařuje manželku nadporučíka od pěšáků! Musím toho vilného soudruha převelet! Ať se nad sebou zamyslí v Horní Planě!"

Ale problémy navzdory promyšleným akcím stále narůstaly. Temné pudy se nedaly potlačit administrativními zásahy. Průšvihy narůstaly.

V Bechyni se pokoušel o demonstrativní sebevraždu voják Kotalík. Chtěl skočit z mostu kvůli ženě cukráře Máčaly a způsobil sběh všeho lidu. Nakonec si svůj úmysl nechal rozmluvit a z rozhodnutí Terazkyho putoval do Karviné, kde měl podstatě jiné starosti a milované cukrářce nenapsal ani dopis. Ve Vimperku se popral voják Blahota s vojínem Tyrpeklem kvůli jeřábniči Kaválkové a došlo k všeobecné pracovní neschopnosti. Blahota zlomil Tyrpeklovi ruku, Tyrpekl prokousl Blahotovi lýtko a nejvíc to odnesla Kaválková, kterou seřezal surový manžel.

Vojín Klička, odmrzštěný ztepilou vedoucí Army, se v Klatovech ze žalu opil, odcizil nákladní auto a chtěl opustit území republiky. Popletl si však směr a havaroval na náměstí v Milevsku.

"Súduhovia," řekl major Terazky, "situácia je vela vážna a preto si nemôžeme váleť gule tuna v Nepomuku. Je treba jezdiť do terénu a robiť prísne kontroly."

Ostatní důstojníci vážně přikývovali.

"Musíme působit politicky především na velitele rot a odloučených čet," horoval Ořech, "protože vůbec neplní své povinnosti. Poručík Hamáček, kterého jsme pověřili důležitými úkolama, nejenže chlastá, ale taky soustavně provozuje manželskou nevěru. Ženu má v Pardubicích, milenku v Klatovech a ještě si začal s nějakou dorotou ze Strážova. Tyto informace mi podal jeho zástupce pro věci politické poručík Troník. Tento snaživej soudruh by se rád vrátil k bojovojem jednotkám, ale nemá mnoho nadějí. Po Hamáčkově boku se spíš dostane do kriminálu!"

"Je to strašná situace," bědoval Honec, "a stále se horší. Dokonce i bývalý farář Čaliga má milenku. Jezdí za ní úplně ožralý na koni dvanáct kilometrů lesem. Někdy si přitom zpívá náboženský písně a plaší zvěř. Stěžuje si na něj hajný Pilnáček. Ale co máme podniknout, když rota v Arnoštově plní plán těžby na sto devadesát procent?"

"Něbudem robiť nič," rozhodl Terazky, "pretože s Čaligom sa nič robiť nedá. Zpet do cirkvi už ho něvezmú, pretože to je prefikáný lotor. Keby som bol papežom, kopol bysom Čaligu do riti! Ako major němam takú pravomoc."

"On nám dělá seky už i ten Hrubý v Sušici," zažaloval si Domkář. "Prej se dokonce u zábavy popral o holku s desátníkem od pohraniční stráže. Kdyby aspoň vyhrál, ale on dostal přes hubu a chodil tři neděle k zubaři! Takové zprávy opravdu nerad slyším!"

"Ja tiež nie," řekl Terazky. "Starý oficír som, v troch armádách som slúžil, ale nikdy som sa nědal dofackať! Vělitel ma byť chrabry a statočný!"

"Především musí bejt uvědomělej," tvrdil Ořech. "Když se důstojník neumí podívat na věci ze správných třídních pozic, tak se nemůže orientovat a motá se jako nudle v bandě! Jestli našim velitelům nepodáme včas pomocnou ruku, může dojít ke katastrofě!"

"Podáme im ju," přikývl Terazky, "a zjebem tych lemplov, že z toho dostanú horúčku! Veď som hovoril, že budem viacej jazdiť do terénu!"

A tak bylo rozhodnuto.

11.

Důstojnické inspekční cesty z Nepomuku na pracoviště se sice zmnohonásobily ale žádoucí efekt nepřinášely. Bylo to zejména proto, že herec Černík, převlečený z pracoviště na Zelenou Horu, seděl v telefonní ústředně a měl spojení se staršiny všech rot. Dostával od nich za cenné a včasné informace odměnu, především ve formě potravinových balíčků.

Vždycky když přijelo auto z pracoviště se svršky, vybíral si Černík honorář.

A tak ráno, sotva některý z nepomuckých šéfů vyrazil do terénu, vytácel herec patřičné číslo. "České Budějovice?"

Právě k vám odjel na kontrolu kapitán Honec. Bude tam za dvě hodiny, pokud se nestaví v Bechyni!"

Fungovalo to znamenitě až na jediný případ, kdy spícího Černíka zaskočil zlomyslný řidič Vrábel a vytočil číslo táboreské roty. "Tábor - staršina Doubek? Právě k vám vyjel kapitán Honec s dvěma divizními doktory. Budou zkoumat, jestli někdo u jednotky nemá tripla."

Bylo mu samozřejmě uvěřeno. Rota se právě vrátila z pracoviště a měla nastoupit na politické školení. Místo toho naklusala na umývárnu a vojín si povinně drhl genitálie. Kontrola se pochopitelně nedostavila a Černík se o několik dní později velice divil, když ho táboreský staršina hodlal zahrabat v zámecké kapli mezi onuce.

Inspekční cesty nicméně pokračovaly a důstojníci na ně vyrazili celkem rádi. Proměnili si je v příjemné výlety, a oč méně malérů museli řešit na rotách, o to více času si vyšetřili pro soukromé zájmy. Což se ovšem stalo osudným samotnému Terazkymu.

Major Haluška si vybral za cíl inspekční cesty Sušici. Chtěl vyburcovat poručíka Hrubého k většímu úsilí, protože generál Mandel si ani přes dlouhé soužití stále ještě pětépáky nezamiloval. Ale navzdory všem předpokladům došlo k něčemu docela jinému. Nejdůležitějším člověkem s kterým se toho dne Terazky střetl, nebyl poručík Hrubý, ani generál Mandel, ale krásná vznosná dáma Monika Turcová. Terazky ztratil srdce i hlavu a zamiloval se na první pohled.

Neprozetelně, a jak se ukázalo i nebezpečně. Dáma nedopadla o mnoho lépe. Dvoumetrový major jí učaroval tak, že si připadala jako dívenka. Kdyby se Terazky zamiloval do kterékoliv jiné sušické ženy, mohl se z toho vyklubat nanejvýš běžný milostný román. Ale Monika nebyla obyčejná osoba ženského pohlaví. Byla to vdova po hrdinovi a svým způsobem komunistická svěřice. Jejího manžela kapitána Turce zastřelil v lesích zákeřný diverzant. Dokonce se říkalo, že tím ničemným zloduchem nebyl nikdo jiný než sám pověstný Král Šumavy.

Monika Turcová pochopitelně truchlila a nosila ukázněně smutek, ale generál Mandel nabyt přesvědčení, že to není dostačující. Spolu se soudruhy z okresního výboru strany se rozhodl, že tato velká, vzácná žena musí být vzorem naší socialistické mládeže. Cílevědomě ji zatáhl do veřejného života a snažil se z ní vytvořit bytost pro obdiv, uctívání a oslavování. Vdova po kapitánu Turcovi měla být symbolem nového žensství, prodechnutého vlastenectvím a internacionalismem. Bylo třeba pozvednout její společenský význam.

Monika Turcová se s jistými rozpaky podvolila hrát předepsanou roli. Zúčastnila se řady besed, na kterých dojemně pohovořila o svém bývalém manželovi a vyzvedla jeho vzácné charakterové vlastnosti. Poskytla několik rozhovorů vojenským časopisům a stala se předsedkyní svazu žen. Nesměla chybět u žádné významné politické akce a generál Mandel s ní měl ještě smělejší, dalekosáhlejší plány. Doufal, že se soudružka Turcová dostane do parlamentu a dalších ústředních orgánů. Chtěl pro to učinit vše, co bude v jeho silách.

"Tvůj muž byl veliký hrdina?" říkal jí, "a chrabrá syn našeho pracujícího lidu. Ty na něho nesmíš nikdy zapomenout! Jsi povinná nést jeho pochodeň dál a ostatním svítit na cestu. V lidech je ještě spousta zbytků buržoazní morálky, a proto potřebují vzory, které jsou schopny je ovlivnit. Ty pro to máš všechny předpoklady. Když spojiš svůj osud se zájmy naší socialistické společnosti, budeš stejně slavná jako Gusta Fučíková. Možná ještě slavnější, protože jsi mladá a krásná. Tím spíše vynikne tvá cudnost, pramenící z trvalé lásky ke kapitánu Turcovi."

Monice se to chvíli docela líbilo, ale záhy pochopila, co vlastně se od ní žádá. Měla se stát vdovou na věčné časy a do konce života tesknit po kapitánu Turcovi, kterého si před jeho politováníhodným skonem příliš nevážila. Navázat známost s jiným mužem by bylo nevhodné, nevkusné a dokonce odporné. Protože: kdo mohl nahradit hrdinu, jež zahynul při ostražce našich hranic rukou zákeřného vraha?

O tom dovedl dlouze hovořit generál Mandel. Zamordovaný kapitán se nyní stal jeho životní láskou. Vzpomínal na něho třešoucím hlasem, ačkoliv ho zažíva péroval, jak mohl, a znechutil mu vojnu tak, že Turec uvažoval o odchodu do civilu. Snil o tom, jak se vrátí k řemeslu čalounickému a vojna mu bude moci být ukradena. Generálu Mandelovi hodlal napsat neslušný anonymní dopis, protože doufal, že cholerického velitele klepne při jeho čtení pepka. Jenomže Král Šumavy rozhodl jinak. Turcovu fotografii přelepenou smuteční páskou měl Mandel na nočním stolku a staral se o šíření kapitánovy posmrtné popularity.

Monika Turcová v téhle podivné hře jela řadu měsíců a svým způsobem ji to bavilo. Připadalo jí to stejně dobrodružné a zajímavé, jako kdyby se dostala k filmu. Z řadové důstojnické paničky se stala známou, populární osobností, alespoň na Sušicku. Zdravily ji uctivé špičky politického života a čelní představitelé armády.

Vdově po hrdinovi ale pochopitelně také cosi scházelo. Její temperament nemohl být ukojen oslavami, besedami a řečením. Podléhala Mandelovi, ale čím dál tím víc proti takovému životu vnitřně protestovala. Nevěděla ovšem, jak se z té dobře organizované šaškárny má vymanit. Neměla k tomu dost sil ani odvahy. Ale pak se objevil major Terazky, vedle něhož jí připadal hrdina Turec jako směšný trpaslík.

12.

Když se generál Mandel dozvěděl, že si vdova po hrdinovi našla milence, dlouho nebyl schopen takovou zvrácenost pochopit.

"To nemůže být pravda!" běhal po kanceláři jako šílenec, "to by bylo vražení dýky do zad naší socialistické morálky! Cožpak vdova po hrdinovi, pro níž jsme připravili pomník v našich srdcích, se může pelešit jako nějaká děvka? Toho lotra, který ji svedl, musím nechat přejet nákladákem, nebo mu zajistit pobyt v některém lágru s mimořádně přísným režimem! Kdo je ten ničema, který se nám staví do cesty?"

"Bohužel je to rovněž voják," řekl plukovník Toman, zástupce pro věci politické, "a má hodnost majora."

"S tím vyběhnu až na druhý konec republiky!" zařval generál. "Zastaví se, lotr, až za Prešovem! Kdo to je?"

"Major Haluška, velitel nepomuckých pětépáků."

"Ten cirkusák," zalomil rukama Mandel, "který má pod sebou bandu galejníků a špindířů, co chodí po městě v

uniformách wehrmachtu? Jak se toho mohl opovážit, ten negramotný Jánošík, který vypadá jako hlídač v polepšovně? Cožpak takový orangutan je hoden, byť jen letmo, pohlédnout na vdovu po hrdinovi? Kam dala naše soudružka Monika oči, že si něco začala s banditou druhého řádu?"

"Je to politováníhodné," souhlasil plukovník, "ale budeme muset jednat opatrně. Soudružka Turcová je zamilovaná a major Haluška není naším přímým podřízeným."

"Přesto ho rozmáčknu jako štěnici!" sliboval Mandel zlověstně. "Zavřu všechny jeho pétépáky do basy a nahlásím na jejich divizi tolik mimořádných událostí, že pošlou celý nepomucký štáb do civilu!"

"To se ovšem nedá zvládnout za týden," varoval ho politruk, "a než bychom toho dosáhli, může se přihodit cokoliv. Co když soudružka vdova po hrdinovi zatouží po nových vdavkách?"

"Nemalujte čerta na zeď!" okřikl ho generál. "Ostatně, doufám, že ten major je aspoň ženatý!"

"Zjistím to!"

"To už jste měl vědět! A okamžitě musíte zahájit akci! Major musí mít z ostudy kabát! Chci, aby se to dozvěděla jeho žena, a vy budete osobně informovat nepomuckého politruka! Ať se tím zabývá stranická organizace! Já promluví se soudružkou Turcovou a doufám, že jí její poklesk rozmluvím. Snad se to ještě příliš nerozneslo! Co myslíte?"

"Obávám se, že ano."

"V tom případě to označíme jako nepřátelskou propagandu. Už jsme uhádali jiné věci."

"Všechno bude zase dobré," řekl plukovník zamyšleně, "jestliže soudružka Turcová projeví ochotu s námi spolupracovat. Ale obávám se toho nejhoršího. Vdova po hrdinovi se mi jeví jako zcela vyšinutá, poblouzněná a do značné míry závislá na tom podivném individu!"

13.

Jestliže Terazky o sobě prohlašoval, že je dobrý kohút, ani v nejmenším nepřeháněl. Vdova po hrdinovi jím byla okouzlena a nadšena. To, co svedl v posteli hrdina Turec, bylo proti výkonům Terazkyho zcela zanedbatelné. Proto také Monika přijala návštěvu generála Mandela odměřeně, ba nevlídně.

"Soudružko Moniko," začal generál. "Slyšel jsem, že máš nějaké problémy. Rád bych ti pomohl, právě tak jako všichni soudruzi kolem mne..."

"Není třeba!" řekla přikře vdova po hrdinovi. "Jestli něco opravdu nepotřebuju, je to soudružská pomoc."

"Takhle nemluv, soudružko," okřikl ji Mandel, "protože tu potřebujeme všichni! Nikdo se nemůže spoléhat sám na sebe! Nežijeme na pustém ostrově, nýbrž ve složitém světě plném protikladů. Ani v socialistickém táboře, kde již člověk člověku není vlkem, nejsme zbaveni všech nástrah a pokušení. Obávám se, že ses ocitla v situaci, kdy tě něco takového postihlo."

"Rozhodně mě nepostihlo nic nepříjemného," tvrdila Monika, "a nemám zapotřebí vyhledat kvůli tomu soudružský kolektiv."

"Prozatím jsem tu sám," zavrčel generál, "a rád bych tu nepříjemnou záležitost zprovodil ze světa co nejdiskrétněji. Není třeba, aby se na tvůj účet, a tím samozřejmě i na účet okresní stranické organizace, bavila celá Sušice."

"Zdá se vám to tak zábavné?" ušklíbla se.

"Právě, že vůbec ne!" zahřměl. "Je to tragické a skličující! Zábavné to ovšem může být pro naše třídní nepřátele a to bys měla jako komunistka pochopit! Nejsi obyčejná, anonymní osoba, která tady nikoho nezajímá! Nemůžeš si dělat, co chceš, a nebrat ohledy na ty, kteří ti soustavně pomáhali na cestě vzhůru! Jedině díky jim ses mohla stát první ženou na okrese! Svazáci a pionýři k tobě vzhlížejí jako k modle a učitel hudební školy Brouzdal o tobě chce napsat píseň pro smíšený sbor! To je vážná věc, soudružko Turcová, a s veřejným míněním si nemůžeš lehkomyšlně zahrávat! Jsi reprezentantka všeho pokrokového, co v našem státě existuje, a musíš si toho být vědoma! Tvůj muž padl na hranici za nejsvětější ideály lidstva, a zůstane proto navždy v našem srdci. Na jeho hrdinství nikdy nezapomeneme a věčně si je budeme připomínat. Tys byla jeho nejbližší člověk a všichni si tě váží jako vdovy po hrdinovi. Tak tě chtějí vidět a taková musíš zůstat! Čistá, cudná, zapálená pro věc socialismu!"

"A když už mě to nebaví?" zeptala se.

"Musí tě to bavit," řekl "protože takové je tvé poslání! Každý jsme povinen hájit pozici, na kterou nás strana postavila! Ustoupit nebo dezertovat - to by byla zrada! Ty si prostě nemůžeš dovolit chovat se nemorálně, právě tak, jako si to nemůže a nesmí dovolit soudružka Gusta Fučíková! Z té si vezmi příklad, soudružko! Dovedeš si ji představit ve své situaci? Můžeš jen na okamžik připustit, že by zapomněla na národního hrdinu Julia Fučíka a začala se tahat s majorem od pétépáků? To by byla všelidová tragédie a mohlo by to podlomit morálku našich pracujících! Uvědomuješ si, jak hluboko jsi klesla?"

"Do jisté míry ano," připustila Monika, "ale nemohu říct, že bych toho litovala. Ten major od pétépáků stojí za to."

"Neříkej takové nechtutnosti!" napomenul ji, "a uvědom si, cos provedla! Místo plnění stranických povinností ses vyválela v měšťáckém bahně! Chvilkové erotické poblouznění jsi povýšila nad revoluční ideály! Kapitán Turec se musí obracet v hrobě!"

"Kapitán Turec je téměř dva roky nebožtíkem," řekla, "a nemá žádné právo vměšovat se mi do života!"

"Jak to, že nemá?" podivil se generál. "Stal se symbolem statečnosti socialistického důstojníka! Vyprávíme o něm vojákům při politickém školení a nabádáme je, aby vždy byli připraveni vykročit cestou osobních obětí. Totéž žádáme i od tebe! Nechceme, aby ses dala zastřelit, ale měla bys zachovat věrnost kapitánu Turcovi, i když nežije!"

"To už není možné, soudruhu generále," ušklíbla se vdova, "protože zesnulý hrdina má prvotřídní parohy."

"Ale ještě se to nerozkřiklo! Když s tím zatraceným velitelem galejníků přerušíš veškeré styky..."

"To rozhodně nemám v úmyslu!"

"Musíš to udělat! Je to politická nezbytnost a my nebudeme nečinně přihlížet, jak cynicky maříš naše dílo!"

14.

Terazkyho poklesk nezůstal pochopitelně utajen ani v Nepomuku. Paní Halušková nezažila podobnou situaci poprvé a nemohla si dělat iluze, že je to tentokrát naposledy. Trochu brečela, trochu vyčítal, ale nijak to nepřeháněla. Útěky s dětmi k mamince už měla za sebou a převychovávat vitálního dřevorubce nemělo smysl. Koneckonců, Sušice je od Nepomuku dost daleko a milenci se nemohou scházet příliš často. Ani zámecký pán si nemůže naplánovat inspekční cesty obden.

Důstojnické paničky podváděnou ženu vlídně a laskavě utěšovaly, jen paní Mazurková soudila, že by to zhýralému manželovi nemělo tak lehce projít.

"To by mi tak měl udělat Pavol!" řekla krvežíznivě. "Ten by něco zažil!"

Jenomže Terazky nebyl Mazurek. Měl plnou hlavu Moniky Turcové a tak ho domácí bouře příliš nerozčilovala. Věděl, že se manželka uklidní, zvláště, když jí dokáže, že si svou mužnost neschovává jen pro dámu v Sušici.

Horší to bylo na Zelené Hoře. Kapitán Ořech byl plukovníkem podrobně informován a netajil se obavami.

"Soudruhu majore," drbal se za uchem, "tohle je vošklivá věc. Von si každé chlap občas rád smočí rákos v cizím revíru, ale nesmí to bejt plivnutí do tváře světovému proletariátu! Takhle na to totiž koukají ty blbci ze Sušice! Koho jste si tam narazil, že tak vyvádějí? Člověk by si myslel, že jste zprznil vdovu po Leninovi!"

"Je to vela pekna baba," mlaskal Terazky. "Krajšia ako ty svazačky z Českých Budějovic!"

"No jo," řekl Ořech, "ale co s tím budem dělat? Podle nich je to závažnej politickej delikt. Mezinárodní situace je čím dál napjatější, obranyschopnost socialistického tábora je podmíněna vysokou morálkou armády a vy si klidně narazíte vdovu po hrdinovi!"

"Bol to kapitán," děl terazky, "a ja som majorom."

"Jenomže on prej padl v boji!" zvedl ukazovák Ořech.

"Aj ja som mohol padnúť," nebyl dojat Terazky. "Strielali po mně z těžkého gulometu. Ten kapitán se něchal zastrelit obyčejnou pištolou. A naviac bol ušatý. Keď sme boli s Monikou v posteli, ukazovala mi album."

"Ušatej hrdina je taky hrdina!" mínil politruk. "Rozhodující je, že si ho tam soudruzi tak považujú! Jenomže právě v tom je ten průšvih! Ta vdovička by měla bejt politicky uvědomělá a měla by inrvére skuhrat, jak je strašně nešťastná. Všichni by na ní měli vidět, že ztratila někoho, koho nelze nahradit."

"Bol ušatý," opakoval Terazky, "a žiadny kohút. Vypil tri piva a usnul! Po takom milenci má baba držať smutok?"

"To je těžká věc," vzdychal Ořech. "Lidi potřebujou ideály a my jim je musíme dát! Společnost bez ideálů to může rovnou zabalit! Proto taky máme hrdiny a jiný významný soudruhy! Nejlepší je, když už natáhli bačkory, protože pak už nemohou dělat žádný seky. Zesnulej soudruh je pro nás nejvýhodnější. Nemusíme se u něho obávat buržoazních úchylek a ni ideového tápání. Ale na druhý straně je naší povinností takový soudruha ctít a vážit si ho. No a málo platný, ten ušatej kapitán byl prohlášen za hrdinu. V Sušici jsou z něj celí vedle - a prej ho přímo milujú. To se týká i jeho vdovy, se kterou jste si začal techtle mechtle. Jak to vypadá, soudruhu majore, bude se tím muset zabývat stranická organizace."

"To som blázon," kroutil hlavou major, "čo s tym môže stranická organizácia robit'? Babu som zjebal, to už jej nikto nēvezme! Čo chcete ešče hovoriť?"

"Každéj politickej problém je třeba nějak uzavřít," vysvětloval politruk, "a vyvodit z něj nějaký poučení, které by bylo v souladu s marxismem-leninismem. Vspělej soudruh se musí správně orientovat a držet správnou linii. Kdo se proti tomu prohřeší, vystaví se soudružský kritice a slušelo by se, aby sám provedl hlubokou sebakritiku."

"Orech," zafuněl Terazky. "Nětárajtē nesmysly. Sto bab som mal v posteli a sebakritiku som nikdy nēzrobil!"

"Není baba jako baba," poučil ho Ořech, "a přiznejme si otevřeně, že některý se nacházejí mimo dosah naší pravomoci! Tak jako prostýho vojína nesmí ani napadnout, že by si něco začal s mojí nebo s vaší manželkou, nemůžeme zase my uvést do řeči některou významnou soudružku! Nesmíme se řídit pouhým chtíčem, aniž bysme uvažovali politicky. Proto se smíme s tím, že není vhodný klofnout ženu generála, vysokého stranického činitele, nebo hrdiny, i když tento je zesnulej a ušatej!"

Ořech zvyšoval hlas, gestikuloval jako na loutkovém divadle, ale nezdálo se, že Terazkyho přesvědčil.

15.

Poručík Hamáček, který, jak známo, vymyslel znamenité heslo "Nechlastat a nesouložit!", onemocněl kapavkou. V Plzni ho zbavili potíží, nicméně se nevrátil okamžitě ke své rotě a polehával na nepomucké ošetřovně.

Kapitán Ořech byl pohoršen, ale cítil politickou odpovědnost, a tak bývalého velitele strážního oddílu navštívil.

"Tak to vidíš?" houkl na něj. "Takhle dopadnou všichni, co nespojujou revoluční teorii s praxí! Důstojník, který má jít mužstvu příkladem, si užene tripla! Nemysli si, že se tohle utají! Už si o tom tvým úraze cvrlikají vrabci na střeše a vojáci na pracovištích se potměšile pochechtávají! Vsadím se, že se to projeví i na pracovních výkonech!"

"To bych se divil," řekl Hamáček pochybovačně. "A mám ten dojem, že tohle není jedinej malér u praporu. Terazky sice tripla nechytí, ale bolí ho hlava víc než mne!"

"To bych rozhodně nesrovnával," tvrdil Ořech, "protože soudruh velitel se nezahodil s nějakou děvkou. I když jeho čin nemůžeme schvalovat, je jasná věc, že ta jeho milenka je žena na úrovni. Vážená osobnost, čistotná a uvědomělá. Problémy, které nám Haluška způsobil, jsou jinýho druhu než ty tvoje! Nechápu, jak se důstojník lidový armády může zahodit s nějakou nakaženou špindírou!"

Hamáček si odzátkoval láhev piva a po zednicku se napil.

"To máš těžký, kamaráde," vzdychl, "protože pracoviště není co? Pracoviště není civilizovaný a kulturní prostředí! To je lágr plnej nekalejch živlů! Člověk je v jednom kuse hlídá a řve jako poklasnej. Přitom je mu to starou bačkoru platný. Nejlip si rozumí s kulakama, protože ty uměj aspoň dělat a boje se. Takovej Vata - to je hotovej poklad! Kdyby v týhle zemi bylo víc kulaků, tak bysme si nemuseli s pracovní morálkou dělat starosti! Pak jsou tu pochybný existence jako třeba Voňavka. Dělej závozníky a ztrácej se celý auta materiálu! Můžeš jim domlouvat nebo vyhrožovat, nic si tím

nepomůžeš! S těma by nic nesved ani vojenskéj tribunál! A nejhorší ze všeho jsou takový čísla jako Kefalín, Jasánek nebo farář Štětka. Ať je postavíš. Kam je postavíš, všude zklamou, jelikož nejsou co? Jelikož nejsou pracovitý! Jsou líný, nezodpovědný a nešikovný. Ulejvaj se a zraňujou. Neplněj plán a mají tisíce výmluv! Kvůli nim mi v jednom kuse tečou nervy. S takovejma vojákama se nedá vybudovat ani cikánskej tábor, natožpak tábor socialistickej! To je, kamaráde, hrozný! A co máš dělat? Chrápeš v dřevěným baráku a třeseš se hrůzou, aby se takovej Čína nevrátil ze zábavy ožralej a nesrovnal to ciferník. Erotickej život pro tebe neexistuje. Za vojákama aspoň jezďej hezký holky, ale chudák velitel se nemá kde povyrazit. Přece si na barák nepřivedu cikánku, když takovej Pokorněj, kterej má C.D. na celkovou tělesnou slabost, každému ukazuje Helenku zaměstnanou ve filmovejch ateliérech?"

"Seš přece ženatej," upozornil ho Ořech, "a nikdo ti nebrání, aby ses s manželkou pravidelně stýkal. Dokonce bysme to všichni uvítali."

"Ale vyhnali jste mě na stavbu," zlobil se poručík. "Kdybych setrval jako velitel strážního oddílu, mohl jsem si manželku přivést kam? Mohl jsem si manželku přivést do bytovky v Nepomuku! Žili bysme si tam jako dvě hrdličky a nedošlo by k žádnému malému. Možná že bych ani tolik nechlastal a místo toho bych se po večerech vzdělával. Jenže vy jste mě šoupli na vídrholec a já tam hynu steskem po kom? Já tam hynu steskem po ženských! Nakonec jsem se rozejel za tou mojí do Pardubic. Moc to poslední dobou mezi námi nešlape, ale kdo by se tomu mohl divit. Takovej kočovnej život manželskýmu soužití neprospívá. No ale nějak mě to holt vzalo a já jsem si řek: Pokorněj má ženskou, Voňavka má ženskou, tak co tady budu zbůhdarma trčet a číst Obranu lidu! Jel jsem tedy do Pardubic a těšil se na co? Těšil se na hebkou náruč své ženy. Ale těšil jsem se marně, protože Anča nebyla doma."

"Poslal jsi jí telegram?" zeptal se Ořech. "Jestli ne, tak se nemůžeš divit. Ženská má právo zajít si do divadla nebo do biografu."

"Telegram jsem neposlal," řekl Hamáček, "a z kulturních zájmů bych manželku nepodezíral. Spíš mě napadlo, že je u kamarádky. Znal jsem celkem čtyři a jedna byla větší dorota než druhá. Zášel jsem k Hedvice, protože bydlela nejbliž. O Anče nic nevěděla, ale otevřela láhev vodky, a tak jsem u ní zůstal až do rána. No a to je všechno!"

"Moc ses tedy nevycajchoval," mračil se Ořech, "a kdoví, jaký z toho budeme muset vyvodit závěry! Mně se z těch průšvihů rozskočí hlava! Jsou tu samí závadoví důstojníci a já to mám dát politicky do figury. A to se neví, koho sem dostaneme místo Mouchy!"

"Jenom se tu nerozbreč," protáhl se Hamáček. "Ty to nějak přežiješ. Já mít tvou hodnotu a tvý posudky, tak jsem v jednom kuse ožralej!"

16.

"Dozvěděl jsem se," zaskřípal zuby generál Mandel, "že tu ten pétépáckej násilník a neandrtálskej pobuda s majorskou hodnotou byl zase!"

"Byl," přiznala se bez uzardění Monika, "a odvedl znamenitou práci."

"Nestydíš se takhle mluvit?" ořízl se generál. "Kdyby tě tak slyšeli naši pionýři a svazáci! Nebo staré, upracované soudružky ve Svazu žen!"

"Nesmíte zapomenout na rozklepané důchodce ze Svazu československo - sovětského přátelství," připomenula mu, "a domovní důvěrnice zdobící okna při manifestacích!"

"Kde se v tobě bere ten cynismus?" děsil se Mandel. "Vždycky na tebe bývalo spolehnoutí a měli jsme z tebe radost! Těšilo nás, jak lidsky i politicky rosteš! Vůbec jsme nepředpokládali, že by u tebe mohlo dojít k takové závažné krizi! Nikoho z nás nenapadlo, že takhle zakolísáš! Kdyby ses alespoň spustila s nějakým hodnotným člověkem!"

"To by chtělo upřesnit," řekla, "jak si takového hodnotného člověka představujete?"

"Rozhodně ne jako lidoopa," vysvětloval, "který v sobě nemá špetku inteligence ani morálky! Navíc kvůli tobě opouští nešťastnou ženu a tři malá dítky! Je to bezcharakterní lump a my mu to spočítáme!"

"Jenom jemu?"

"S tebou bychom měli skoncovat taky," tvrdil, "ale musíme přece jen za všim vidět člověka! Soudruhovi je třeba pomoci. Soudružce také. My nakonec musíme pochopit, že jsi jenom žena. Máš své potřeby a nedokážeš je překonat pevnou vůlí, ani láskou k socialistické vlasti. Je to bolestné zjištění, ale zřejmě se musíme s tímto stavem věcí smířit. Škoda že sis nevzala příklad z Gusty Fučíkové! Ta nezklamala!"

"Jak to víte?" zajímalo Moniku. "Třeba zklamala a zatloukla to?"

"Soudružko!" zhrozil se generál. "Něco takového tě nemá ani napadnout! Gusta Fučíková je žena, na kterou je pyšný celý národ! Ta je nad smyslnost a erotické choutky povznesena! Ty jsi bohužel z jiného materiálu a tělesný chtíč pro tebe znamená víc než světlé zítřky našeho pracujícího lidu! Zřejmě nám nezbývá nic jiného, než se s tímto smutným faktem smířit a vzít jej na vědomí. Přesto si stále kladu otázku: Když už jsi tak slabá a neodolná vůči erotickým vznětům, proč se neorientuješ na soudruha, který je na mnohem vyšší úrovni? Proč se taháš s majorem bůhvíjakého původu, jenž ti nesáhá ani ke kotníkům? Ty jsi přece Někd a mohla by sis vybrat! Udržovat diskretní milostný poměr a nezpůsobit veřejný skandál - to je něco, co by bylo možno tolerovat. Věř mi, že ne jeden čestný, poctivý a vyspělý soudruh by si velice vážil, kdyby k takové dohodě mohlo dojít!"

"Máte snad konkrétní nabídku, soudruhu generále?"

"Víceméně."

"Major je pro vdovu po hrdinovi příliš nízká šarže?"

"Pochopitelně. Jde-li o majora od pétépáků. Kdyby šlo o majora z generálního štábu Sovětské armády, byla by hodnota celkem přiměřená. Ale toho k dispozici nemáme."

"Naštěstí! A myslíte, že by o mne mohl projevit zájem třeba generál?"

"Samozřejmě, soudružko Moniko," vydech Mandel. "I generál je koneckonců člověk! Je vyspělejší a schopnější než ti druzí, ale ani on nezůstane chladný, spatří-li skutečnou ženskou krásu! Vždycky jsem vás zbožňoval, soudružko! Už

tenkrát, když jste ještě byla ženou toho ušatého pitomce kapitána Turce!"

"takové výrazy nerada slyším!" řekla chladně vdova po hrdinovi, "a neměl byste zapomínat, že se našemu soudruhu prezidentovi Antonínu Zápotockému říká ušatý torpédo!"

17.

Terazky usilovně jezdil na inspekční cesty do Sušice, ale poručík Hrubý se svou rotou se neměli čeho obávat.

Zamilovaného velitele ani nenapadlo pociťt je svou vzácnou návštěvou. Nezdržoval se plněním vojenských povinností a spěchal dokazovat svou mužnost krásné Monice Turcové. Do Nepomuku se vracel vyčerpan, ale ve znamenité náladě a jakoby v lehkém opojení. Někdy si dokonce pohvizdval a dokázal prominout ne jeden závažný přestupek.

Po jednom z romantických návratů si zašel na pivo k Jandíkovům a přistihl zde kouzelníka Pavla, který se marně krčil za věšáky s kabáty. Terazky, ač v poutech lásky, měl oči všude.

"Ajajaj, kúzolník! zaradoval se. "Mátě prepustku?"

"Nemám, soudruhu majore," vzdych Pavel.

"A něvietě si ju vykúzlil?"

"To bych si nedovolil. Raději si to odsedím."

"Radšej predved'te tuna občanom," řekl Terazky rozmarně, "ako vietě kúzlil? Rád bych si zafajčil! Vytáhněť mi cigáro z nosa!"

To se lehce řeklo, ale Pavel nebyl tentokrát na produkci připraven. Zašel si na pivo bez potřebných rekvizit a Terazky ho svou žádostí přivedl do značných rozpaků. Major se rozvalil na židli jako u holiče a blaženě se usmíval v očekávání zázraku, o němž ani sebe méně nepochyboval. Bylo nemožno ho zklamat.

Pavel se profesionálně usmál, uklonil se a promluvil k obecnstvu: "Panstvo, slyšeli jste, soudruh velitel má chuť si zakouřit. Je to sice zdraví škodlivé a lékaři to přísně nedoporučují, ale já nemám tu pravomoc, abych soudruhu majorovi rozmlouval jeho zlozvyky. Nicméně si myslím, že nyní, dost pozdě večer, není vhodná doba na silné kuřivo. Doutník nebo viržinko chutná nejlépe po dobrém obědě v důstojnické jídelně."

Během řečnění ztopil kouzelník ze sousedního stolu krabičku partyzánek a bleskurychle ji ukryl v kapse.

"Nyní, když se blíží půlnoc," pokračoval Pavel, "je daleko vhodnější cigareta. Neuškodí srdci ani plicím, mozek se příjemně prokrví a nálada se zvedne. Cigaretka je nedílnou součástí večerní pohody."

Vytáhl Terazkymu z nosu partyzánu a obřadně mu ji podal.

"Čo to robíte, kúzolník?" zamračil se major nespokojeně, "také svinstvo nefajčím!"

"Jen to zkuste, soudruhu majore," vyzval ho Pavel, "a uvidíte, jak vám to zachutná. Je to kouzelná partyzána, s jakou se už v životě nesetkáte. Jsme v hostinci čtvrté cenové skupiny a naši hosté přijmou vaši ochotu zakouřit si s nimi prosté dělnické kuřivo jako projev soudržnosti lidové armády s naším pracujícím lidem. K prosté chutné cigaretě samozřejmě také patří sklenka lidového nápoje a ten si dovolím vytáhnout vám z ucha."

Hrábl Terazkymu do boltce a vytáhl odtud frťana tuzemského rumu.

Major po něm okamžitě vztáhl ruku a tentokrát neprotestoval. Byl spokojen.

"Dobře, kúzolník," pochválil Pavla, "urobil stě to dobre! Vytáhněť mi panáka aj z druhého ucha a plavť rýchle na zámok, lebo bysom vas musel zatvorit'. Dobry vojak nemá o polnoci v putyke čo robiť!"

18.

Kapitán Honec po ženských netoužil. Žil v relativně spořádaném manželství a jeho největší touhou bylo starat se o rozsáhlé hospodářství plné prasat, ovcí, drůbeže i jiných užitečných živočichů. Často si říkal, že by měl s vojnou praštit a vstoupit do některého z nedalekých JZD. Vždycky si ovšem takový riskantní krok rozmyslel, protože rozrušená země dosud nikomu neposkytovala existenční jistoty.

Rozhodl se tedy zabývat se vojenským zemědělstvím. Na inspekční cesty jezdil takřka výhradně do jižních Čech, kde dva vojenské statky spadaly pod nepomucké vedení. Honec procházel hospodářstvím, diskutoval, káral, lamentoval a prověřoval úspěšnost pokrokových sovětských metod. Nemohl být spokojen, protože dívky šestiny světa nikoho neoslňovaly ani v jižních Čechách.

"K zemědělství musí být láska," říkal si kapitán. "Škoda že se na takovém statku nemohu usadit trvale a den ze dne všechno prověřovat a kontrolovat. Ale to bohužel nejde. Nejlepší bude, když si pospíšíme se založením pokrokového socialistického hospodářství přímo na Zelené Hoře."

Byla pro to ta nejpříhodnější doba, protože Terazky, cele zaměstnán svou velikou láskou, podružné věci zcela opomíjel. Snad by přehlédl i to, kdyby Honec nechal vedle zámku postavit včelín!

Ale úplně jednoduché to zase nebylo. Kapitán Hořec, který jinak aktivitou rozhodně nepřekypoval, naprosto nesouhlasil s tím, aby mu nadšený průkopník sovětského zemědělství postavil prasečí chlívkou přímo vedle ošetrovny.

"Jsi zbytečně choulostivej," pokoušel se smlouvat Honec. "Jsme přece oba z vesnice a víme, jak to tam vypadalo!"

Chlívy a stodoly byly přilepeny přímo na chalupu, s žádným hygienikem nikdo nic nekonzultoval a lidi byli zdraví jako řípí! Akorát ty se bojíš, že by se tví hypochondři a štáckriplové mohli nakazit od ušlechtilého plemene sovětských vepřů!"

"Ale tos mi špatně rozuměl," řekl doktor trochu potměšile, "nebezpečí je přece oboustranné. Co když se tvé ušlechtilé sovětské plemeno nakazí od mých hypochondrů a štáckripů? Tví bohatíři uhynou, eráru vznikne značná škoda a kdo to zaplatí? Bud' ty, nebo já, popřípadě se o to šábnem! A to si ještě někdo může vymyslet, že to byla rafinovaná sabotáž a poškozování majetku v socialistickém vlastnictví!"

To na kapitána Honce přece jen zapůsobilo a tak začal místo vhodné pro prasečák hledat někde jinde. Našel je pod skalou, nad níž se tyčil zámek.

"Škoda, že tady nemůžeme vepře chovat ve velkém!" posteskl si. "Viděl jsem fotografie velkokapacitního vepřína Gigant a to je opravdová nádhera! Ta monumentalita! Je to srovnatelné s velkými stavbami socialismu, s

hydroelektrárnami a hutními kombináty! No, na to my myslet nemůžeme. Musíme se uskrovnit. Pro začátek tady mohou být tři, čtyři vepřici a řekněme sto dvacet slepic. Později hospodářství určitě rozšíříme!"

Krátce nato odejel kapitán Honec do JZD Žákava, aby zde uskutečnil nákup hospodářského zvířectva. Naprosto nepředpokládal, že by ho tam mohla potkat nějaká nepříjemnost. Ale potkala ho, a to pořádná. Mladá ošetřovatelka vepřů Vendulka Mrkosová měla k Honcově rodině krajně negativní ba přímo nepřátelský vztah. Nenáviděla všechny Honce od nejmladšího až po nejstaršího. Tuto nenávist zažehl před půlrokem dvacetiletý Josef Honec, který dal před Vendulkou přednost Ivance Šejbové z Vrčeně. O tom kapitán Honec nic nevěděl, a proto vstoupil do vepřína bez nejmenších obav. Vůbec ho nenapadlo, že by se tam mohl setkat s nějakou závažnou komplikací. Měl plnou hlavu malých podsvinčat, která mu Vendulka měla ukázat, a těšil se, že si vybere ta nejkrásnější, nejbaculatější a nejružovější. Na důstojníkově tváři bylo lze vysledovat dychtivý a téměř něžný úsměv. Došlo však k něčemu úplně jinému. Vendulka, sotva se ocitla s kapitánem o samotě, shodila ze sebe plášť, roztrhla si blůzku a začala pronikavě vřeštět o pomoc?"

"Co to děláte, soudružko?" otázal se vyděšený a překvapený Honec. "Vždyť vám nikdo neubližuje!"

Ale Vendulka ječela dál a rvala ze sebe garderóbu. Pak se vrhla v ústřety dvěma mužům, kteří ji zaslechli a spěchali jí na pomoc.

Dívka hystericky brečela. "Ten starej kanec mě chtěl znásilnit!" žalovala. "Je to mizernej chlípník a nestyda! Sotva jsem s ním osaměla, vrhl se na mne jako zvíře!"

Samozřejmě jí bylo uvěřeno. Jeden z mužů kapitána drobátko přiškrtil a posadil ho do pomyjí. Druhý běžel zavolat Veřejnou bezpečnost.

19.

Na Zelené Hoře panovalo nesmírné vzrušení. Kapitán Honec ležel v nemocnici se srdečním kolapsem, ale o nedořešeném případu se hojně diskutovalo v širokém okolí. Jen málokdo nevěřil Vendulčině pepné verzi.

"Jsme v pěkný kaši!" lamentoval Ořech, "už se o nás zase mluví způsobem, kterej ohrožuje nás všechny, co na Zelený Hoře nosíme důstojnickej mundůr! To není sranda, soudruzi! Sám jsem četl nápis na zdi přímo proti kostelu, kde stálo, že všichni lampasáci jsou kurevnici a kancové! Já nevím, jak vy, ale já to chápu jako kontrarevoluci! Jako pokus o bílý teror! Armáda a bezpečnost jsou dva sloupy, který podpírají tuhle republiku. Proto mají být za všech okolností nedotknutelný! Když někdo útočí na důstojníky nebo na esenbáky, útočí na samu podstatu socialismu! Tak nám to říkali na politickém školení a je to naprostá pravda!"

"Vysvětlí mi tedy," zlobil se Domkář, "proč se esenbáci na Honce s takovým gustem vrhli? Nějaká rajda udělá skandál a věří se jí víc než kapitánovi československé lidové armády! Přitom je jasný, že se jí ani nedotkl!"

"Potíž je v tom," vrčel Ořech, "že obvinění vznesla pracující žena, dělnického původu, funkcionářka Československého svazu mládeže a kandidátka strany. Vzorná chovatelka vepřů, nositelka Fučíkova odznaku a dobrovolná dárkyně krve. Zatímco Honec, příznějme si to, sloužil v protektorátním vládním vojsku. Zrovna jako ty!"

"To, že jsem sloužil ve vládním vojsku," bránil se Domkář, "neznamená, že jsem erotoman. A Honec teprve ne! Co já vím, tak se na ženskou krom té vlastní, ani nepodíval. Měl zájem akorát o kedlubny a hospodářské zvířectvo. A taky chtěl zavádět pokrokové sovětské zemědělské metody! Mně například vykládal u karet dvě hodiny o Lysenkovi a Lepešinském."

"Jenomže se nemůžeme divit, když soudruzi od Bezpečnosti posuzují událost z třídního hlediska," řekl Ořech, "a důvěřují spíše soudružce krmičce! Já osobně Honcovi věřím, také jsem v tomto směru pohovořil na VB, ale bude to ještě všechno sakramentsky komplikovaný. I když nakonec Honec vyvázne bez trestu a bude nadále sloužit v armádě, stejně si to odskáčeme! Lidi tomu neuvěřej, protože, jak už jsem říkal, armáda je jedním ze sloupů, který drží tuhle republiku. Proto se najdou pomlouvači, který zneužijou situaci a budou všude vykládat, že Honec je starej dobytek, kterej se pokoušel znásilnit mladou holku. A nezapomenou dodat, že kdyby nenosil uniformu, tak by vyfasoval nejmiň pět let. Lidi jsou, kamaráde, neuvědomělí prevíti a nám nejsou nakloněný!"

"Proč by taky měli být?" ušklíbl se Domkář, "o každém důstojníkovi koluje v Nepomuku spousta pohoršlivých historek. Ženské se o nás baví v obchodech, na ulici i v tělocvičně."

"No vidíš!" přikývl politruk, "až sem jsme to dopracovali!"

"A víš kdo ty skandály vynáší ven mezi civilisty?" útočil Domkář. "Naše vlastní manželky! A nemysli si, že ta tvoje ne! Ta je agilnější než všechny ostatní!"

Opak si Ořech rozhodně myslet nemohl. Paní Ořechová nepatřila k ženám, které dovedou držet jazyk za zuby, a ráda probírala se sousedkami i problémy velice důvěrného charakteru.

"Ženskejm klapáčku nezavřeme," zahučel nyní poněkud rozpačitě politruk, "a já se kvůli nějakým řečičkám s manželkou prát nebudu! Ale příznějme si sebekriticky, že na všem máme velikej podíl viny! Kdyby jsme si vzali příklad ze sovětskejšch lidí a žili bezúhonným životem, tak bysme se neměli čeho bát! Takhle jsme pro třídního nepřitele učiněnou lahůdkou!"

20.

"Honěc budě dlho chory," řekl Terazky, "a snad' ho i preložia. Lebo ho dajú na Bory. Potrebujem náčelníka štábu. Aký je váš názor, Orech?"

"To je těžký, soudruhu majore," kroutil se politruk, "naše kádry nejsou nijak oslňující. Nejlepší by byl Domkář, ale kdo by si pak vzal na povel písaře? On už to s nima umí a v papírech se vyzná. Ale náčelníka štábu mít musíme, že jo?"

"Hej," mračil se terazky. "A nemůže to být Mazurek ani Drobeček. To je vám, důfám jasně!"

"Pecháček taky ne," vzdychl Ořech.

"A čo Cmunt?" zeptal se major s nadějí v hlase. "Šaržu má vysokú, chytrý je ako opica a je aj spoločlivý."

"Když je to kádrově nejasnej případ," mračil se Ořech. "Lautr nikdo se v něm nevyzná. Ani Moucha nic konkrétního

nevěděl a to je co říct! Nikdo mu nepodal věrohodný informace. To s tím ztraceným dopisem je zřejmě blaf a Cmunta vylili z ministerstva z úplně jinejch důvodů. A teď jde o to: můžeme si dovolit takového člověka udělat náčelníkem štábu?"

"Akého člověka?" podivil se Terazky. "Ved' sám hovoritě, že o ňom nič něvietě!"

"To je právě to nejhorší!" zvedl ukazovák Ořech. "Protože o šarži, jakou je podplukovník, máme my političtí pracovníci vědět všechno. Jenomže my tápeme. Když ho vyšoupli z Prahy do Nepomuku, musel něco závažného udělat. Třeba se provinil podobným způsobem jako plukovník Makule!"

"Kto je to plukovník Makule?"

"Bývalý velitel pluku," řekl Ořech, "kterej měl poličeno na generála. Už to bylo na spadnutí a zdálo se, že ho to nemine. Měl vojenský vystupování, politicky byl na výši a dokonce psal teoretický úvahy o podpoře tankového útoku letectvem. Pak ale došlo k velikému maléru. Kdosi spatřil v parku plukovníka Makuleho, jak sahá pod sukýnky malým holčičkám. Vypadalo to na obrovské skandál dalekosáhlého významu. Makule měl odejít z armády a hrozilo mu dokonce vězení. Jenomže pak se to všechno ututlalo. Soudruzi dospěli k názoru, že aféra by poškodila pověst lidové armády a třídní nepřátelé by se radovali. Tak Makulemu jenom soudružsky domluvili, zbavili ho funkce a převedeli na jižní Moravu, kde dělal velitele garáží. Vystřídal tam poručíka, kterému byly svěřeny náročnější úkoly. Všichni byli překvapení, že plukovník dělá takovou práci, a divili se, proč rovnou nezametá jídelnu. To proto, že nikdo nevěděl o tom maléru s holčičkami! A já si pořád říkám, soudruhu majore: co když je to s Cmuntem podobnej případ jako s Makulem?"

Terazkymu se to nezdálo: "Cmunt je slušný člověk," míní, "a něco takého by nikdy něurobil!"

"Netvrším, že má na krku mravnostní delikt," vysvětloval Ořech, "ale pro nic za nic do Nepomuku nešel! Teď si zrovna vzpomínám na případ majora Půlpytla. Byl to hezkej člověk a měřil přes dva metry. Vyloženě přehlídkovej typ! Mohl to dotáhnout hodně vysoko, ale hrál vášnivě košíkovou, pro kterou často zanedbával služební povinnosti. Představení mu to dlouho promíjeli, ovšem jen do slavnostní vojenské přehlídky. Major Půlpytel měl pochodovat před elitní jednotkou, a to je pro každého velitele závažný významání."

"Áno!" rozzářil se Terazky. "Niečo takého sa stalo aj mně! Bolo to v Banskej Bystrici. Večer pred priehradkou som bol v krčme, ožral sa ako zepelín a padol rypakom na schody."

"Major Půlpytel se neožral," uvedl věc na správnou míru Ořech, "ale při doskoku na koš si vykloubil pravou paži. A protože v tom zápase hrál na černo, byl z toho obrovské průšvih. Pokud vím, slouží teď major Půlpytel někde u Golčova Jeníkova."

"Opítám sa Cmunta, čo vlastně urobil," rozhodl se Terazky, "a dúfam, že to nieje nič vážneho. Treba iba kradol proviant! Keď to budě tak, môže kludně robiť náčelníka štábu!"

21.

Velitel divize plukovník Hučka nejezdil na návštěvy podřízených útvarů často a neměl v tom ani zvláštní zálibu. Raději si s velitelem dopisoval, nebo je instruoval telefonicky. Tentokrát se však do Nepomuku vypravil osobně a navíc si s sebou vzal zástupce pro věci politické plukovníka Máčka. Na první pohled šlo tedy o věc mimořádného významu. Na plukovníkově chování tomu ovšem zpočátku nic nenasvědčovalo. Vystupoval vznešeně, sebejistě a do jisté míry i laskavě. Nesnažil se vyvolat všeobecný zmatek, nepouštěl hrůzu, ale bylo zřejmé, že má cosi podstatného za lubem. Také plukovník Máček, který se zavřel v kanceláři s kapitánem Ořechem, působil dojmem člověka, který ví, co chce, a svůj záměr také splní.

Terazky byl silně nervózní. Šestý smysl u něho pracoval naplno a signalizoval mu stav ohrožení. Za normální situace by ho Hučka už nejméně třikrát pořádně seřval a vyčetl mu kdeco, ale jeho umírněné chování v sobě skrývalo jakýsi nebezpečný osten. Bylo zřejmé, že následující hodiny mohou přinést překvapující rozuzlení s nepříjemnými následky. Došlo k tomu přesně v patnáct hodin ve velitelské kanceláři. Důstojníci se rozpačitě posadili k dlouhému stolu, v jehož čele vévodili oba sebejistí plukovníci.

"Soudruzi," spustil Hučka důležitě. "Chceme se s vámi nyní rozdělit o některé poznatky, s nimiž jsme přijeli a které jsme si nyní prověřili, prostudovali a utvrdili se v nich. Řeknu rovnou, že jsme s vámi jako s útvarem celkem spokojeni. S obtížnou situací, která u vás vznikla nárůstem vojáků se sníženou zdravotní klasifikací, jste se vypořádali se ctí. Pracovní výsledky jsou lepší, než jsme očekávali. Mimořádných událostí není mnoho. Vše to svědčí o vaší poctivosti, svědomitosti a oddanosti socialistickým ideálům. To je ovšem jen první stránka mince. O té druhé, smutnější a pro nás značně bolestivější, pohovoří soudruh plukovník Máček."

"Ano, soudruzi," přikývl vážně divizní politruk, "je třeba si nalít čistého vína! Bez revoluční teorie není ani revoluční praxe. Kdo chce zapalovat, musí sám hořet! A proto nestačí jenom plnit vojenské povinnosti! To dělají i důstojníci v imperialistických armádách a často velice dobře. Socialistický voják se od fašistického žoldáka liší především uvědomělou kázní, vyplývající z hluboké znalosti marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu. Nedílnou součástí této revoluční výzbroje musí být i socialistická morálka. Nám, vyšším velitelům, nemůže být lhostejné, jak si důstojníci počínají mimo službu, ani jaký je jejich rodinný život. Nelze se smířit s tím, jestliže je trvale narušen a stává se terčem kritiky, nebo dokonce posměchu civilních osob! Dojde-li k takové situaci, nemůžeme pouze nečinně přihlížet. Naši povinnosti je zjednat co nejrychleji nápravu! Zřejmě již chápete, proč jsme sem přijeli!"

Nepomucké důstojnictvo chápalo. Sveřepě zíralo na desku stolu a Terazky si hryzal rty, což činil vždy, když byl očividně nespokojen.

"Je toho bohužel více," ujal se opět slova Hučka, "a nic povzbuzujícího! Velice se nás dotklo, když soudruhovi, který měl bdít na ideovou čistotu celé jednotky, ujela manželka do imperialistické ciziny. Soudruh Moucha je již sice v této době v civilu a dělá skladníka ve Sběrných surovinách, ale my se musíme stále vracet k té ostudné události a trpělivě hledat její kořeny. Zjistili jsme, že k útěku na Západ došlo proto, že manželství nadporučíka Mouchy bylo rozvráceno a

neplnilo svůj účel. Nadporučík se od ženy odstěhoval a přestal na ni ideově působit. Vystavil ji tak nepřátelským tlakům, jejichž kumulace vyvrcholila zradou dělnické třídy a přeběhnutím na stranu třídního nepřítele! Přitom k tomu jistě nemuselo dojít! Kdyby soudruh Moucha udržel na uzdě vášně vlastní a vášně své manželky, mohl uspět nejen jako občan tohoto státu, ale i jako důstojník!"

"Jenomže on neuspěl," skočil mu do řeči Mráček, "a zklamal nás na celé čáře! Podcenil socialistickou morálku, která je barometrem naší politické činnosti, a tvrdě na to doplatil. Ale u vašeho útvaru nejde jenom o nadporučíka Mouchu! Jak máme, soudruzi, hodnotit charakter poručíka Hamáčka, který si uhnal pohlavní chorobu? Je něco takového přípustné u socialistického důstojníka a vychovatele mladých mužů? Poručík Hamáček nejenže nedodržel manželskou věrnost, ale vyhledával ženy, jejichž morální profil by se uplatnil v buržoazní společnosti! Nakažené soudružky nemají v lidově demokratickém zřízení co pohledávat!"

"Velice bolestně se nás dotkl i případ kapitána Honce," téměř zalkal plukovník Hučka. "I když vyšetřování není dosud uzavřeno, je to politováníhodná věc. Odezva veřejnosti je krajně nepříznivá!"

"Což je celkem pochopitelné," dodal Máček, "protože i další důstojnické rodiny jsou ve zjevném nepořádku. Ve všech jsou přestupky a prohřešky proti socialistické morálce! Bohužel i na místě nejvyšším!"

A bylo to tady! Ořech trochu škodolibě šlehl zrakem po Terazky, který zasmušile žmoulal v ruce kus novin a podařilo se mu slisovat je ve velice tuhou a pevnou kouli. Dost možná, že měl také chuť této podivné zbraně použít a psycholog by se nemusel ani moc namáhat, kdyby měl určit případného adresáta.

"To je ten nejžehavější případ," pokyvoval hlavou Máček, "který nás sice velice rmoutí, ale přesto nemáme právo odtáhnout od něj ruce. Nechodíme kolem horké kaše a řekneme si otevřeně: jde o soudruha majora Haluška!"

"Je to složitý případ," pokyvoval hlavou Máček, "protože ho nelze zjednodušit na pouhou nevěru, nebo mimomanželský styk. Už to samo by pochopitelně bylo politováníhodné. Kdo jiný by měl dodržovat zásady socialistické morálky, nežli velitel útvaru? Tady nám soudruh Haluška velice zaostal a ocitl se na chvostě události.

Místo aby si vážil toho, že je šťastně ženat a má tři zdravá dítka, navázal poměr, který způsobil mnoho pohoršení! "To je to pravé slovo!" vykřikl Hučka, "protože není poměr jako poměr! Nad ledačím se dá přimhouřit oko. Všichni jsme chybující, ale jde o to, aby naše chyby neměly závažné politické důsledky!"

"Což je přesně případ soudruha velitele!" zvedl ukazovák Máček, "protože navázal známost se soudružkou, která je významnou osobností na okrese Sušice! Víme dobře, o koho jde. Soudruzi z velení sušické posádky nás velice podrobně informovali o politických škodách, které by způsobil přetrvávání nešťastného poměru majora Halušky s vdovou po hrdinovi. Soudruzi to vidí tak, že hlavním viníkem je soudruh Haluška!"

"A proč?" zahučel Terazky. "Kde čubka něchce, pes něskočí!"

"Takto se na věc dívat nemůžeme," rozhodl Máček. "Soudružka vdova po hrdinovi byla oslabena žalem a navíc trpěla pocitem osamocení. Soudruzi jí samozřejmě pomáhali, jak mohli, ale zřejmě to zcela nedostačovalo. Pomoc kolektivu měla být větší a soustavnější. V každém případě se soudružka vdova po hrdinovi dostala do krizové situace, v níž mohla podlehnout svodům muže, který ji fyzicky přitahoval."

"To se také stalo," řekl vyčítavě Hučka. "Šlo o člověka, kterého soudruzi ze Sušice nemohou v žádném případě akceptovat. A my se jim nedivíme! Nelze trpět, aby váženou a veřejně činnou soudružku oprašťoval ženatý důstojník, otec tří dětí! To je nepřijatelné a nepřipustné!"

"Dokonce to vypadá jako politická provokace," tvrdil Máček, "a důsledky toho činu jsou vskutku neblahé. O nešťastném poměru se už začíná hovořit mezi obyvatelstvem a soudružka vdova po hrdinovi pozbývá na okrese bývalé autority. Zřejmě to sama cítí, protože odmítla nejen účast na besedách s mladými lidmi, ale nezúčastnila se ani šátkování pionýrů!"

"Proto jsme se rozhodli," zaduněl Hučka, "že ten poměr musí skončit! A to okamžitě! Velice se nás mrzí, že to nejde se zpětnou platností. Situaci lze vyřešit jen dvěma způsoby. Buď se major Haluška dobrovolně vzdá svých záletů a provede sebekritiku, nebo během několika dní prosadíme jeho převelení k některému vzdálenému útvaru! Půjde pravděpodobně o Handlovou, odkud by se mu do Sušice velice špatně dojíždělo."

"O tom, kterou variantu zvolíme, rozhodne sám soudruh Haluška," zmírnil tón divizní politruk, "ale vy všichni máte možnost mu poradit. Soudružská pomoc je zcela na místě a soudruh major ji zajisté uvítá s pochopením."

Soudruh major v této chvíli rozhodně nevypadal, že by bažil po soudružské pomoci. Spíše se zdálo, že má blíže k inzultaci všech přítomných. Tvářil se zpupně a nepřívětivě.

"Já bych myslel," ozval se smířlivě Ořech, "že by soudruh major měl zůstat tady v Nepomuku. Všichni si ho vážíme a budeme mu i nadále pomáhat. Ten poměr s váženou soudružkou stejně nemá žádnou perspektivu, protože nemůže skončit sňatkem, a nějaký techtle mechtle jsou politicky neúnosný. Zejména když imperialistický armády číhají na hranicích a ohrožují světovou míru! Musíme se semknout a vzít si příklad ze sovětských lidí! Proto soudruhu veliteli velice vřele doporučuji, aby kvůli ženské neodcházel od rozdělaného díla a neopouštěl kolektiv, kterej s takovým úsilím budoval! Handlová je daleko a kdoví, jak to tam vypadá! Sem by možná přijel velitel, na kterého bysme si těžko zvykali. Proto soudruha majora vyzývám, aby provedl hlubokou a upřímnou sebekritiku!"

"Čo bolo, to bolo," řekl Terazky. "O takej babe se vám, Ořech, ani nėsnilalo! Prečo mám terazky lutovať?"

"Jste frontový voják," připomenul mu plukovník Hučka, "a neměl byste zapomínat na své povinnosti k bojovým druhům! Jde-li jednotka na zteč, nemůže ji velitel opustit kvůli soukromým zálibám. Vždyť i ten feudální hrdina Stěnka Razin hodil kněžnu do Volhy, když to požadovali jeho kozáci."

"Musíte se rozhodnout, soudruhu majore," naléhal Máček. "My nemůžeme učinit nic jiného, než vám poskytnout šanci, abyste mohl napravit svou chybu. Jinak byste opravdu nemohl v Nepomuku zůstat!"

"A v té Handlové," řekl Hučka výhrůžně, "byste patrně nemohl dělat velitele! Mohli by vám tam svěřit některou ze štábních funkcí!"

Tohle se Terazkymu v žádném případě nelíbilo. Jít ze zelenohorského zámku až na Slovensko a ještě k tomu do nižší funkce - to byly vyhlídky přinejmenším neradostné, ba deprimující.

"Soudruhu majore," ozval se Ořech. "Pro jedno kvítí slunce nesvítí. Takovejch ženskejch ještě bude! Dobrej kohout slepici vždycky sežene!"

Terazky ještě chvíli uvažoval, ale potom pravil: "Mátě pravdu, Ořech! Som dobrý kohút a bab je na svetě vela!"

Pak se obrátil k ostatním a řekl: "Súduhovja! Vela lutujem toho, že som sa prevínil proti socialistickej morálke. Už to viacej neurobím a na inšpekčnú cestu do Sušice pojedě podplkovník Cmunt."

"To je slovo chlapa!" zaradoval se Hučka. "Tak je třeba se postavit ke všem problémům! Pěkně čelem a žádné obezličky!"

"V tom je naše síla, soudruzi!" doplnil ho Máček. "Protože my po vzoru sovětských lidí své chyby překonáváme!"

Kritika a sebekritika - to je největší zbraň v rukou skutečných bolševiků! Jsem rád, soudruhu majore, že jsem se ve vás nezklamal!"

Spokojenost byla všeobecná a důstojníci v povznesené náladě opouštěli kancelář, ve které posléze zůstal pouze Terazky s usmívajícím se Ořechem.

"Dobře to dopadlo," konstatoval politruk optimisticky, "a teď budeme zase pár měsíců mít pokoj! Hlavně že jsme to ve zdraví přežili a máme to za sebou!"

"Hej, Ořech," přikývl poněkud ponuře Terazky, "a ani sme si na záver nēzazpievali Internacionálu."

Epilog

Výčep U Jelínků začínal být nebezpečně plný. Zájemci o chutný mok se tlačili u pultu, překřikovali se a závistivě pošilhávali po těch, kteří přišli dříve a urvali místo k sezení.

"Dáme si ještě jedno?" zeptal se Kefalín. "Sedmička je šťastné číslo!"

Terazky zavrtěl hlavou. "Nie, Kefalín," řekl. "Pojďem autobusom až do Mníšku. Bola by haňba, keby som tam prijel mokry."

Tento argument bylo třeba akceptovat. A protože u Jelínků se zásadně nevysedává nad prázdným půllitrem, nastal okamžik loučení. Terazky s Kefalínem vyšli z hospody a zamířili na Národní třídu, odkud bývalý major hodlal odjet tramvají na Smíchovské autobusové nádraží.

"Vietě, Kefalín," zahučel, když stanul na staničním ostrůvku, "že spisovatel má povznášat lud?"

"Ovšem," přikývl Kefalín. "Jako inženýr lidských duší jsem s tím náležitě obeznámen."

"Vy lud nepovznášitě," řekl mu smutně Terazky. "Len sa smejetě a táratě nezmysly. Bol stě špatný vojak a ešče k temu gašpar. Obyčajný šašo. Aj terazky stě taký!"

"Máte pravdu," souhlasil Kefalín. "Vůbec nechápu, že jste mě tenkrát na té Zelené Hoře trpěl. Zřejmě jste byl mužem železných nervů."

"Bol," přikývl vážně. "A všetko je preč! Som len civil a nemám právomoc vas zatvorit'. Bol som dobry vojak a dobry kohút!"

"Myslím, že vám jede tramvaj," upozornil ho Kefalín.

"Hej," přikývl a rozhlédl se ještě jednou po Národní třídě. V oku se mu zalesklo cosi jako slza.

"Takých lidí je kolem," vzdychl bolestně, "a nikdo nēvie, že som bol majorom!"